

శ్రీ కృష్ణ దేవ రాయ గ్రంథ మాల
హిందూపురము.

పుష్పము ౨౭

శ్రీ

శ్రీ రామ కర్ణామృతము
(అంధ్రీకరణము)

గ్రంథమాల - స్వర్ణోత్సవకానుక
(1931-1981)

గ్రంథకర్త

కవిభూషణ, కవితరిక

శ్రీ కల్లూరు అహోబిల రావు

* 1st Edition
Copies 1100
1980 September.

* **Sree Rama Karnamrutamu**

* Karibhusana, Kavi Thilaka KALLUR AHOBALA
Author,

(All Rights reserved by the Author)

Book Publishers & Distributors
Sree Krishna Narayana Grandha Mala
HINDUPUR - 515 201.

* Cover Design :-
Kallur Rao, Hindupur. A. P.

* "Paper used for the Printing of this book
has been made available by the Government
of India at Concessional rate"

* **Price** Rs. 12-00

ప్రథమ మండ్రణము

సెప్టెంబరు 1980

ప్రతులు: ఒకపేయి మూడు

ఇది

శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథమాలవారి

'స్వర్ణోత్సవ' కానుక

ముద్రిత్రాలంకరణ:— కల్లూరురావు, హిందూపురం.

ముద్రిత్రాధికారి: . అనంతపురంలోని శ్రీ సీతామందిర మండలి

శ్రీ సీతారామదండ్యుల పాలరాతి ముద్రలు.

గీ. "తెలుగు కేల యన్న — దేశంబు తెలుగు గేను

తెలుగు వల్లభుండ — తెలుగుకండ

మెల్ల నృపులు గొలువ — నెలుగవే బాసాది

దేశభాషలందు — తెలుగు లెన్ను"

(శ్రీకృష్ణదేవరాయలు)

కృ త జ్ఞ త.

ఈ పుస్తక ముద్రణమునకు తగవత్పైరణచే
శ్రీ తిరుమల, తిరుపతి దేవస్థానమువారు,
హృదయ పూర్వకముగా రూ॥ 1030 ధనసహాయము చేసినారు. వారికి మా ధన్యవాదములు.

ఇక్ష్టి
మేనేజింగ్ ఎడిటర్,
శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథమాల.

“మాకృషోభా”

శ్రీ॥ శే॥ గూగూరు అశ్వత్థమ్మగారు

నా మాకృషూర్తి

పాద పద్మమాల యించి

ఈ “శ్రీరామకృష్ణమృత కృపా”

లక్షికా విమర్శనము

శ్రీ

శారదావిద్యానిలయము - హిందూపురము.

17_11_1956

శ్రీశర్వాధి అహోబిలాక్షగారికి నమస్కరించిన 'శ్రవితూషణ' విమల పుక్తము.

అర్థాశ్శ తమ తాపాలిమాన మనమావ్యయము. శ్రీరామయన్మ కలాపవిషక్ 1-1-13 లో తాపా శేషత్త
ఈ గాగ్రిమమున స్థాపించుచుకా, శ్రీమూర్త్యోర్మయమును మూర్తించు భరత పక్షివలె, తాపాలిమానులై - ముఖ్య
ముగ అంబ్రతాపాశేషత్త 1931 లోనే తాపాలిమానులను న్యవేశింపఁబడు మగ శ్రీ కృష్ణదేవరాయల వేదిక
గ్రంథమాల నాకలాపిని స్థాపించి, విరంజనము బీజించును, ఇప్పటికి దాదాపు ద్వాదశ గ్రంథరాజములు

111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

ప్రకటింపిరి. అందులో రెండవ పుష్పమును "భావ కరణగమనా" పదునొకవంతు పుష్పమును "మృందోలు" అను నవిగా నేర్పించు నెప్పుడు వెప్పుడు వెప్పుడు వచ్చును. అందులొక గ్రంథములు కనుచు యునేకములు; వానిలో కొన్ని యక్షమంతారము, పాంశాళా నీలావళి, పుష్పలాసా దిలాసము, గృహంశ్చి పవభూతములు, మొదలగునవి. మాత్రమే వర్ణనములను కనుచు కను "ఉగ్రాగ్ర" పద్యమొకటి 1881-22 మంది అభ్యసించు చున్నాడు. అప్పుడు కను "శ్రీరామ కర్ణామృతము" గృహంశ్చి గుణమున పాశురం శాస్త్రుల మొదలగుచున్నది. కను కవిత్వమును కను "శ్రీరామ కర్ణామృతము" కనుగొను నామృతమునే కనుచు నుచు - భరత మోక్ష కళకములనే అమెలగు కర్ణామృతములను. ద్వంద్వ పద్యములను కవిశారద కనుచు. ఈనాటి కవిలా పోద్యమమునే వరుసగాకముగఁ గై కొని ఈ కారణా వీరములారు ముమ్ములను "కవిభూషణ" యను నితువముతో నత్యుచించు చున్నాడు.

స్వకలించి మామృతములను జూర్చు.

పదా ర్థములు

అరికవది
శ్రీ
ఆ. గుణముల,
ప్రభావోపాధ్యాయులు.

రెడ్డి నీమలాపు, మహాకవి, కర్ణామృతంబు కవిత్వములు
పంచకర్ణం శ్రీమత్తు, మలాపు, కర్ణామృతంబులు
కా ర్థములు

201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300

1. **Introduction**

Figure 1

[illegible]

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ

అదృష్టవశాత్తూ ప్రాయశఃపక్షం కల్పారు నాశ్చిహ్నితము. ౧ అపూర్ణమిదానామ శ్రీ మోక్షసాధనము.

[illegible][illegible]

అనేను ఏకాదశ విభాగ విద్యార్థి మధ్యంతర భాగమూర్తి విద్యార్థి పరంపరాగత
దక్షిణామూర్త్యు పితమయిన భక్తిః నిరవధిత ప్రేమోపావతంబులు

పంక్తి

అప్పుకానిచేట్లక హించువురగాగ్రహేన నమారంభితి విక్రమి క మహోత్సవావసరే విజయభక్తులంగ
రైత్రయాత్రాసంకరం నమూనినై విజయవది నంతపూంక రంగారయం యున్నట్లం “వచ్చితిలక్షం”
ఇత్యుపాదిం హరితోష్ఠిక పతికరై స్సౌకం నభ్యుమోదం వితరామః అస్మార్దన్య నంసూచకమేతత్సద్భం.

శ్రీ మహాత్మ్యవదాం వంశవివరః కర్తూరు వాసిలుదా

శ్రీః శాంజ్యవహోపిలానిర బాధః కృష్ణోత్పత్తిహాకా

విద్యతేవక కృష్ణరాజధవరాచంద్ర గృంథమాలోకః

స్థూపాతి అప్రేక్షం కపిన్దు” తియదా నమ్మితితోవ్యర్థవై *

భగవతో, శ్రీ కారదా చంద్రదాళాల్లభకంపాదుకంసయా పృథ్వీత్రాభిస్వర్ణ మాయుదారోగార్థి
దాగర్భదా నుకవిజా రవనరూప పాపాత్మనేజా మమశిష్టవైద్యాం మచిరమివయం మాకామ్యహే.

ఇతి వారాయణ స్మృతయః

(12-9-1988)

౧౧ మూషకవాహనుణ్ణా బహుళ మోదక భారతు, నేకదంతునిణ్ణా
 ధూషణ నర్కరాజునివి - భూరి, మహోదతు, నీకు ప్శుతునిణ్ణా
 కోషణదేవు. క్షిప్తుమలైదోసి, కుదంబులఁ గూర్చు కేళునిణ్ణా
 పోషిక భక్తులణ్ణా గలుగుఁబ్రోద, విజాయతు, లక్ష్మిఁగొల్పెదణ్ణా ।

౧౨ వేణువేషణ వేల్పు - చిన్నాది పిల్లారి
 రిన్ని కనులవాడు - రిలిపికాడు
 ముదము కోడ దినము - ముక్కంటి వందుల
 పెక్కివాడు వాకు పేలుపేయు. 2

౧౩ శ్రీ నృసింహమూర్తి; తెలువారగా, నరహో
 లలముసందు, వెంపి - భక్తజనుల
 కోరికలను దీర్చు - కోమల మూర్తి, మా
 యంటవేల్పు. సఖినుతింతు నతము. 3

౧౪ తెలువముతోడ, భక్తజనిపేవతుఁడొందు, ముదంబుతో, నరహో
 లలమున, వెంటులక్ష్మి - నరివారముతో, వినునేవనర్పు, ము
 డొలుగు, వృసింహదేవు. నరితోషము, కాండవమాడ నెత్తిపై
 జిలుకుము, దీవణమృతపుజిన్ములు, కావ్యముమోడ మందగణ్ణా 4

ఉ॥ ఏలులు బాలకింప, తిప్పరింపగ, వృక్షమలంకాశివుట్లు, గీ
ర్వాణి, ప్రశంససేయగను - లాలయగంగను, భక్తిగీతముల్
వీణను మీది బాడుదును-వీనుల పిండులు సేయవట్టి శ్రీ
వాణి, సుశింతు వచ్చిమల పద్యకవిత్వము, వాకు వచ్చుగన్. 6

దం॥ నీలివీరి వల్కులంకా తెలుగు తిన్నెలు వన్నెలు తిందుబాద, కో
కిల, కల వాదముల్ వెలయుఁ గిన్నెరసానులు సుఖవాదగాఁ
గంకల తెల్ల కల్పములు - కమ్ముగ నేరచిలుంప, తిహ్వపై
గులుతురు వాట్య మాదగను గోరి, సుశింబెత వాణి భక్తితోకా. 7

కం॥ నీలివీరి ముద్దుల పలుకులఁ
గిలుతురు, నాతెలుగువాణి, గీర్వాణవదం
బులతోఁగలపియు పెంపియు
వెలయందును. వాడుత్పతి; వివేకులు పెచ్చుకా, 7

కం॥ భారద! శ్రీ సారస్వతి!
భారతి నేరిమ్ముగొలుతు - వద్యజాణి!
శ్రీరాముని కరామృత
సారము వాడే వెలుంగు వల్పుము వాణి! 8

ఉ॥ రామకథా సుధా రసము-రాగిని జపంబులు, మోక్షమొంద, క
రామృత పెల్ల వారు, వెలియకా కదియించి తెలుగుబాస, శ్రీ
రామ! మృదూత్తులంకా మలభరమృత వడంబుల వేర్చి తూర్చితికా
స్వామి! ప్రియంతో-అప్రియమొ-స్వామివా-వేదాయంబంగ వెర్చియొకా 9

అ ది శం క రు అ త థి వా ద ము లు

- A: అది శంకరాచార్యుల - నథి సుతింది
 సంస్కృత క్లకముండు, సంజలి మతింది
 పెక్కుగీర్వాణ కవేండు మ్రొక్కులిడుదు
 రాను కర్ణామృతంబును వ్రాసినాడ
 తెలుగు పద్యంబులూ శేష తెల్లముగను. 10

తెలుగు కవులకు మ్రొక్కులు

- Q: నన్నయగారు వేండుక నాట్యముగా, కద్రివ్రాయనేను, తి
 క్కన్నమగాను; పెక్కుగడముగాను - రసోదితధంగి వ్రాయ, రో
 కన్నమగాను; భక్తిధరితంబుగ వారికి మ్రొక్కులిచ్చి నే
 దిన్నగ వ్రాసినాడను; మనీషణు లాచ్యులు - ఆకరింపురీ :
 A: భాస్కరుని, రంగనాథుని పోలుతి శేష
 అంధ్ర వాల్మీకి కవులకు సంజలింది
 విశ్వనాథుని, బసవంబి - వినుతి శేష
 అష్టదిగ్గజ కవులను - యథినుతింది, 12
 A: అంధ్రదేశంబు నదియన్న - యులల కవుల
 సంస్కరించి, శ్రీనాథుని వ్యరణశేష
 మొల్లమాంబును వినుతింది, ముదముతో, వి
 టవల గతిందిన, కవుల తీర్థిగాగ
 కలదు వీరీతి వారి యాత్మలు నుతింప.

ఇరుపదియవ శతాబ్దములో కీర్తి శేషులైన కవి పండితుల స్మృతి

సీ॥ రావాడ కాస్తులు - రాళ్ళపర్తి అనంత
శృష్టశర్మయు, దివిశేగిరారు;
దుర్బాకవారు, చుద్దిలపల్లిశర్మయు
మలుగూరు గురుమూర్తి - మాన్యకవులు
భాస్కరాచార్యుండు - వావిలికొలను, ను
బ్బారావును, మయూరివారు జువిరి;
కచ్చగల్లు కవియు - గార్లదిన్నె కవియు
శీరిశేర కవిగారు - నురపురంబు

గీ॥ శేరి రెమ్మనూరువారు, నుబ్బిహ్మణ్య
కవులు, దేవదాస కవులు స్వర్గ
లోక వాసులైరి; లోకమే - దీశటి;
అట్టి కవులనెల్ల - నుభినుతించు.

సీ॥ చిలుకూరు కవియేగి - శీరిపి ఆంజనే
యుదుదార కవిలేడు, పుడమినేడు;
కలుగోడు అశ్వత్థ కవిపుంగవుడు, స్వర్గ
పురిశేరె; కొండూరి యదుదేవుడు;
కూరకాళ్యారు - నై నుంకంబు శేరిరి
కట్టమంచియు నేడు గానరారు;
పిల్లారిశెట్టి కవింద్రుడు - పూకల
పట్టు శ్రీరాములు దిట్టకవులు

గీ॥ ఏగినారు, స్వర్లోకంబు; మూగవోయె
కవుల పొత్తమాట విభవంబు కలల భంగి;
వారి యాత్మలు నుభియింప - భావమందు
దలచి కన్నీటి జనుతుల జలకరింతు.

సీ॥ జడమంచి శేషాద్రి - కర్మయు దివిశేగి
 కల్లూరి యజమాన కవియు లేడు
 భావన గుడివారు - యాగిగలేరైరి
 పోంపల్లె కవిగారు - పొంపు తెడిరి
 భర్మచరము కవుల్ - భరణిలోలేరు; కో
 భావలము కవులు - భారు మలుచ
 పేదము పేంకల విలుపులు లేరైరి
 నాగనార్యకవియు వేగి దివిరి

సీ॥ పికరాచుకావ్రికేరైరి; ప్పర్ల
 మేగి చుప్పల కవులెల్ల; వింకమీద
 కవికెట్టి దుర్లభకల్లగలదో కాక
 పులు, విల్పంబింప కవికతెన్నులు - కృశించు.

అ॥ ఓ ! కవీంద్రులార ! నాకలోక వివాసు
 భార! మిమ్ముదలది - లాలికముగ
 కవికవ్రాయెనెతు - కమ్మవి కవనంలు
 నాకు గలుగ, దీవనములపించు

షష్ఠ్యంత మంగళాష్టకము

కం॥ శ్రీరామదంబోమూర్తికి
 భారణి పురీచితునకు - దాళరతునకుఁ
 నీరోదారున కవ్యయ
 పూరుచునకు - మంగళములు లోపరించుఁదమిళా

౧

కం॥ మంగళము - విష్ణుమూర్తికి
 మంగళమగుగాక : నకము - మధుమారునకుఁ
 మంగళము - పోయ్యమూర్తికి
 మంగళమగు; మార్పునకు - మహానీయునకుఁ

౨

- కం॥ మంగళము కాన్దము మూర్తికి
మంగళము — చేరచేర్చు — మూలమునకు, శ్రీ
మంగళము — జావరమునకు
మంగళముగలుగజేయుచును భరితున జెప్పెను॥ ౩
- కం॥ రంగారు మంగళములు
సింగారము, రామునకును - శ్రీహరికృష్ణులకు
మంగళభక్తియులు, శ్రీ
రంగునికి॥ ముక్తిదళం - రాజీవునకు॥ ౪
- కం॥ పింగాలంబుగ, మంగళ
భంగిమములుగలు — రామభక్తినికెప్పుడు
మంగళము శేషకాయాకి
మంగళమగు, గరుడీరపును మహిమోత్సవము॥ ౫
- కం॥ మూలపునకు, మంగళమగు
పూజకునకు, జ్ఞానకర్తవ్య - సంపూర్ణమునకు
బోధకునకు, మంగళమగు
రాధానాథునకుగలు పుత్రమంగళముల్ ౬
- కం॥ గరుడధ్వజానకు, మంగళ
మరుదారకారాత్రిసుతుకు - మంగళమగు, బం
గరు లక్ష్మియునకు, శుభములు
భరతునకు॥ మంగళములు - భద్రాత్మ్యనకు॥ ౭
- కం॥ అభివేష కంజన సుతునకు
శుభములు; శక్తియును - సుశోభన జయముల్
శ్రీకుచన పతికి॥ పారికి॥
విభవపు జయ మంగళములు విభవకు పరము॥ ౮

మనవి మాటలు

శ్రీ చతుర్విధుని రీతి లక్ష్యమయ్యెను. అదిని సంకల్పములు, సత్యముగా నెరవేరును. మానవుడు నిమిత్తమౌతడనుట తత్వము.

శ్రీ కవతుల్యుండగు అదిశంకరులు ఈ శ్రీరామకల్పాద్భుతమును, సంస్కృత భాషలో 4 అశ్వాసములుగా రచించెరి. శ్రీ సిద్ధకవిగారు దీనిని మొట్టమొదట అంధ్రీకరించిరి. ఎఱిది ఏండ్లుగా, ఈ శ్రీరామకల్పాద్భుతము నాను నిత్య పాఠమైనది. శ్రీ సిద్ధకవిగారి అంధ్రానువాద పద్యములగు చూడ, నేను చదివెరిది. ఈ పద్యములు, మూల శ్లోకములకంటె క్లిష్టతరముగా వున్నవని నా అభిప్రాయము. సామాన్యమానవులకు సులభతరముగా అర్థమౌవొ.

'ఎవ్వరెన్ని గతుల - నింపారఁబాడిన, రాము కథలు మిగుల-రాతి తెన్ను' అను సామెత ప్రకారము, నా యొసిన కొంది ఈ శ్లోకములను, సరళముగా తెలుగు పద్యములలో వ్రాసి, 1957 వ సంవత్సరములో ప్రతి నెల కొద్దిపద్యములను 'గృహంశ్చి' మాసపత్రికకు పంపగా, అప్పుడా ప్రకాశకపక్షమైన జి. బాబ్బయ్య శ్రీ శేషగిరీ (మద్రాసు) దయతో, ఆ పద్యములను ప్రతినెల తప్పక ప్రకటింపయి, నన్ను పోత్పహించిరి.

ఇట్లు, 4 అశ్వాస పద్యములు 'గృహంశ్చి' మాసపత్రికలలో, ప్రకటింపబడెను. ఇప్పుడా 'గృహంశ్చి' మాసపత్రిక లేదు. దాని అధిపతులైన, శ్రీశేషగిరీ చూడా గతులదిరి. వారు బ్రతికియున్న కాలములో, ప్రతి సంవత్సరము, కవిత్వములో వానితెక్కిన విదిషిమణులకు, పక్షకంకణముల దొడ్డి కీర్తి పంపించిరి. ఇప్పటి వృద్ధులకీ విషయము లన్నియు, కథకళామలకములు. ఆ కాలములో కవిసండితులను పన్నానిం

దేవవారిలో ఒకడు శ్రీ టెగోర్తాకక, కాకినాడనుంచి వాగేశ్వరరావుగారు తెలంగాణ వారు శ్రీ కేవరిగారు. వారు విశ్వము వ్యవహరించును.

ఈ పద్యములను భక్తముగా వేమ కాపాడితిని. వాటిని శ్రీ మద్విజయ వల్లి కేంకల సుబ్బాపూర్ణాశ్రమగారికి (పండ్లాల) పరిశీలనార్థము పంపు కొంటిని. వాతప్రకృతి, నా పద్యములను సవరించి మెలుగు పెట్టెరి. వారికి వే కృతజ్ఞుడను. వారు, బాలగర్భములో కలసి పోయిరి. వారి అశ్వుడు కాంతి కల్లుగాలి.

ఈ శ్రీరామకర్ణామృతము రామాయణ కథవలె, వరుసగా లేదు. ఇది యొక పాఠాయణ గ్రంథము. శ్రీరామస్తోత్రమే, ప్రధానమైన విషయము కాన, బాలకాండములో, యుద్ధకాండ ప్రశంస, యుద్ధకాండములో, కిష్కింధాకాండ ప్రశంస కిష్కింధాకాండములో, బాలాయణ ప్రశంస, ఈరీతిగా, కర్ణామృతముగా శ్రీ అది శంకరులు శ్లోకరూపమున శ్రీ సీతారాములను పట్టించి, స్తోత్రమొనరించి భక్తులైరి. వేమ నా ఆంధ్రీకరణమందు, మూలము యొక్క భావమును విరువక, అచ్చుబచ్చు భక్తిపూర్వకమున కొంత స్వేచ్ఛ తీసుకొని, పరల మూలపులకు సులభముగా అర్థము కావలయునను దృష్టితో, పీఠ, గీత, ద్విపద, మంజరీ, కంద పద్యములలో వ్రాసితిని. మొత్తము 481 శ్లోకములకు తెలుగులో 484 పద్యములై నవి. అనగా పద్యములు 33 మాత్రమెక్కువైనవి.

ఈ నా కావ్యము అచ్చుకాలేదను చింత వాయించుండెను.

శ్రీ విరుపల తిరువతి దేవస్థానమువారు, మతసంబంధమైన అముద్రిత గ్రంథములను ప్రకటించెదమను వార్త విని, ఈ శ్రీరామకర్ణామృతము వ్రాత ప్రతిని వారికి 1979 జూలై 20లో పంపుకొంటిని. వారు జాగ్రత్తగా పరిశీలించి, 1979 ఆగష్టు 2 మనము ఈ ఇష్టక ముద్రించెదమను

యూ 10:30 మాత్రము కాంక్షగా చేసితి అందుచే కొంత దైవజ్ఞము లాగా ముద్రణ మొనఁపెట్టి, ఈ వాటికి శ్రీ పరమేశ్వరుని దయతో పెరిగించితిని, కావలసిని తెల్లరాగినిములు, నుండుగనే గవర్నమెంటు వారిమంది కన్వెన్షన్ చేయకు పెప్పందుకొని యుండెడి గాన, ఈశ్రీరామకర్ణామృతము ప్రింటింగు కర్నకతో ముద్రింప గల్గితిను. సేవకు కాక, తెలియించి పేదలకు ముచ్చటమునకు ! వేలు రూపాయలకు మించినది. కొందరు గాకలుగాచేరి యూ 11:8 విరాళములిచ్చి మమ్ములను ప్రోత్సహించిరి. వారి చిత్రపటము లిందు ముద్రించినాము. వారిని శ్రీరామచంద్రులు, నందరికీయగాక :

అనంతపురము, శ్రీ గీతామందిరములోని, శ్రీ సీతారామలక్ష్మణుల పోటోనానగి వారి జ్ఞాన అవీరుల నిర్మలయోగాక, గ్రంథము లకు యూ 11:8 విరాళ మొనంగి మమ్ము ప్రోత్సహించిన శ్రీరామకర్ణులై వ శ్రీ పరమారు హనుమంతయ్యగారై, వారి కుటుంబము వారి కందరికి శ్రీ సీతారామ భద్రులు, భద్రమై అనురాహోగ్య పాత్రగణములొనంగి, వరా రక్షియిగాక యని, ఆ పరాశ్రమని ప్రార్థించు చున్నాను.

ఈమనక ముద్రణమునకు విరాళములొనంగిన లాక మహాశయుల కందరికి కృతజ్ఞతల వర్పించుచు, స్వల్పరాలములోనే. వర్తమాంగ నుండ రముగ ముద్రించి యచ్చిన లాక పోస్టువారికి నూ కృతజ్ఞతల వర్పించు చున్నాము.

కొరివదే రతపుగ శ్రీ దోవజ్ఞము జనార్దనశాస్త్రిగారు తమ సీరికను పరిచయము అనుపేయన వ్రాసి వంపిరి, అట్లే మధురకవి వెల్మూరి శ్రీనివాస మూర్తిగారు తమ అభిప్రాయము వ్రాసి వంపిరి. వారికి వింటు ఈ మాటలు, శ్రీగొల్లపర్తిగారు, మహాకొందరు తమ అభిప్రాయముల వందనసిరి, వారి నాభ్యుదయము లర్పించు చున్నాను.

44 శ్రీరామకర్తావ్యత కావ్యము విశ్వసారాముఖమున కవత భూముగా మున్నది. శ్రీరామధర్మము పౌరాణిక గ్రంథముగా, దీనిని వాడుకొన వచ్చును. అందుల కోరికలను, పట్టముగా శ్రీరామచంద్రుడు తీర్చి, వారిని తరింపజేయుగల్గుననుటలో నుదేహము లేదు.

ఇట్లే శ్రీరీరామములు రచించిన, శ్రీకృష్ణకర్తావ్యతమును కూడా అంద్రీకరించినాము. దాని మొదల భాగ్యమెచ్చు దబ్బునో వేది యాతము.

ఇట్లు విన్నవించి,
సుకీలక పఠేయుడు,
కవిభాషణ, కవిచింత

కల్లూరు అప్పారావు

ప రి చ య ము

వాఙ్మయము చూపవలయు భగవద్దత్తమైన పదము. నృప్తిలో మిగత జంతుకోటిగలంత విశిష్టత అధికము, దీనిలోనే ప్రాప్తమైనది. అశేషవ్యవహారపాధవత్తైన వాఙ్మయముకంటె, విజ్ఞాన నమి పొందినోవయోగి యైనది పారస్వతము. ఉత్తమ మైదువీర్థ సిద్ధిలో ఆనంద వందాయకమై, అతిశయించునది సాహిత్యము. ఇట్టి సాహిత్యమును భగవత్పరమొనర్చి, కథ్యపా పాశ్రమై అమృతస్వర గావించుకొనుట, వివేకలక్షణము. 'తైర్లతా నైవదాద్రితోయో భుక్త్యే ప్రేక్షవే ప ప మ'. అను గీతా వాక్యమును ఈ పండిత్యమున పైతము నమపందించుకోవలెను.

పంక్త్యుకము మొదలుకొని అన్నదేకభాషలయందును సాహిత్యమును భగవద్దత్త మొనరించిన ముఖ్యములు వెలసినారు.

“పరిశ్రేణి భాగవతము : పరిశ్రేణిశాస్త్ర రాయభట్టాంకం నే, బరిశ్రేణ భాగవత మునునా : పరిశ్రేణ, పేటొందుగాత ముకగ నేలా,” అన్న పోతన ఆంధ్రుడు, మనవాడు, అదర్శప్రాయుడు. ఆ యనముని, యదుగుణాదంతో నడచిన సాహిత్యరాధను బెందరో కంటి. మన శ్రీ కల్లూరు అచోబంధాపు గారాకోవకుఁ జెందినవారు. “రీచటొమ్మగ నన్నుంచి కేవలముగ..... ముగించె” నన్న పరిశ్రేణ మనస్కుఁడీ కవి.

సాక్షాత్ శంకర స్వయాభ్యుతైత శ్రీ శంకర భగవత్పాదులు “జానాని రామ తనవాడు రుచిం మహోళం” అన్నట్లు పూర్వస్మృతి వసునదించియే కావలయు శ్రీరామ మహిమామృతమును, మనము చేపకొనుడు, మన నంటివారిపై, నవ్యావాసు లాగుమురో, కను మనోభావ మకరంధమును “రామకల్లామ్మత” మనుషేర తంతోబద్ధ వాగ్రావమున ననుగ్రహించిరి, అయ్యది ముడు వద బంధ మాదుకల్మషుతోనే, మనములను మత్తెక్కించి, కల్లామ్మత ప్రాయమగురున్నది. భక్తిభావ లాభ్యరక్త మనన మార్గమున, మన్నించువారికి మరేమి చెప్పవలయును :

ఈ గ్రంథనామమును బట్టియే శ్రీరామావతార కథా ప్రాధాన్యమును ఊహించవచ్చును. రాముఁడే పరమైవముగా, కద్రూప-రీలాచిలాన-పరా క్రమ-ప్రభావ-ప్రాధనములు, వివిధ తంగణంకరములలో నించు విత్తరింపఁ బడినది. విశేషమేమన; రాముడు కేవలము రమణంకావత్వముగానే కాక కృష్ణ-నరసింహాద్యనతారాంకలాభేన రూపుఁడుగ, పైకుంకవాని విష్ణువుగా, బహుళరూప కరధర భయంకర, విశ్వరూపుఁడుగా, శరీర షట్పత్ర నందా రాంతర్యామ్యాత్మ స్వరూపుఁడుగా; పరబ్రహ్మముగా తాచించి, దగ్గించి; వర్ణింపబడినాడు.

ఈ రామకల్లామ్మతము విశివరతే శ్రీ చేతురు పిద్ధకవి పద్యాత్మక ముగ తెలిసింది యుండిరి. ఇప్పుడు శ్రీ కల్లూరు అచోబంధాపు గారు రూప

అంధ్ర ప్రదేశ్ పరిపాలనా విధానం, విద్యకవిగాను పాండిత్య కవిత్వమంది
లోను, భక్తి యోధుడు విద్యహస్తలే. వారివన్నియు కావ్యాల, మతేత,
సర్వం దంపక మాతామౌళి, చతుర్విధ వృత్తములే. ఆ విధమునముతో.
మూలము నందలి విశ్వగోచరములను, తెంచి ప్రాయము, ఒకటో సంగ్ర
హించి కుదించుట, తప్పని పరియోగమిది. శ్రీ రామగారు సామాన్యముగ
సీత లనే ఎక్కువగా వారినారు. అట తెలుగు-తేలిగీతులు-మంజులను
గూడ గ్రహించినారు. మధ్యమకు రెండు మూడు కందాలు మూడవ
కందాలునున్నవి. వీరును పోతనను, ఒకవడిగా పెట్టుకొని మూలము
నందలి భావములను విస్తరించుట, మరివిధ సాగించినారు. పద్యములు
జాతీయము కగుటయేకాక, శైలియు మిక్కిలి సరళమై, సులభస్వయము
కలిగి, సామాన్యులకు ప్రేతము పకనయోగ్యములుగ నున్నవి.

శ్రీ కల్లూరు అబ్బోలరామగారు అంధ్ర సారస్వతీయులకు మనరి
చుటలే. శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథమాలను స్థాపించి, తద్వారా అనేక కావ్య
మణులను అందించుటకాక, 'ఉగాది వ్యర్ణభారతి' 'భక్త మందారము'
మొన్నగు స్వయంరచనలు తెలుసుచి విశ్వాతులైన వారు. రాయలసీమ
రచయితలలోని వృత్తకవ్యమును పడలించలేనది, వారిది కవనమును పోకృ
హించి, తక్రవలనం ద్వారా తెలుగునాది, తెలుగులోనికి తెచ్చుటలో,
విక్రీరామకృష్ణ సాగించిన కార్యభూతులు, శ్రీ కల్లూరివారు. వీరి వేషము
వలెనే భాష-భాషవలెనే భావము-భావములవలెనే, కవిక-దాల సహజము
సరళము-తేలికదనము-కలిగియుండును. అన్నింటి యందును అధునికమైన
యోగంబరములు, అర్పణములు, ఒడుతు దుడుతులు-దంక లింకరలు మున్ను
వకుగూడ భావరావు. పొగిదిన సంప్రదాయమునకు, పారమార్థిక భావభంగి
మంను, వీరును, వీరి కవికయు, నాంబాలములు.

ప్రకృతిము మూలమునుగురించి ముచ్చటించుటకు మన కర్తవ్యము,
సర్వరయు లేవు. పూర్వాంధ్రానువాదమును గూర్చి కడవులు, తర్కించుట,
ప్రస్తుతము, అధిక ప్రసంగము కూడ. శ్రీరామగారి యనువాదమున
మెలుగులు వా అంతి యెలుకు కంటినవి. వానిది కూడ గ్రంథవిస్తరణిలో
ముచ్చన కొకటొకటిగా పాఠకులకు చవిపావ యిచ్చించును.

మూలము—1. అశ్వా—III వ శ్లోకము

నేదనేర్క వరే పుంపి జాతే దళరణాత్మజే
నేదః పౌరేత పాపాపిత్వాజ్ఞ ద్వాచాయాబాత్మనే

పిద్యకవి అనువాదము

ఉ॥ అగమనేర్కయ్యై నహరి : యాజితమాభవ్యై నై జవిందుతో
వాగమనందయం జుచిత : మయ్యేను తామకిథా వ్యరూపమై
జాగుగ వాచుబారు భవ : భవ్య కవిత్వమి నన్ అవప్సై
దాగవత్కాగనియ్యయః : అత్యయం నై శ్రవణార్హమితి గణా.

ఈ పద్యమున చివరి రెండు పాదములు పద్యపూరణమునకై
కల్పించుట.

శ్రీరాష్ట్రగారి అనువాదము.

అ॥నే॥ నేదనేర్కయ్యై న యాచితేభ్యంతై తాః
దళయః దగిదు పెంపె దళరణునకు
అతఁడు పుట్టివుంతు నానేదదయము, తా
మాయలుం అవంగ పపాది పెంపె.

ఇందు తావము మొత్తమునగ పొందుపడినది.

మూలము 1వ అశ్వా III వ శ్లోకము.

జానాతి తామః తవ నామ రుచిం మహేశో
జానాతి గౌతమవతీ తరణ ప్రళాపం.
జానాతి దోర్బల పరాశ్రమ మేనదాబో
జానా త్యహోభు పటు బాణగతిం పయోధిః.

పూర్వానువాదము—పిద్యన.

ఉ॥ తావతనామమంత్రోజిది : దక్షమలారమణుంగెణుంగు, ఏ
పాపనపాప వలకల బ్రలాప మహిల్య యెణుంగు బుద్ధిలిక

దేవరదొర్నలంబు శివదేవుని దావ మెఱుంగు; నీడు మే
దా పితవంబుగల్గు శరదాదే నమిద్రుదెఱుంగు రాధవా ||

శ్రీరాఘుగారి యనువాదము.

A|| ఎఱుగు నీరామ రుచిని మహేశ్వరుండు : అరయు
నీపాద సామర్థ్య మాయమాత్య : శివదగు మెఱుంగు
నీకుఁశ్రీపీఠాప, మత్తి నీ బాణగతిఁ దెలియంగ వేర్పు
నీకరుణ యర్థమగు నాని విశ్వయముగ
కాపునుయ్యఁ నీరావతి! కాపునుయ్యఁ!

ఇందు మూలము చక్కగ నుండుటయేకాదు. ఎవరికి వరముకాని
రాము కరుణ తనకర్తృమైనదని శ్రీరాఘుగారు ప్రియనుభవ విశేషమును
పాకకులను తెలిపి వారి మాందినాడు.

మూలము 1వ అశ్వా 82వ శ్లోకము.

'శరావా పాశేదే తరుణ యువీ కావనశరే
విష్టవ్తం వశ్య స్తువిహిత విరాధోర్ధ్వతలశం
అయే నీరావాతః స్పృశంజనశే. దావనలయ
ప్రసీదేతి క్రోశ నిమిష మివ నేష్యామి దివపాశా.

పూర్వానువాదము—విద్యవ.

క|| పాశేతంబున మోక్కనేరఁ యువీ సంభావ మర్థమై
శ్రీ కల్యాణ ముఖంబునన్ తలకమున్ తెల్పొందు; నా రాము హే
రాజశ్రేయః, మదేహశాధనరీ, యోకొనల్యపుల్య పరా
నీరుగా మోగిశ్శుదిమంబులుగా నిమిషమో నీరేణ వత్యకదా .

శ్రీరాఘుగారి అనువాదము.

A|| యువితోట, అయోధ్యలో 'వెలయు; నవకు

మార్క్ష్ వ్యక్తంబు భరియించి యున్నవాఁడు
రాక్షసత్వంబు జూరజీరామండలవి
సహారహంబు ప్రార్థింపగా, వర్తకములు
నెలలు, దినములు-గంటలై-విమిషములుగ
గడచు పెన్నుతో యిది నేను గలపరింతు

శంకరులే రామున మార్క్ష్వ్యుంజయములంగా-పాపము పిర్వన పైష్ణ
పుడు కాదేమో, తిలకమే విద్ధివాఁడు. రావణములు తోనల్యాపురుఁడై
నాడు.

శ్రీరామగారి 'వేష్యామి వివసానా' తెనుగు పేకలో దాని సరసము
మనోహరముగా కలయకనాదు. అలే.

మూలము 1వ అగ్రా 38 వ శ్లోకము.

'శృంగారం పీఠనందన విహారణే, వీరం భయవృంజనే,
కావల్యం నిరీకోజనే, (అ)ద్భుత రసం పంథా గిరిస్థాపనే
హావ్యం కూర్పణ కామభే భయవహీ, వీరత్వ మన్యా
ముఖే, । తొంగిం రావణ మర్తనే, మునిజనే కాంతం, వపుః పాతునః

పూర్వానువాదము-పిర్వన.

మః దరణీపుత్రి మునీంద్ర శంకరధమ - రెక్కారి - లంకాపురీ

శ్వర - పై రోదన రావణామజాంతుకా సాధారణ ప్రాధివే
వరశృంగారము, కాంత, వీర, భయ, వీరత్వాద్భుతోగ్రంథులుకా
కదా హాస్యరసంబులుప్పకవి రాక్షాశ్రంబు తాదినెడకా

పై పద్యములో మూలమున సుప్తుంత వరశాస్త్రయము లేదు.
కృమాన్వయము తిలకముల వడ చేయును.

శ్రీ రాష్ట్రగారి యనువాదము పఠయించు.

పీ॥ శృంగారరసము దాటొంగార సీతలో
మీందుచేయక చిహరించి నావు
శివధనుర్బంగంలు చేపెడి చేతలో
వీరరసంబు గుప్పించి నావు.
కాకానురునియందు కాకుల్యరసమును
చిలికించి నాని రసించి నావు
అంబుధిలోఁ బర్యకాశిని దేరించి
అచ్చుకంబును జూపియిలచి నావు

గీ॥ శూర్పణఖ యందు హావ్యంబు యూహి నావు
పరుల కాంక్షలయందు నీతత్పరసము
రావణాసుర వధయందు రౌద్రరసము
కాంక్షరసమా ముసించుగ్గిల పొంతయూపి
ధయము పొడసూపితిని ప్రకటనజీలగును.

ఇందు మూలమును మించిన చివరకు సారశ్యముతోఁబాటు రసము
అను నవర్ణమును విద్ధింపజేయుట విశేషము.

మూలము 2వ అర్వా 27 వ శ్లోకము

'కోదండ-మిజ్జీవనితం, స్మరవంశదాతం,
శంఖం, రథావయవ, మంకుశపాశవేణుం
పాపైర్ద్రరాజ మమలన్ముఖి ముర్ఖహంకం
వ్రయ్యిమ్ను కృష్ణ మనిశం తత రామచంద్రం

పూర్వానువాదము - సిద్ధన.

ఈ చెలగుచి, లైదుబాణములు చే దరించి, రథాంగ వేణుపా
శయధిర శార్దూముఖ్య భునపాధన ముఖ్య మహాష్టరాహు మం

దశహరి పీఠ గాఢజలము . దర్పణః గృహ్య సువర్ణరేఖ, తా
శరధి బలాధిష్ఠా శరధి . సన్నురు నమ్యతు రామః గోత్రైదరా.

ఇందు మూలభువనము దివివి మది గువడివది. లేనిది అగువదు
దున్నది.

శ్రీ రాఘవాది యనువాదము

Aii వ్యురుది పంచబాణంబులు - రావ - మంతు
శంఖ - శంఖంబు - చక్రహిశమలా - నేలు
దండ - మెద్దిది చేతులదాల్చి. నూర్చు
మణులకొంది గర్భి రమా తిరోది
యగుదు, ప్రయ్యమ్ములై నల్లపయ్య నైవ
రామవంక్షిని భణియించు చ క్రితోత.

ఎదిమిదవ అయిదుమేదో మూంతుననే లేదు. ఏడు బాహులుంటు
ఉనంతవదు యెద్దిదన్నారేమో! సిద్ధకది శవదివ 'కార్క'ము 'కోదండ'మను
కొనవచ్చును.

మూలము 3వ అశ్వా 10 వ శ్లోకము.

'వహిమాతా, వహితాకో,
నహి మమ తివయాశ్వు. నైవహోదిర్య
ఇతి మమ దికోతే మృత్యో
రమవతి రయమేవ బంధు రావన్నా'

షాస్తానువాదము. సిద్ధవ.

iii అరయ వ్యుర్యు పర్నిహితమైవ తదిగా దనకర్ణిదంబులుగా
గురిమిల్లివల్లి కొలుకల్ విజిరోదరు తింక నమ్యలె
వ్యావలలేదు, లేదు హిశవర్తను, రాశ శరణ్యగియ్యదో
శ్రవణులము వైదికమే లేదు బంధుగలవై మెలంగెడికా

శ్రీరామగారి యనువాదము.

100 యిది వెన్నంటి దగ్గటి మ్రొంగరాగఁ
దల్లితేలు-పుయ్యలు లేకుండ్రది లేదు
తోడఁ జుట్టివదలు బంధువులు లేరు.
రాముఁడే నిన్ను రక్షించు రక్షించు

మూలము 3వ అశ్వా-38 వ శ్లోకము.

'యొక్కపాముని సంకల్పజే - యొక్కపా పిన్నాదులే ।
యొద్దిషణ రక్షియంపారామ మచుదీయతా'

భూరామనువాదము-పద్యము.

101 ఏదయచేతఁ దామనుల నేరితొ; వానర శీఖరాశ్రిత
నేతయ గలియుండియో; రహిత దళకంఠర శోభరావనం
లేదయ చేతనయ్యి; నజునిచ్చుదు నానయఁబ్రోవవయ్యదా
మోయర! రామ! రామ! నయిల్లదు ధోషణ భక్తబోషణ ।

శ్రీరామగారి యనువాదము.

102 ఎట్టి దయతోడ మునుల లాలించివావో;
ఎట్టి కరుణతో ముగ్ధిపు నేరివావో;
ఎట్టి ప్రేమ విధిషణుఁ జుట్టివావో;
అట్టి కనికరమునఁ బోవు మభిమ! నన్ను.

మూలమునకు వ్యాఖ్యము లేకుండుట కాక, కృపా వర్ణనయనక
ములు వాదీనవి వాదకుండులు ఒక సొగసు, లాలించు-పిలు-వేషణ్ణ-క్రియలు
భూద సార్థకములై శోలాసంకములై నవి.

మూలము 4 అశ్వా 67 వ శ్లోకము

'కృష్ణం నీమ భ్రమఃకతోర విసదం బ్రహ్మాది సంవిష్యయం

రాష్ట్రస్వాతిగతీర మార్గ మనిశం శంతోక్తిరః శంపనం
దిగంతి ప్లవనం బిల్వదివలనం సప్తారవోష్ఠిలనం
వైదేహి మదనం మదాంధ దమనం శ్రీలోకకృపామౌళిహనం ॥

పూర్వానువాదము—పద్యము.

మః హారదావధ్యని కల్పనాయనాను రో । ద్వం నంది రంతోదిరుర్
యెరపెకా సీత ముదంబునొందె జగముల్ । మోసాంబులెందెకా, ధరా
ధరముల్ దిక్కులులు అలించెను, మదాంధ । బాగముల్ గూలె, కా
స్మరబాజుల్ గతిదప్పి, శంతియె ఖరః శంపనం చేపెకా పెనకా

శ్రీ రావుగారి యనువాదము.

సీ॥ తనను గుఱ్ఱంబులు తప్పిత్రోవకు పెల్వ
ముక్కుంటి శరమూచె ముగ్గుండగుదు
జీరి వర్షకములు బాధలములై పరియించె
దిష్టయెం నందెను పేద యిష్టయె
దిగ్గజంబులెల్ల రెలివి గేటలు తప్పి
శోరంబుగాఁ గరె తొలుపాటు
సప్తవమ్రదముల్ వ్రంఱించి వెగ్గరె
మూడు లోకంబులు మూర్ఖ మునిగె

గీ॥ మద నిలోద్ధతు లింకిరి, ముదముసెందె
సీత, శివసంకృంగంబుచేతఁ బుట్టి
నట్టి శబ్దంబు శ్రోతేంద్రియములు పోకి
నెంత, శ్రీరామ! పీదరక్త లయ్యకములు.

ఏకావ్యము నందె తను ముక్కుముగా తక్కిరవ ప్రధానకవికలో,
మూలకవి ముఖతః వెలువడిన మూలభాషయందలి మెలుగులను ఏ యను
వాద రీతియై పూర్తిగా నందియి లేదనుట నిశ్చక్రకమైన గాన

పశ్చాత్తాప, శ్రీ అహోబిలరావుగారు వేదము సామాన్య జ్ఞానాశ్రయము నుద్దేశించియు భగవద్ సాగించుటతో నెందరి కమాసాచి బ్యాకరణ సంరక్షణమున ఉద్దేశపూర్వకముగనే పదరించినారు. అదియు గణనయ్యగానే పరిణమించిన పనులను వెనుకాడ వనవలయుననడు.

పాశ్చాత్యోదయ తత్తాతాత్పర్యములతో పరింది తదర్థిస్త పశ్చాత్యయం శివనాగియగుచుంది విశ్వవిద్యను, శ్రీరావుగారి కృషికి అభివృద్ధిని, కంపనముల నర్పించి, ఇతరత కృతికవనలకు అయిరాలోగ్యములను పేరా సంపత్తులను, అలాగేకాచి అనుగ్రహించుకను అనింది, అలాగేకాచి వివిధవిధములను.

కాశిపతి

18...30

}

విద్యార్థిదేయము

కాశిపతి అహోబిలరావుగారి

విద్యార్థి దేయము పరిచయము.

ఉత్తమ గ్రంథము

శ్రీ కల్లూరు అరకోలరావుగారు తమ శ్రీరామకర్ణాచ్యుత కావ్యము పంపి పక్షపాత రహితమైన అభిప్రాయము తాపతనవి కోరిరి. కావ్యము లకు, పీఠికలు, అభిప్రాయములు వ్రాయవలసివచ్చినప్పుడు నావారని పెన వారని తరతమ తాపములు వాకులేవు. కావ్యగత గుణబోధములు తెండిం దని ఎత్తియావులయే నా పద్ధతి-ఈతీతి సాహితీలోకమున కెంతో పహళాది.

పాలారలోపిత వెన్నెలగా యాపర్వాదశము విండిన శ్రీరామచంద్రుని పవిత్రచరితము - ఎందఱో అనేక సాహిత్యప్రక్రియలలో సందిందిరి. ఇది అనువాదకృతి. శ్రీ శంకరుల గీర్వాణకృతికి తెలుగుసేత-అనుపత్త, తాపాద్యయమున పడుగ పరిశ్రమలేక అనువాద కావ్యము కృష్టికరముగా రచనయల దృష్టికి కేళాలయి. ఈ దృష్టితో చూచినప్పుడు తవితలకుల శ్రీ కల్లూరివారి కృతి థంగపాటు లేదనినయే తాదాపవలయును.

జగన్నోహపమూర్తి అయిన శ్రీరామచంద్రుని స్వరూప స్వతాప యుల వర్ణించువట్ల, భావములు పునః పునరుత్తములై పరంపరగా సాగినవ యుల నహేళము. మూలమువంటే శ్రీ శంకరులు ఈ పద్ధతి ప్రవేశ పెట్టిరి. భావములు విస్తరించి విస్తరించి చెప్పుట, స్తోత్రకావ్యములయందు యాదరగ్గ విశేషము. రచనకు కోరయే జూయ్యును.

కావ్యమునుండి, ఎప్పోపద్యములు కోకొల్లలుగా రచించిన శ్రీరావు గారికి పీఠపద్య రచనలో అభిమానమెక్కువ. పీఠములు, గీతములు, ద్విప దలు తమ కావ్యములలో ప్రవేశపెట్టి దే సాహిత్యమువెడల, వాయుపాద అరకాశిమానములు తాపావేత్తలకు గమనార్హ ములు.

“తెలుగు వారికెల్ల తేలి తెల్లము గాగ

తెలుగువాన తీసి తెలియవట్లు

రచన సర్వినాద రామకర్ణాచ్యుత

మాదిరింపుతయ్య; అందుగిలాన !

అది ప్రతిష్ఠ వల్ల కుక్కరి అవ్యంశము తనమాట పెగ్గించుకొన్న విషయం మెచ్చుచున్నది.

[1వ పుటలో "శృంగారవంశము" అను నీవంశం కవి శ్రీరామ చంద్రుని నవలన స్వయామ్యునిగా పాదార్పణం చేసికొని త్యాగించెను.

"రాష్ట్ర పాతంబులేల, విరాళమేల :

వేదవతంబు లేలాకో బాదులేల :

జనకనంబులు నశితములు నల్పులేల :

యోగ మునవానములు తీర్థయాత్రలేల :

రామనామ మాహాత్మ్యంబు రక్షిగల్గు

మానవులకేల దంబంబు : మరల భయము

లేదు, పావనీయం లేదు" ఈ వద్యరావము అదర్శపాఠము.

ఒక్కొక్కచోట కవిగారిలో శ్రీరామభక్తి వరవత్తు చొక్కచి దువచులకు తవ్వయితవ్వము కల్పించుచున్నది.

పప్పుడు నామది పనియందు శ్రీరామండు

రామని పేరిండు రక్షి నను

రామలే పాతక రామలు ధీమండు

రామనికై యహారహామం పేతు,

రామనిదంన పోరామలు ననియందు

రామనికుమ భక్తిప్రణాతి పేతు

రామని యిందు స్మరేమభక్తులు నాకు

మాది యింటెది వదా వేయికలర,

రామరామదేవు"

శ్రీరామ పంచరత్న నిరీక్షలో, తనలో రామ రీతమై, పోవుచున్న

సంకల్పమిది. ఈ కృతి శ్రీరామకథామృదంగం మాత్రమేకాదు, హృదయ పీడనము కావించి, రక్తి కట్టించు చిన్నది.

కవివ్రాసినాడు—ఎన్నో కావ్యములు రచించిరి. నిండు ముదిరుతో, మనశ్శాంతి నీపొత్తము, రామనామ స్మరణ కావించును, విల్లి మహాత్మర గ్రంథము, సంకరించుట, వారికిగల కావ్య రచనోత్సాహమునకు, దీని వడిమకు నిదర్శనము.

వద్యమాలన్నియు శ్రీరామవాచు జలముగావించు చిత్తాదువుల, కుపా యనముగా—శ్రీ అహోబలరాయ కవికల్లజాలు, రచించినవి. ఈ బృహ కృతి అద్భుత జన రోదాకము.

ఇది బాలుకాశ్వాసముల కృతి. పృతి అల్పానము చివరిలో కవి స్వీయకీర్తికమును సంగ్రహముగా తెల్పిరి. ఇది చరిత్రకారులకు వరమ ప్రియోజనము. శ్రీ రామనామ పాపాతిక దృశ్యభూమి వృక్షలముగా గలవారు. ఈ చూపు మీ "భక్తమందారము" "పూలోల" వంటి రచన లలో దిండుకొన్నది. ఈ రచన అనువాదము కావున, సంపన్నులతో మోడవంపిన అనవరము లేదు. పామాధిపతి హృదయములలో శ్రీరామ భక్తి నెలకొల్పుటయే, ఇందలి వరమార్థము.

ఏవో రెండు మాటలు వ్రాసితిని. రాయలపేటలో శ్రీ అహోబల రామ పేరెన్నిక గన్న పెద్దలు, పెక్కుమంది కవులతో, పండితులతో పరి చితిగల మనీషి, రాయలపేట రచయితల చరిత్ర మూడు సంపుటములుగా వ్రాసిరి; అందులో వారి గద్య రచనా విశిష్టత గోచరించును.

అధ్యాత్మిక చింతన గలవారికి, కవి అందించిన అమృత ణాంజలిది. సాహిత్యరసకులు, తత్త్వవిపానువులు ఈ రచన పఠించుదురు గార.

శ్రీరామబాహు స్వరూపము మహావైఖానసము. విశ్వ పారాయణ యోగ్యముగా ఈశ్వరి ఉపాసకులకు సహకరింపగలదు. సాహితీపరులు దరుసవలసిన ఉత్తమ గ్రంథము.

ఈ పుస్తకము
1-0-80

'మధురకవి'

బెల్లూరి శ్రీనివాసమూర్తి

అభిప్రాయము

శ్రీయోగులు, కవిభూషణులు, కల్లూరు ఆహారాపుగారు కరించిక, శ్రీరామకల్పాచ్యుతమును వారోపంగిగా చూచి ఆనందించితిని. శ్రీరామ భక్తి తాన బంధించితిని, అమంచానందమొనర్చును. గీర్వాణ భాషాశ్రీశే శమలేని భక్తజనులకిది కొంగు బంగారమే.

సాహిత్య దృష్టికి, ఓత్తుల దృష్టికి భేదమెంతేని గలదు. అది యెట్లుంటుగాక; ఇంతలా శ్రీకృష్ణకల్పాచ్యుతము నందరించుకొన్న వ్యాప్తి. శ్రీరామ కల్పాచ్యుతమునను, సంస్కృతవ్యాఖ్యముననే, తక్కువగా యున్నది. అంభోకృతి అపవరము తాళ.

తారక మంత్ర స్వరూపమైన, శ్రీరామ బాహుము యొక్క, మహాత్మ్యమును పఠింప, అగ్రహారముతో శక్తి యుల్లముని తెలియజేసిందగా, అస్మదాదులకిది యిది యోగము : విద్యాభోజము. స్వకృత దంభా రామాయణమున, రామాయణమహాభావ్యము స్వచ్ఛుని పండితునియే పఠించి యున్నాడు.

“బాద్రికి గీతి కఘటంగర కిర్తిలైఁ
కరోమి కళమప్పలువా బుధానం : గంగాలై
య్యవి, భగీరథయత్నలఁజే : తిలకర్పణం నెది
దదాతి యః పితృజాం”

సర్వభూత, హృదంకరాక్షుఁడై, యోత్సారాను జ్ఞాతిఁగాంచి
 స్వధిలాప పరతవే, పోకృతియును నీతను, పరిణయమాది, తన కథను
 విశ్రుత గాయతీరమంత్రో మహిమోపేతముగా, వాల్మీకి మహర్షి వే, లోకం
 యన వెలయునవ జేసెనె, భగ్గ స్వయాపమైన రామ పరతత్త్వంబును యోగు
 లకు, భానులకు, భక్తుల మహిమయముగా మూల రామకర్ణామృతి కృతి
 కర్త, గీర్వాణభాషలో వ్రాయగా, అంభోవాఙ్మయమున, కవిభూషణ
 కల్లూరు, అచోబలరావుగారు, తదృక్తి తస్మయతవే, ఏకృతి వెలయుంది
 ఆంధ్ర భారతి కమూర్తాలంకార సేవ నొనర్చిరి. అంభో కారక కీతతన్న
 నెంటేని యధిమానము. చాలకాలము నుండియే, కృతుల నొనర్చగల
 సామర్థ్య మివనికి యుంపడినది. గీర్వాణ భారతితో పరిచయ మెక్కువగా
 లేకన్నను, అంభోభారతిని, తమ చక్కని కవితా మునుములతో, పర్చిం
 చిన వారు వీరు. శ్రీరామ భక్తి పారవశ్యతవేతవే, ఈ శ్రీరామ కర్ణా
 మృతకృతి, కృదిగా యాదొందినది.

శ్రీరాముని, మునిపేష్టుని తెలియుట కష్టము. తెలియవలెనన్న,
 భక్తి యొక్క-లే ముఖ్యము. శ్రీ మధ్వంకర భగవద్భూషణసాయలు, మోక్ష
 సాధన సామగ్రాంధ-భక్తి దేవగదాయనీ" అని భక్తి యొక్క గొప్పదనమును
 వచించి యున్నారు.

శ్రీరావుగారి భక్తి కిదోయిగా, బాల్యమాదిగా అభ్యసించిన కవిత
 తోడుపడినది. అందు వేరవే, మృదు మధురముగా, ముందితృతుల నీతను
 కవించి భస్మభయి. శ్రీరావుగారు నాకు ఏకకాలముగా తెలిసినవారు.
 సత్క-బంబులు, విరాచంబులు, వీరికి శ్రీరామచంద్రమూర్తి ఇతోధి
 తాయారోగ్య భాగ్యములను ప్రసాదించి మనురుగఁ!

ఇట్లు
 మరలవ వరేయాయ

8-87-14
 రామనగరు
 ఆనంతపురము
 31-7-30

}

గొల్లాపిన్ని వాసుదేవశాస్త్రి
 విద్యా వైద్యవిద్యా వరప్రకంధ్ర,
 పద్మకంఠ, విద్యాదితి, కవీశ్వరులు.

ప రి చ య ము

శ్రీ కల్లూరు అహోలలాపుగాడు ఆంధ్రులకు దిగవదిదియ. ఇది పరశీ వాచకరంగములు, పూదోట, భక్తమంచారము. రాయలసీమ రథయి తల దక్షిణ మున్నగు ఉల్లంఘములను వ్రాసి ప్రకటించి సేరెన్నికగన్న వారు. 'కవిరూపణ' 'కవితలక' అను పురుషులతో నీరివి భూషించి తెలుగువారు తమకువహించునైన నక్కావ్య రహస్యరథ దతురక వెల్లడించిరి.

ప్రస్తుతము శ్రీ అహోలలాపుగాడు శ్రీరామ కర్ణామృతమును తెలిసింది పాతకుల కందించిరి. తెలుగులో శ్రీస్తుపించా శతకము, వాళరథి శతకము, భక్త చింతామణి మొదలగు స్తోత్రగ్రంథములవలె, సంస్కృతము నందును, కవచమీను స్తోత్రము, దక్షిణామూర్తి, భందీ, మారకశతకములు, ముకుందమాల, శ్రీరామకర్ణామృతము, శ్రీకృష్ణకర్ణామృతము మొదలగు స్తోత్ర గ్రంథములు లెక్కకు మిక్కిలి యున్నవి. శ్రీరామకర్ణామృతమును శంకరాచార్యులవారు సంస్కృతమున రచించిరనియు, విద్వాదిని తెలుగున వ్రాసినదియు కవిగారు తెలిపిరి.

“సంస్కృతంబున శంకరాచార్యవరున్

తెలిమి రామకర్ణామృత మింపు మీలు

శ్లోకములవ్రాసి, రద్దాని లోతులకును

మలకముగఁ బెల్చి వ్రాసెతి తెలుగు వాన

దీనిని చేయూరు విద్యయి అను కవిభూత మున్నే తెలుగుచేసెనని కవి గారే వ్రాసిరి, (1-104) అద్భుత మరల ఈగ్రంథమునే తెలిపించుపెందుకూ అను వాణీపలమునకు కవిగారి సమ్మదానము, పయంజనముగా నున్నది,

".....నీ కథ జనములెన్ని
వికములను పొయకొన్నను వింగగలది : "

తిక్కన వ్రాసిన వికవరవోత్తర రామాయణము వినన ఉత్తర
రామాయణము వ్రాయుటోపుడు, కంకంటి పాపరాజును ఇట్లే చెప్పుకొన్నాడు.

"రామచేక్షకు దానికృమి నెండతిన్నిగతుం వ్యర్థించిన శ్లోలనే :

అది శంకరాచార్యులు శ్రీరామ కర్ణామృతమును వ్రాసినట్లు వారి
కర్మితో గానరాదు. మరి యే శంకరాచార్యులు వ్రాసిరో: ఎవడు వ్రాసి
నను అది పాశకులను అకర్షించు భక్తిరస సృదానమైన ఉత్తమ కావ్యము.
సంస్కృతమునందు ఇప్పుడు, ఈ ఉత్తమము రీతానుభవి శ్రీకృష్ణ కర్ణామృత
మునది సులభముగా చొరకునది కాదు. నా వద్ద సూర్యగ్రంథము లేనందున
మన కవిగారు ఎంతవఱకు మాశ్చర్యమను అనునవించిరో చెప్పలేను. మఱియు,
చేకూరి పిల్లకవి వ్రాసిన ఉత్తమమైన లలింబియుండిన, ఈ రెండు కావ్యముల
కారకమృదులు, శయ్యాదుల పై అరులను విచుర్చింప వీలై గుండెడిది.

ఇప్పుడు మనచేతిలోనున్న శ్రీ అచోలంకవిగారి శ్రీరామ కర్ణా
మృతము బాగా శ్వాసముల కావ్యము. అశ్వాసాంకములందు,

"శ్రీరమాపతి వాకిచ్చి చిత్తకుర్చి
రీలుకొమ్ముగఁజేసి లలింపఁజేసె"

అది కవిగారు తమత్కారముగా రచనలోని గుణదోషములను
శ్రీరమాపతి కలపై మోపిరి. ఇట్లే పోతన్నకూడ "వరికెడిది తాగవలయుట,
వరికించెడివాడు రామభద్రుండట" అని తన ఉత్తర దాయక్యమును రామ
భద్రున కంబగట్టెను. మన ఈ కవిగారి అతకున తెచ్చికోలుగాక సహజ
భక్త్యాతిశయోనుభవమని కావ్యము, చదివిన వారికి, దోచక మానదు. ఏదైన

గొప్పచరిసాధించినప్పుడు ఉత్తమమైన పదములు వై వసే తన్ను పేరేపించెనని, కాదు చేసినది అల్పమేనని తెలియును, తెలియజేయును. ఇది విరక్తభక్తికి తగినది, అర్థ వంశ్యునికి అనుగుణము. "స్వాహం కర్తా హఃఃః" అనియు "విమిత్తమాత్రం భవ సవ్యసాదిన్" అనియు పేదాంశపు మూలము.

ఈ కావ్యమునందు ప్రతిపద్యములోను భక్తిరసము పొంగి పొరలుచున్నది. మన కవి ఒక్కొక్కరో శ్రీరాముని దివ్యమంగళ విగ్రహమును వర్ణించును. ఇంకొక్కరో శ్రీరాముని నిండు కొలుపుబొంబును కొంఠా యను. మఱియొక్కరో సీతారాముల అవోన్మ్యాసరాగమును చిత్రించును, ద్విష్టరాశవ సంహారమును పొగడును, అపొల్కాయుల కొనంగిన వరముల, నులించును. ఎన్ని భంగుల తపభక్తిని తెలియచ్చినను మనకవిగారికి తనిచి తీరదు. ఉదాహరణములకు గడగిరినేని, గ్రంథమంతయు చెప్పవలసి వచ్చును. మచ్చునకు ద్వితీయాశ్వాసములోని 33 వ పద్యము.

పీ|| 'నా తండ్రి, నాదిరి' అను పద్యము చదివండి.

మనకవిగారి శ్రీరామభక్తి తెనుగు కై రిది పెంచెనో, తెనుగుకై రి శ్రీరామభక్తిని పోషించెనో, చెప్పవలసి కాదు. తెనుగు చదులను ఒకపాకొని పోవు పెల్లవవలె శ్రీ అహోబిలకవి కావ్యధార "గాంగవిర్లుర వచ్చుగ్ధారాళ వాగ్ధార" తెలుపినది. ముందుగ్ధార గీత, మంజరి, సీతపద్యపాదాంశములందు వాక్యములను విలువక, తిక్కన వలె ముందు పాదముల మును వడిపించిరి. ఇది ప్రాథ కవిత్వలక్షణములలో నొక్కటియని పెద్దలందురు. ఇది నిరంకుశ భావానేక గుణము కూడ అని నేననుకొందును. గ్రంథమంతయు తేలు గిరి, అలపెంది. ద్విపద. సీతపద్యములతోనే కొనపొగించిరి. ఇందులో పీరు మాకందనేసిన తెండుమూలు కందములు మౌళకందఫలములు (1-24;

474) కట్ట, యోగశక్త్యములను తదవు ఏ యిందు లెందు పర్యము లలో తప్ప, కావ్యమంతయు తేటయైన భావములతో సంస్కృతాంధ్ర పద ముల పొందికతో, నడచివది. ఇందలి హాసాలు, ఉదారములు; అశయ ములు, అత్యున్నతములు; రసము రంజకము. ఇది భక్తిరస ప్రధానమైన కావ్యమైనందున శ్రీ అహోబంధవిగారు పండితులను పాదురులను దృష్టిలో నుంచుకొని వ్రాసినట్లున్నది. ఇది శేషము పండితులు, పాదురులేకాక అణాంగీసామును మనియరి తదివి పాదుకొని పారవశ్యము నొందవగిన కావ్యము. రాకృషిను అనిపిలిపించుకొనిన రాయలీశులో, మన శ్రీకల్లూరు అహోబంధవిగారు ఒక వెలరాయ. వీరు అనంతపురము తిల్లా, హిందూ పురము కల్లూరా, లేపాక్షి పురమునకు దగ్గఱగానున్న 'కల్లూరు' పురవాక్త వ్యులు. ఈ గ్రామములోనే. రాజీయ విశాచుహలైన కీశో శ్రీకల్లూరు సుబ్బరావుగారు జనన మొందిరి. వీరు కవిగారికి మేనమామగారు.

వీరు తమ యుక్తయ గ్రంథములలోనేమి, ఇతరుల గ్రంథప్రకటన లలోనేమి అంధ్రులకు మహోపకారము చేసిరి. శ్రీరామచంద్రమూర్తి వీరి సాంబోధిత్తి చంద్రికలను ఆచంద్రోకారకముగా వెలయించుగాక !

మతం వానుదేవమూర్తి
జెంగళాడు.

సంపూర్ణం.

శ్రీ కల్లూరు అచోబలరావుగారు గ్రంథకర్త
 శ్రీమతి సీతమ్మ గ్రంథకర్తగారి భర్తవత్తి

రూ॥ 318/- పదుర్పించిన

శ్రీ

మహారాజ పోషకులు
పాహిత్యపోషకులు
కళాభిమానులు

శ్రీ అసంతరామయ్య
శ్రేష్ఠిగారు
మండీ మర్చెంట్స్,
హిందూపురం,

జననము:- 15—8—1828
తల్లి:- శ్రీమతి అదెమ్మ
తండ్రి:- శ్రీకష్టరామస్వామి
క్రిష్ణయ్యగారు

వీరి ధర్మపత్ని శ్రీమతి రామరత్నమ్మగారు, ఈ పుణ్యదంపతులకు ఇద్దరు కుమారులు, ఇద్దరు కుమార్తెలు గలరు. అసంతరామయ్యగారు ఇంటర్మీడియేట్ వరకు చదివి 1948 లో విద్యార్థి కాంగ్రెసు నందు చేరిరి. హిందూ పుర పురపాలక సంఘ కౌన్సిలరుగా పనిచేసిరి. వర్తమానము వీరు బొను కాంగ్రెసు 'బ' పోసిడెంటుగా ఉన్నారు. వీరివి, వీరి కుటుంబమును శ్రీ సర్వేశ్వరుడు సదా రక్షించు గాత.

తూ. కే.కె./- పరిశీలించు

శ్రీ మహారాజ పోషణలు

శ్రీ పింహ్లాద్రిస్వామి అవని భార్య

తం|| సో|| వాగమణియమ్మగారు

హిందూపురము, శ్రీ కడపూరి పంతు పిఠాభ్యుపాసా.

శ్రీరామభక్తులు. కవి వేదియలయందు అవ్యాజాదురాగము గల్గి, బానిసపోసింది, మగులవంపల్లి కన్యకలయి, అంగుళియనీ వదిలినారు తోడై పల్ల శ్రీ వాగమణియమ్మగారు, అర్ధాంగియై శ్రీ పింహ్లాద్రి స్వామిలవారికి, వేదోరు, వాదోద్రి, వర్ణ విధిమల వహించిందు సాగ్వివయి. ఈ పుణ్యదండనలయి, మగుల అనులై ప పుణ్యోరత్నములు, పుణ్యకావయి అర్పించిరి వారు. శ్రీవారి ముందులయివారివారికి వర్ణరా ఆయులా రోగ్య రాజగ్యములొసంగి శ్రీ వర్ణమేవయి వడిందు గాన.

6) **உத்தரவாசி** - **உத்தரவாசி**.

శ్రీ వి. రామకృష్ణ, M.S.C.O.T.R.I.

శ్రీమతి కుం॥ సౌ॥ అక్షి దేవి

ఈ దంపతులకు అయలారోగ్య భాగ్యములన్ని వర్షేశ్వరుడు
రక్షించుగాలి

శ్రీ తె. రంగనాయకులు వీరి చిత్రము

మం. పో. సుశిలా దేవి

చాదివల్లి తా. రాధావెంకటరావుతో వర్ణచిత్రము చేయించుకొను.

ఈ చిత్రములను వర్ణచిత్రముల వర్ణశిల్పముల రచించుగాక!

9. శ్రీ జయం నరకవారాయణశ్రేష్ఠిగారు, అపూర్వ వ్యాపారము, హిందూపురము.
10. శ్రీ రాధాకృష్ణ నరకవారాయణగారు, అయిదేమియ్య హిందూపురం.
11. శ్రీ నరసింహస్వామి నరకవారాయణగారు పామిడి.
12. శ్రీ కాశంకెట్టి లక్ష్మయ్యగారు, పామిడి.
13. కరణము చాయప్పగారు ఖాస్సామి మయగూరు.
14. శ్రీ జి. యం. చుహానందీ ఈశ్వరయ్యగారు మావరింబెంబెంటు, పెంబెంటు ఎక్స్‌టెన్షన్, కీర్తిమ్మ రోడ్డు, బెంగళూరు-1
15. శ్రీ చాక్షర యం. మునిరెడ్డిగారు, పామిడి.
16. శ్రీ రెడ్డివారి వారాయణరెడ్డిగారు, వాయనపల్లి, హిందూపురం కా॥
17. శ్రీ లంకా కృష్ణమూర్తిగారు ఇందిరా నగరు, బెంగళూరు.
18. శ్రీ యం. గోవిందరావుగారు చాక్షర ఇవరంపల్లి, కళ్యాణదుర్గము తాల్లూరు.
19. శ్రీ వై. వాగేశ్వర శర్మగారు 215-6 గ్రామ రోడ్డు, రెండవ బ్లాకు జయనగరు బెంగళూరు-2
20. శ్రీ కెట్టి కొండయ్యగారు, పాతూరు, అనంతపురము.
21. శ్రీ వల్లెము సేంకశేషయ్యగారు దర్శనపరము.
22. శ్రీ యస్. యస్. రామకృష్ణయ్యగారు, కడప.
23. శ్రీ మద్దూరు శ్రీనివాసరావుగారు రాజమండ్రి.
24. శ్రీ రామ్మర అండు కంపెనీ. కల్లూరు అల్, ఎన్.
25. శ్రీ కె. వి. ప్రాదేశ్వరరావు, మావరు వైజయ, హిందూపురము.
26. శ్రీ కళ్యాణాచార్యులు రెవెన్యూయలు మూలు, సేవామందిరం, హిందూపురం.
27. శ్రీ వై. నవాబులగారు హెచ్. యం. కిల్లా వరిపల్లె హైస్కూలు సేవామందిరము, హిందూపురము.
28. శ్రీ ప్రభాకరుగారు, వి. ఎ., ప్రభాకర్ సైబామ్మ, పెరెంటు రోడ్డు, చాక్షరపేట, అనంతపురము.
29. శ్రీ పుట్టా నారాయణగారు బ్లాక్ మర్చెంటు, హిందూపురము.

శ్రీ పరుచూరు రామయ్య - శ్రీమతి రామక్క

ఈ దంపతుల పుట్టినది, శ్రీరామభద్రుడు
మౌనగీత గోత్ర సంభూతులు

శ్రీ పరుచూరు మానుమంతయ్య గుప్త గారు
అవని భర్తవర్తి

శ్రీమతి సావిత్రమ్మగారు

దాతలుగావేరి రూ॥ 110/- విరాళము సమర్పించినారు.
అనంతవైరము. గీతానుందిర నమితి ప్రెసిడెంటుగాడు. శ్రీ సీతారావు
పాదాలవిందముల నమందానందంబున నమ్మి, అహర్నిశము
వారి సేవకే, తను, మన, దనంబుల నర్పించిన భక్త
బాహులు. ఈ దంపతులకు శ్రీ సీతారావు దండ్ర
స్వామి, అయ్యారాలోగ్గ పౌత్రాగ్ర్యముల నొసంగి
రక్షించు గాక.

పాఠ 114/1: వివాహమొనగడ బాతలు.

శ్రీ గిరిరాజా చిన్న వేంకటరమణప్పగారు
వారి యువత్వి, శ్రీరాజగణం.
ఈ దంపతుల కాయకాలోగ్యకాగ్యము తోపాటి, శ్రీరాజగణము
లక్షింయోత!

కీ॥ శే॥ నాగనముద్రము వెంకోటరావు
దర్శనమ్మ

కీ॥ శే॥ శ్రీమతి వెంకటలక్ష్మమ్మ
వీరి జ్ఞానశాస్త్రము అనుభవము

శ్రీ యన్. రామరావుగారు

రెండవసారి గ్రంథమాలకు చూ॥ 118/- సమర్పించి
 తమిళం నాడు.

వీరు శ్రీరామభట్టలు. విరంతరము, పొరపేటలో విద్యున్నులై
 యుండురు. పెద్దల, పాడు నజ్జుమల, పేటలో అమితానక్తి కర్ణి
 యుండురు. అనంతపురములో వీరు పొల్గొనని నంతు పేనా
 కార్యకర్మమేలేదు. విరాడంబరులు. కవి వంటితులయండు
 గౌరవము కలవారు. పేదపాదలనాదరించు స్వభావముకలవారు.
 వీరిని, వీరికుటుంబమును, శ్రీనర్సేశ్వరుడు రక్షింపు గాత.

రూ 110/- బహుమతి దానము.

శ్రీ చక్రవర్తి వెంకటాచార్యులు
కవివేదాంతములు వ్రాసినారు.
విశాఖపట్నము చక్కెర పరిశ్రమ.

రూ 110/- బహుమతి దానము.

శ్రీ కె. గురుస్వామి గార్లు.ఎ.
హైదరాబాద్, తామరపల్లె, పిరి, విజయవాడపట్టణ శ్రీవేంకటేశ్వర.

పీఠ శిల్పం

వల్లూరు పీఠారామరావుగారు
శ్రీకృష్ణగారి మామగారు. వీరి ఆశ్వుడ
కాంతి లభించి గాత !

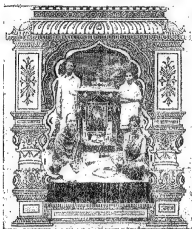
పీఠ శిల్పం శ్రీకృష్ణగారు
కృష్ణాపురం, అంబేద్కర్ కట్ట, పీఠం.
వీరి శ్రీకృష్ణగారు, అంబేద్కర్ కట్ట, పీఠం.
పీఠ శిల్పం

పీఠ శిల్పం అంబేద్కర్ కట్ట, పీఠం.

పీఠ శిల్పం :
పీఠ శిల్పం

కీ॥ శే॥ దాసాచ్యుష్టయ్య మీ తల్లిమ్మ
 శ్రీ అక్షి దేవమ్మ
 మీ శ్వాసరూతు కొడుకుడు శ్రీ యం. కృష్ణమూర్తిగారు
 రూ॥ 110/- విరాళము పంపించి,
 వారు కర్మదండుగ్రం అమ్మవారికి కొరకీ, విన్నవై నామ.

శ్రీ లక్ష్మీవేదవేద వాస్తుశాస్త్ర గ్రంథకర్త

శ్రీ ఎద్దుల వెంకటరెడ్డిగారు వారి అమ్మమ్మ

నారాయణమ్మగారు

వీరి పుత్రులు ఈ వారాణసిరెడ్డి స్థితి వారి వారాణసిరెడ్డి.

నేనెవ్వరైతే, వారివారాణసిరెడ్డి.

వీరి వీరి వారాణసిరెడ్డి శ్రీ వారాణసిరెడ్డి రక్షించి గార :

శ్రీ పైడి అశ్వయ్యగారు

బిల్లా కరణాకం సంఘమేరణ ఆర్థికాలు
అధ్యక్షురం.

హా 111/- కమిటీందే రాశులు.

శివవందీతుల యందరినూనూ గలవారు,

ఇటీవల మీ 'కాన్ఫ్రెన్స్' నిమిత్తం సంపాదించి,

అనేక వాతవతులను కలిగించి కవులు,

శ్రీవల్మీకితుల మీది కలియబాక ,

జూన్ 11/97 నమస్కరించే తారాణం.

శ్రీ మతం వాసుదేవమూర్తి, Ph.D.

Asst. Professor of Sociology & Social Work and
Dean of Social Sciences.

(Andhra University & Enshi Vidyapeeth)

BANGALORE - 560011.

వీరిని, వీరి కుటుంబములను శ్రీ నర్సేళ్లపేటకు వరా
కమింప గాక.

రూ॥ 115/- పరిస్మరిత బాళం

జీ॥ గోరా ముల్గురాయప్ప శేష్టిగారు
ఆర్. 2. వీరి భార్యగారు, వీరి ప్రితుల
చిరార్థము ప్రార్థన.

రూ॥ 115/- పరిస్మరిత బాళం.

జీ॥ శ్రీ పయ్యప్పయ్య శేష్టిగారు
వీరి భార్యగారు ఈ శ్రీ మేధావరాయణ, M. L. A.
అర్చి 2. ప్రార్థనములు గుర్రులు.

రూ॥ 1187/- పన్నుపరిచిత రుణం.

శ్రీ తూముకుంట పిమ్మనేనరావుగారు, S.A.S.

తొమ్మిది, కల్యాణపురము వారి

పిల్ల పిరి కుటుంబమును ప్రేమచేక్కరుడు రక్షియగాక

రూ॥ 1187/- పన్నుపరిచిత రుణం.

శ్రీ యెం. బొంబిచ్చిరావుగారు, B. A.

అడవి కట్టెరు.

పిల్ల పిరి కుటుంబమును ప్రేమచేక్కరుడు రక్షియగాక

పా. 116/- వసుధానిక రక్షణ

శ్రీ బయ్యపర్తి గారి వాగ్దేవతగారు

హిందూ, అశ్వమేధులు.

దీని, దీని వివాహమునకు శ్రీ వర్ధేశ్వరుడు

పా రక్షించుగాక !

పుం 114/- రెడ్డి పదవ తాళం.

శ్రీ ఎ. రమేష్ గారు, రైతు రి. కె. రి.
అనుబంధం. అన్ని భాషలో బహుభాషాభివృద్ధి, అనేక
స్థాపనలు చేసినారు. విద్యనభ్యసించిన అభివృద్ధి
కలదు. అయితే అన్ని భాషలలోనూ విద్య
రచించాడు.

పుం 318 పదవీనివేత పదవీగా పదవీ

పదవీనివేత, పదవీనివేత, పదవీనివేత-ప్రతి
ప్రతి పదవీనివేత

శ్రీ గుంటుపల్లి రాధాకృష్ణమూర్తి గారు
కోర్కె కోర్కె, అనుబంధం.

పదవీ, పదవీనివేత ప్రతిపదవీనివేత రచించాడు.

ఉద్యమాలలో చేసిన పాతలు.

పూ: 118/- విరాళము చెల్లించినవారు.

1. శ్రీ కానంకెట్టి, నారాయణస్వామి మధ్యస్థుల వారికుటుంబ కుటుంబం, కల్లూరు లో, ఎస్. ఆనందపురము చిల్లా.
2. శ్రీ ఓరుగంటి పితామహస్వామి పేరుతో వ్యవస్థలు, శ్రీ ఓ. యన్, కర్నూలు 3/48 ఎ. పెటెంటు రోడ్డు, పితవర్రాసు రోడ్డు, శార్లపేట, ఆనందపురము.
3. పెటెంటు రోడ్డు, కర్నూరు.
4. శ్రీ పేలూరి సుబ్బస్వామి, B.A., B.E. మార్తాండు గ్రామము.
(ఆనందపురము చిల్లా)
5. శ్రీ వరుణులు కృష్ణమూర్తి, జనకి వ్యాపారము, ఆనందపురము.
6. శ్రీ కట్టా లక్ష్మీనారాయణగారు, హిందూపురము.
7. శ్రీ గొల్లపిల్లి రామకృష్ణకామిగారు, ఆనందపురము.
8. శ్రీ తామర, రమణయ్య శ్రీధరగారు, గ్రోవ్వులూరు.
9. శ్రీ తామర మంజునాథగారు, మొత్త కృష్ణమూర్తి మధ్యస్థుల పేరు, కల్లూరు చిల్లా.

పూ: 25 చెల్లించిన పోషకులు.

1. శ్రీ నూకల రామయ్యకుమారులు శ్రీ ఎన్. ఎ. వత్సనారాయణ మూర్తి శ్రీ వస్తు, హిందూపురం.
2. శ్రీ వాగేపల్లి వాగయ్య శ్రీ వస్తు, హిందూపురం.
3. శ్రీ టి. వి. కృష్ణమూర్తి శ్రీ వస్తు, జ్యోతిషం, హిందూపురం.
4. శ్రీ సాయికృష్ణ పెన్నెపల్లి, పి. ఎ. మధ్యస్థుల శ్రీ వస్తు.
5. శ్రీ రామకృష్ణ పెన్నెపల్లి, హిందూపురము.
6. శ్రీ జె. పాపి కృష్ణయ్యగారి కుమారుడు జె. పాపి వాగయ్యగారు, హిందూపురం.
7. శ్రీ విక్రమ శ్రీధర్, కె.వి. జగన్నాథగారి శ్రీ వస్తు, హిందూపురం.
8. శ్రీ అచ్యుతాచార్యులు, హిందూపురము.

9. శ్రీ జయం సత్యనారాయణరేడ్డిగారు, అభిజిత్ వ్యాపారము, హిందూపురము.
10. శ్రీ రాధాకృష్ణ సత్యనారాయణగారు, అయిదోమిట్టు హిందూపురం.
11. శ్రీ సుకపేపల్లి సత్యమయ్యగారు పామిడి.
12. శ్రీ కాపంకెడ్డి లక్ష్మయ్యగారు, పామిడి.
13. శరణము రాయప్పగారు తూర్పుమి మలుగూరు.
14. శ్రీ జి. యం. మహాశంధి శుశ్రూషయ్యగారు సూపరింపెంజెంటు, పెంజెంటు ఎక్సయిట్, కీర్తిమ్మ రోడ్డు, వెంగళూరు-1
15. శ్రీ రాళ్లూరు యం. మంచిరెడ్డిగారు, పామిడి.
16. శ్రీ రెడ్డివారి నారాయణరెడ్డిగారు, వాయవ్యపల్లి, హిందూపురం కా
17. శ్రీ అంజా కృష్ణమూర్తిగారు ఇందిరా వనం, వెంగళూరు.
18. శ్రీ యం. గోవిందరావుగారు రాళ్లూరు దళవంపల్లి, కళ్యాణదుర్గము తాలూక.
19. శ్రీ వై. వాగేశ్వర శర్మగారు 215-6 క్రాసు రోడ్డు, రెండవ బ్లాకు జయనగరు వెంగళూరు-2
20. శ్రీ రెడ్డి కొండయ్యగారు, పాతూరు, అనంతపురము.
21. శ్రీ పల్లెము వేంకటేశ్వరులుగారు దర్మవరము.
22. శ్రీ యస్. యస్. రామకృష్ణయ్యగారు, కడప.
23. శ్రీ చుడ్డూరు శ్రీనివాసరావుగారు రాజమండ్రి.
24. శ్రీ రామ్మర అండు కంపెనీ, కల్లూరు అర్. ఎస్.
25. శ్రీ తె. ది. ప్రొచేశ్వరరావు, సూపరు వై జరు, హిందూపురము.
26. శ్రీ రఘునాథరాజు రెవెన్యూయలు స్కూలు, సేవామందిరం, హిందూపురం.
27. శ్రీ వై. నవాజులగారు హెచ్. యం. బిల్లా పరిషత్తు హైస్కూలు సేవామందిరము, హిందూపురము.
28. శ్రీ ప్రభాకరుగారు, ది. ఎ., ప్రభాకర్ సైబామ్మ, పెంజెంటు రోడ్డు, తాడ్వేది, అనంతపురము.
29. శ్రీ పుట్టా నారాయణగారు క్లాక్ మల్ట్రెంటు, హిందూపురము.

అనంతపురం జిల్లా రవీంద్రుల మహాసభ,

కవిలింగం, కవిభాషణ, శ్రీ కల్లూరు ఆచార్యులవారిని ప్రారాధన
పాంక్ష్యురిక కాకర్మణి. శ్రీ అంతరి నరసింహముగాయ నన్నా
మొవర్చిన ద్విరము.

శ్రీరామ కర్ణామృతము

ప్రథమాశ్వాసము

సీ. శ్రీ దేవతలెల్ల - నాదిదేవుండవు
 మూడు లోకములకు - ముఖ్యగురుండ
 నవవి జాతకు భర్త - వాటియంద నీవు ; న
 త్వప్రసాదముండవు ; కాంతి తత్పురుండవు
 కోటి చంద్రుల మించు మేటి కాంతులు గలు
 మూడుమంద యందవు నఖండ నీవు !
 కొన్నుభయజే తోడ - గాంతియొక్కండవు
 నకలార్థసిద్ధుల నహితుఁడీవు ;

|| సరగ, సరయూ నదీతీర వాసుఁడగుచు
 భక్తకోటిని రక్షించు పావనుఁడవు
 అదుల రఘువంశరాజుల నధికుఁడీవు
 ప్రాంతలి, వొనర్తు రామ నీపాదములకు.

౨

|| అప్ర మేయండవు ; దురదృష్టజుండవు
 పన్ననయమంద వాజాసు జాహ్నుగ్ము
 డీవు ; నీలావతివి ; రాక్షసేనుకుల వి
 నాక ; శ్రీరామ ; కొనుము జా నమమ్ము.

3

సీ॥ చిలువచ్చు మోమునఁజుంటుండెడి వాఁడు
 కరుణానముద్రుడై గ్రూలువాఁడు
 కర్ణ కుండలముల - కాంతి, మెలయు వాఁడు
 హరి నీలరేఖలు - అమరు వాఁడు
 చెవులంబు కన్నుల - చెలువు గలిగ వాఁడు
 క్యామల వర్ణ దేహంబు వాఁడు
 నానగి దేవిలో నరన మాడెడి వాఁడు
 కమ్మలఁబోలు పొదముల వాఁడు

As వాఁడు మావాఁడు; శ్రీరామ వల్లభుండు
 దేవతలోన శ్రేష్ఠుడై - దివ్యుడగుదు
 మాదు కోర్కెల చున్నిండు - మాధవుండు
 అట్టి శ్రీరాము పరతంబు - నాశ్రయంతు

v

మం. దివ్య.

కొనల్యనరపుత్ర; కాశీశివవంశ్య
 భూమికారంజన; భువనైకవీర;
 వీరద నమగ్రాత; విరువమాతార;
 భర్మకార్యపక్త - బాసవభాంత;
 జనరతి దుష్పాప - సంహయ ద్వంస
 జనమత కుభజర - వసులనొదర్ప
 నానకుడై యుండు నధిరామ! రామ!
 శ్రీవిభా! రఘువతి; చిన్మయాకార;
 చందనంబొసరించి - పార్థివీంబు విష్ణు
 నుండరాకార; శ్రోదాన, నీకుడగడె!

3

సీ॥ జనక పుత్రీనాథ; జగదీశ్వరుడవీపు;
 అమలకానుచంబు బిచ్చుదీపు!

వకల అంతువులకు అవసరమాలవీవు ;
 అనులదాద హరించు స్వామివీవు !
 అనన కూడి, ముమల పలుకై - వెంపిరీవు ;
 కాశ్యకుండపు వీవు - వరమందీవు ;
 భాగవ గర్వంబుఁ బరిహరించితి వీవు ;
 జ్ఞాన్మలయమౌన శేషవిష్ణు వీవు ;

AII కరుణ గల్గిన శ్రీరామ : రావుమయ్య ;
 రక్తి ధ్యానింతు, లోకేశ్వరా ! వ్రణాదు
 మర్పణముసేతు, భణియంతు నాశ్రయంతు ;
 రక్షిసేయిము, శ్రీరఘరామచంద్ర :

సీ॥ రఘవంశరాజుల రత్నంబు,
 రాణీవ - నేత్రుండు, బలపూర్ణ గాత్రుఁడవల
 అనకంబులుగను, దిశావర ధ్వంసంబుఁ
 గావించినట్టి విశ్వాక పురుషుఁ
 దాడిచుదేవుండు, హస్తంబులందుఁ గొ -
 కిణి, కంకణముల పంకియకొన్న
 రామవేశ్యుఁడు, శ్రీ రాణేందు నింజాన
 నుండు రఘుకురోత్తముండు, భరణి

AII జాత పిత కింపు పర్వెడు, రఘునాథు
 కుండు, మమ్ము పతయు నిండుపేగ్గినుఁ
 గాంచి రక్షిసేయఁగాఁ బ్రార్థనముసేయు
 టుండు మునికథక్తిఁ బొందుపఱచి

॥

AII రామచంద్ర : దయావర : రామచంద్ర :
 భద్రాయశ : రఘవంశ : పదుదొవలద్ర :

కువలయేళ ! పీతాచుడః కుముదచంద్రః ।
 చిర్మలాశ్వుఁడో, సుగ్రీవు వేత్రములను
 కలువలకుఁ బాల్గవంద్ర ! చిత్వాకపురుషః ।
 చేతు లేటిలు పీఠః రాజేంద్రచంద్ర !

రా

సీ కోదంతరారితై, వేదంతములఁదోలు
 పైఠారాతి ప్రకరమున్ గూర్చి నాపు ।
 వారిది గంధీర ! వలాంబుద శరీరః ।
 పీఠుఁడవై, జగముల చెలఁగి నాపు ।
 గుణదిరితై, తత్త గణములనెల్లను
 శయనతో, రక్షిండ్రిగారి నాపు ।
 శ్రీరామ ! రఘువరః పీతాపతీః పద్మ
 వేత్ర ! విజయఁడవై, వెగది నాపు ।

సీ ముద్రకాకుంజవగురువు మందిరాంగః ।
 జగములకు వెల్లునొవగెడు పార్వతీమ !
 మాదు చింతలపూర్వి, వహ్నిఁజమియు ;
 రమ్యగుణధామ ! శ్రీరామ ! సోమ్యదామ !

రా

సీ లక్ష్మణునిఁగూరివట్టి, శ్రీరామచంద్ర !
 ఉత్పల కామల శరీరః యుష్ణ్వులాంగ !
 మహితమగు నీడు నాడు సంస్కరణ హేచ్ఛుడెక
 తెగక, నాదశిష్యా పై వెవఁగొలక !

రా

సీ నామరాగంబునన్ లక్ష్మీ చలుయంద
 నావదలఁదోలి, శత్రుజయంబుఁగొనుచు
 నారినే, నుపస్మయంబుఁగొను వారిజాక్ష !
 రమ్యగుణధామ ! రామ ! ప్రార్థనమొనర్తు

౧౧

AII రామదండ్య! కఘోతమా! రాజవర్ణ!
రాజరాజేంద్ర! సురరాజ! రామవేళ!
రామ త్నయంత! కఘోతంశ రాజశిలక;
కరణశోచ్యుతి; దామంత; జయమందియ్య!

౧౨

AII కోటి మొప్పులకాంతికో సోదవర్ణ
కాంతిగల వర్ణము కలించి - కాంతమూర్తి
వగుదు, వీరావసముతోంది - యవనిజాత
వీరుతోడమీదఁ గూర్చుండి వెగడ, నామె గొగిలించియు,
మణియొంటు కరముచేత - బ్రహ్మకత్తవంతు
మునులకు రక్తిఁబెలుపు రామ! వచ్చాక్ష! క్యామాంగి
ప్రార్థనంబుఁ జేసి, వేదించు నకము - రక్షించుమయ్య!

౧౩

సీ॥ కఘోతంశ శిలకుంటు - రాముంటు వాకంద్రీ
భూదేవి ప్పులిక - నాడుకల్లి
బ్రహ్మగుణందైవ - సోదని వ్రాతాక
వై రాగ్యమే, ప్రేమ వడఁకినాకు
ఇంద్రియ విగ్రహించిమ్ముగా సోదించి
నట్టి విశ్వామిత్రుఁడ కఘోతమూర్తి
యో విశ్వనాథాదియగు, సజ్జనంబులై
మిత్రులు : భావంతి మేటి హితులు

AII విమల హరిసోద భక్తియే వెతలమాన్వి
యోగమును గూర్చి, యచ్చునయోగ ముఖము
కోరికలందీర్చునట్టి - వైకుంఠవరలు
నాకు, విశ్వవివాస మెన్నటికి వైవ

౧౪

సీ॥ నంద నందముఁడ ! గోవింద ! పృథివిహోవ
తార ! అవంద ! పత్వవ్వయోవ ;
దామోదరా! ముతుందా! వాసుదేవ ! - ప
ద్మాక్ష ! సీతాపతి ! అవ్యయుండ !
పానవంహారణ ! పతితపానవయోవ !
నంసార విసార జలదిదాళ
గాఁజేయు, గంధీర కర్ణధాయుండ ! శ్రీ
కృష్ణావతారుఁడో ! విష్ణుదేవ

ః॥ కాంతిచే, మనోహరుఁడవై గొల్చువాఁడ !
అచ్యుతావంత ! శ్రీరామ ! అదిదేవ !
విశ్వభావత్రయంబు అందించి, నాకు
నంతన మొనంగుమా - రామచంద్ర పతము.

౧౫

సీ॥ విష్ణుప్రియుండను - పేరునుగొన్నావు
కరుణాకరుండయి గ్రాసినావు
దర్శనవహుఁడై ! దనరినవాఁడవు
సీతకు భర్తయై, చెలంగినావు
రాత్రించరుల, నంహారణ మొనర్చితివీవు ;
కోటి, విద్యుత్కాంతిఁ గూడినావు
మాయా మృగంబును - మర్దించినాఁడవు !
కాకతవ్వవంశావ గ్రాసినావు

ః॥ లక్ష్మణునితోడ పతము చెలంగినావు
దరణి, రఘుకుల శ్రేష్ఠుఁడై దనరినావు
సుందరాకార ! కుండల శోభితాంగ !
రామచంద్ర ! రక్షింపుమా ! రాఘవే !

సీ॥ రత్నకిరీటంబు - రత్నకుండలములు
ధరియించి, కామచంద్ర ప్రభుండు
కుజీర్తులమగుచి, పొలుపొందు హారముల్
తంతసీమ, ధరించి - కాంతసీత
వామభాగమునందు, వనియంపగాఁబాను
సింహాసనమునందు చేరియుండి,
భాసర వరులెల్ల, మాననియముగఁదళా
సేంప, ముసులెల్లఁజేరివొగడ

సీ॥ వారి కథయమొనఁగి, కోరికరీతేర్పు
జానకీధవుండు వరసుండగుచు
నాడుకోర్కెఁదీర్చు సొదరభక్తితోఁ
బ్రార్థనంబొనర్చి ప్రణవసేతు.

సీ॥ భూమితతోఁగూడి, పొలుపొందు రాముండు
నా హృదయమునఁ జెన్నయగాత |
తమ్ములతోఁగూడి, దనరెడి రాముండు
వా నమస్సుఁగొనుఁ బూర్ణంబుగాగ,
మనమున - వాక్కున - మత్కాయమున - నేను
చేవివ కర్మల, శ్రీ రమూత్త
మునకు, వర్పింతు; యనువు పాదంబుల
తంజలి ఘటించి - యదికర్త

సీ॥ పాపములనుండి రక్షింపఁ బ్రార్థనంబు
సేతు; పదునాలుకోకముల్ సేమముగను
కుషియందుంచి నాఁడపో కోమలాంగ |
వీర! శ్రీరామ : రక్షింపు - శ్రీరమేశ |

౧౮

ఏ॥ రాజులలో, శ్రేష్ఠుడై - అగణుల కః
 కారణుసేయి, రక్కసుల నడఁది
 లోకపాతమొనర్చి, లోకుల రక్షించి
 గుణవిరియగా శీర్షిగొన్నరామ !
 మరకత రత్నసమ్మౌలిక, తనువుచే
 శోభించు దున్నట్టి సుందరాంగ !
 కొనల్య భిక్షుడై, బాపిఁగాంచెడు, మాన
 వద్యులులనుగల్గి పొరితాక్ష !

గీ॥ రఘువతి! జానకివతి! రమ్యగుణవ
 తీ! త్రిలోకవతి! విష్ణుఁడేఁబరిశ్రీ
 బ్రాహ్మణముసేయి మరకంబు; పావములను
 బాది, రక్షింపుమా! రామభద్ర! నన్ను

౧౯

ఏ॥ సుదోమన పితమానవముగాఁ గూర్చుంటి
 వీరాననముఁబాది వేద్యతోడ
 మోకాలిపై, మాన్తమునుగల్గి, వామభా
 గంబున - భూతాత గ్రాయదుండ,
 జ్ఞానముద్రనుగల్గి, జ్ఞానోపదేశంబు
 పొనుమెందునను, నన్యుదును, ముదంబు
 నటలగా, ముగ్ధివ భక్తుండు నిమసేకఁ
 జేయ, లక్ష్మణుఁడు దాచేతులందుఁ

గీ॥ బాది, శరరావముల, విష్ణుఁ బూరభక్తి
 సేవనలుపుదునుండగా, శ్రీరఘూత్త
 మా, వెలయుదున్నుండఁబు; మనసుదును
 నిన్నుఁ జింతించుఁ బ్రోవుమా నన్నుఁకాంగి

సీ॥ సోమితి మిత్రుఁడై, నతన్వయాన్వఁడై
 ముందు విడుచుఁడై - మందలాంగ,
 రానుద్రుండవై, రముచరివై, రాక్ష
 న, తులనాశఁడవై - పార్వధామ !
 శ్రీ రమేకుండవై, సీతామహాదేవి
 సౌందర్యపాత్రుఁడై - నరసింహ !
 నీలమేఘశ్యామ! నిత్యచంద్రికపాద !
 రమ్యకోదండధారణ! ముకుంద !

సీ॥ వెలయుచున్నావు; శ్రీ రమసిర! రామ!
 నిన్ను స్మరియింతు నతశంఖ నేమముగను
 నాదు కావ్యత్రయంబుఁ బోనాడఁడేని
 రక్షణముసేయుమయ్య ! శ్రీరామచంద్ర !

సీ॥ వైదేహి లోదన చక్రంబుల రినుందు,
 పూర్ణ చంద్రుని వంటి మోమువాఁడు
 నీత మానసమునఁ నీతి మందెడివాఁడు
 శ్రీ కరుండయి, నదా నెలఁగువాఁడు
 జానకి మోహింపఁజాలు, పొంగువాఁడు
 దయచిట్టునట్టి వేత్తములవాఁడు
 సీతా మహాదేవి చెక్కిల్ల దర్పణ
 మండు, వెలింగెడి యిందగాఁడు

సీ॥ కొల్లలాడెడి వేదనల్ - పెల్లగించి
 నల్లరిత చిత్ర కుర్చి నొనంగి నతఁడు
 దండనము వంటి శీతలస్వామి - మమ్ము
 రక్షణము, సేయు గావుత-రశీతోద,

-౨౨-

పీ॥ చంద్రుడు, భవిష్య శోభనములుగాఁగలి
 కోటి మారులవంటి మేటి కాంతిఁ
 వశవశ మెఱుఁగెను, మందర గాత్రమునుగల్గు
 కాలవ్యూహః । విభోక పురుషే ।
 శరదావసులను, ప్రళయోద్ధముల, హ
 వ మునందు బూచిన బాగుదలిక ।
 ప్రళయాగ్ని కరణవి భయమును పుట్టింది
 రీమాట్ట హనుఁడై విఘ్నకరులఁ

గీ॥ గొట్టి, శరదావసుల మునుపఁబడి
 యభయ మొనఁగితి వీవు । శోకాశిల్ల
 రామ! క్యామాభిరామ! ప్రార్థన మొనర్చి
 నామనోదుఃఖముల, బాపును; మునుందఁ

-౨౩-

గీ॥ దశరథాత్మబాది, గుణకథామృతంబు
 రాఘవేశ్వరుని, గుణకీర్తనము, లక్ష
 జాగ్రదాది, పాదపేదయు వల్పుగాక,
 జన్మ జన్మంబులను నాకు, సత్యముగను.

-౨౪ (అ)

కం. రాముఁడు, నాకులదైవము
 రాముని రే నాదుపాప రాశి నశింతున్
 రాముని కంటెను ముంతుఁడు
 భూమివారి లేదు లేదు పొలుపుగ వెదకన్

-౨౪ (ఆ)

కం॥ రాముని రాముడ నేనే
 రాముడై నావంశ గురువు; రామునిపై, నా
 శేషా - మిక్కిలి యన్నము
 రాముని నే నా దరమునఁబ్రార్థన చేతునా

౨౫

సీ॥ శ్రీరామః నీ కీర్తి స్థిరకల్పకంబాయె
భవనంబు పొదయి పొలుపు మీతె
జాగలోకము మొదల్ గాగ, జాకాళంబు
ప్రూపయి వెలపెను మానవముగను
దిక్కులు గొమ్ములై తేజరిల్లుదు నుంచె
జాక్కులు పుష్పలై చోద్యమొనఁగె
విండు చంద్రుఁడు, తీసి పంతయి ముదమిచ్చె
అమృతధార తొసంగి హాయిగాగ

సీ॥ రామః శ్రీరామః రమరామః రామచంద్రః
నిన్ను జొగడంగ నేవేర నన్ను తాంగః
జారు తోపంబులను జాపి మోదమొనఁగః
జాగ్రతముజేతు నతతంబు ప్రణమ తొసంగి.

౨౬

సీ॥ పులకాంకురముగలు భూజాత సీతను
మొదమొనఁగొనిన నదిమివట్టి
జామ న్న జాగ్రంబు జామ హస్తముతోడఁ
రాకీ, దక్షిణపు హస్తంబునందు
జ్ఞాన ముద్రాపహించి, జ్ఞానోపదేశంబు
మరుచిరానందమౌ నూత్తితోడ
మరిమంతుఁడౌ, హనుమంతున కొనరించి
యతఁడు, పేవింపగా నలరినాపు

సీ॥ దంబుగా, రాజ్య సింహాసనంబునందు
ముఖియు యిన్నాపు శ్రీరామః పుణ్యదామః
నిన్ను నతతంబు పేవిందు నిర్మలంబు
రక్ష యొనఁగుమొ రాఘవా! రామభద్ర!

౨౦

సీ॥ ఒకచేత దమవు, ఓకొకచేతఁజక్కమిం
 కొకచేత శంఖంబు నుచ్చుకతను
 మఱి యొక్కచేతను-మహిళ జాణంబును
 భరియించి యున్నావు-భద్రముగను
 వామాంకమున, జానకీ మహిళా శిరో
 మఱి చేతికంఠం కర్ణముపెరింగ
 భద్రాద్రిభూషణ ప్రాప్తి చేఁజెలువొంది
 రఘువంశ రత్నమై-రాజుదంద్యు!

సీ॥ శ్రీ చతుర్ముఖమండోద-నెలువైగాగ
 కరము శోభించి దున్నావు కమలవేళ,
 క్యామలాకార, రఘువతి! వత్సరరిత!
 విన్నుసేపించు నతకంఠ-నిశ్చలముగ

౨౧

సీ॥ వామభాగంబున-వై ఓహి భరత, శ
 తుగ్గియునిరుగదల-హృదీపెలయె
 మందల మారతి-మోకాతిపైఁబ్రాం
 వెనుక లక్ష్మణుఁడొ, నా వెలయుదుండ
 వాయవ్యోజాన-వానరరాజు, వి
 గీషణుఁడీశాన్య విధిపెలయె
 వాగ్మయమూలయెం దంగదుండొండ, వై
 దుతి, జాంబవంతుడు-నుతియొనర్చు

సీ॥ మధ్యపల్లగలువ-మార్చి, మందరమైవ
 కాంతిచేతపెరిచి గ్రాణపట్టి
 రామ భక్తపరచి, రక్షింపుమయ్యె, నిన్
 నిత్య కుర్చితోడ-సేవఁజేతు

సీ॥ కల్పవృక్షము క్రిందఁగనక మంటప మందు
 బుష్పకంటాక్కటి-పొల్చెనంగు
 రత్నపీఠంబందు-రాజులు సదాస
 పీఠావసము తోడ-వెంపినాపు
 పద్మానీ జానకి-వామతాగంటన
 రాజిల్లు; రరతుందు-లక్ష్మణుండు
 నిమ్మ పేదెంతురు; నిష్కతోజావరి
 జ్ఞాన తత్త్వంబులు-వరుపుదుండ

గీ॥ ముదితదిక్కి, తత్త్వతోదన-మరుగఁగఁ
 నేయు చుండెను, శ్రీరామ! చిద్విలాస!
 శ్యామలాకార! పేదెంతు-నేమహార
 తావ పుంజంబులను, వేగ-జాపుమయ్యె.

అం

సీ॥ అందె తొడ్డాంబు-హారమల్, కడియమల్
 చెవుల పువ్వలుగిల్లి-చెలువమొప్పు
 ముష్టితాననముతో-శోలిల్లి రుచికరే
 నమన, చెల్వారు తోనమన బదగి
 కర్పూర మిళితమౌ - చువసారయిత గంధ
 కలితమై, ముచువునుత్ గ్రహస్థుండు
 సత్తయొగ్గమును గలు-జానకి వారింగ
 నము పేయఁబులరులు-జాతకల్పె

గీ॥ నిప్పు మోము తోడ-నల్లరీ వాడైన
 రామఁగాంచి సేత రక్షిఁజెందె;
 నట్టి సుందరాంగు-వరిపు, రఘుశ్రేష్ఠు
 రిత్తితోడలంతు-ప్రణతు తొనఁగి

౨౧

సీ॥ బ్రహ్మకుఁడంద్రియై-వరలిత వాఁడవు
 శత్రుసంహారంబు-వలపినావు
 విద్యాదరులచేత-విమరింపఁ జూచినావు
 లంకకు వ్యాపించి-యలరి నావు.
 వ్యాఘ్రుఁడంగీరస-వరమౌచి ముఖ్యులు
 విమరించఁగితి తే-వెంపి నావు
 ఆ విభీషణు, శరణార్థుఁ డ్రోరితివీవు!
 భూతాత భరత్తు పోరిచినావు.

గీ॥ విష్ణు భూషుఁడనై, లోకవివరి, వృష్టి
 చేయుచును, పరిపాలించి, చేసి వృద్ధి
 ప్రజలఁ బోషించు నున్నావు రామచంద్రః
 శరణు వేరెక రక్షింపు కరుణగన్.

౨౨

సీ॥ మిథిలలో, భువనర తిథియందు శ్రీరామ !
 నీ వివాహంబు, వర్షియఱ నెక్కె
 దండ్రకాంతమణులఁ జక్క గాఁ దీర్చిన
 భువ పీతమందుఁ గూర్చుండినావు
 కళ్యాణ వేదికఁ గాంత పీతమగూడి
 వేదారములఁ శ్రీతి విమరు వట్టి
 విద్వాంసులను, కడు వేడ్కతోఁ గాంతును
 వారి యాశిస్సులఁ జరగుటొంది

గీ॥ పెండ్లికూతురు తానతి ప్రయమోహం
 వేడ్కమంటివి; వహ్వరై, పెండ్లికొడుక !
 నిరర్థ దంపతులయ మీరు-నాకు భువము
 నిర్వపేళల నొనంగుడి జరుగు మోహం.

౩౩

సీ॥ దివకరణులదారి : దివ్య కోదండంబు
 దరియించి, శత్రుమరణ మెవర్చి
 మూడు లోకములను, ముదముఁజేపూర్చి త
 మా కాంచినదెంచి, లోకములను
 వెలుగొందఁజేయుదు, విహరించి వాడవు
 దశరథ కుందీప : భర్మ హృదయ :
 రత్న భూషణముల, రాజిల్లు శ్రీరామ :
 కుభగుణ వారిభ్య : సుందరాంగ :

సీ॥ దేవతాళి వద్యముల దేవీవ్యూహ
 ముగ, పరిభాసన జేయుదు-మురుపు గొల్పు
 భాగ్యదురదవీపు : శ్రీరామ వరమపురుష :
 ప్రాంతరి నొనర్తు-రక్షింపు : భక్తవరద :

౩౪

సీ॥ ప్రియమౌ నల్లది నిరుపు పెండ్లుకలచే
 గొప్ప వేత్రములచే : గొనుదుమీఠి
 దారు ముఖంబుచేఁ జక్కది నుదురుచే
 ధూ నిలాసంబుచేఁ బొలుపు మీఠి
 రత్న దంతములచే-రాజిల్లు ముక్కుచే
 నింతోష్ఠములచేత, వేద్యమీఠి
 కంబు కంఠంబుచేఁ గలిగియొ జొమ్ముచే
 పెరికిరి నడుముచే, ప్రియము మీఠి

సీ॥ రామ! అజాను బాహుండవై, మనోహ
 రంబులగు, గొప్ప విలుదులు, రమ్యమైన
 విక్రమము, పాదపద్మమల్ దక్కగాగఁ
 గల్గియున్నావు; పోర్తింతు కాపుష్పభట్ట!

232

గీ|| హరుని వంద కోదండంబు విజరినావు
జాచి పొడయోవంద : సారసాక్షి :
శ్రీ రమాత్మమ ! శ్రీ రామ : చేతు నీకు
వందవంబులు గావుమా-మందరాంగ :

233

గీ|| ఎఱుగు, నీ నామ రుచిని మహేశ్వరుండు,
అరయు, నీ సాద సామర్థ్య మాయహల్యు,
ఊదను వెఱుగు నీరుని శ్రీ విలాస
మర్తి నీ నాణగతిఁ దెలియంగనేర్చు,
నీరుణ యరమగు నాకు విశ్వయముగ
కావు మయ్య : నీతాచి ! కావుమయ్య

234

పీ|| దివ్యమౌ రథము నదిష్టించి, రణగుణ
ధ్వని పేయబుందెడి భనువ్వుఁబట్టి
ప్రళయాగ్నితోఁబోలు నాణంబు పందించి
అష్ట తూటిద్యయం బయరఁగల్గి
కాక్షిణ కోణుల రణమంది విరించి .
పొదు నజమలను కాంతివలచి
అంగద సుగ్రీవ హనుమదాదులచేత
పేదించుబడుదున్న శ్రీ కులంగ :

గీ|| రామ ! తెందామరలఁబోలు, రమ్యమైన
స్నేత యుగ్మంబులవ గల్గి, నిమ్మ మృరణ
సల్పు వారల చక్షింబ సారసాక్షి !
భవత వచ్చెద విరళంబు భక్తితోడ,

20

సీ॥ బ్రహ్మాది దేవతల్ ప్రతనిందినాడు, నీ
 నాది వద్దొంటలో, వానినేత్రా !
 పదునాల్గు లోకముల్ బహుందియుండు నీ
 గర్వకోశంబులో - శంబుకంఠ !
 ఇందిరావతులీ, పనియ నీ వక్షస
 శంబున సుఖముగా లలితవరిత !
 సాధు పక్షప మహాముఖులు, నీవాడు మం
 త్రము, నిరియంచురు, శక్త్య నేత్ర !

గీ॥ రామ ! సర్వగుణభార : ప్రణతు లౌనః
 ప్రార్థనముపేతు; సంపాద నిర్ధనములఁ
 జిక్కి వనియించు దీనుంఠ ! జిక్కువాని
 రక్షణము నేయించుయ్య : శ్రీరామదండ్రా !

21

సీ॥ శృంగార రసము భాః జౌంగార నీకతో-
 మించుపేరుక విహరించివావు,
 కవచము ర్పంగుంబుఁ జేసిది నేకలో
 వీరరసంబు, గుప్పించి నావు,
 కాకానురుదయించు, కాకుండు రసమును
 చిలికించి, వాని రక్షించి నావు,
 అంబుతిలో, వర్షవానిది దేలించి
 యెచ్చుకంబునుజూపి యిలినావు

గీ॥ కూర్పణయించు హావ్యంబు జూపినావు
 పరుల కాంక్షలయించు, నీభర్తరసము
 రావణాసుర వధయించు రౌద్రరసము
 కాంక్షరసమా, ముసించుగ్రిం బొంకఁజూపి
 తయియు జౌరహుచిత్రి, పౌరిపతోంతును
 రామ : శ్రీరామ ! రక్షింపు ! రామదండ్రా !

౪౦

A: తల్లిదండ్రుల వారు భరణిలో రాములను
బ్రాత వాడు, భరణిలో మిథులను
సఖులను వారు రామచంద్రులను; సర్వవత్స
మరయ రాముడతని నాశ్రయించు.

౪౦ (ఆ)

A: ఉష్ణదైత మలోకె, కష్టంబులను వాపు
నులత దైవమకలె, చూడ లేకు
దైవ పెలుగువేను-దయతోడ రాములను
రక్షిసేయవన్ను శక్తితోడ,

౪౧

సీ: కపటార్జునాదితమో వన్యసింహునందః
గర్భాపృథ్వీమం క్రిందఁ గ్రాసినాపు
విల్లంబులనుబాది - ప్రియముతో లక్ష్మణ
మయ్యందు, విడుగొల్పఁ జరగినాపు
మృత్యుల గొడుగును ముద్దుగా భరయందు
ప్రియము మీలుగులట్లు వెలసినాపు
వింశాక్షరలంబాది-వేద్య శ్రయమయ్యందు
వేదించ ముదమునఁ వెలగినాపు

A: వామ భాగంబునకా సీత మణులుందుఁ
కీలునగపు మోమ నందునఁ జీరులొడ
రామ : వెలుగొందు చున్నావు; పార్థివసంబు
నరిసి, కీడియందు చున్నాడ ! శరణు : శరణు !

౪౨ (ఆ)

A: ఎకమ చేత దనువు - గుడిచేత నానంబు
వీపు నంబుల పొడిగ్రీవిలొక్క
లక్ష్మణులను గుడిచి, లక్ష్మీ భరాజాత
వామ భాగందు మణులుందు.

౪౨ (ఆ)

గీ॥ రామ ! పీఠమేళా శ్యామ ! వ్యూహకు లానగ్ని
విన్ను సేవించు ధర్మత, విశిల యఃఖ
పుంజయతః బాహు యందిపు పుణ్యపురుష !
నన్ను రక్షింపుచుయ్య శ్రీనాథ శరణు :

౪౩

గీ॥ అంబానాథ ! శ్యామలదేహ ! కంఠాకంఠ !
పీఠపురుష ! జటాధారి ! విమల లక్ష్మీ
ణుఁడు, ధరానాథ, నీ సేవ జుగ్గెగ వెచ్చు
సేయు చున్నాడు రామ ! నా సేవ లెంత ?

౪౪ (ఆ)

గీ॥ అప్రసేయ ! వరద ! యానామ బాహుంధ
పీఠ ! రాశరత్ని ! విమల నుగుణ !
త్రిజగదులకు, పీఠ దేవుంధ పీఠ ! కో
దంధధారి ! నాడు దంధ మిదిగో !

౪౫ (ఆ)

గీ॥ లక్ష్మీణుండు లెంత రాజ్యంబు బుంధంగ
దిక్కులేవివారి మ్రొక్కు లయిత
శ్రీ కులాంగ ! కరుణ తెలంగఁ దీర్చుచునున్న
బాంధవయ్య రామ ! పంపనములు :

౪౬

గీ॥ కోటి మవృథబాస ! కువలయ దశవేగ :
రథుంధుల లలకమా : రామదంబ !

కన్నుల వానవత్ గ్రమ్మిన దేహంబు

గన్గ, నిర్మలఁడనై గ్రామవాఁడ :

అరరాక్షసుని దైర్వ్యగరిమను తెఱచి

వీరాధి వీరుఁడై - వెంయటాఁడ !

మొక్కంటి సేవల - మందముతోఁ గొనువాడ :

అప్రేమేయందనై - యలరువాఁడ

A|| కంచలంబుఁ గానుమలఁ బుట్టించువాఁడ :

వీరతోఁగొని కుట్రములఁ తెలఁగువాఁడ !

విష్ణు రూపుఁడో శ్రీరామ : వేద్యునిమ్ను

భజన నర్పెడ - కాపుమా - భక్తవరడ :

~

సీ|| దిక్పాలకు లధిల చేరకల్ నీ పొడ

కమలముల్ సేవింప గ్రాలినావు

సర్వరాక్షసముల - పంకోధి శంకై న

యమల దేహంబుతో నలరినావు

కనక కుండంబుల వాంతిఁ బ్రకాశించి

వీరాంబరము తోడ - వెంపినావు

వీరమేఘశ్యామ ! విగమ పంచితరాయ !

సీతా మనోహరా ! శ్రీవివాస :

A|| రఘువతి ! విమ్ను పకకంబుఁ బార్థివసముల

సేవ నలిపెడి వారికఁ జింతలున్నె ?

రామ : శ్రీరామ ! సీతావతి ! మనోహ-

రా : ముఖందః రక్షింపుమా - రామభద్ర :

౪౦

స॥ నిగనిగిను, మాచక్క కొంతులు, గిరి
 బయలు ముండి దొరలు - దంబు మీలు
 బ్రహ్మదేవుండును - పాల నేతుగిండు, లే
 మేంద్రుని మరలు, ఏ తెలుగుయెందు;
 పార్వతి ఏపాద పద్మముల్ పతకంబు
 సుతియందుదుండు; నన్నునులోనర్చి
 కోదండరాచివై - వేదండములఁబోలు
 శత్రునిపారణంబు నలుపుదు

౪౧ ఏళ్ళరుది, మాననంబును కాళ్ళకముగ
 పారణ మొనరించిరావు; విశ్వాకమైన
 కీర్తియిచ్చెను శ్రీరామమూర్తి! నిన్ను
 నేవఁజేసెద రక్షింపు; శ్రీ కుళాంగ!

౪౧

౪౨ అంబరి బోడించి యాంబనేయఁడు ముందు
 వాతని చేరువ వంగుదుండు
 తుడిచి, సుగ్రీవుండు గొనుకొని భజియింప
 నా విశ్వణుఁడుండె యుకవిప్రకృ
 వామభాగంబున, భామ సీతాదేవి
 చెలువుగా నీ నేవ నలుపుదుండ
 అక్షుణామణుఁడు, పరివ్రతంబుగ్గ-వెన్ను--
 పృక్కన చక్రంబుఁ నిట్టిరేఖవడ!

౪౩ నీవి మద్యను శ్రీరామ! వేక్కఁబోదఁ...
 ముఱియొచ్చును! జ్ఞానులీ ముద్రనెఱిగి,
 విన్ను ద్యానించుచున్నాడు - విశ్వలాక్ష్మ!
 రమ్యగుణధామ! శ్రీ రామ! కౌశ్యవమగ్న

౪౯

సీ॥ పాల పముద్రోంబు బరగిం : నా మధ్యలోఁ
 వెలిదివి యొక్కొంటు పెరియయందుఁ
 గనకాద్రి యాశ్విమంబులో పెరియను
 కల్ప వృక్షములందుఁ గాంతు నీమ
 కల్పకంబుల క్రిందఁ గనక మంటప ముందుఁ
 గనక మంటపమనఁ గాంతు లొనఁగి
 వేదిక వెచ్చారు; విభాగి నూనచో
 సింహాసనంబందుఁ వెలఁగి చుండు:

గీ॥ దాన, బంగారు వస్తుంబు దనరుదుంటు
 వందు, వీరావనము బూది నుందరాంగ !
 రామ : కోరింటు చిన్నపు కమడతోడ
 అట్టి నీవ్వయితచ్చాన మాడరింటు.

౫౦

సీ॥ పిరుగులఁదోరిది నీవు బాణముల్
 రవికోటి కాంతులఁ గ్రుక్కకొనుదు
 బ్రహ్మాదులెల్ల - 'వెలూపన' నీ ధను
 న్సునముంది వెలలిదయ్యదు, ముకుంద !
 రాక్షసవరుల దోర్బలము బూడగించె;
 సుగ్రీవ బాసర యువయలు
 శ్రీరామ ! పేల్కొని - బోరాంబుల వర్చి
 నీ యొల్ల భక్తి మర్చించినారు;

గీ॥ బలయ రాక్షసాళి అందింపఁబడినారు
 సాయ ముదాళి నంకనంబు
 బొందినారు, ముఖమందిరి; శ్రీరామ !
 నందనంబు నీకు నుందరాంగ !

౨౧

సీ శ్రీరామ ! వింటిని బేదార్పి నామనో
 నందించి విడిచెడు పదుయమందు
 దీక్షలు రావలెలు వెలువడి, దిక్కుల
 ద్వియ విందుకొనిపోవు నిగమవరిక !
 భూకంచములు పేగులు, నాకాళలు
 లగ్నివలె, పటియలు వాలు; పవరి
 కోరిందు; రాక్షస కూరులు మరలొత్తు;
 పర్వత కతులెల్ల బ్రహ్మ లగును.

సీ దేవతావళి కలలారు దివ్యముగను
 నీక సంకనంబొందును శ్రీ కరముగ
 రామ ! కుభవామ ! శ్రీరామ ! రామవంద్య !
 ఏ భుజాకర్తి నాకు వర్ణింప వలమె ?

౨౨

సీ రమ్యమైనట్టి కనుల స్వేదనాలవారు
 పరిధరి వెలుగొందు వీలగ్నావ్రంజులారు
 భక్తమైనట్టి కుభవరిత్రాంజులారు
 వంద దానవర్జ్యంత మ్మిత్రులారు, కవచ
 కుల పద్మితులారు, రాములారు, గుణమయులారు
 భూమిజాతా కళిత్రులారు, పుణ్య యువులారు
 జగదభ మరపుతులారు, కోదంతధారి
 నాకు మ్మిత్రుడతనికీ, వందవ మొనర్తు.

౨౩

సీ నీర కర్ణి, రాములారు కంఠి, ప్నేహితులారు
 లక్ష్మణుల బాంజనేయ, నలాంగవాది
 వీరవాహర లంభువుల వెలపి యుండ
 భయ విచారలు నాకేల పట్టువదును ?

౫౪

సీ॥ వైదేహి కెప్పుయిఁ బ్రాణ మంత్రమైవ
రామ మంత్రముసోటి భూమిఁగలదె ;
విలువ పరేణ్యుల విమతి పొక్కొవైవ
రామ మంత్రముసోటి భూమిఁగలదె ?
నితిజాల మర్థించి మృతిపాత్రమైనట్టి
రామ మంత్రముసోటి భూమిఁగలదె ?
అగతి అమల మోక్ష పాదప మైనట్టి
రామ మంత్రముసోటి భూమిఁగలదె ;

గీ॥ రమవతి : నీ వరమ మంత్ర మమము జాపు,
దాశరథి : నీ విమలమంత్ర మాక జాదువు
జానకీ నీరామ సంస్మరణమందె
మత్తి చేసారు; వేయల భక్తవరద :

౫౫

సీ॥ మంత్రాక వున్న వమ్మనిక మైవట్టి
పాదపద్మంబులు పరగువాడు
ఇంద్రియంబు, బ్రహ్మ, మనీంద్రియంబే, నమ
మృతఁగొను దరణమల్ గణగువాడు
లక్ష్మణుంబొక ప్రక్క లంక నీరాదేవి
తెంకవ పక్కలోనుండి, తమ్ము
సేనింప, విష్ణుడై తెలువొంది, శోదంక
దానియై, కాంతుడై దవరువాడు

గీ॥ చంద్రుని దోయివారు, అలల నేత్రమువారు
మలయ పర్వతంపు మధుర గంధ
మొదలి పూతగాఁగఁ గడుచెల్వఁగలవారు
రాముఁ దళనిఁగొల్తుఁ బ్రార్థనముల

౫౬

గీ|| పురమి నివ్వెడు వంశాను బుట్టివాపు
అవధు ముగ్ధిపు పూజల నందినాపు
బొంది, త్రితువనములను, రక్షించి నాపు
సత్య వాత్సలనంబును జరిపినాపు
చిన్న వేద్రంబులను గలి పరలి నాపు
రాచువా ! రాచుకంఠ : భద్రాశ్రిరాచు !
విన్ను సేవించుఁ బూజించు విశ్వలయగ
నన్ను రక్షింపుమయ్య ! సంపన్ను చరిత :

౫౭ (ఆ)

గీ|| భూమి జాత విభుఁడు - భూరి మందారమై
యతని కరము నీక వాశ్రయించి
కొమ్మునై వెలుంగ, గొప్ప వేదాంత, వి
జ్ఞాన సుమము లంది జననమొందె

౫౮ (ఆ)

గీ|| నుంచి పరిమళంబు వించె నా పుష్పంబు
లందుఁ బ్రభవమొందె యమ్ముతకరవము
లూకు గాదునట్టి మేటి బ్రహ్మానంద
మనెడి ఫలము దాని ననుభవించు.

౫౯ (ఆ)

శం|| బంగారు కాంతిఁ గలిప
రంగారెను మేనుఁ గలి రాజించెనుగా
శృంగారంబుగ జానకీ
శృంగంబులు మోముదమ్మి వెను గొప్పుంగఁ

౫౮ (అ)

కం॥ దృంగములకు భయపడి, యో
రింగన మొనరించె నీక చిత్రాకోణా
శృంగార పురుష రామునిఁ
తెంగుట దామెలపు కరణఁ తెలుపు వహించెన్

౫౮ (ఇ)

గీ॥ కొత్త మెలపు తోడఁ గూడిన మేలుంబు
విభజన - రామదంబు విడుచు, నీక
తన్నుఁ గొనినెవఁ దనరాదు చుండె; నా
తండు బాపు నాడు తానముండు

౫౯

గీ॥ కాన్త పాశంబులేం, విచార మేం,
వేద సతనంబు లేరాకో? నాడు లేం.
జన తనంబులు వ్రతములు నల్పులేం?
యోగ, మువదానములు. శీర్షయాస్త్రలేం?
రామనామ మహార్ఘ్యంబు రక్షింతు
మానవులకేం దంబంబు? మరణ భయము
లేదు, పాపదీనియేలేదు లేక మేది
రాము నిలులాడు సేవించు ప్రియంబెపుడు

౬౦

గీ॥ మానవ వరోచరంబు, కమా వరూప
చిత్తమందలి విహరించు - మత్తలాణ
హంసమైన యో శ్రీరామ! యహరహంబు
బాధతోనగుచ్చు, సంపాద నిహంశ కన్య

కతులఁబోనాది, నాకు కాంతం దొనంగి
రక్ష నొనఁగియు; నావక బ్రహ్మలాను !
రాక్షస భృంశ ! శ్రీరాను ! రామభద్ర !
నా నమస్సులుఁ గొనుము; శ్రీనాథ ! పరద :

౬౦

సీ॥ సొనేర వురయందు, సరయూ నదీతీర
పైకరంబుల యెందు, సురరంబుఁ
గూర్చుండి శ్రీరాను ! కొనుకొప్పు నీ నాకు
చింతన మరిలోనఁ జేయవట్టి
కుభరివనంబు వచ్చునె ? యెన్నటికి నేని
శ్రీరాను ! సీతాపతి ! రమా వి
భుండ ! మనోహరా ! పొలుపారు, రాజా
కాంతమూర్తి నునుండ : సొత్తు చరిత :

సీ॥ రాను : రక్షింపు : రక్షింపు ! రామదండ్ర !
యెందు, మొలు : విరుదుండంగ, నల్ల కతులు
వెలలు, దివములు, గంటలై, వినిషములుగఁ
గదదు పెన్నుతో : యిది వేమ కలవరింతు

౬౧

సీ॥ కులసికోట, యయోధ్యతో వెలయు; నవల
మార్త్య పుండ్రంబు దరియించి యెన్నఁదాను
రాక్షసర్యంపి, జాపతి రాముఁ రచని
నహరహంబుఁ బ్రార్థింపగా నల్లకతులు
వెలలు, దివములు, గంటలై, వినిషములుగఁ
గదదు పెన్నుతో : యిది వేమ కలవరింతు.

౬౩

- Aii రత్న వింహావళయం నందు - రామచంద్రః ।
 మారుజన్మా పయోర్యతో సూర్యతోఽ
 సీత వింధాదఃగఃగోరి శవ దమస్సు
 విశరదాదమ; రమహతి వేయ్య తోడ
 విన్నుఁ బ్రార్థింప నట్లయ్యె, వెంట, దీపము
 లగుయి, గంబలై, విమిషంబు లగుట యెన్న
 దందుఁ గడవరింతును నేను, పారి! ముకుందః ।

౬౪

- iii రత్నంపు వేదికల్ - రాజులు యందును
 తెరువులలో, ప్రతి భరువు క్రింద
 ప్రతివేదికోపరి భాగంబునందును
 వెలుదాయఁ గన్నక శ్రీం పాట
 ప్రతిపాటలోనఁ బ్రతినిలమై యుండు
 మంజులాలాపంపు మధుర గోష్ఠి
 ప్రతిగోష్ఠియందు - శ్రీరామ నీ కథ యుండు
 కథయందు కేవలంబు గాగ్రయందు

- Aii పద్మకదారః గ్రోలునట్టి భక్తుల తెందు
 అరయ, మృతయె లేదు; పంకతంబు
 నీ కథామృతమ్ము నా కిమ్ము శ్రీరామ ।
 వందనములతోను మందరాంగ ;

౬౫

- Aii ప్రతి భరువు వందుఁ గన్నయఁ బడి మూక
 పడి మూకలు మృదువైన పలుకుటోనఁగొఁ
 బయలుఁ బలుకునె, మంజుల వదయలుండు
 ప్రతి వదయనందుఁ తెలుగు శ్రీరామకథలు.

ప్రథమాశ్వాసము

౬౬

గీ॥ శ్వేత పుష్పక మెక్కి, ధూజాతఁగూడి
యౌంజనేయ, విభీషణులారి భక్త
వరులు నీ సేవఁ జేయంగ వజులినాపు;
నా మనస్సున విహరింపు రామదండ !

౬౭

సీ॥ అర్థ, త్రికూలము ల్గర్హముల దరియించి
దమరుకము, గదహు, తాలుగల్గి
శంఖంబు, పాశంబు, చక్రంబు, మువలంబు
దరియించి, నాగలి తరముబాని
చిన్నకత్తియు, విల్లుఁ జేతిలో దరియించి
బాణంబు, గొడ్డలి పరగఁజాల్చి
లిండివాలంబిగ్ని, విడికిలి విగఁబట్టి
యభయంబు భక్తుల కరయనొసఁగి

గీ॥ తెల్లరంగుఁగల్గి, దేదీప్య మానమా
మూడు నేత్రములను వేడిఁజూపి
సర్వ శత్రువులను, సంహరించెడి, నీక
రస్వయాపః రామః పృణకు రివిగో :

౬౮

సీ॥ పాపాంధ కారంబు-బాపు చంద్రుండవు
దుర్మార్గు లనియెను-దుష్ట పద్మ
ముల, కోష పెల్లును-ముకుళింప జేసెను
మార్పు చంద్రుండవు-మురుపు వెలయు
సూర్యవంశ సమూద్ర కోట, పెంబొందంగఁ
జేయు చంద్రుండవు; స్వీయమైన
ప్రణ కనురక్తుండవో, నిండు శశిమీపు !
సూర కువలయముల మోలుగు పెండు

A|| దండురుండవు; వీచేవ నలుపు భక్తు
అగు, తుమ్మదముల దండురింద వగలేకముగ
రామదండ్రుండ ! శ్రీ పాఠ్యబొమ్మ : వీరు
బ్రాహ్మణుల బ్రాహ్మిని ప్రార్థించు; భక్త పరద

౬౯

ప|| కొరక యెల్లంబు గాదిగ దళిందు
తుమ్మదముల నొనగెడి యెభయమూర్తి
కనక పర్యవరైత్య గరిమఁగల్గినవాఁడు
కరుణా నవదుర్జితై - గ్రామవాఁడు
కంఠాక వేల్పుండు-కాకుత్ స్థ పంతుండు
సీతా పవీతుండు; చిక్కయందు
కప్పముల్ వోకొప్పి-యివ్వంబు లొనగూర్చు
మావన దైవంబు మాధవుండు

A|| చిత్త మందు పథము తెలఁగు యందెరివారు
కాంతి నొనఁగు నట్టి కాంత మూర్తి;
రామదండ్ర విభుఁడు కపిండు గావుత !
యెరది కనువిభంబు నతులొనర్చు,

౭౦

ప|| రామాయణంబు, పీఠ నమోద్రమాయె; బా
ర్మికి - మందర మాయె; మీసన్నేత
బాణి లక్ష్మియై - జనియించె; సుగ్రీవ
తాంబవ దంగదుల్ జనన మైరి
కల్పవృక్షములుగా; కమనీయ దండుర్జితై
లక్ష్మణుండు జనించె లక్ష్మణముగ
అమల విభీషణుం దమ్మక తాండంబుగా
మేల్కొనమయ్యె వాయొవది యందు !

గీ॥ పవన మరుదు, చింతామణి ప్రభల పెరిగె;
రావణుడు, కాలమాటమై రహి జవించ
నకవిఁ జెందాచి శ్రీరామ : యశము గొంటి
వయ్య! కుభముల మా కిమ్ము వెయ్యవలర,

౨౦

గీ॥ మాకు దైవంబు, రఘువుల శ్రీ కరుండు
ప్రీతి దైవంబు, రఘువంశ సూరి మాకు
భరత సోదరుడే మాకు ప్రభు పరుండు
రాముడే, భగవంతుండు; రాముడలఁకు.

౨౧

సీ॥ వీలోత్పలకాదు విరృతాంగము బాదు
వీలా హృదిక్పల శీతకరుడు
కాంశంబు గర్జిత సత్య వృథావుండు
విరృల గుణముల నెగరువాడు
ఘోషోలు కరటి సొంపుల వింపుగూర్చు, మ
సోహర రూపుండు మోహమందు
ద్యావంబులేపెడి, మౌనుల మావనం
లను పరోపరమున నాగునట్టి

గీ॥ హంపయై యున్న రామ : ప్రశంసవీయి :
అందమైనట్టి తేజము వందనావు !
మోర వంసారదాదఁ గూర్చిరామ :
మానసోపంధ మిమ్ము; రమా వినోది

౨౨

సీ॥ మందారవృక్ష పర్యావితమైనట్టి
మంజున మంజులో మమీశ మైవ

కనక పుష్పక మొందు, కమనీయమై యొప్పు
 వందొక్క నభయొందు, నందురత్న
 సింహాసనమొందు - నీలా మహాదేవి
 తో, లక్ష్మణునితోక లాలితముగ
 శ్రీరామ దండ్రుండు-తెలువారు నింద్రుని
 దేవతల్: సేవించ దివ్యభక్తి;

గీ|| పద్మ నేత్రుండు శ్రీరామభద్రు డగుల
 మైదు, వీరోత్పలానుల క్యామవరుఁ
 దెచ్చుడు, మునిసమాహానులదే. నెనగుదాండు
 నాడు మొక్కులఁగొనుగాత. పాదరమణ

౨౪

గీ|| దీనిదీరద గాత్ర, మనీష పాత్ర,
 ప్రవీనుల, ముని మానస, నరో రాజహంస!
 ముగ్ధ వదితా మహోమోహ మూలమంద్ర,
 కమలనేత్ర: శ్రీరామ! కక్షలమ విమృ.

౨౫

గీ|| లాని వాదంబు, శ్రీరామ దండ్రమూర్తి
 నరులు గాదునుమీ: వికారములఁబు
 జది నారాయణుండు మమీ! యెనివి భక్తి
 సేవఁజేయఁది జనులార! చిత్తమంది

౨౬

పీ|| దళితంక కంఠమూర్-ధ్వంసం బొనర్చిన
 రోకరక్షణుండపు, పాదకలముగఁ

బరకురాముని గర్వభంగం తొనర్చిన
 దీనమూర్తిని చివు - దీనమేక !
 లంకేశువున మహాలంకారముల నెల్ల
 నేనుజ్జములేని నెగదీసావు
 జానకీదేవితో పల్లాపముల వారి
 యామె పాపకుడియై పేరమూర్తి

గీ॥ పనుల భనువును తేజస్వి - యతిల దుష్ట
 జనుల కిషించి, భూభారమును హరించి
 రామ వెలుగొందుచున్నావు ; రత్నమణుల
 దారి : కోదండదారి : కై దండదిమ్ము.

౭౭

సీ॥ బ్రహ్మాదియోగులు, రామమంత్రము నెవ్వఁ
 బ్రాజించుచున్నారై వున్నాబుద్ధి
 మౌనులు శ్రీరామ మంత్రంబు నరకంబు
 జపించుచున్నారై వంశమెఱిగి
 దారిద్ర్య దుఃఖాత్తి దాటగా శ్రీరామ
 మంత్రంబుఁ జింతింతు మనుజులెల్ల
 భవరోగమును, నాశ ముంపగా - శ్రీరామ
 మంత్రంబు నేదింతు మానవాళి

గీ॥ తలఁప సంపాద సాగర తారణంబు
 నెరిపి, భయమును జానంగఁ జారి నట్టి
 మహిమఁ గలిగి శ్రీరామ మంత్రమునకు
 పాటియున్నవో మఱియెందు జగమునందు :

౭౮

సీ॥ శత్రుసంహారంబు నల్పేయ మంత్రంబు
 సంపాద మను దుఃఖసాగరంబు

చాటిందు మంత్రంబు; సూటిగా జన్మసా
 ఫల్యంబు మోడగూర్పు వరమ మంత్ర
 మన్ని యొక్కర్యంబు లందు ముఖ్యస్థ మంత్ర
 మునవిషవాక్యకర్త సంక్షోభ్య మంత్ర
 మారయ ద్యూతాది వ్యవసంబు లనబడు
 పాములే గణపంగ - బడివ యట్టి

Am వారి రక్షించు మంత్రంబు; వసుధః వావ
 రాఃఃబోగొట్టు మంత్రంబు; రామ మంత్ర
 మరసి, ఓకహ్య! జ్ఞాని, సహరహంబు
 జవమ - సేయమ; నీపావ - వయమ దొలగె

మంజరి

౯౯

రథమధిరోహించి - రణరంగమందు
 బ్రహ్మప్రమంసు లాది - వరమ బైర్యమున
 అకర్ణమారాధ - మై, దమర్మము
 కోరిన, దిక్కులు జోరించు దుంధ
 రావణాసుయది పథానితేసి
 సంహరించినయట్టి సీతనగైత్ర |
 శ్రీరామ! కథనామ, రిన్మయావంద
 ప్రార్థింతు దిన్నునర్పత్తితో వరమ

౧౦

సీ అరటి తోలం బోలు | నల్లి, రావణుకంత,
 ములదెగగోపిత - ముద్దికరము
 లర్యంత మునుమార - మైన నీతాళవ
 ములకుః గుంతుమహార-వెలువముగను
 పూయంగ నెల్లవై - బొలుపాయకరములు;
 తువన సంరక్షణమునకు, యట్ల
 మం సేయ యావముల్ వలెనుండు, గొప్ప వ
 రాకృమో సేవమో - లలితమైన

గీ॥ వీరకవచములు; శ్రీరామ మోదమలర
సమృద్ధికొన్నాము - దీనసరిమృదు; విందు
రెండుకరముల నానెమ్మరిమృదు; గొప్ప
కుభము లందరేదరుము లాదు : కుభ్ర చరిత

రాగ

పీ॥ భూషణ తరులదే - భూషుతి కోరింది
నామాంత సీమలో - వలలుదుండ
నామె సొందర్యంబు - సత్కలుఁ గాంచుచుఁ
బూర్ణరంధ్రునవంటి - మొగముతోద
కోరిందు శ్రీరామ : కుభ్రకరనాదు ! యౌ
దలమీద నిలమితి వెలుగునట్టి
మకుటంబు మెలుయంగ - మాదిత సవరచ్చ
పింహాపనంబున - వెలుపుగాగ

గీ॥ గూరు చున్నావు; పవమాను కూర్చునుతుఁడు
లక్ష్మణుండు, ముగ్ధివుండు - లాలితముగ
నంగడుఁడు, పిన్నుపూజింతు రధికభక్తి
లాదు : నాపేద లొక్కింతప్రేమ గొనుండు :

రాగ

పీ॥ వీరావధూనుటి - శ్రీవివాహపురేక
నామె దోసిరియందు - సమరి లోంపు
తలవ్రాలు ముత్యముల్ - వెలగేది, మచ్చరా
గ, ములులవలెఁదోచెఁగన్నుగవకు
నామీద నామలులా లామవంద్యిది
జరమున బయటెప్పు - చిత్రముగను
మల్లెపూవుల భంగిఁదెల్లగాఁ గన్నుదె
నంతరాళపునల్మె నావహించి -

భవభూత జాతి, ముత్యములు క్రిందికి వేరు
సపురు, శ్రీరాము, దేహంపుకాంతి

గీ॥ కతన, దివ్యసింహులై - గావించియె
గట్టి కల్పద్రాణ ముత్యములు - లభవరతము
భక్తులకు, భుజులులొసంగి - పావనముగ
వారి రక్షించు గావుత - వసుధలోప

రా॥

దీ॥ శ్రీరామ మంత్రములు - శ్రేష్ఠమై, జ్ఞానము
వీరియె, జోడియె - నిర్మలముగ
శ్రీరామ మంత్రములు - స్థితకలై శ్వరములు
వారోగ్య పోష్యములు - లంకాదేయి
శ్రీరామ మంత్రములు, శింతించు వారికి
పొదాగ్యములుగలుగు సంతనమున
శ్రీరామ మంత్రములు సేవించి సంతనా
మతునకు కై పల్కెనుభయలబ్ధు

గీ॥ మహిమగలు రామ - మంత్రములు గొప్పది
దీని పాటోవేరు గానరాదు.
సతము రామభజన - సర్పిరు వారికి
భయము లేకమేని - వలదు - వలదు

రా॥

దీ॥ వ్యామోహమదగించి - యతికాంతి వేదూర్వు
సమల శ్రీరామ నామోషధములు
మునుల గష్టపము - దనుజాంకెంతాదు
సమల, శ్రీరామ నామోషధములు
భవ భయమునుదాచి । భక్తుల రక్షించు
సమల శ్రీరామ నామోషధములు

మూడు లోకములను ముదము పంపారించు
నమల శ్రీరామ నామోషధము

A|| శ్రీయ మొవంగువట్టి శ్రీరామ నామోష
ధము నోయి మనన : తాగి తాగి
దుఃఖ లోగములను దొలగించుకొనుము; నీ
వికర చింత నేయులేం చెప్పును ?

రా

సీ|| ముక్కుంటి నీ రూపు ముదమాత స్తుతియించు
మూర్ఖవంశశ్రేష్ఠ మందరాంగ :
దాలారుదాక్షిణ్యై - పృథల వెల్లొందెను
కమలా మనోహరా ! విచల తేజ :
కానల్య ముతుడనై - కరుణనోహరుడనై
చింతనవృత్తి తుందించు చిత్తృకాళ :
దేవతాధిపుడనై నేవించు లోకాః
కానంద మొనగూర్చు నన్యురూప :

A|| పాప సంహార తారలః ఐరగఃద్రోణి
కనక మణిమయాలంకార భవతఃకౌండి
వెలుగు చున్నట్టి శ్రీరామ విమలసేతు
నరము విమ్ముః త్రాతఃతాల నమయిమంచు

రా

సీ|| చింతనవృత్తిరూపులు వెలుగు చుండెడివారు
ఐహ మూర్ఖకాంతులః ఐరగువాడు
మరకత మణుల, నమ్మానన్య రూపమువాడు
అనందరూపుడై - యలరువాడు
దాకౌండఃగూర్చున్న - నీత గర్భనదాడు
కమల లోచనములు - గలుగువాడు

పీఠాంతరంబును - ప్రేమఁదార్పిసఁజాఁడు
వనిం రోత వివాసి యావఁదాఁడు

Ai శ్రేష్ఠమా, భగవద్భావముల్ - వెలఁగివాఁడు
మణిగఱంబుల లలితుఁడై మామనముల
సకము వెలఁగొందు శ్రీరామచంద్రు; కుభగి
సన్నుతింతును; మధ్యాహ్న - సమయమందు

రా

సి॥ పూర్ణ చంద్రునితోఁ, ముద్దుపొము గలాఁడు
ముపియుపి వప్పుల వెలఁగివాఁడు
కోటి మార్కులవంటి మేటికాంతి గలాఁడు
సుకముది విగతుఁడై పరగువాఁడు
భవమహాభవ వాద మాన్వేయవాఁడు
క్యామదేహంబుతో నలరువాఁడు
దేవతాధీశుఁడై దీప్యకాంతి గలాఁడు
పీత పేదంపంగఁ వెలఁగివాఁడు

Aii భక్త సులభుండు, శ్రీరామవల్లభుండు
శ్రేష్ఠసింహాసనముఁడై వెలఁగియుండు
సంతసమున, సాయంకాల సమయమందు
సకవిఁ బ్రార్థింతు విశ్వంమతిని రతిని

రా

అ॥ శమణభావ ! రామ ; కంకణకేయూర
మణిసరములతోడ మామృతగురు
ప్రభదామరముల నంపిపుష్పఁడై ; కోటి
పూర్ణచంద్రకాంతిఁ బొందినామె.

రా (బ)

అ॥ పదియు నారుపేలు లంగారు స్తంభముల్
గలుగు మంబవమున వెలవిప్రభావ్య

కలియఁగొల్పి, దేవతల కరీకుంజవై
వలలురాను ! కొనును వందనములు

౯౯

౧౧ రాశరతి : క్షణమాత్రము భనువునీటి
నెదిలి వింధము భరియించి, రమణునిల్ల
గ్రోవి మోయింపుమయ్య ! మా కుతుకమెక్కు
వాయె; కల్లామృతము పేయమయ్య రాను ।

౧౦

౧౨ మొల్లత్రాటి మణులచే వెంపియొండెడునట్టి
మొవ్వల గజ్జెలు పవ్వడింప
మొద్దుగా నుడువీతో, ముత్యాల చేర్చుక్క-
కరము పొంపులు వింపగా నెంర్చి
అంతఃపురమునందు సంభాషణాశి
కండించి, దశరథరాజు నెదుట
సందార మొనరించు సత్కర్వయావ ! నీ
దరణపు కుండియిల్ సందడింప

౧౩ మునిముసిగ నప్పుయెండివో మోహనాంగ !
నీకు వందన మొనరించు విధిలక్షమల
వాదలను జాన్మద్రోలెడు వారరాను ।
ప్రార్థనమునీకు విడుగుర్చి భక్తితోడ.

౧౧

౧౪ పూర్ణవందనావంటి, మొద్దుమోహు, గలఁబడు
కమలనేత్రంబులు గల్గువాఁడు
మణికుండలంబుల మహారదార్పిణీవాఁడు
పరకిరీటముచేత వలలువాఁడు
సంపంగి పముపు వచ్చుచి నీరగువాఁడు
శరదావయలతోడఁ బరగువాఁడు

ఇంద్రసింహులుల కీడై వ కాళమల
పరదేహంబుతో పలువాఁడు

గీ॥ కులసిమాలికా కనులచే వెలయువాఁడు
ముదిసమూహంపు, వందనములను గొనుచు
నిత్య సౌందర్యమూర్తియై నెగడువాఁడు
రామచంద్రుడు ననుభోజుడు శక్తితోడ

౯౨

గీ॥ రామచంద్ర! దయాసాంద్ర! రామవదన!
నన్నుఁ జూచుము; కాపాడుచున్న! కరుణ
గల్గు నేత్రంబు లొక్కింత కమలానాద!
వాడుదెనఁ ద్రిప్పనుయ్య! వందనమెనర్తు.

౯౩

గీ॥ కలియగమందుండు కల్పషమానవ
కతి, మేలు దర్శించినముసేయి
వలవదు; కాసేతివల్ల ద్వయంబును
నకమాదరంబున నంస్తుతింప
ముక్తిచేసారును; భక్తుల కిష్టుఁడై
కామిభావంబులఁ గల్గఁజేయి
శ్రీరామచంద్రుండు పిదపైయొప్పుడు
కానుదేనుమై, కల్పకములకరణ

గీ॥ కోటి, సూర్యచంద్రులతోడ మేటియైన
కాంతికో, వెల్లుచుండు శ్రీ కాంతుఁడారి
పూరుచుండు, రామచంద్రుండు - పుణ్యమూర్తి
యతని స్తుతియించి మోక్షంబు నందుదయ్య!

౯౪

గీ॥ నకల లోకంబుల నత్యుత్పందిపు -
నకల కామ్ర రహస్యసారమీపు ।

ప్రథమాశ్వాసము

పచ్చిదానందుఁడై, నమర జయముగొన్న
 రఘువంశరాజుల రత్నమీపు !
 దళకంఠ సంహార : నానవ కలవాళ !
 శ్రీరా భుభవనాళ : చిత్రకాళ :
 నవరత్నములమించు నవరత్నమపు నీపు !
 సీతకు రత్నమై చెలఁగుదీపు !

గీ॥ నాకు రత్నమీపు : నా హృదయాబ్జంబు,
 దొంగిరించినాపు రంగుగాగ
 రామరత్నమా : విరాస నా దరిజేర
 రాగదయ్య : చేతుప్రార్థనంబు.

౯౫

సీ॥ అల్లారు ముద్దుగాఁ దల్లిచెంగట నీపు
 రతనంపు శయ్యపై పొరవముగ
 పొగ్గపై నవగలచే నుండరాంగుడవొడు,
 కనులు మూసి విడురకనులలోన
 తల్లితొమ్మునుబట్టి మెల్లమెల్లనఁ జాలుఁ
 ద్రాపుడు, రెండవ స్తనమునీడు
 ప్రేళ్ళచేఁబట్టునుఁ బ్రియమంది నుతి వొడుఁ
 గట్టిగా దల్లివి గొంగిరించి

గీ॥ నిద్ర నధివయించు నీరజలోదన !
 వట్టి మాయకాడ : జాలరాను !
 నీయ బాల్యరీతి నెక్కినీ బాపుము
 కాచి నాడ నేను కమలనయన !

౯౬

సీ॥ నుండరాకాతుల నుండరమూర్తివి,
 నయనాధి రాముఁడై నాపు నీపు !
 ఇంపైన వాక్యంబు చెప్పుడుఁ బల్కిదవీపు :
 నుండర ముఖమలో నుందునీపు

పర్వజనుల కీపు సంతోష మొనఁగుచు
 సర్వదా ముదమునఁబుట్టుచీపు !
 జగతవరపుత్ర ! దావప నాశన !
 వీరామనోహరా : శ్రీ విలాస !

గీ॥ రామ! అయరామ! శ్రీరామ! రామభద్ర:
 భద్రయశములాగూర్చు, పౌలాగ్ధసీమ:
 నా మనంబున సతతంబు నేరుముగను
 నధిపసింపియె ననుభోవుచుయ్యె, పరదా!

కా॥

సీ॥ శ్రీ మనోహర ! కరుణామృతపాగరా !
 అయిఅయ ! రఘరామదండ్ర నీకు,
 పద్మాక్ష ! రఘువీర ! పాప సంహారకా !
 అయిఅయ ! శ్రీరామదండ్ర ! నీకు !
 వీరాకరాంబుజాశ్లేషిత ! టిఱయిగ్ధు !
 అయిఅయ ! రఘునాథ ! అయిము నీకు,
 నజ్జనమత ! చిత్రదాశిత్ర : మతిపాత్ర !
 అయిఅయ ! రఘువరా ! అయిము నీకు,

గీ॥ శ్రీమంజులలోక తాత్కలా, శ్రీవిలాస !
 అయిము ! రఘునాథ ! శ్రీరామ ! అయిము ! అయిము !
 అయిము ! శోడండరామ ! దిగ్దయిమునీకు !
 అయిము తాపఁగి రక్షింపుమా^న ! పారసాక్ష !

కా॥

సీ॥ శంఖంబు గదయెను - చక్రంబుఁజేఱుట్టు
 మాధవ ! అయిఅయ ! మంగళములు !
 దామల ప్రాధికారముల నొసంగెను
 మంగళాత్మక ! అయి మంగళములు !
 త్రిభువన మయిఁజచ్చె , ప్రియమున భక్తుల
 యంగరక్షక ! నీకు మంగళములు !

ప్రాచీనావస్థ విద్వాంసుండ నై నట్టి !
మహిమోన్నత వికార - మంగళములు !

AII శ్రేష్ఠుడవు, యోగ్యుడవు, రక్షింప గావ
శరణు తొచ్చితి నిన్ను, విచార మొడిపి
మానసానందము, నొనంగి - మమతతోడ
రక్షింపయియు; శ్రీరము రామచంద్ర !

౯౯

AII వేదవేద్యుడైన - యాదిదేవుడె, కాఁ
దవయుడగుచు వెలసె - భగవత్తునకు
అతఁడు పుట్టినంత - నావేద భయము, రా
మా యణులనంగ - మహిమివెలసె,

౧౦౦

AII మనసు, సతము శ్రీరామసంస్కరణ మగ్ను
మగుచు, "రామ"యందొక సారి యున్నమాత్ర
మదని, యేక శతాన్వయ మందుకొనును
ముక్తిపంపద, దీనియన్నియు; నిజమ్ము.

౧౦౧

AII 'రామ' శబ్దము ప్రళయాక్షరము 'రా' య
నుడులుటక, పాపపుంజముల్ - నోటినుండి
వెడలు లేవేగ! మఱిలేదు 'శ్రీతి' - 'మ' యను
యక్షరము, కవాలమై - రక్షి నలువ.

౧౦౨

BI అదికావ్యముగా - సలరారు చుండును
మహిమాన్వితము, రామా యణులు
వార్మిరి యిది, దీనివాసె; దేవతలెల్ల
పూజించు చుండునీ - పుణ్యకథను
వేదాంత కాస్త్రార్థ - విద్వాంసు లనుదినం
శ్రీరాము కథఁబడి యాయె చుండున్

కల్పక మువేసె, నిక్కంటుగా పొటియో
శ్రీరామకథ విన్న వారి కెల్ల

A: ముక్తిచేతులు; భక్తి, రామ కథనంబు
వ్రాసినను, భక్తిఁజదివిన - వారికెల్ల
నరుము తొలఁగి విష్ణుసౌభ మున్నుయందు
సంశయము, బూసవలవదు - పశ్యమిద్ది.

౧౦౭

A: సంస్కృతంబున, శంకరాచార్య వర్యు
లెలమి 'రామకర్ణామృత' మింపుమీఱ
శ్లోకముల వ్రాసి; కర్ణాని బోలుంతును
మలకముగఁకెల్ల వ్రాపితిఁ కెలుగు బాస

౧౦౮

A: మున్ను, చేతులు వంశ మందున్న పిత్త
మకవి మామ్యందు తెలిగిందె - మత్పత పటితి;
నేను గూడ యావినమేఱ - దీని కడన
వర్పిరిని రామ; నీ కథ జవము తెన్ని
విదములను, పాడుకొన్నను - వింతగలదె ?

౧౦౯

A: తెలుఁగువారికెల్లఁ కేటకెల్లము గాగ
తెలుఁగుబాస నీచి తెలియ నట్లు
కడన నలిపి నాడ "రామకర్ణామృత"
మాద రింపుడయ్య - అందుకలర !

౧౧౦

A: శ్రీరామావతి నాదిచ్చి చిత్తఁబుద్ధి
నీలు బొమ్మగ నన్నుంచి, కేవలముగ
మొదటి, యాశ్వాసము, ముగిందె - మోదమలర
ప్రాంబలి, నొసరు; శ్రీరామ భద్రుడనును.

౧౦౦

AII కావ్యమందరి, సుగుణ విభాతి వీరి :
అవగుణముల, దోషం బవభాతి నాది :
యందు, శ్రీరామ : నే నెప్పుడెందు కొందు
వినమొ - యచ్చుకమొ - రామ ! వేదింపు మథన :

౧౦౧

ఏII వసుమతి గాళ్యపావత్పాద, నైద్రుత
త్రాక్షరేయమై, కీర్తి సంతుకొన్న
ప్రవరాద్వికము; కాళ్యవనగోత్ర, మాశ్వలా
యన మాత్రమందుపై - పద్యయజ్ఞము
ఋక్కాః; మా తంద్రీ తృష్ణార్యుడవిరళ
విష్ణు పేనాచ్చుత తృష్ణ గలందు
మర్వమకస్టుండు - మధునైరి విశ్వంబు
పూరించు భక్తుండు - పుణ్యకారి

గీII అతని భార్య, అశ్వత్థమ్మ - కామి కేము
ముగురము, పుత్రకులము; సమ్మదముతోడ
జ్యేష్ఠుడ, సహోదరాహ్వయ శ్రీవిలాసుఁ
డను; కరుణతోడ శ్రీరామ ! నమ, దరింపు.

౧౦౨

మారిః, అవనిల సురయమూర్తి ! అర్జు సన్నాన కీర్తి :
ప్రవిమల గుణరాశి ! పాద కాంతార కీర్తి ;
దివిజ సుత చరిత్రా : దీరకౌసల్యపుత్రా !
ధవిభుల గుణధామా ! రమ్య శ్రీరామనామా :

గద్యము.

ఇది, శ్రీమదతిల కవిమిత్ర, వాగీశ్వరీ దయావిదేయ, శ్రీరామ
దండ, చరణారవింద సంపేదిత, శ్రీ చుక్కాశ్యమనగోత్ర
వేదిత, బడగవాటి గూఢారు అశ్వత్థమాంబా, కృష్ణారణ్య,
తనూభవ కవిభూషణ, కవితీలక, నిరుదాస్వయ
కల్లూరు, శ్రీ అచోలరామ ప్రణీతంబైన
ఆంధ్ర శ్రీరామ కర్ణామృత మను పద్య
కావ్యము ప్రథమాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

ఓం - తత్సత్.

శ్రీ రామ కర్ణామృతము

ద్వితీయాశ్వాసము

6॥ శ్రీరత్న చిహ్నంబువేఁ బ్రకాశించెడి
 శ్రీరామచంద్రఁ బోకింక పొందరీ !
 నాను వంశాత్తిరోఁ బ్రభవించి వెలుగొందు
 కొన్నుత మణిపీఠుఁ కమల నయనఁ
 లక్ష్మీకరంబులొ, రత్నహారంబుల
 వక్షస్థలము నందుఁ బడసినావు
 హర, మరగలుము, లత్యంత విద్రేయక
 రత్న కిరీటముల్ రమ్యమైన

౧

౧౭॥ నీరరణ వర్షముల దిడి, వెగదినారు;
 ఇంద్ర వీరు దేహచ్ఛాయ! ఇందిరా ర
 మణఁ జనక మతాధిప! నా నమస్సు లివిగొ!
 రక్షణము, పేయమయ్యఁ శ్రీరామచంద్రఁ

2౧॥ శ్రీశంఖ వక్రముల్ వెలుపుగా ధరియించి
 అదిశేషుని, దేహమందుఁబండ్రి
 శతకోగూడి, యాశ్రితులను రక్షించి
 సింహాసనము, నధిష్ఠించి, కల్ప
 స్థంభంబు భారి, విజృంభితో పేదించు
 వారి కోర్కె లొనంగి, వారిజాక్ష !
 క్రరంగ వాయు శ్రీపాదపద్మముల్
 మనమున ద్యావించు మావనీయ !

౨

గీ॥ శ్రీశ! కమనీర! శ్రీరామ! చిత్త్రకాశ;
అర్చణాదవ! క్యామాంగ! హరి! ముఖంద;
నిన్ను సరళము బానిందు నెన్నునమున
నన్ను కడించి బ్రోవవే, నన్నులాంగ!

సీ॥ అరుణాధరము మీది యానంద రేఖతో
పీఠాంబరముతోడ వెలయు వాడు
'అ'జంతపద్మదై - యదిపె పుష్పలలాంతి
గ్రమ్మ శరీరము గల్గు వాడు
అకలంకుడై, యమేయ స్వరూపుడయి, యా
ద్యుడయి, అగంబునఁ దోరువాడు
అంబుజాశీందయి, యతిల లోకము మెచ్చు
గొప్ప సౌందర్యంబుఁగొన్నవాడు

గీ॥ వాడు, మావాడు శ్రీరమా వల్లకుండు
రఘు కులేకుండు, హిరుడు శ్రీరామచంద్ర
మూర్తి, శరణుబొచ్చిన వారి మోదమంధర
బొందు నాకది పదపద్మముల, భజింతు.

సీ॥ నవరత్న అరితయో - నవ్యధ్వజావళి
దే నలంకృతమయి చెలువు మీలు
సౌధంబులోనల ప్పల్లాప్త దళవచ్చు
మొందు, విరాజిల్లు నొప్పుగల్గి
అయ్యుత్తరదళ వచ్చు మందులదెరి, విమాన
మందు రాకుండు, బాల్యానమేరు
దతలి వానరులు, దిక్పరులు శిష్యులు - ల
వ్యూహ, భరరాదులు జ్యోవరులును

గీ॥ మందిరము లెల్ల సొరేత పురము వంటి
భక్తితోఁగొల్పుదున్నాడు ప్రాణవమున,

అట్టి శ్రీరాము సతవంతు శాశ్వతులకు
రక్షితోడుడఁ గైవల్య ముక్తికొలుతు,

౪

సీ॥ పీల మేచుశ్వాసు : విత్తస్మిరాగనః ।
కోటి మన్మథ లేల : కుదలయేళ !
కన్నారి తిలకంబు, కర్ణమండలములు,
కొస్తుభమణి చార్చి కొలుకమున
కంబుగళము చెంత, కమలీయమై యొప్పు,
జానమద్ర నహించి జాను మీలు,
భూపుత్తితో, వాయు పుత్రునితో, లక్ష్మ
ణునితోడఁ గూడిన యుగసులేళ

సీ॥ జానకత్వంబు బోధించి కాంచెఁగూర్చి
భక్త గణముల రక్షించు పంకజాక్ష !
చారు సింహాసనము నంది, దీరుడగుచు
వెలయు చున్నావు; శ్రీరామ : విమలసేతు,

౫

సీ॥ శంఖ, చక్ర కొస్తుభమణి చారు హఠ
ములు, కిరీటంబు, భుజీర్తులు, లలితముగ
గర్భి, శ్రీవత్స చిహ్నంబు గర్భి, పరద !
వట్ట పుట్టంబుఁ గట్టిన పంకజాక్ష
కుభము లొసఁగుము కుండల కోకిరాంగ !
రామ ! శ్రీరామ : రఘువీర : రామదండ్ర !

మంజరి: మొంసూలు గజెలు మోయుచు నుండ
ముంగురుల్ ముడుగును ముసరివేరాడ
పంచెలు 'గల్లుగల్లు'చుచు శబ్దించ
మోరాళ్లపై ముట్టు ముచ్చలల్ మెలయ
నడయాచు శిశురామ - మునా ధురీణ :
మధుర వాక్య విషణ మాయాశ్రవణ
కమలతోడనుడ : దిగంబర : సతము
ప్రార్థించు మనమున బాల శ్రీరామ :

౬

మంజరి: కల్పవృక్షమూత్రీంద, కమనీయ మైవ
మణిపితమందున్న, మహనీయ శేఖ :
అనంద కరుణై న, యమృతస్వరూప :
అది, విరాట - మహాశేఖ ! నాద
లిండు కళాపిత : పీఠాదిపిత :
కథువంశ లిలక : శ్రీరామ : సంపూర్ణ !
వా మనోజాత్యంబు సక్రియండుకొలుకు
భక్తితోఁ బ్రార్థింతుఁ బ్రణయ లోనంగి.

లా

సీ॥ మూలేశ్వమందేక మహితమై వెలుగొందు
శ్రీపాదకలు గలు శ్రీ కుఠాంగ :
బృందారకాశి, దీ మందక యేకజాత
విందయుల్ సేవిండు బుందురెప్పుడు
అంబులచ్చక్క రథాంగ ద్వందంబులు
కంఠ, దంభోళి, పాశాంకుశములు
మత్స్య చిహ్నంబులు మాన్యమై యెందుందు
బ్రహ్మోద్ర, దేవాది, తత్త వరుల

లా

సీ॥ శిరపు, కీటక కాంతులు శ్రీనివాస :
నీచరణ యుగ్మముల యెందు - నెగడు చుండ
వెలుగుదున్నావు; శ్రీరామ : వేదవేద్య :
స్తోత్రమొనరిండు నిమ్మ, మల్లోక దరిక !

సీ॥ కలి పులిగోరు చకరంబు కంఠమందు
నుడుగు తేర్చుక్క యొక్క సంపదయు గల్గి
శ్రీదీగంబర మూర్తియై వెలుగుగాగ
నాట్యమొనరిండు దున్నె విజ్ఞానకారి
బర్పలాంక కోరిక బాల రాటు !
నీకు వందన మొనరింతు నిగమ వేద్య :

గం

గీ॥ ఉత్తమోత్తమ మైన యష్టోత్తర శత
వృణ్ణ తీర్థంబులందు నీ మూర్తి పూజ
కరము శోభించుగా ; శతశ్రతుమి లందు
నిందులును, బ్రహ్మ చేతన తెచ్చుచు నిన్ను
భక్తి నర్పించు చున్నార; భావ చంద్ర
మండల వివాహ : కొనుమొ నమస్సులివిగో !

౧౧

మంజరి: ఇంద్రుని రథమెక్కి యేసారు శోరణ
వీరవృతాసముల్ వెలయుగా, నారి
కర్ణాంశముగ లాగి, గాథంబు గాగ
బ్రహ్మత్రయ దొరిగి, రణభూమి కడ
మంది యల్లాడగా నాచుహేంద్రుని
దీవిజాలు స్తుతియంప లేణంబు - మి
దశకంకుఁడైందన - దశరథరామ ;
దూషేక్షణంబుల, వీక్షింప రాని
తీక్షణావము మారి తెలిసొందు మయ్య
నా నమస్కారంబు - నాథ ! శ్రీరామ ;
అర్చింతు గొనుమయ్య మారి ! హృషీకేశ ;
రక్షింపు మాధవా ! రామ ; ముకుంద ;

౧౨

మంజరి: వీరి మేధుంబుల - మేరిమి శోధ
వీరోత్సలంబుల - విగదిగ నింద్ర
వీలాలు కాంతులు - నీ శరీరంపు
కాంతికి పోటియే ; కమనీయగ్రత ;
పీతతోగూడిన శ్రీరామ చంద్ర ;
దానన మరణ ; దశరథరామ ;
ఇంద్ర రక్షణము నం దేసారుశ్రద్ధ
వరరిన వాడవు ; భణియంతు నిన్ను.

౧౩

సీ॥ పూర్ణచంద్రుని వంటి మోము గల్గివచ్చాడు
 ముక్కుంటి నీవుగై ముతీయు వాడు
 స్ఫుట, పట, పరివ్యాక టూరి నాణమువాడు
 రావణు డొదిగొన్న ప్రణవక యికుడు
 రత్న విరాజిత రమణీయ చరణుండు,
 వికరణ శతకల్ప సృష్ట శతుడు
 లక్ష్మీకీర్తియమైన లలిత దూపమువాడు,
 ద్వేష రాగంబుల విరీన వాడు

గీ॥ ప్రియలెల్ల ములక వకుళై యున్నాడు
 భవము నాపు నట్టి నాంధపుండు
 వీరశాశ్వతతడు తారక నామండు
 అకలి భజన సేతు నమదిసంబు. ౧౪

సీ॥ పద్మకృమాన, నివాసంబుగల్గి, 'అ' తార
 మూర్తి, 'క్ష' తార పరకృతమ క్ష
 ర, స్వరూపుండయ, రత్నకుండలమొల
 రరియించి, రిణునవృద్ధ నాండవించ
 నానంద మూలమై, యాచదలను గ్రీష్మ
 నాపంబుతోఁ బరితాప - మెంచు
 ప్రియలకు సేయుగై, నాధలఁదోకార్చి
 ఉయకు, నమోద్రుగై నావమార్చి

గీ॥ భక్త గణమునెల్ల పరిరక్షణేపెరి
 రామ చంద్ర : పరద : రామసేవ :
 దర్శనార్హదయ : శ్రీశ : తారకనామ : నే
 లిలన సేతు నిన్ను భక్తి తోడ. ౧౫

సీ॥ శ్రీ యయోధ్యకు మధ్యఁ తెలుగుచుంబువముండు
 గొప్పగా ముతీక మెచ్చి యుండు,

వీరమధ్యంబున విలసిల్లు 'పద్మ క
ర్తిక' యుష్ట దశముల నెగడియుండు
'పద్మకర్తిక' యెండు త్పదాపసంబున
శ్రీరామ క్షయించు తెలగియుండు
విజ సోదరులు, నాంబనెయుండు మృగీపుం
దరి భక్తిఁగొల్పగా నలరి యుండు

A ౧ పాణిపద్మమందు, 'జ్ఞానమృద' గలిగి
జోధనేయు నట్టి పుణ్యమూర్తి
కత్వపేక్ష ముందు లారకనామందు
నను తరింపఁజేయు ననుచినంబు.

౧౬

A ౨ తుండల, కిరీట, కొమ్మక ముండితుండు
తులసి మాలబాసు, భుజశీర్షులను గర్వి
వనితీ పుట్టంబు దరియించి వరలు వాడు
రామదంధ్రుండు మమ సదా కక్షపేయు.

౧౭

A ౩ అరయ, మూలారాచ మూర్తిగాగల యాకు
పద్మంబులకు పై నెఱచగియుండు
నైటంబుగాగ, పహాపాశ్రితపద్మంబు
దాని మధ్యంబున స్థావ మొంది
సంపాకపాళముల్ నమయింపఁ జేయుచు
రాజిల్లు యెందు శ్రీరామ మూర్తి
ప్రణవనాదార, దండ్రగళితామృతకపిత్
రూపంబుఁ గొన్న ముగ్ధోత్త మూర్తి

A ౪ నారదంబులో నుండు వాదమహిమ
కిలను, స్థానమైయుండు, మహిమకాధి
నాకు, శ్రీరామ, శ్రీరమణాకు. నీ - యు
వాకు కడింపఁ బ్రార్థించు నమలోనర్చి.

౧౮

A|| అహో యోవః! న పరగర్వణం ముచేత
మమ్ము మమ్ముఁగవక, యోవమాన మైన
వసుల నొపరించు రావణవళ గిరివి
తలఁబగులగొట్టు క్రత్రాయుధంబు నీవు : ౧౯

A|| రామ : శమ్ములు, దిక్పతుల్, నేమముగను
రావణాసుల వాయుల ప్రమాలు చెప్పరు
నేవ నల్పులు నుండుగి; మగ్గివనహిత !
శ్రీరామాలోల : వరద ! రక్షించు రామ : ౧౯ (ఆ)

సీ|| అజ్ఞానమనెడి, గాథాంధ కారమునకు
మోర్య వ్యయాప్నెడో నుండరాంగ :
వగధి మధ్యమునందు వలస్రక కాలువి
నీరామనోహరా దిక్ప్రకాశ :
అది మధ్యాంతమ్ము అరయ నేవయ్య - నీ
కానతి; అనకామికార్థకల్ప :
అఖిల తపంబుల కాది నీలమ నోడు
వన్ని కార్యంబుల కాన్పయిడవు ౨౦

A|| మరియు, బుద్ధివీపు ! వివర శక్తియు నీవు
కవిక వీపు ! వ్రాయు శబ్ది నీవు !
ప్రజ్ఞ వీపు ! వసులఁబట్టవలయు నీవు !
రామ నిమ్మఁదలఁచు రచన కొలుకు.

మంజరి: అమృతాస్తిఁబెరిచి యలరుచు నుండు
నందు, శోభించును, చందన పారి
జాతముల్, శల్పవృక్షంబులు తెందు
గొప్ప పీఠంబొందు గామరారు వచు
వన్నగ తల్పంబు చెవ్వారు; తాని
చుక్కతో, జానకీ మహిళా మనోహ

రుండు, వెల్గొందు; వాయుశబ్దం భక్తి
సతవిః జరిగిండు నే నవవరశంఖు.

౨౧

సీ॥ చిలువప్పు మోము నుడియరాదెడి వాడు
శకుణీయ వద్దు వేళముల వాడు
నీలంపుమణులు, మించిన శరీరము వాడు
శరవాపములతోడ వరలువాడు
సూర్య చంకాబ్ధిలో, సౌందర్య తొన్నుటమణి
కరణిబ్రాహ్మణి గ్రామవాడు
దంబుగా మెలుయు, జటా కిరీటులుల
వాసందమూర్తియై యులరు వాడు

౨౨

గీ॥ వాడు మావాడు శ్రీరామ వల్లతుంటు
చందనము మేనుబ్రాసిన యందగాడు
నిత్య సంతోషమూర్తియై నెగడువాడు
నన్ను రక్షిండు గాత! పృథ్వీమండలము

సీ॥ పుష్పవాణంబుచే బొలుబొందు, చెలువ వి
ల్లును, రెండు చేతులలో ధరించి
శంఖదళములు పాశంబులుశము వంశ
వాణంబుదక్కిన బాల్లు, రెండు
కరముల వరుసగా ధరియించి, మోటుబ్బి
రంగుతో, శోభిల్లి రాచు : నీవు
శ్రీకృష్ణరూపుడై - చెన్నాదు చుండుచు
నీలమేఘశ్యామ : నీరవాడ :

౨౩

గీ॥ రాచుదండ! దయాకర : రాఘవేశ!
విన్ను తిరియింతు మైత్రీయింతు నన్నులాంగ
వామనోడుఃశుభులలాపి నవ్య భుజము
లందఁజేయుము; శ్రీశ! మోడుండ; పరద :

సీ॥ పెక్కు పాదములతో - పెక్కుబొడల తోడ
 పెక్కు కథులతోడ - విశ్వరూప :
 లహా ముఖములతోడ - లహా బాహువులతోడ
 లహా నేత్రములతోడ - మంతనాక్ష :
 పెక్కు శిర్షములతో - పెక్కు చేతులతోడ
 పెక్కు నోరులతోడ - భీమరూప ;
 లహా దేవతలతోడ - లహా సర్పములతోడ
 తిట్లెక్కివలె పెల్ల - దివ్యరూప :

గీ॥ కోటి మాత్యుల మించెడి మేటి వాడఁ
 పూల హారముల్, గంధంపు పూత బొడల
 గల్గిన, యనంత వీర్యుడౌ కమల నయన !
 విశ్వరూప ! శ్రీరామ ! విజా వినుతి సేతు. ౨౪-౨౫

మంజరి: కోడలక బాణముల్ కొనురొప్పఁబట్టి
 గదయు, శంఖముగల్గి, కడు భయంకరము
 లగు, కోరలను బాసి, యగ్నియగ్రగర్భ-
 నానసంజుల నొప్పు, నంజాన నయన !
 వచ్చుచి పుట్టంబు, పైడి కిరీట
 మును, మండలంబులఁ బొలుపొరఁబాల్చి
 విశ్వరూపముబాచి వెలుగొందు రామ !
 దీనియందు విను నదా భక్తిభావమున. ౨౬

గీ॥ నృతుచి పంచ బాణంబులు, రావ మంట
 శంఖ, శంఖంబు చక్రపాళములు, మేలు
 దండ మెన్నిచి చేతులఁబాల్చి మాళ్వ
 మణుల వాంతిచి గల్గి, రంగ వివోధి
 యగురుఁ బ్రదుక్కుమ్మఁజై, నల్ల పయ్యెత్తున
 రామ చంద్రుని దీనియందు రక్తితోడ. ౨౭

సీ॥ సీతఁగాంచుట యందు ప్రీతి వహించెడి
 నీలమణి శరీర : నిగమ వినుత :
 ఎడమ మోలాలపై విడిచి హస్తముగల్గి
 పీఠావసము బూచి తెలయులాడు :
 కల్పవృక్షముక్రింద, కమలావతుడు, నవ
 ఋతులు, విశా భజియించి మొక్కుచుండ
 ముత్యాల హారము - ముదు నీరీటలు
 కుండలముల దొర్లి కోవితుండ

సీ॥ వగుచు, బోధముల భరించి, యావత్త
 వయలెల్లను జ్ఞానశత్రువులు తెరిచి
 హార వారిది దేయి వట్టాలిలాడు :
 నేన నరిపెన రక్షింపు శ్రీ కుఠాంగ : ౨౮

సీ॥ మునుల తెవ్వని మూర్తి వమ్మలమొవంగు
 నెవని బాణము దితిలాకి యేవడందు :
 నెవడు నరలోక హృద్వితి నెనగుచుండు :
 నట్టి వర్షవృక్ష రూపుఁడొ వడుం దరితు
 శ్రీ కుఠాంగుని రఘురాము సేవజేతు. ౨౯

సీ॥ వేదాంతముల యుండి - వెలుగు చున్నావీవు
 ఓంకార వాయులై యొప్పు దీవు :
 నాదప్రియుండయి - మోదకుండెడ వీవు :
 ఆకార రహితుఁడై యలరె దీవు :
 వేదాంతము వరంద మాదరంబున గ్రోలి
 మతియై యెన్నట్టి మణువ మీవు :
 కొర్ర మేఘపు నీల రుచులలో కోరిల్లు
 దేహ వాంతులు గల్గు దిప్పుడివి : ౩౦

సీ॥ నాచుమలు, తెక్కులందయు, నాచు రహితుఁ
 దగుచు, నంతరాత్ముండయి, యలరె దీవు :

అగ్రతల రక్ష నరిపెడి యిభయ మూర్తి
శ్రీక: తారకరామ: రక్షింపు నేన: 1

68 అతింభూత హృదయమందు వెలికివారు
చిల్లర నామందై యొప్పువారు
మల్లకవాసుల - కల్ల నరీష్టమో
మొద్దు నామమతోడ ముఖయు వారు
అమల, నారాయణాష్టాక్షరమంత్ర స్వ
యావుడై జగములఁ జోయివారు
నాడ చంద్రామృతామౌదాభిషేకంబు
...) విర్రులుఁడయి వెలఁగువారు

69 అత్మలందుఁ జిన్నాయుడై యలయవారు
కోటి రాస్కర శేజాడై కొమరు మీలు
మొద్దు తారక రామండు; ముదిము తోడ
నవదీఁ త్రాకించి నేమిందు ననుచిసంబు. 21

70 అశ్యామందై నాపు - అరవిపుండై నాపు
అగవాహనుండయి గ్రామినాపు
భావీయందై నాపు - భావాయుడై నాపు
అగ శేతసుండయి గ్రామినాపు
అర్వాట పర్యతాగ్రమనందు వివసించి
భారాయుడై నీపు గ్రామినాపు
భావ్యాటి భూతాత్మకంబయినాపు; శ్రీ
తారక నామందై దనరి నాపు

71 శ్రీ మహా పీఠమందు వసించినాపు
వరదుడై. అగమంత్ర చిత్పరులఁడోర
నాపు; కోటి విద్యుత్కాంతితో వెలసిం
వమల తారకరామ: విన్నాశ్రయంతు. 22

సీ॥ వేదార్థ చతురుఁడై వెలసిన బ్రహ్మకు
 బభకుఁడై వెలసిన - సర్వదరిద్రః,
 వేదాంత రూపుఁడై - వేద్యుఁడై వెలసిన
 శక్వత్ప్రకాశుఁడౌ దారుణిం :
 వేద శృంగంబుల విరళిని బోలెరి
 శేషుని పలులపై నిత్రయావః
 శయనించి, వేదనిర్ణయమైన - యుక్తములైన
 పూజిత చరణముల్ బొందినావు

గీ॥ జ్ఞానులకు వేద్యుఁడవు నీవు మౌని విమతః,
 వేదమహిమ కాధారమై వెలయుదీపుః
 కారకుండైన శ్రీరామః, ధర్మహృదయః
 తలన నల్పెద, రక్షింపు పరమ పురుషః :

౭౭

సీ॥ లావణ్యమైన 'మూలాధార' చక్రంపు
 జ్వాలలచే, నహస్రాశ చక్ర
 మందరి, శశింబి మందంబుగాఁజూట్ట
 దరియన్నవా మధ్య పరికణాపిఁ
 డైన - శ్రీరఘురామః, హఃయోగ మున్నాపిఁ
 వేదకల్ వానరుల్ దివిరి కొలువ
 అమ్మకానిపేక్షప్రి - యా : పరేతులు నిన్ను
 వేదిండు మున్నాడు చిత్తశుద్ధి

గీ॥ ముత్యమిలచెన కోశ్శిల్లు ముద్దు శిఖలు
 గలుగు మౌనులు నీ పూజ పలుపు దిండు ;
 రమ్యగుణరామ శ్రీరామ సౌమ్యవామః,
 తలన నల్పెద రక్షింపు పరమ పురుషః :

సీ॥ నక్షత్రముల చంటి - సర్వవిమాన, మ
 ద్భ్రమనంబు మున్నావు తత్త్వవేత్తః ।

ప్రకృతి, భవ్యరూఢి, భీమహూర్తి - భవత్త్వ
 ములఁ బూజి లందెను ముద్దుమూర్తి
 యోగ నిర్ముఖులయి - యొప్పెడి సిద్ధుల
 పూజలఁ గొందువో వృణ్ణమూర్తి !
 ముక్కుండి పథుఁగలయి - భూమధ్య భాగంబు
 నందున్నయట్టి - యానంద మూర్తి !

౧౧ వరమణి కిరీట కుండల భావమానుఁ
 దగుచు, నీరాసపేరుఁడై - హాయి గాగ
 నిత్య సంతోష బాధితో వెగఁడు చుండు
 రామ తారకమూర్తి, బ్రార్థన మొనరు. ౩౩

౧౨ ముల్లోక వాసులు - ముగ్ధులెవరు; బ్ర
 హ్మజ్ఞాన మహిమచే హరి : ముఖంద :
 నక్షత్ర రాశి - పటియందు, ధ్రువమందః
 లయనఁ బద్మమునందు రాజితముగ
 కోరించు శ్రీరామ : కుభకరవామ : తా
 రకరామ : రఘుపతి : రామభద్ర :
 'తత్త్వమపి' యను మంత్రంబును భక్తుల
 కుపదేశ మొనగొను విష్ణుల దరిత :

౧౩ కంబుగాగ, ముత్యాల పీఠంబునందు
 మధ్యమున నుండి, విద్యుత్ సమానమైన
 దేహశాంతి కోర్చి, సై దేహివాత :
 రామ తారకవామ : నా ప్రణామి గొనుము. ౩౪

౧౪ కస్తూరి, కుంకుమ, కర్పూర గంధముల్
 మైపూర్ణఁ గాఁగల మధుర మూర్తి
 కాకున్దవల విభాజుఁడై, నీలపే
 మకామఁడై, యొప్పు కమలమూర్తి

పీతాంబరము గట్టి - పీతామహాంశ్చ
 పేవింపగా తెల్లు : పిత్తమూర్తి
 ముక్కుంటి కిష్టుఁడై - ముద్దు మున్నగు మించు
 సుందరుఁడై నట్టి సుగుణ మూర్తి

AII ముద్ర మంగళమూర్తి. పద్మోహమూర్తి
 కాష్ఠ విశ్వానమహా గొన్న చారుమూర్తి,
 రామమూర్తిని భావించు రక్షితోద
 నా మనోదుఃఖముల నాపి నేడు మోసఁగ

౩౩

పీ నా తండ్రి, నానిది - నా పుణ్య రూపుండు
 నా తపస్విన్దీయః : నాదు గురువు
 నా ప్రాణ మాయువు, నా త్యాగ రూపుండు
 నా పరమాత్మయు, నా సమస్త
 కర్మల పుణ్యంబు, కారుణ్య వార్తి. నా
 బహు బంధు రూపుండు : ప్రాణమొలకు
 నాధార భూతుండు నై, యిదుగ్రహము, నా
 యందుఁజూపెడి, పరమాత్ముఁడరయ

AII నాదు నేరిక, నా సౌఖ్య మాదరమునఁ
 గోరు నన్నిట్రోదాతండు, భవలయోధుఁ
 డరఁడు తారక రాముండు ; నతఁడు మతవి
 నేత పరిపెద, నా తపస్విన్దీ కొలుకు.

౩౪

పీ పరవ్రహ్మరూపుఁడై - పరుణఁడై, నిరుణఁడై
 నిర్మలాండయ నదా నెగడు నెవఁడు
 సూక్ష్మరూపుండయ - శుద్ధుఁడై, యుపమాన
 రహితుఁడై, జ్ఞానియై గ్రామనెవఁడు ?
 పద్మాక్షిఁడై, పుణ్యసావ శూన్యండయ
 శ్యామదేహిండయ - యలరునెవఁడు :

‘నీవు - నేనను’ భేద - వియతి లేవట్లై
అహం గుణములతోడ వరలునెవఁడు :

AII అరఁడు తారకరాముండు - సతత మతది
మదివి వృరియించి నేవించు మనుజులకును
పాప పుంజులు దొంగి కై వలయుణ్ణు ।
మనన : శ్రీరామ వృరియంపు చునుదినంబు, 37

సిI శ్రీ వత్స వనితై శ్రేష్ఠమహిమ కెల్ల
వానా మూరుఁడై, యతిల జగము
మోహింపఁజేసియు, ముదమున, కంఠ-ద
ద్ర, గదాదుల బాది, జ్ఞానదీపుఁ
దగును, శ్రీ రఘువంశమను, మహాహర్షికి
దోముఁడై, విమల కొనుభవమొర్చి
నీరాంబరము గట్టి, నీరావతీ మనో
వాళుఁడై, శ్రీరామ ! నవ్యకోఠ

AII నందుదీపు : పరమహంస యాపుఁడగుదుఁ
బురుష రత్నమగుదుఁ తొలిదై దీపు ।
నీలమణుల రుద్రుల నెగడు నేహముగల్గు
రామ ! విష్ణుఁడలఁకు రక్షకొంజు, 38

సిI అద్యుతుండాది వత్సాంత రహితుడవ
మేయుండు, పూరుండు - శ్రీయుతుండు
బొటన్త యాపుండు - కోడ మన్యుఁడ నేతఁ
దాదామ బాహుండు - రాజమనుడు
జ్ఞానయాపుండు, నాశనము లేని మనుజుఁ
దతిల దిశల విండి యాడువాఁడు
రాపు పుట్టుకలేక - సత్త్వవ్యయాపుఁడై
మోక్ష నిర్ణయించునంగు - ముఖ్యుఁడతిల

A॥ వస్తువులకు పోషి యగుదు - వజరువారు
 శ్రీవిరాట్స్వరూపుండు, ప్రసిద్ధ వ్యక్తి
 పూర్వికుడు, దోష రహితుండు - పుణ్యమూర్తి
 బ్రాహ్మ మొనర్తు ; తారక రామమూర్తి . ౪౧

సీ॥ పూర్ణ రంధ్రుని వంటి - మృదుమోము గలఁడు
 పల్లవాధరుఁడయి - బరగువాఁడు
 తార హృదయమందు - రంజిల్లు కుభగుఁడు
 మోక్ష్య పమామందు - సుందరుండు
 దైన్యత వంశంబును - ద్వంద్వంబొనర్చిన
 శ్రీరసూనాథుండు - చిస్మయండు
 రఘువంశ వర్తమం దమము జాపెదీబాదు
 హృదయ బండలి యందు - మెదలు వాదు

అ॥ శేషకాలు వాడు చిత్తవీధి మెలంగి
 పాప బుద్ధిఁబాసి - భస్మ సుగుణ
 రతి వాసంగుగాత ! తారక రామ !
 పేద సకమొనర్తు - చిత్తకుద్ధి . ౪౨

సీ॥ విశిం వింయుఁడైన - నిగమ గోచరుఁడీవు ;
 ఆకాశ యాపుడై - యలరుదీవు !
 నగులు, విద్యులుఁడైన - పదన యాపుండీవు ;
 అంగుష్ఠ యాపుఁడై - యలరుదీవు ;
 ఆకాశ రంధ్ర ముద్యమమందు వివసించి
 మోక్ష కోభమగలి - మురిసెదీవు ;
 సత్త్వ, రజస్త మోతత్త్వ భూమ్యుండీవు
 తరియింపఁజేసితి తల్లాఁదీవు

A॥ తత్త్వమస్మాది లక్ష్మ్యుఁడై - దవరె దీవు ;
 శ్రీమమమ్ము, వాదిన లేరి - దెంగుదీవు ;

రామ ! తారకనామ ! విన్నేమముగను
ప్రార్థనము పేరు; రక్షింపు - భక్తవరద :

౪౩

సీ॥ మునుల, మనములకు - ముదము పేరాయురు
ముక్తికారణుడైన - శక్తివీధి !
స్థాయివై, బాధనైనైతవ్యయోపుడైనై
వశల వరదుడైన సాక్షివీధి !
బాదంత శత్రువుడైనై, దాశరథియై నై
కమల నిలయుడైన జ్ఞానివీధి !
ప్రకృతి భూమ్యుడగుదు; ప్రకృతి మామ్యుడగుదు
సంతోషమును జేందు వరనుదీధి !

గీ॥ వరగ వోంకార భృనియొక్క బ్రహ్మమీదె !
శ్రీ వహస్రప్రసాద పద్మంబు తెంది, యందు
స్థానమును గొన్న శ్రీ రామ చంద్రుడీదె !
శక్తి వీధివ లోనరింతు వరమ పురుష :

౪

సీ॥ కనదు యానందంతె కానుగా నున్నాడు
శివుడు, బాణింపఁబ్రవిర్చి ముందు
వరమ వరము జొంది పొవదుడైచాడు
ప్రకృతి భూమ్యుడయి ములుతుండు
దయకు నమ్రుడైనై, కా నిరుణుండయి
వరమ పురుషుడోయి బరగుచుండు,
రక్తితోడుక, వహస్రప్రసాద పద్మము నందు
నివదించి, సంతోష నియతి నుండు

గీ॥ శ్యామల శరీరుడవ్వయి దరితుడూర్చి
కుదు, వరబ్రహ్మయోనంబుతో, రమింప
దగిన శ్రీరామ వరవంబు ద్యావ నివ్వ
కౌర్వన మొవర్చి పేచింతుఁబరమ బక్తి.

౪౫

సీ॥ ప్రైతుంత లోకాధిపతివీవు : వేవవర్
 మునులు. పిపాదమర్, మ్రొక్కుచుండ
 వారి కిదియ యెట్లుల కాంతి, పివ్వక
 పాద పీతలును ప్రభలుగొలువ
 నిందు చంద్రునివంటి నెమ్మొముతో నొప్పి
 మాజీకృ మనుటంబు, మానకమైన
 శ్రీదసుర్పాణముల్ తెలువార ధరియించి
 ఓంకార పీతమం దొప్పుగాగ

గీ॥ నధిపనించి జానకితోడ, నాశ్రయించి
 వారి పాదమర్ హరియించి, వరము లొనగు
 రామ చంద్ర! ద్యానించును - రక్షితోడ
 భక్తమందార : రక్షింపు వరము పురుష !

౪౬

సీ॥ పాశేత పురములో తారు రక్తు విదిర్చి
 తంబు, మంటప మొంటి దనరు దుండు;
 కల్పక నుత్పల కలదు; విమానంబు
 మర్క, అష్టదశపద్మము పెయింగు;
 నంది వన్నియెక్కు మందర సౌధంబు
 పెయ్యు; స్మగ్గివ విభీషణంబు
 వేయులు, దమ్ములు నియతితో నేనించ
 వారి మధ్యను నీవు మఱి వావు

గీ॥ ఇంద్ర పీఠ కోమలగాత్ర : ఇన కులేశ !
 రామ! రఘువంశ తిలక ! పితామహా
 రా ! మనమెవెందుఁ బ్రార్థించు రామచంద్ర :
 వరద : తారక రామ : కాపాటు మభవ :

౪౭

సీ॥ వేదాక్షుముఁడే - వెదకివ దొరకపు
 వేద నియమానుల లలిండు వీవు :

హృదయ చూరమందు - ముదమున కపియందు
 'కర్'మంద్రసారమై - దనరెదీపు ;
 హరి, హర. విధివంద్య ! హంస మంద్రాంతర
 మందు, ననులెది మందరాంగ !
 వక్షస్థలమునందు భాగ్యలక్ష్మి పనింప
 దశరథ పుత్రుడై - దనరె దీపు ;

౧౩ దీనులనుబోలు శ్రీరామ - కేవల కేవల ;
 నన్ను రక్షింపుమా ; కరుణాపయుద్యు ;
 భవ్య నీ పాదపద్మముల్ - భక్తితోడఁ
 గొలిచి సేవించు నరము - మునుంద వరద ;

౧౪ పూర్ణద్రువి వంటి ముదుమోము గలఁడు
 నీరావమేతుడై వెలఁగువాఁడు
 శరదావ హస్తైఁదై, సౌందర్యమూర్తియై
 శరణన్నుబోలెడు కరుణగలఁడు
 నవ మేఘములబోలు నవ్య దేహము వాఁడు
 కలువరేకుల వంటి కనులవాఁడు
 లలిత కుభ గుణుండు లక్ష్మణు ననయంబు
 దనకడఁజేకొని తనయ వాఁడు

౧౫ ఇంద్ర నీలదురి, అయిందివ కమలాంతరి
 బోడ, సొలగు నీనువాఁడు; రామ
 దందుమూర్తి నన్ను నరరంబు రక్షింప
 జ్యోత్సనం బొనర్చు భక్తితోడ.

౧౬ "ఓంకార"మే నీకు నొప్పు నీరాక్షర
 మై, రామదండ్ర ; నర్వగుణ సాంద్ర ;
 "ఓం : భూర్భువస్సువః ఓంకర" నెరుశబ్ద
 ముల చేత నిందిత మోహశాంగ ;

ఓమహ్యాయమరేత రాఘవా : నీవెప్పు
 రారాధనముఁబొంది యలరినావు :
 ఓంకార భక్తికృతిపై, ఓంకార కందాంత
 రంతపై యున్నావు రామదండ్ర :

AII శ్రీ పదతర మంత్రంబు తూషణంబు
 విను; పరోక్షపగతుఁడనై వెగడు కరుణ
 నాథ : "ఓంకార" సింహాసనంబు స్థాన
 మాయె నీకు శ్రీరామ : జోహారుఁగొనుము.

సీ॥ సోమతపురములో - శ్రీకల్పవృక్ష నా
 తికయందు వేదలో నీవి వెలుయు,
 'ల : మొదల్ జం'త వల్లార్థ మధ్యము నందు
 సింహాసనము మీద చెలువుగాగ
 ఓంకార వచ్చుంబు నొప్పి యుండగ, నందు
 శ్రీరామదండ్ర : యాసిమఁడగుదు
 వ్యాసాంబరీషాదు లాది మునిగర్వరు
 లఖిల దేవతలు నీ యుండఁజేరి

AII సోత్ర మొనరింప, వారి సంమతుల వలన
 మెచ్చి వరముల నొగిది పచ్చిత్ర :
 రామ : తారకనామ : శ్రీరామ దండ్ర :
 భజన పల్పడఁ బ్రోవుచూ భయము లుడిపి

౫౧

సీ॥ నానీ తుదవచ్చ చందన కుంకుమ
 చిహ్నముల్ గలిగి శ్రీ కులాంగ :
 జోరంద విద్యలో గురుపీఠము వహించి
 యాది మూలంబై న యల్లదేవత :
 వరుణంబుల కెల్ల స్థావరంబై నట్టి
 శ్రీవలాత్పరుడై న దిక్పురాః :

అఖిల జనంబుల యింతరంగము నందు
వెలుగుదు సున్నుట్టి వేదవేద్య :

A|| అనుగుదమ్ముడు అశ్మణుం దనవరతము
విన్ను వెంటడి సేవించ నమ్ముతాంగ :
ముదము తోడ సున్నాదపు ముద్దుమూర్తి :
కరణు వేదెడ శ్రీరామ : నత్యపార : ౫౨

B|| శ్రీరామమైన, మూలారాచ చక్రంబు
నందు, హంకవహను తడివపించు;
నందుండెడి, త్రికోణ యంత్రంబు నకా మంత
రీ రూపముగ, జానకీరమణుడు
హయిగాదానుభిప్రాయవన ముండి, శ్రీ
పాశాంకుశములతోఁ బరగుచుండు,
భూకంబులకు నెల్ల ముఖ్యాకృయించు
వాదిను పురుషుడై యుండు చుండు

A|| నరయ హస్తముల్ గల్గి, బాలార్క తేజః
దై, తపరహితుడై, పుణ్యుడై, వెలుంగు
చుండు, బాసాంత పర్వాశ్రయంబు, రామ
దండ్రుఁ దాతని సేవించు నంతరంబు. ౫౩

B|| దీప్యుద్ధిదేయు స్వాధిష్ఠాన చక్రంబు
నందు, 'బాలాంత' పర్వాశ్రయంబు
పగిదుడెల్వారు బ్రహ్మ గ్రంథిచే, సున్న
తంబులు నట్టి, హస్తంబు నందు
కుండిత మారికవా గొవేరొప్పుగా దార్చి
రత్న పితంబునరమణుడెగడి
పాదు చాక్యములతో, సాత్త్విక తత్త్వతో
దవంతో, తత్త్వల దవిదగొర్చి

గీ॥ అథయ మొనగి చివ్వు తుభములఁజేయార్పు
రామభద్రః పరదః ప్రణవఃజేతు
ధరణి భక్త తతిగిఁ దారకరాముండ
వీవు : శరణుగొంటిఁ బ్రోవునుయ్య !

౨౪

సీ॥ పదిలేతు లొప్పిన - పంకజం బొక్కటి
శ్రీవిష్ణు గృంథియై - వెలువొనంగు
'దా'దారము మొదలు - 'పా'దారపర్యంత
మక్షరయావమై - యలరు నట్టి
దక్రంబునకా వీవు - శంఖ దక్రములతో
సూర్యుని కాంతితో - సొంగు మీటి
వీరాంబరము దాల్చి - ప్రియమైన కొన్నుభ
మణిబూది, పితా రమణిని గూడి

గీ॥ దాన మొనరించు చున్నావు : పరదః రామ
భద్రః దారక నామఁడై - భక్త తతిగి
పరము లొనఁగెద వీవు : పర్యవస్తయోవః
విన్ను నేవించు; శశింపు - విగ్రహ చరితః

౨౫

సీ॥ 'కాకాంత'పరముల్ - శమలాక్ష : వీ యవ
మై, యొప్పుదుండు; మహాత్మ : సూర్య
యావుండనై, హంస - యావుండనై, చివ్వు
భవుని యావంబనై, భవ్యమైన
మోక్ష లక్ష్మినిహాది - భూరి భనుర్విద్య
గురుఁడనై, శ్రీరామ : పరగి నావు;
ఓంకార మధ్యమంబుజ్జ్వలంబు గఁ బ్రభా
శించి, దారకనామ : వెలగినావు;

గీ॥ ప్రాణ వాయువు లంటొప్పి - పరగినావు.
ప్రళయ సూర్యులతో పోటి వచ్చు నట్టి

రూపమును బార్పివాపు; నీకోప మదలి
భక్తజనుల రక్షింపుము పరమ పురుష !

౫౬

సీ॥ దీవాత్మ కనయంబు శ్రీకర పాదమై
బోదక దళపద్మ కోటిరుదయ
రక్తి పీఠంగ, కుబ్జగ్రంథి రూపమై
యమృతంబు వదె, జల్లనై, వెలంగి
భవ్యమైనట్టి, కుబ్జశ్శోరివై, దివ్య
దేహంబుతో గూడి - చివ్వుడగుదు
కలబోసిచూడ, కల్పబహ్మ మందు ని
వాసుడై, శ్రీరామ ! వాసుదేవ !

గీ॥ శ్రీమనోన్మది పథమందు - తెల్లగి, శ్రీ ము
కుంద : జాలంద్ర పీఠంబు - నందు వెలసి
భక్తజనుల బ్రోవెడి - ముక్తిపరక !
భజన పేరును రక్షింపు పాపనాత్మ !

౫౭

సీ॥ శ్శోరి స్వరూపుడై, నీరా పమేయడై
వేదకామ్రములదే, వేద్యుడగుదు
చంద్రస్వరూపుడై సర్విదానందుడై
సుఖదుఃఖములదే, మోక్షిడగుదు
నితీలాధరత్తుడై, నిర్మల హృదయుడై
త్రామధ్వమన, వానమను, పలుచును
శ్రీసుమమ్మ ప్థాన వాచంబుగై కొని
ప్రళయ మార్కుని భంగి, ప్రళయ నెల్ల

గీ॥ దిశల వెల్లండు నేయును, దీన జనుల
బ్రోది, శరణస్తుగాది, సంహార కరుణ
జూపు లారక రామ ! సంస్తుమ బోవన్తు
దుఃఖములందాని రక్షింపు తోయజాక్ష !

౫౮

సీ॥ వదియొలు రేతుల - పద్మకర్ణిక నొందు
 శీతమున, దరించి - తెలిగి నావు ;
 పద్మకర్ణికనుండి - ప్రవహించు నమ్మక, అ
 హరి; మోక్ష సీతముం దలఁచుచుండు ;
 శ్రీ శర్మ నిర్మాణము తెలువారు; స్థావర
 ఇంగను గురుచీపు ! రాశ్వతుడవు
 నద్వివాసించుటై - వ్యవహారశంఖతో
 తెలుగొందు దుందెది విభవవీపు .

గీ॥ వరగ నుత్కృష్ట రేణువు - కణలతేనీ
 వేతముల, కగోదరుడయి - విలసేణీ
 సీతతోఁగూడి, కోర్కెలు శ్రీకుఠాంగ !
 ప్రార్థన మొనర్తు; రక్షించి - రామవేంద్ర !

౬౦

సీ॥ తారాగ్రహప్రాంత - దినక కృంగ నిలాంత
 దివోన్నతంబై న - పవ్యసౌర
 మొందు, విరాజిల్లు ; చిందు పుష్పను కోటి
 తంప్రికాంతలచేఁ బ్రశస్త మైన
 సౌధాంతికంబున - వరసీమంబున వీపు
 ముఖముగాఁ గూర్చుండి మందరాంగ !
 వార్షిక మువియు దుర్వాసాదిమునులు, నం
 సేవింపగా విన్ను శ్రీకుఠాంగ

గీ॥ సీత, యెడను ప్రక్కఁబెలువారు మందంగ
 తెలయు చుందు వీపు వేదవేద్య ;
 తారతాలిరారు ; దర్మాత్మ ; శ్రీరామ !
 వీరు సేవవేమ - విశ్వలమగ.

౬౧

సీ॥ శ్రీ పురాణ పురుష ; వీణా మహోహరా !
 వందనంబులు వీరు మందరాంగ .

ఇంద్ర వీరశ్యామ : ఇనకుల భూషణ !
 పందనంబులు నీకు వనరుహాక్ష !
 హారవీరీకుంబుఁ జారు నుండలమంబు
 ధరియింపు రామ : పందనము నీకు ;
 దోరభాక్ష్మణ : జగదార : గురువర :
 శ్రీ మోక్షు లర్పింతుఁ గనుల నాభ :

గీ॥ భనువు బాణంబుఁబట్టి, కోదండరామ :
 నర్క జగముల రక్షించు సౌర్యభామ :
 పాపములఁద్రోలు శ్రీరామ : భువ్వరామ :
 పంద నంబులు నర్పిదానందమూర్తి : ౬౮

సీ॥ కొనకాది మునుల, సంస్కృతములఁజెంచు
 కుళగుల భూషణ : స్తుతులునీకు ;
 తారక వీర మధ్య లిలయఁదై, జగ
 న్నాయకుఁడగు రామ : పతులునీకు !
 భక్తుల తెల్లఁగల్పకమనై, కోదండ
 తారీయౌరామ : పందనమునీకు ;
 వీరమేరుశ్యామ : విగమ గోచర రామ :
 శ్రీకర : మూర్తి : వేదలు నీకు ;

గీ॥ అర్క : "రత్నమనీక" వాక్యజవకుండ
 నై, పదా భక్తులను ద్రోదు నల్లవేళ ;
 నతము పద్మకైతావించి, సంస్తుతించు
 పందనంబులు నర్పిదానందమూర్తి ౬౯

సీ॥ రామవేంకటేశ ! సహస్రార పద్మమౌనందు
 పసింపించి యున్నావు - పందనములు !
 ముక్కుంటి కిష్టుడై - రక్కుమిలను ద్రుంచి
 బహుశ్రీఁగొన్నావు - పందనములు :

అమృతము వలె చల్ల నైనావు ; దేవతల్
వాసకుల్ సుతియించు - పందనములు !
దండరామ్యలు నీకుఁ జూర్చుగంబగు
భద్ర గుహాస్పత ! పందనములు

గీ॥ శ్రీజగత్పావనుండనై తెల్లగినావు :
పావనితి నీవు చిందు దీపన లాసంగి
ప్రోచినాడవు ; శ్రీరామ పుణ్యపురుష !
పందనములు - నర్పిరావందమూర్తి

౬-౪

సీ॥ సాగర గర్వంబు - నమయఁజేసితి నీవు
పందనములు నీకు - నుండరాంగ !
కాళయాగ రక్షణము జేసితి నీవు
పందివ శతము - మునుండ : నీకు
శ్రీ భనుర్పాణమల్ - జేదరిందితి నీవు !
పందనములు - రామభద్ర నీకు
జాకరలు జడల్ - నయమునఁబాద్మితి
పందంబుగా, రామ ! పందనములు

గీ॥ నీకణును, అశ్మణుండు వేసేవ నలువ
దండకారణ్య భూము జడందగతిని
దిరిగి నాడవు : గురువుల గురుఁడ నీవు !
పందనములు; నర్పిరావందమూర్తి !

సీ॥ పుండరీకంబులఁదోలు నేత్రంబులు,
బూర్ణదండ్రుని వంటి మోము, శంఖ
మునుదోలు కంఠంబు - పనంబులందుదోలు
పొన్న ద్వయంబుల - పమయి రామ !
నీలాంబరము గట్టి - నీలానతిమణి
పేనింప ముగ్ధుఁడో - శ్రీనివాస !

కారణదేహ ! జగన్మోహనాకార !
భద్రాద్రి రాఘవా ! వందనములు !

సీ॥ ఉత్పల బలాట బాగంట నొప్పువొండ ;
అర్క : శ్రీరామభద్ర ! దయానముద్ర ;
అంజనాకార ! రాఘవా ! అభయ మిమ్ము
వందనములు వచ్చివానందమూర్తి !

౬౬

సీ॥ సూర్య తుల్యైః గాన్తుభ మణీర్ము పెల్లు
భద్రాద్రి రామ ! తుభ్యం నిమోస్తు !
నీలోత్పలగృహ : అతిల మహాపావ
పంకక హరణ ! తుభ్యం నిమోస్తు !
కలద, వర్షింకతి - తత్త్వలాసితుఃకదై
పరగతి రామ ! తుభ్యం నిమోస్తు ;
శ్రీజగంబు, విను వంస్తుతంపంగ వెలిగెడి
ప్రహ్లాదవరద : తుభ్యం నిమోస్తు ;

సీ॥ అభయ మెనఁగెడి దేవ ! తుభ్యం నిమోస్తు !
అచరితా వతి : రామ : తుభ్యం నిమోస్తు !
అతిల సురముని విమల : తుభ్యం నిమోస్తు ;
భక్త సుగంధ వహింక ! తుభ్యం నిమోస్తు ;

౬౭

సీ॥ తుద్ర విష్ణు బ్రహ్మ - రూపుఁడై , రూర్క
రామ రూపుఁడై న - కమల నియన ;
మౌలి వర్ణులకెల్ల - మందార పృష్ఠమై
పరగతి శ్రీరామ : పంకజాక్ష ;
పూర్ణ దయామృతంబునెను, సముద్రుఁడై
కళుషపంక పూజ్యాఁడౌ రామదండ్ర ;
పైరాగ్య రిక్తుల - భక్తి భావమునను
వకుఁడ పై నట్టి యౌ - భక్తవరద ;

A|| నాక గణముగ న్దలము - విమోచయగమ
 పొంది యుండెను శ్రీరామ : పుణ్యపురుష :
 శ్రీ మనోహర : రామవా : దిక్పతాళ :
 వందనములు - నర్పిదానంద మూర్తి : ౬౮

B|| సాత్త్విక తత్త్వ విస్తార ముద్రిత తాప
 హృదయములు గలవారి నెఱిగి నాపు
 బ్రహ్మచరీరికా - పర్యంతమౌ, తప
 గణముల వనియించి గ్రూరినాపు
 అది విరాట్పురూపావతారము లాల్చి
 శేషశయ్యలయందీ చెఱిగినాపు
 అమృత దాయవగుచు, నానంద యాపుడై
 యాయ ద్భక్తముల - నదఁగి నాపు

A|| నాలు భుజముల తోడ విష్ణుజయగమ
 ప్రభల తెలుగొందు చున్నాపు; రామరత్న
 మా, పరద; భజియింతు నేమయగ విష్ణు
 వందనములు - నర్పిదానందమూర్తి : ౬౯

A|| సూర్యసుతుఁడు విభీషణ కూరవయఁడు
 భరత లక్ష్మణ శత్రుమ్ము భ్రాతృవయలు
 నతము విసుభక్తి నేవల నలుపుచుండ
 భక్య సాతేత పురములో దివ్యపీఠ
 మందు, సీతసేవింప నానంద మొందు
 కుక, పశిష్టాది మౌని సంస్తుత చక్రిత :
 ప్రణవ నీల సారాత్మకా : రామచంద్ర :
 వందనములు నర్పిదానంద మూర్తి : ౭౦

B|| చంద్ర మొగము వంటిదారు మొగము వారు
 రత్న కుండలముల - ప్రభల వారు

దశకంఠ దుదిమిద - దర్శనంబు గలవాడు
 శ్రీ విభీషణుని, బోపించువాడు
 విజయంబు సాధించి - ప్రియము గొల్పెడివాడు
 లక్ష్మితో సతము పెంపెడు వాడు
 మూడు బోగములకు మధ్యగూర్చెడి వాడు
 కామర వజ్ర నేత్రముల వాడు

AII గొప్పవగు భనుర్మాణముల్ గూర్చి శత్రు
 నాశనము జేయ గలవాడు; నంద నంద
 నుండు, దామోదరుండు, విష్ణుండు, రామ
 దండ్రుఁడతని పేవొక రక్షణము కొలుకు

పీII కనక కుండలముల తాంబూలకారందు
 వెక్కిళ్లు గలిగ శ్రీయంతుండు
 స్థావర జంగమాత్మక జగద్రావుఁడై
 యతిరాస్యయందై న యవస్థయందు
 జ్ఞానాశ యావై మోచి వత్సల కెల్ల
 బోధించునట్టి నయ్యుర వరుండు
 పాదపద్మంబుల - తాసిరక్షిచేచి
 జన్మింపజేసిన న్నత్రుండు

AIII రమణ భర్తార్థ కామ మోక్షము లనియెడు
 వాల్మ ఫలపాదముల వియ్య వాఁకుఁడతని
 దరమ ఏక మద్యమైచి దాని దరితు
 దాశరథి భార మొనరింతు కప్పరెవ్వడు.

పీII శ్రీ వనందనముని . శ్రేష్ఠుడ కిష్టుఁడై
 దశరథ పుత్రుఁడై దశకు రామ ;
 నేమొందువానిగా నేననమాహ-ముత్
 పేవింపజెలువొందు శ్రీకులాంగ .

నేర వ్యయాప్యైః విజ్ఞాన జలధియైః
 వీతానమేషుః తైః తెలఁగురాదు ;
 దైతులత వగలాది - పతియైదు తత్త్వనిం
 హావవస్తుఁడగు బ్రహ్మాద్వినినుత .

A. రామద్రవిన్ము - రక్షితోద్ధానించి
 నిగ్రహించి మమము - విజ్ఞతోడ
 నేక దీక్షితోడ - రోద్రితమూర్తి విజ్ఞ
 శాంతసేతు వధనః . చిత్ర కుర్తి.

౭౭

సీ॥ 'మణిపూరకం'నిను - మహిత చక్రంబింటి
 గొప్పతేజముతోడఁ గొమరు మిగిలి
 దక్క "మహాహిత" చక్ర - మధ్యన హింస
 మంత్ర నాదముతోడ మహిమఁగూడి
 సార 'సప్తసార' దశ్రింబు నందున్న
 చంద్రబింబామృత సారమందు
 ప్లతమైన దేహంబు భూషణంబుగఁగల్గి
 యథిలంబునకు, మూల మిగుదు పెరిగి

A. దశరథాత్మజాండు, తత్త్వ విదారుఁడై
 తెలయు చున్నవాఁడు ; విశ్వజనుల
 రక్షణంబువేయి దక్షిఁడై యున్నాడు ;
 అతని నాశ్రయింతు ననుచివంబు.

౭౮

సీ॥ కమలలోచనుఁడ జాగ్రత్స్వప్న ముష్ణుల
 యందుఁద్రాళించు వట్టి జ్ఞాన
 తత్త్వ రూపుండవై భాద్రాద్రి, పంప, భూ
 తాత్మకుండగుదుఁ గోదండరామ !
 కాంధవి మోదలు చౌగస్త యోగమలతో
 గూడుకొన్నావు ; మిస్కొనుము నాగ

సాంఖ్య కర్తవ్యమలకు - జాల దూరంబీవు
పర్యంబు శబ్ద గోదరుదు గావు

సీ॥ అత్తు నాశనములు లేవు ; సకము లేక
నన్నరూపుడై నట్టి యానందుఁడీవు ;
అధియును, వ్యాధియును లేని యమరుఁడీవు !
శరణువేరెద శ్రీరామ భద్రు ! విన్ను.

౩౩

సీ॥ శేరి పందాబులు - పీఠలంకారముల్
ముక్కున ముత్యంబు - ముద్దు పీఠ
పీఠాలంకరము పీఠ - ప్రియమైన పుట్టంబు
కొమ్మర మలేయి, దక్కందనమ్ము
గద, పొళ, పేలుపుల్ - కమ్మని యుజిద
పము పుష్ప తాళముల్ - లరగగలి
నద, మన్నుతుండవై - నందనందనుఁడవై
శ్రీరామమూర్తి పై దెలఁగిజావు

సీ॥ కొత్త పడదంబురీతిఁ దొక్కుతురుండు
దేహమును దార్చి నాఁడవు ; మోహశంగః
కమల నయనః । పట్కొన రక్తంబునందు
నాన మొనరించు యన్నావు - నందనయులు.

౩౪

సీ॥ సాశేర పుకమందు - సర్వ జగన్మోహ-
నా కారఁడై న శ్రీనాథమూర్తి ।
రత్నాంబిత వృంధ రావహత్ర మం
అవ, మహాపింహానవమునఁ బుష్ప
రక్తంబు నంది - ప్రియలై, వ్యాస, గో
కమ, పశ్చిమారులు, దమ్మగోలువ
దిక్కాలకులు, బ్రహ్మదేవుండు, రుద్రుండు
లక్ష్మణానుజులు, పలక్షణముగఁ

A. దమ్ముపేచింప, నీతతోఁజెమ్ముమీఁ
చితతదానంద మున్నుఁటో - శ్రీ విభాను
రామభద్రుని నతవంతు రక్షకాదు
బ్రాహ్మ మొనర్చి సేవించు భక్తితోడ

౭౭

పి. హృదయ పద్మమనందుఁ బొదరియన్నావు; తం
ద్రాకృతి తోడ, శ్రీరామచంద్ర :
సూర్య చంద్రాగ్నిలఁ బాట్టి, పైభాగంబు
నందు, బోడగ చక్కమందు, నీవు
కాకకదామ : వాదబ్రహ్మమద్యంబు
నందు, జానకిగూడి, మందరముగ
వెంటు చున్నావు; విశ్వేశ ! నక్షత్ర
మంటవమందు, సూక్ష్మకృతి, త

A. రింఱియన్నావు ! నీడు చరిత్ర మరసి
తత్త్వ సూక్ష్మంబుఁదెరిపిన తల్లె లొకరె
వాడు నీ భక్తచరుణు నగ్రమవరణ్య :
దాళరథి ! కరుణాదిదీ దండమిదిగో !

౭౮

పి. శ్రీయయోధ్య కంఠాశ్రిత జవ, మందార
మదల బువ్వయంత్ర మై - హర్ష మొనఁగు
నందుండు నొక్కయంత్రాక్షర పత్రంబు ;
పత్రంబు నెందు నక్షత్ర వామ
కర్ణిక కోణిందు, గమనీయ మాణిక్య
మంటవ మందులో మహిమ వెలయు
నాల్గు పేదంబులు నాల్గు మండలముల
తదశ, కోణిందుఁ గాగిలుందు

A. మహితమైన నాదబ్రహ్మ మధ్యమందు
శయ్య ధ్రువమండరోద్భవ వాడు మందల

వకుచఃఖరీ, శయించియి కోదంతరాచు !

నిన్ను పేదించు రక్షింపు నీరవాక్ష !

౭౯

సీ॥ శంఖవక్రములు, పాపమునందుఁదాల్చి పీ
 కాంబరము, తరించి - తార తోత
 గూడి, కిరీటము కొరులైన హారముల్
 భుజియైదుగది - పొలుపుమీఁ
 కొన్నుత పుణిఁదాల్చి - కమల మందాసీనుఁ
 దై, పూర్వ తేజము వానిఁగాంచి
 పావముల హరించి - పొపుకోళ్ళ తరించి
 శివరై చెల్లెలై - దాతునేత్ర.

సీ॥ వ్యాయగుఁజీరి : రాచు : వర్ణవర్ణకలమ
 మించు మీదమున్నుంగురుశ్మేది గోళ్లు
 కదిలి వెలయుదు నున్నావు ; కలుష హరణ :
 రాచుదంత్ర : రక్షింపుమా : రాజుదన !

౮౦

సీ॥ శ్రీ, వసాంతాక్షర - వెలువంబుఁగలిగె
 వాణ వత్సముల, కోణమొన, యంత్ర
 మంచి, భూతత్త్వంబునంది, చెలంగు, వ
 ద్మంబున శ్రీరాచు : దంబుగాగ
 కరి, భురగములపై - నురుచిరావంబుఁదై
 మాధువు వాఁడపు కోమలాంగ :
 అభయంబు, పాశంబు, నందుకమును గది
 వనకంపుకాంతిచేఁ బ్రభవఁజెంది

సీ॥ రాచు : కోరియి నున్నావు ; రక్షితోత
 నిన్ను త్యాదించు వారికి నెప్పునమొన
 చింతయందపు ; పశ్యేత్ : శ్రీవిహర :
 రక్షణము పేయుమయ్య : శ్రీరాచుదంత్ర :

౮౧

పీ॥ శ్రీ కలాంలాక్షర శ్రీ వైభవము గల్గి
 నామరేఖల వస్తుమందు రాను ।
 యంచక రత్నము నొంది - యెప్పురి యున్నాను ।
 అట్లు హస్తముగల్గి యమల వరిత ।
 బలమారికయుగల్గి, నచ్చిరానంద । క
 మఃదలమును దార్చి - మహిమ తోడ
 వాల్గి మోములఁబూచి - నలునా వికారడ ।
 విశ్వరూపము నూపు వేదవేద్య ।

ఆ॥ రామచంద్ర ! నిన్ను రక్తితో భరియింతు
 నెన్నుగాపుమయ్య ! నెన్నుతాంగ ।
 నలము నీదు రింత నెప్పుదురును రాను ।
 భరిగింతు నమింద్ర ! వింకజాడ ।

౯౨

పీ॥ శ్రీ కలాంలాక్షర - శ్రీవైభవముగల్గి
 అగ్నిరత్నముతోడ - నలరునట్టి
 మణిమూలకంబును - మహిత దశ్యము నందు
 కూర్చున్నవాడవు - కోమలాంగ ।
 ఇంద్ర నిలకాదు ! ఇన బిలాభవణ ! నీ
 తా మహోదయడ । శ్రీరామచంద్ర ।
 కోస్తుతాలంకర । తామిత మందార ।
 కంఠ దశ్యమల, ప్రకస్తహస్త ।

ఆ॥ శ్రీమహావిష్ణు దూపుడై వెలగివాపు
 అలముకొన్న, యజ్ఞాంబు నలచి నీవు
 విమల విజ్ఞాన తేజంబు - వెలయవేసి
 రామచంద్ర ! రశింపుమా - ప్రేమమూర్తి

౯౩

పీ॥ శ్రీకలాంలాక్షర - శ్రీవైభవము గల్గి
 వాయు రత్నంబునఁ బరిభవల్గి

అర్జునీ భరితంబు - నొకరాదార్పి, యె
 వాహత చక్రింబు నెందు, వాన
 మొనరించియొఁ ద్రిశూలమును, ధరించి, యాభయ
 మామఁదై, శివయాభ్యుదైవ, రామ !
 చర్యమాచముతోడఁదాంబవరే, ఏ
 నోద, వృత్యములు, నహోదయముగను

౧౧ నల్పు జేన్పాపు; భక్తులు నన్నుతించ
 రిప్పులు భయమొందఁజార్యుతి ప్రీతి నొంద
 జనకజ ముదంబుఁ జొందంగ - సాంత్వమందు
 వరద ! శ్రీరామ శివయావ ; వందనములు రా

౧౨ శ్రీ మయాభ్యుంజపు - చింతించ రూప, వ
 క్షితుఁడవు ; పకలాత్మ గరుఁడ పీపు !
 అర్చితీయంజపు - అఖిల ముప్పువులందు
 దాంబవమాదెదు - కల్లాఁదీపు ;
 జీవ, జీవాత్ముఁదై - చేకవా దీనుఁదై
 యాకాశతత్త్వంబు నందుదీపు !
 కుళ గుణరామ ! విశుద్ధ వంశజమును
 ప్రిసంబుగా, గొన్న - చతురుఁదీపు !

౧౩ తారణమలేది, జీవావతారుఁడగుదు
 నదితుఁదై, సేవతోఁగూడి యులరుదుండు
 రమణుని, దివ్యయానంద ; పార్థివంబు
 నతిపి, భజియించి సేవింతు జలంబయన ! రా

౧౪ వీరామనోహరా : జ్యోతిస్వయాభ్యుదై
 అనందయాభ్యుదై - యులరినాపు !
 శ్రీ ద్వివత్కాంక్షాంభుఁజేరి, మధ్యము నందు
 వసెయించి యున్నాపు - వంశజాత్మ ;

పరమాత్మ రూపుడై - భావంబునగా పరం
జ్యోతిస్తై, వెలు - ప్రభాకరమూర్తి :
జగములఁ బుట్టింది - తగఁబెంది, లయమొన
రెప్పి, శ్రుమాత్కృష్ణక - సిద్ధపురుష :

A|| భావములయందు, బాధపించి - నిరగెడిపు :
తత్త్వ : మర్మంబు లెఱిగిన - తత్త్వమూర్తి :
రామచంద్ర : విజాసేవింతు - రక్షితోద
రక్షణము సేయు ముఖ : పృష్ఠాదవరద : ౪౫

A|| శక్తి, యమృతధారలవి, నహస్పారపద్మ
మండుఁబయలుండ వదిసి, యానందిమూర్తి
వగుదు నున్నాపు శ్రీ రామ : అమరనాథ :
తలావఁబరదైవముల, నిన్నె కొలుతు నతము. ౪౬

A|| షీరసాగర ద్వీపంబులో - రమేశ :
లక్ష్మి తోడమీద నవియుంప, రాజరముగ
గల్పకంబుల క్రింద, బంగారు మంబు
పమున, శేషశయ్యఁ బరుషువాడవీపు :
రామ : నేయ దైవముల, ముదిరవాడ
నతము, నిన్నె సేవింతును, సంస్కరింతు. ౪౭

A|| జ్ఞాన రూపుండపు, సుషుప్తునాది యొక్క-
మిద్యమున, హంస రూపుడై - మాదపుండ :
తెలుగురున్నాపు ; చక్రంబుఁ బేతఁబట్టి
శంఖము ధరించి యున్నాపు : సారసాక్ష :

రామ : పితాంబరము గట్టి రమణి పీత
సేవ వలువగు నెలువారు - శ్రీ కుఠాంగ :
ఇతర దైవంబు నెలుగ నే నెలుగ నెలుగ
నిన్నె వతతంబు సేవింతు - విశ్వయముగ ౪౮

Aa కల్ప కరువుల క్రిందఁబ్రకాశ మైన
స్వర్గ పీఠము నందు, భూజాత యుక్త
వై, యధిపసింది పూవుల వాన దరిపి
మునులు వానరుల వీసేవ లొనరవలెన
నంతవలెన నున్నావు - సొరసొత్త !
ముదమలర నిన్నె చ్ఛాదించు హృదయమందు

Aii దక్ష మొకలేత మణిక మాన్తంబునందు
శంఖము దరింది, గళమునఁజారు తార
హరము, సుదుటి యింట్లోగమూరి కొట్టు
దార్పి, శేషశయ్యఁబరుంది, తవ్వపీఠ
తోత, వానందహృత్తులై వేరుకలర
రాదు; వెలువొందు రున్నావు; పార్శ్వనంబు
నర్పి. వినుతింతు నీ గుణజాలములను
నన్ను రక్షింపు రాదు! అనందపురుష !

Aii ఉపవిషక్తుల శ్రీరామ : యున్న వాఁడ
వరయ గారణ నామంబుఁ బరగఁదార్పి
దివ్యమగు విమానంబున - నవ్య శేష
శయ్యయిండిఁ గూర్చున్నట్టి సొరసొత్త
శ్రీ పరంభామ మూర్తివై నెలఁగి నావు ;
ఇతర తైవంబు వేదించ శేను నతము
నిన్నె సేవింతు సేవింతు విశ్వయమంగ
నన్ను రక్షింపు శ్రీరామ : నాగళయన :

౯౨

Aii వరఁగ శేషాచలమునందు, వర విమాన
మున, సుయోగ పీఠంబున - ముదము తెలఁగ
వాన వెలువరింది, మౌని హృత్పద్మములను
నంతవలెన శేఖారైది నత్త్రులుందు

వెప్పుడు, భూతాత సేవల వింపుగాగ
గొంచు, నోంకార యాపుడై కామరుమీలు
రాచు : విన్నె ధ్యానించును రక్తితోడ
నన్ను కడింపు శ్రీరాచు : నన్నుతాంగ :

౯౩

సీ॥ మనసు నంటిన్నావు - మహావీరు చరిత : మ
నోవాపియగుదు మన్నావు రామ !
అద్యంత యాపుడై - యథిలంబును, బ్రతాక
పంశంబుగాఁజేయు ప్రభువరేణ్య :
నీయాపుఁడింటింప నేరము : మద్యమ్మఁ
దై, ఈశ్వరుండై న - యథిల వేద్య :
బుద్ధికి, మానసమునకుఁజిత్తునున, క
హంకార మనెడి జాడ్యంబునకును

గీ॥ సొక్కియైనట్టి శ్రీరాచు : సార్వభౌమ :
భజన నల్పైద సకలంబుఁ బరమ భక్తి
నాచు లోపంబులను జాపి సాచరమున
కడ నలుపుము దేవ : శ్రీరాచుడండ :

౯౪

సీ॥ అనంటుడై పరమానంద యాచంబు
లకు మేటిసొక్కినై - లలిత చరిత !
రామదండ్యుడ : పరబ్రహ్మయాపుండనై
జ్యోతిస్వయాపుడై - సుందరాంగ ;
సార్వభీ ప్రియుడయ - బరగు విశ్వరుచి
పేచింపఁబడుదున్న శ్రీవిలాస !
శ్రీ పరంభామ : భజింతును సకలంబు
విర్మల భక్తిచే నీరజాక్ష :

గీ॥ కలుష మెల్లఁద్రుంచి కష్టముల్ దొంగించి
శ్చ పేవ నలుపు చిత్త మెవరి

రామచంద్ర! నన్ను కడింపు మయ్య, నీ
పాద పద్మమాలకుఁ బ్రణమిపేను.

౯౫

A|| వాసుదేవ! మహాత్మర! భవ్యవామ!
సర్వ కారణభూత! శేషస్వరూప!
పరమ పావన! సర్వేశ! పంకజాక్ష!
ప్రీతిగణముల చేత బాని లందెను, మునుంద!
వామన గుణంబున, కలికుండై, మహార్కృ!
వెలుగు చున్నావు రామ! నేనింతు నిన్ను

౯౬

శ్రీ జా ర క రా ము ని వ ర్ణ న

సీ|| పాశేత పురములో - సౌందర్యనింహాన
మంబుండు; నయ్యది యగరు గంధ
దూపంబు లన్నిండి - తోరంబు గాగ - మా
తీర్థ దీపముండే నెగయ దుండు
పునసార, మునుమ - కమ్మరి వాసనల్
వెడలల్లు పుష్పముల్ వేసవేలు
వివిధ విధంబులు వింపిల్లు 'నా పీఠ
మందుఁగూర్చున్నావు మందరాంగ!

A|| మన్నుభునకు, మన్నుభుడవై - మహిమ మీటి
వీలమేను శరీర! శ్రీ నిగమవేద్య!
ప్రథమ వెలుగొందుదుండు శ్రీరామభద్ర!
శ్రీశ శారక రామ! ననుంతు నిన్ను.

౯౭ (బ)

సీ|| అమృత సాగరమది, యధికోన్నత, తరంగ
యొత్తుంబు శ్రీకర మొక్తిదంబు;
తన్నద్యమంది, శ్వేతరీప్తవమొంది, క
అపకమండే బాద్ధులఁగి, వెలుగు

కర్పూర దీప్తప్రకాశ మావంజెన
యోగకార గృహమందు పొప్పుదున్న
శేష వశ్యంతాన, శ్రీలక్ష్మితోగూడి
చెయివొందు యెన్నాపు శ్రీ రమేశ :

A|| పాశమైన, విజ్ఞాన విస్తారములది
కాటపట్టయ యెన్నాపు; అదిదేవ !
శ్రీ విరాట్పురూషుండు - తెలిగి నాపు
శ్రీశ : తారకరామ : భజింతు నిన్ను. ౯౮ (అ)

సీ|| వైకుంఠ పురములో, శ్రీ కాంత ! కల్ప వృ
క్షధారయైందు, శృంగారమైన
బహురత్న మయములొ పొక్కారముల చేత
జాల్మలదీయ నుండు పొలుగు మీటి
చరిత్రకాంత మెలుల పొరుతోఁదన్నదక్క
పొదంబు దవరాయ సంతోషముగ
నా బాన్సుమందంబు పొగ్గిదిగా విలసిల్లు
వందుండు శేషశయ్యమ, మునుంద !

A|| లక్ష్మి మొదలగు వారిచే లాలితముగఁ
బాణ లంఘనొని, వరుండి మోహదాంగ !
శ్రీకరంబుగ, వికాంతి తెందినాపు
శ్రీశ : తారకరామ : భజింతు నిన్ను. ౯౯ (ఆ)

సీ|| వైకుంఠ పురములో పలులు; మాదేకకృ, వి
రాజితంబై వట్టి ప్రాంత మెందు
దండ్ర పీఠంబందు పొరుగా వెలు; నం
దవెలర సన్నంబునందు, దండ్ర
లింబంబు నందుండి వెడలెడి యెప్పుక ప్ర
వాహ మొక్కటి యందు వరలుండు

నా మర్కట - మోర్యకల్ద్రాగ్నిమండల ముందు
మండలాంతరమున - మహిమమైన

A9 శేష కయ్యపైవ బయిరి - శ్రీనివాస :
ఇంద్ర నీల కోటల వేహ : ఇననలేక :
శ్రీకరంజుగ, విశాంతి తెంచినావు
శ్రీక, తారకరామ : దశంతు విన్ను. ౧౦౦ (౪)

B9 పాల సముద్రంబు వరగు : నా మర్కటో
చంద్ర బంధంబుల సౌరు గల్లు
మత్తెంపు దీపి - సముద్రమంత కోరియ
నందు 'మంద్య' యనం - దనరెడి
పదయుండు; కన్యకర్క పార్వకమో, తిందు
వొకటి ప్రకాశించు నొప్పుగాగ
నది శేషుండందు మోక్షంబుగా నుండు
నకనిపై, శ్రీరామ : యధివసింది

A10 పుండల, కిరీట హారముల్ - విందుగ, భుజ
కిరీటులుగల్గి, శ్రీరామ : కిరీపాండ్ర :
అంచినావు - శ్రీవత్స చిహ్నంబు తార్చి
శ్రీక : తారకరామ : దశంతు విన్ను. ౧౦౧ (౫)

B10 మోర్య కల్ద్రాగ్నిల - కోరియ జ్ఞాన వ
కర్మమోర్యలోమండుఁగ్రహముగాగ
నా క్రమించువు నందు తాలార్క - తే
బస్వయోపుడగుదు సారపాక్ష :
తారకరామ : హస్తములందు పాశంబు
శములు, బాణములు వనందు విల్లు
ధరియింది రిణునప్పు నాండవం తారు, వె
మోముతో, మోహమూర్తి వగుదు

१॥ శ్రీ పురుష రూపము భరించి చెలవుగా, వి
లాసముల తెల్ల పాపమె - లాభికముగ
వెలుగుచున్నావు ; శ్రీరామ వేద్యతోడ
శ్రీశ ! తారకరామ ! భజింతు నిన్ను.

౧౦౨

౨॥ రత్నకరీణులు - రత్నకుండలములు
కర్ణభూషణములు గాగ్రిలుచుండ
భనువు, శంఖంబును భరియించి, పాశాంతు
శంఖులు, బాణహస్తమును గగ్గి
చక్క గదా పద్మ తాడులేఖలు గల్గి
కరముల వెలయుచు హరుఁడు పూజ
రక్షిని పల్పంగ, రక్తపదాబ్జులై
విష్ణురూపము తోడ వెలసినావు

౩॥ భరణీజాత సేవమగూడి భస్మఁడగుచు
సతము చిలువప్పుడోఁ బ్రకాశంబుగాగ
వెలుగుచున్నావు శ్రీరామ : వేదవేద్య !
శ్రీశ : తారకరామ : భజింతు నిన్ను.

౧౦౩

౪॥ భావితెడి యానహస్పాశ్ర పద్మమంబు
కర్ణికా మధ్యమంబునను, ప్రకాశయావు
లై, వెలుంగుచు, అన్నజరా విహీను
డగుచు, తేజస్వ్యరూపులై - యాదిమూల
కారణుండయి, విభక్తులై కమల బాధ !
రామ ! చెల్వొందు చున్నావు రమణీగూడి
కారణముననుగారణ కర్త వీవు ;
విన్నె స్మరియించి భజియింతు సేరజాక్ష :

౧౦౪

శ్రీ రా మ ర త్న వ ర్ణ న ము

౫॥ నిఖిల లోకంబుల - విఝ్నల రత్నంబు
సచ్చిదానందమో సత్యరత్న

మర్కటాంతర మందలి రత్నములు
 పురహర జనరత్న మరయు, నకల
 హృదయాంతరముల మెదలెడిరత్నములు
 పైకుంత రత్నములు ; భాగ్య రత్న
 మరయగా, పేదపేదాంత రత్నములు ; శ్రీ
 రామరత్నము ; పుత్రరత్న మవని

Am తాత యౌవన రత్నములు ; చాచు రత్న
 మవని, విశ్వకు పంకాద్రి యందుఁబుట్టి
 నట్టి, రామరత్నమును, చేబట్టి నేను
 శిర్షమున భక్తిధరియింతు హర్షమరచ,
 ౧౦౫

Am దళరథ పంకరత్నము ; నిర్మలానంద
 రత్నములు ! పైకుంత రత్నమరయ
 మునిజన జనముల ముఖ్యరత్నము ; పేర
 తాంతవ్రరత్నము సాటిలేని
 గుణరత్న మిందుగిండు గోరిస్తు తింబెడు
 పాపనరత్నములు ; భవ్యుఁ జనము
 సేయ రత్నము ; నదా విష్ణుయానందమౌ
 ద్వాదశాంతవ్ర రత్నములు ; రామ

Am రత్నమిది, పరమపదవి రత్నమరయ
 నాద వాదాంత రత్నము మోదమోదగు
 నట్టి, విదేశదళ వర్మమందు మోదగు
 రామ రత్నములు నమ్ము నంతజ్ నలుపు.
 ౧౦౬

Am నకల మెత్తుర రత్నము ! నరక కాంతి శమద
 మది గుణరత్న మానందమైవ కాళ్య
 తంబయిన రత్న మరయ మౌన్యంబొసంగు
 ప్రాణయ నిలయరత్నములు ; శ్రీరామనామ
 రత్నము, పరమ పదవిని రత్తిహాసగు

రత్న మూహింప ముఖమైన రాజరత్న
మనది శ్రీరామ రత్నము నందియగునె
మీగడ నట్టి నామము నమ్ముఁబోయెగాక :

౧౦౦

శ్రీ రా మ మం త్ర ప ర్ణ న

సీ॥ నిర్యతత్వంతియ్య - సత్య మంత్రము రామ
మంత్రము పాటి యీ మహిమి గలది :
సంసార దుఃఖము నమయఁజేసెడునట్టి
రామ మంత్రము పాటి భూమిగలది :
పార్వతీ శంకరుల్ భక్తిని స్తుతియించి
రామ మంత్రము పాటి భూమిగలది :
జానకీని సంస్మరణ మొనర్చు, శ్రీ
రామ మంత్రము పాటి భూమిగలది :

ః॥ అంజనేయించు సురియించు నమలమంత్ర
మఖిల దురితంబులను నాపు నట్టి మంత్ర
మఖిల విలయ మంత్రము, రామాఖ్యమంత్ర
మట్టి మంత్రము - వతియించు - ననుననఁబడు, ౧౦౧

సీ॥ అతిశయ సౌభంబు లడఁచి, రాగద్వేష -
మూల, నాశనమునెయి ముఖ్యమంత్ర
మోంకార విలయమై యొప్పెడి మంత్రము
అజ పాదుల్ జనియించు నట్టి మంత్ర
మఖిల మునిగణము లాశ్రియించెడి మంత్ర
మఖిల విశ్వముల, విభావమైన
రామ మంత్ర మఖిల ప్రాణుల విరాజు
మంత్రము ; రఘువతి ! మంత్రమరయ

ః॥ ముక్తి మార్గత మంత్రము ; భక్తి మంత్ర
మంత్ర మారాక్షసులద్రుంపు మంత్ర మమము

లహరహము జపించెను మంత్ర మవనివేను
నరము లరియించు పీఠతర కాంతి కొలుకు.

౧౦౯

సీ॥ పంపార భయముల పంపార మొనరించి
మంత్రంబు ; మౌనుల మాన్యమంత్ర
మఖిల కాష్టములందు వానందకరముగా
వరలెడి మంత్రంబు ; భర్త దేవుడు
జపియించు మంత్రంబు ; అన్య పాపంబులు
నరిపెడి మంత్రంబు ; అనన మరణ
కాథల మాన్యు, దివ్యంబై న మంత్రంబు
నరక వేదంబుల పార మంత్ర

సీ॥ నుభయ మొనఁగెడి మంత్రంబు ; కుటము లంద
జేయు లైదల్య మంత్రంబు శిర కుర్చి
నంద జేసెను మంత్రమహర్షిశంబు
స్మరణపల్లెద ; పీఠతర కాంతి కొలుకు.

౧౧౦

సీ॥ అజ్ఞాన జనితమైనట్టి, పంపార ను
పా నమదగ్గము, లదలాగ్నిచేత
గాల్చెను శ్రీరామ ! కరుణ వాపై జూపు
మదన : ముకుంద : ప్రహ్లాద వరద !
అపల్లవ తత్త్వ విశ్వానరావది, యా
దుఃఖయన, శ్రీరామ ; జద మతులయ
కావ్యరయంబులఁ దపియించు వారము
మృత్యువాసన్నుడై - మించు వయిని

సీ॥ లక్ష్మణునితోడ, సీతార్య లలిత పీఠ
తోడ, ప్రకృతవై, నాకు తోషమిమ్ము ;
ఇతర చింతలు దెక్కిన మించిరేళ !
రమ్యగుణపాండ్ర : రామవల్లభ ! మురారి.

౧౧౧

A|| నాకు పాతంబు రామకథామృతంబు
 పిలుచుంట్లుగ, వరియించి తింపుమీలు
 వ్రాసి నాడను ; నా నేర్పు భంగి దీని
 రామదండ్ర : కానుక గొమ్ము - ప్రేమతోడ ౧౧౨

A|| 'దేశభాషలందు - తెలుగు, 'తెప్ప'యందు
 'తీవి' యందు, తృప్తదేవరాయ
 తెంతో ముద్దుగాగ - నింపారఁబెల్కిను
 అదరింపుదయ్యె అంధ్రులార : ౧౧౩

A|| దీని బొమ్మగ నమ్నుంచి తృప్తదలిర్పు
 విస, కులాభరణుండు, వ్రాయించినారు
 రెండవది, ప్రకరణము - భమ్యుండనైతి ;
 దండమర్పించు నీకు - కోదండరామ : ౧౧౪

A|| నాధార్య సీతాంబ - న్నమనరీతురాలు
 తత్తితో, కమ్ముగాఁబాదగలదు,
 దండకుంతు ను - నింపార నార్జును
 పుత్రులు, ముగ్గురు పుత్రికలును
 కలిగిరి ; పేమంబుగా, మమ్మెవరెల్ల
 వారు ; శేషగిరియు, వారసింహ,
 సూర్యనారాయణ, మందరరాజు, నా
 సరిరామరా వైదవ కొమరుండు,

A|| రామవేండు తారవవాడు - తత్తిమీలు
 నంద రాలోగ్ధవంతులై - యోండ్రతోడ,
 బుప్పలును, పుత్రికలతోఁబనిచుగొలుచు,
 ప్రేమ నిమ్ను ద్యానించుగి : ప్రిరామదండ్ర. ౧౧౫

మూరినిదిరుసను గణరాశి - విశ్వలాసందమూర్తి !
 భరిత భువన పాలా - భవ్య పోతపక్షిరీతి !
 సకల దతుల భాషా - సత్యవాక్య ప్రాసాదా !
 కరుణ, మణవ రక్షి - క్షమ నంగిడలోలా !

గద్యము

ఇది, శ్రీమదధిల కవిమిత్ర, నాగేశ్వరీ దయావిధేయ, శ్రీరామ
 చంద్ర, వరదాచరించ సంపేదిత, శ్రీమత్కాశ్యపనగోత్ర
 పవిత్ర, బడగనాటి, గూఢారు అశ్వత్థమాంబా
 కృష్ణారథ్య తనూభవ, కవిభూషణ, కవితలక
 విరువాన్వయ, కల్లారు శ్రీ అచోబల
 రాయ, ప్రణీతంబైన అంద్ర
 శ్రీరామ కర్ణామృతమును
 పద్యకావ్యము, ద్వితీ
 యాశ్వాసము
 సంపూర్ణము
 ఓం తత్సత్

శ్రీ రామ కర్ణామృతము

కృతీయశ్వాసము

సీ॥ శ్రీరామ : గుణరామ : సీతాంగవాపల్ల
 ధా : దయాగుణవిధీ ! పంచనమలు
 నీ పాద వద్మమూర్ - నెమ్ము దేవేంద్రుండు
 పూజించు సతతంబుఁ బూజక కీ
 దండన కర్పూర దర్శిత శుభదేహ :
 శివదనుర్పంగ : శేష : మాకుంద !
 నీలమేఘశ్యామ : నీరజాప్తవి శశ
 నేత్ర ద్వయంబుగా - నెగడువాడ :

సీ॥ కల్పకంబుల క్రిందఁ బ్రతాపమైన
 పైడి నీలహాసనంబున - మేలు కలర
 నధిపసిందితి ; శ్రీరామ : యప్రమేయ :
 శరణు తొచ్చితి రక్షింపు కరుణ తోడ.

సీ॥ శివ దనుర్పంగంబు జేసి, శ్రీరామ : కాం
 దనగ్రాతి - భూషుతిఁ జారునేత
 జానకిఁ బెండ్లాడి - చారు రత్నాంకిత
 భూషణంబులచేతఁ జొరుపుమీలు
 నీరా మహాలక్ష్మి - నీగుణేందలచంది
 వామాంకమన భక్తి వలులు చుండ
 వామఁ గాంచుచు, బహుళార్క చంద్రులమేటి
 పృథల పెరింగెడు రామచంద్ర :

సీ॥ నీరపురుష ! నీలహాసవాధిప్తుఁ దగుచు
 ముట్టు తొలిగిండు చున్నావు ; ముదమో తోడ

విన్ను స్మరియింతు భక్తుల సేవజాత ;
తావగదవయ్యె ; శ్రీరామ ! కరుణతోడ.

సీ॥ భువివైక మందర ; పూరదండ్రానన్య ; రా
జీవనేత్ర ; మొనుంద ; నీవె శరణు !
తాతావరణ్యము ; ధరణి పుత్రీనాథ ;
భక్త మందారమా ; ప్రణాతీపేతు
శ్రీరామ ! రహువరా ; చిన్మయాకార ; తై
మోయ్యు లివే నీకు మోహనాంగ
శరదావసుంతోడఁ బ్రాణాయాధమం తోడ
భుజ బలంబునవెల్గు - ముద్దురామ ;

గీ॥ భక్త జనముల రక్షించు వరద ! ఈశ ;
చిన్మయాకార ; కుభకరా ; శ్రీవమేర !
భజన సేయమ సరళంబు భక్తి తోడ
సభయ మొహగి రక్షింపుము కుభ చరిత్ర ;

సీ॥ హార, కేయూర, విహార ; హాసోల్లాస ;
వైభవారామ ; సంపద్విశేష ;
మణి కిరీటు గర్భ - మంగళపావమై
కోటిండు శ్రీరామ ; మందరాంగ ;
కనుసీయమైనట్టి కర్ణామృతారామ
సుతీగృహంబుండు వెమ్మడి వసింపి
కష్టలు సేవింప - నీతా వమేయైతై
యోగ్యపంథావతా భాగ్యుడగుదు

గీ॥ ముదిగినాడ తావంద వమ్రదమందు
వరము వర్షతగామియై - వరవచతుర
వరవమంబు గుటాహరితము - వజ్రలు సట్టి
చిన్ను సురియింతు ; శ్రీరామ ; వత్సులాంగ ;

సీ॥ రాజశిఖామణి : రఘువరా : శ్రీరామ :
 పూర్ణ చంద్రావ్యయ : పంపుల్లహృదయ :
 వర్షవృక్షాక్షి : శ్రీ పద్మావతి స్తవ
 కుంకుమాంకితగాత్ర : కోమలాంగ :
 అపావతూమి, మహాంధ రాక్షసుల, జం
 పినయట్టి శ్రీరామ : పితృపుత్రుష :
 గండమండలము, పృథ్వికాంఠః గుండల
 యోగశంఖు ధరియించు విగమవిసుత :

గీ॥ కుభము లొనఁగిది శ్రీరామ : కుశ్రతేజ :
 మందడుండపు : శ్రీసంద నందనుఁడపు :
 విన్ను సేవించు, వతశంఖ విక్రయముగ
 నా మనోదుఃఖముల, జాపుమా : ముకుంద :

సీ॥ విధి వీపు : కోమల వీలమీరు శరీర :
 ప్రతివాడు కోరెడి పరము లొనఁగ
 పాపముల్ పమయించు వతిత పాపనుఁదీపు
 కరుణా కరుండయి గాగ్రియదీపు :
 సౌమిత్రి సేవించ భూమిజతోఁగూచి
 మునివరుల్ ముత్యయింప మురిసెదీపు :
 కాకుల్ స్త ! దశకంఠ - కంఠవిచ్ఛేదనా
 రౌద్రావ్యయూప : శ్రీరామభద్ర :

గీ॥ భక్తజనముల రోగంబు జాపఁజేయు
 వట్టి దివ్యౌషధము గలువట్టివాఁడ :
 వర్ష ముఖముతోడ పేయంగు పంకజాక్షి !
 విన్నె సేవించు నతము, మన్నింపవయ్య :

సీ॥ పూర్ణచంద్రునితోలు - ముద్దుమోము గలారు
 వర్షవృక్షుండయి - వలలువాఁడు

సుగ్రీవుఁడనయింబు శుభ్రమావనమున
 పేవింప, ముగ్ధుఁడై తెలఁగువాయు
 రాజుల శ్రేష్టుఁడై - రాక్షసులను గొట్టి
 వీరాధిపితుఁడై - తెలయివోడు
 లగముల మోహింపజాలు, దేహముతోడ
 మనుజు మాత్రుఁడుగాది మావ్యవహుఁడు

గీ॥ రణరంగోద్భవు ధనమాన రత్నకుండ
 లములు గర్జనవాడు; శ్రీరాక్షియంద
 ముగ్రహము గల్గు రాముండు; నిగ్రహుండు
 నమ్ముఁ డ్రోతెయిగాక యవారకంబు.

— స్వస్తి వాచకము —

పీ॥ రమ్యగుణో సీత! రమణీయరూప! వి
 శ్వగోరపాత్ర! మన్వస్తి నీకు ;
 రాజాళకాంక శుభ్రావ్య. రమాకుడ
 వ్యస్త హస్త కమల ; స్వస్తి నీకు ;
 రాజార్చిత భరణ - రాక్షసయగళ ; ప్ర
 శస్త దివ్యశరీర ; స్వస్తి నీకు !
 నల్లనమక ; దివ్యచారిత్ర ; మణిపాత్ర
 సత్కదయోపిందు ; స్వస్తి నీకు ;

గీ॥ రాజరాజులలోన విరాజమాన !
 స్వచ్ఛుకత మత్త్య పారాళవాసి స్వస్తి
 నీకు ! జయజయ రఘువరా ! నీకుస్వస్తి
 స్వస్తి భగవత్ మందంబ్ర ! స్వస్తి నీకు ;

పీ॥ పరిరపావనుఁడ! విశ్వామిత్ర గౌతమ
 మ్రేయఁడనై, శ్రీరామ - వెంసినాపు
 సనవాప మివరించి - భమలాన నమలుంచి
 విఘ్నముల్, హరియించి - వెంసినాపు

గుణముల విక్రమము - కోదండ దానియై
 సీతానమోహనై - చెలగినాపు
 రావణకుంభ కల్పదుల, వెదికించి
 యావిధిషణుడు నిన్నాశ్రయంప

A|| చెలగి, తడించినాపు ! అష్టివిరోధ !
 అష్టానుయ, సుగ్రీవుండు - అలితభక్తి
 విన్నుపేచింతు; భక్తులు విన్నుఁజింత
 నంబోనర్తు : తడింపుమా - నాగళయన !

స|| మొలయందు, పైదిగంటలు, గల్లునువి మ్రోయ
 పురిగోయ, మెదయందు పొలుపొసంగ
 నల్లది ముంగురుల్ - నాట్యమాయుడు సుంద
 చిలువప్పు మోమునఁజెంగరింప
 భుజీర్తులు, గిరిజను, మొదలుగాఁబలు
 తెలుగుల పొమ్ములు - మురువొసంగ
 నిరజంబులనంట - నేత్ర ద్వయంబుతో
 శ్యామలదేహంబు - పొరు రీస

A|| జాలరామ : శోరించెడు - రింతోడఁ
 అడ్డుకాంతిఁబ్రకాశించు - వర్షనాభ !
 న్మరణ మొనరింతు నకకంబు మమకతోడ
 నీరు రీలలుఁగాసి, వమ్మోదమిమ్ము

స|| శ్రీవత్స చిహ్నంబువేఁ గుండలములవే
 సుహృతాశందిచ్చు సుందరాంగ !
 శతసూర్యులను మించు - ద్యుతి కలి వెలెడు
 శ్రీరామ : గుణరామ ! శ్రీవీరాస :
 సీతామనోహరా : చిలువప్పు శోరించు
 మురుమెంగము గల్లు మోహనాంగ :
 భూషణములతోడ, మురుపు దేహమొనొప్పి
 స్తుత్య దేవేంద్రుడై శుభములందు

A|| రామ : పీఠమేమక్కామ ! రక్తితోడ
మరకదులక్రింద వెలుగొందు కుద్ధరత్న
పీఠమందుఁ గూర్చున్నావు ; పేదపేద్య
రామవంద్యప్రభా : కావవే - మహాత్మ :

B|| కపికుల బలగంట - కదలికి సేతువు
గట్టగా శ్రీరామ : కదకతోడ
లంకాపురముతోర్చి - రావడాదిగ, రాక్ష
స, కులంబు మడియించి పాపానమున
పీకమగ్నైకావ్వు - సీతా మనోహరా :
అమరుల కానంద మమరె ; ముని, క
సంబులకెల్ల మోక్షంబుఁ బ్రసాదించి
వర్జనుఖంబులఁ బర్యవేషి

A|| ధర్మరక్షణ మొనరించి దసరినావు
వ్రతిక వచ్చెను శ్రీ రఘువంశమనుకు
గాన మొనరింతు నీ రమ్య కథలు; తప్ప
బట్టి కాలించు శ్రీరామ : తత్తవరద : ౧౭

B|| యోగీశ్వరులు విన్ను - రాగంబుతో, స్తోత్ర
ములు సేయుచున్నారు ముక్తివరద :
అతిం గుణంబుల కావారమైనావు
మర విమానముతోడ పరగినావు
ముక్కుంటి పూజింప ముదము నందెద పిచ్చ !
సీతామనోహరా : శ్రీనివాస :
హృదయ నిర్మలంబున కినుఁడనై, యల్లాది
వికసింపఁజేసెడి విమలవరద :

A|| మందరులలోన మన్మథ మందఁడఁడు !
రామ : రఘువతి ! శ్రీపదప్రహ్లా పిచ్చ !
విన్ను స్మరియించువారికి వస్తురాంగ :
ముక్తి చేకూరకుండునే భక్తమూలక : ౧౮

పీ॥ పర గుణములులకు - పవధిచి శ్రీరామః ।
 పసుధాత్మజకుఁ బ్రాణబంధు వీవు ।
 పేరు పరవ్రతమును - మించు దైత్యము గల్గి
 పనుజాలఁ తెంచాచి చసరిచివు ।
 చకరభుగకు ముద్దు తనముఁడ పైవాపు
 భువన భద్రదవ్యాధిఁ జొందివాపు
 సుకముఖ కమలముల్ కోల్పించఁజేసితి
 కరుణాకుఁడైన, రాష్ట్రముఁడ వీవు ।

గీ॥ భూతలాభామరయ - రాతిరి ముకుళించి
 పొక్కుడు పొగువ నులము జొందురీతి
 నీరు రాక మాడు నెమ్మునాబ్ధంబులు
 వికరనంబు లంది - వేడకలందు.

౧౪

పీ॥ సుర కుముదాళి, పంబరమునుఁజేర్చెడి
 చంద్రిండు ; రానవ పరపిఱముల
 చంద్రిండు; యోగుల జాన చంద్రుఁడు; పావ
 తమములఁజోకార్చి - తనరునట్టి
 చంద్రిండు; జానకీపతి నేకాక్షరవ
 ములకుఁ జంద్రిండును - వెనవని, చిత్త
 లయనట్టి వారి - నయన కుముదాళి
 జంద్రిండు; చకరంక పరపిఱముల

గీ॥ నడఁచు చంద్రుండు; శ్రీరాముఁడవసుమూర్తి
 చంద్రువలె వెలు శ్రీరామచంద్రమూర్తి
 యట్టి శ్రీరామచంద్రుఁడిక్కట్టుమాన్చి
 హర్ష మొనగూర్చి రక్షించు - ననుదివంబు

౧౫

పీ॥ బంధు దుష్టాశీః జావన చంద్రిండు
 నజ్జన కుముదాళి చంద్రోముండు

జాననీ స్తవమగ్న చంద్రుండు; శత్రుం
 మూలపద్మ చంద్రుండు; ముద్దుగాగ
 పరీక్షిత్తి చంద్రుండు; పశం లోకపరీకా
 శమోహగు చంద్రుండు; సంతకంబు
 పేర్పులఁ దనియింప వెల్గెను చంద్రుండు
 రామచంద్రుండు, యోగిరాజ మనము

౧౧ అనెను కలువల వికసింప గనెను చంద్రు
 డుండు; చళరభేష్టరుకౌము - రుండు నిండు
 చందురుండు; శ్రీరాముండు పంరసమున
 వాడుపేరలఁ గొడుగాత భేదముచేసి.

౧౬

౧౨ రాక్షసప్రముఖుల ప్రాణముల్ హరియించి
 శరములఁ బ్రయత్నపనంహరణము
 నబ్బయి, భ్రమపున నందించి పొత్తముల్
 వీరప్రతాపఁడై వెలవినాపు;
 చళకంఠి కంఠమునా తగినట్లు గదలికా
 కాండముల్ ద్రుంచిన శరణి దుగ్ధించి
 యింగళాదర్శనంబు హరియించినట్టి ఈ
 శ్వరుని హుంబుతోడై బ్రహ్మసిద్ధి

౧౩ రామః మమమలనంస్తుగుణుంఠి ప్రబలివాపు,
 కిష్టజన రక్షణంబును దిష్టవిత్
 ణంబు, నీ యివతారఫలంబుగాదె ।
 ంక్షియము, వేయియయ్య । ప్రహ్లాదవరద ;

౧౭

౧౪ నారి బాణమును, కర్ణాంత పర్యంతంబు
 లాగుయఁ బ్రయత్నకాలస్వయాపుఁ
 డై న, యిమంజుడై, యిక్షి పద్మప్రాంత
 మెఱుఱు, పహింపగా - వివసులేక

పౌలస్త్య రాక్షస ప్రభ లడగించగా
 బహుధిత్వబుగిది నాణమలను
 పాస్త నైపుణ్య ప్రకస్త భావముతోడ
 సంధించి విడిచి, రాక్షసులఁజంపి

A: కేవలశరీ ముదమెచ్చి చిష్టుఁడగుదు
 వెలుగురున్నావు శ్రీరామ ! ఏరుఁడగుదు
 విన్ను భరియంతు నిత్యంబు నేమముగను
 నన్ను రక్షింపుమయ్య ! సంపన్నచరిత .

A: మిత్తి వెన్నంటి, దగఁజ మింగి, రాగ
 చర్మలేయ, పుత్రులులేయ, శంక్రిలేదు,
 తోడఁబుట్టినవారు, బంధువులులేయ;
 రాముడే, నన్ను రక్షించు రక్షకుండు.

B: ఇంద్రకథలెక్కి, పాతమతి నాతఁడొ
 సంగిన పెత్తెంబు నరగఁబూచి
 రతము నారోపించి - రణ వరాశ్రమముతో
 తుణములఁ జూచి, కన్నాదుల విడిచి
 పాపాపంబున, తినుబ్బంరార మొనరించి
 కక్షభయమొనర్చి, నరనరీల
 తులారఁజూచుకొరగించి, రావణ
 సంహారము నొనర్చి, శౌర్యధుర్యుఁడ !

A: రామ ! వీరప్రభావుడై - రణమౌనంబు
 గానలినావు ; నీ యావుఁగాంభవకమె
 బ్రహ్మ దుద్రాదుఁజేసి, భక్తవరద !
 కాంత యాపంబుతోడఁ బ్రసన్నుడగుము

A: కలక రుచిర తేజముగల్గి, కర్మకుండ
 లములదేక బ్రహ్మచారి యమిత రుచిర

మణికిరీటముఁదాల్చి, పొంపారు, త్రూల
 లాటమునుగల్గి, విమల ఇంద్రముఁజోలు
 నీల దేహంబుతోడ వచ్చియును నెక్కు-
 రాను ! శేషశాయి : రమణులవదీస !
 నిన్నెల్లాదింతు నతతంబు వెన్నునమున
 నన్ను రక్షింపు శ్రీరామ ! నాగళయన :

౨౦

సీ : శ్రీవత్స విహ్నంబుచేఁ గొన్నుభయచేత
 దీలాంబరముచేత వెలపినాపు
 బహారత్నములచేత - తాపిల్లు చున్నట్టి
 మకుటంబు, మందార మాలికయును
 దాల్చితివీపు; కోడండలాది : ముగుంక !
 కోటిమన్నుత శేష : తువలయోశ !
 నీలమేళుళ్యాదు : విగమ నందితపాద :
 నీకతోఁగూడిన - శ్రీకులాంగ :

సీ : పొరకమూరి మవపొర వర్చితాంగ :
 విశ్వకోటిక : శ్రీరామ ! నత్కదరిక !
 నిన్ను నతతంబు నేచిందు నీరజాక్ష :
 నన్ను మన్నించి రక్షింపు నాగళయన :

౨౧

సీ : రామ : నీ నామంబు - రాక్షస ప్రీతిగర్వ
 విచ్చేదన మొనర్చు; వినుతకిం !
 స్మరణచేసిన నిన్ను - భంజానుఁదేలియు
 ముక్తిఁగొందునుకాదె : భక్తమతిభ :
 వేద నన్నిభమైన - విభాతి నార్జించె
 రామ : నీ నామ మీ భూమియందు
 ఇతరముల్ వేలుగా చింపారు నామంబు
 చెల్పివరించిన వేయి రామ !

సీ : మీ నామంబునకు పాటిలారు, రామ

యమమ నొక్క సారి పఠింప నమము యదుగు
రాదు : నీదు నామామృత సోమపాన
మల్లుఁజేయుము; ప్రార్థించు నగుదివంబు.

౨౩

సీ రాక్షస మర్దనా : రఘునంద శిలకమా !
నితిపుత్ర నానా దీరః రామ !
భయమును హరియించి - భక్తుల కభయము
చేపూర్వయన్నట్టి శ్రీకులాంగ :
ఇంద్రభయము, హరియించి, నుగ్రిపుని
కిష్టఁడై, మనరాజ్య మిచ్చినాపు
పాపరాసులనెల్ల - ద్వంసంబొనర్చుచు
నాంజనేయుని ప్రోత్స మందినావు

గీ కాళ్ళదారిచి, శ్రీరామ వంద్ర : భక్త
పరదః నీరాసమేతుఁడై పలులునిన్ను
భజనచేతును నతకంబుఁ బరమభక్తి
మానసానంద మిమ్ము; రమాచిరౌచ :

౨౪

సీ కౌవల్యనేత్ర విరాజంబుఁ చేపూర్వ
రక్షాజన్మైత : శ్రీరామవంద్ర !
రావణ సంహార ! రఘుపతి ! రఘువరా :
శేషకాయ : ముకుంద : శ్రీకులాంగ :
అనదిజాతుడగుచు మాంకిత సర్వక్ష :
మాయా మనుజుడేహ : మా ప్రియుండ !
శ్రీ విష్ణుయోధుఁడై - నీతతోఁగూడిన
రఘునాథ : పరదః శ్రీరామభద్ర :

గీ నిర్మలాకార : శుభ్రుల : విగమవేద్య :
ధక్తజన పారిజాతమా : పరమపురుష !
విన్ను చేపించు భటియాలకు; నమ్ములాంగ :
నిన్ను ప్రక్షింపవేయ్య ! సంపన్న దరిత :

౨౫

సీ॥ కాంచనాంబరలాఠి! కమనీయమౌ, ఇంద్రి
 వీంకాంతి శరీర : వీరజాక్ష;
 మధురాక్షమవి నేండుట్టులు కావించి
 మృత్యు దర్శితుఁడౌ - మందరాంగ :
 వానరవరులు, విశ్వామిత్ర, శ్రీ వశి
 స్థిది ముదిగణంబు - మోదమలర
 నీ నేవ నరతంబు - నెఱుపుదు మన్నారు
 నీరా నమేతుఁడౌ - శ్రీ కుఠాంగ !

సీ॥ కోటి లాక్కర చంద్రుల మేలి లేలు
 మీపు; వీరాననమునందు మెలగి భక్త
 జనుల రక్షించుచున్నావు నరసింహాక్ష :
 నన్ను రక్షింపు శ్రీరామ : బాగళయత :

సీ॥ వింజామరలలాఠి - వేద్య శత్రుముందు
 భరతుండు నీ నేవఁ జరగవల్పు
 శ్వేతాక చక్రంబుఁ ద్రియమున లక్షణ
 స్వామి వట్టియె నేవ నల్పుయలద
 కల్పవృక్షముగ్రింద - కమనీయమైనట్టి
 మణిపీఠమందు, వంబరము మెఱయ
 వాసీనుఁడై వట్టి - యజ్ఞాక్ష : శ్రీరామ :
 మువి జనార్దన పాద వసతి యుగళ :

సీ॥ నీకతోగూరి యున్నట్టి శ్రీ కుఠాంగ :
 రమణనీ! రాజుచంద్రు గారవముతోడ
 విన్ను నేవెంతు, భరియెంతు; నిర్మలాక్ష :
 నన్ను రక్షింపుమయ్య నంపన్న దరిత !

సీ॥ నరులు, రాక్షసులు వానరులు నిజా నేవింతు
 ఇంద్రిది నేవత లెపుడు నీదు

పాద పద్మంబులు - భక్తితో పూజింతు
 శ్రీ రామ ! రమణతీ : శ్రీవివాస :
 పరిరక్ష శాంతన ప్రభతోడఁ దుండుమా
 మేవి రాంతులుగ్గులు జానకమ్మ
 వామాంకమందు నంబానంబు సేయంగ
 నామె నాలోకిందు భవవరభము

గీ॥ భద్రదాసుభములను హస్త మునఁదార్చి
 అశ్వమును విన్ను సేవింప లలిత భంగి
 ముదు మోహన మూర్తివై మురిపినావు ;
 రామ ! నీ సేవ లాసరింతు ; భక్తితోడ

౨౮

గీ॥ కస్తూరి బొట్టుచేఁ గమనీయఁదెల్పాడు :
 వారిని ముద్దింపి ప్రసరి నెవడు :
 కరుణాపముద్రులై, కరుణాస్య కమల, ము
 ధువస్తు వెలసిన సంతోషకరులు
 కల్యాణ సంపత్తుఁ గలఁజేసెడు జాతు
 కొనల్యకుమ, ముద్దు గుణవాతు
 సుగ్రీవు రక్షించి - కుభము గూర్చిన జాతు
 మనసరాశ్రమముతోఁ దనరువాడు

ఆ॥ అర్చ్యతోటి సద్గుణవాణాసుభాసంబు
 సీతతోడఁగూడి చెలఁగువాడు
 శాంతనాథరములఁ గొమార యాపుఁడొ
 రాముఁ దలఁచు సతము వేయముగను.

పీ॥ కోటి దివాకరుల్ కోటివిరుల్లాశల్
 నీ శాంత పరిరావు విగమవేద్య !
 కొన్నభారంకార ! శ్రు లానవాసప్రి
 యా ! నవకాది పరియమి గణంబు

పరివారమై, నీడు పొడవడ్డంబుల
 నేవించు చున్నారు శ్రీ విరాట !
 ముత్తెముల్ కల్పముల్ దొరికిన నట్టి, కిరీట
 బండల దారియై - నివలయేళ !

౧౧ రామదండ్ర ! గై వేయి హరములతోడ
 వెలయు యన్నాపు; పై దేహి వీరకాపుడు
 నామె బుడకుంకుమూంకిరం బరిచినాపు;
 రామ ! నీ నేన సర్పద - రక్షకౌలుకు. ౩౦

౧౨ అంగన నుగ్గిరి హనుమదాదులు, నిన్ను
 నేవించు చున్నారు; శ్రీ రమేశ !
 బ్రహ్మ కంకరుడు, దేవతలు చిన్ సతకంబు
 విమలించు యన్నారు నేదనేడ !
 కల్పవృక్షముత్రిందఁ గనునీయి మాణిక్య
 సింహాసనముతో - చివ్విలాస !
 గుణవిధి కనువీర ! కోటి విద్యుత్కాంతి
 సదృశకరీర ! విదారధీర !

౧౩ రామ ! నేడవ్వయూపుఁడై - ప్రబలివాపు,
 తూర్ధిగాఁజూడఁ బరమేశ్వరుఁడవు నీవ !
 నీరతోఁగూడి యున్నట్టి శ్రీ బుభాంగ !
 నేన లొనరింతు; నన్ను రక్షింపుమయ్య ! ౩౧

౧౪ ఇందీవరాక్ష ! నీ మందర గాత్రంబు
 తోలు నేహముగల్గు పురుషులెవరు
 ముల్లోకముల లేరు; మురహార ! కమలాక్ష !
 శ్రీ కనుల్పాణముల్ - చేరియిందు
 ప్రీతిఁ జాల్పితివీపు; చివ్విర వక్ష్య
 లముగల్గి, వివిధ కల్పములచేత

బొలుపారెడి విచ్చిత్రభూషణ తతులదేఁ
జెలువారు దున్నావు ; శ్రీ కుతాంగః ।

గీ॥ రాచు : అజాను జాహుండవై ; మనోహ
రానయ కలివావు ; కోదాంధ్రునద్య
ములకొ, నీలమేధుఁడ్యము । మోదమలరఁ ౨౨
గులకు దున్నావు ; శ్రీ పతి । కొనువమున్ము .

సీ॥ అనందమైన, దిబ్బాకరజ్ఞానమును, 'య
తీంద్ర' పట్టణ మెందు తేజరిల్లు
పదునాటునేలు సువర్ణపు స్తంభముల్
గలు ముండున మందు గాగ్రియరుండు
మందారు వృక్షింజు - మువ్వమంజుంజు ; నా
నా రత్న అచిరమౌ . వాంఛమైన
సింహావనంజుండు చెలువారు ; రావిపై
సంస్థితుండై నావు ; జానకియను

గీ॥ లక్ష్మణుండు, నీ సేవల . లలితభక్తి
సేయుచున్నాడు ; శ్రీరామ : రిద్విలాస ।
పూతదాత్రిత । నీలా పమేక : విన్ను
తలన చేసెర నతకంజు - విలయసింహు ; ౩౩

సీ॥ ముక్కుంటి తాళ్ళయై - ముక్తినియ్యనదియై
తగునత్పద్యదూషయై - పరగెనెద్ది ;
సారస్వతి యయి, భగీరథు మాతురై
మందాకినీ నామ మొందెనెద్ది ;
లోక కిర్విషములఁ తోచార్చి, సురనది
యై, పావనంబై ప యట్టియెద్ది ;
ఇందు కాంతివశ్రీక వొంది, లోకమునందు
కీర్తి కరంజయి, గెఱలునెద్ది ।

గీ॥ అట్టి గంగ, పాదమూలందుఁ బుట్టె, నే-మ
హాత్మునకు : విష్ణురూపుఁడై యలకు నెవఁడు ?
అట్టి రఘువీరు శ్రీరాము సనఁడు దరితు
బ్రాహ్మణుని, సేవించెద నహారహంస,

34

సీ॥ ఏపాద ధూళిచే - కాన విమోచన
మందిన దానా దహల్యకాంత ?
మూడులో కంఠం పీడ నడంచెడు
శ్రీ రామ మెయ్యది చింత నలువ
పూర్ణచంద్రునివంటి - పొలుపారు, మందహా
నముతోడ దీనియ నరఘుఁడెవఁడు ?
వయ్య నేత్రములతో, పరమ పావనుఁడౌదు
తేజస్వరూపుఁడౌ - దీరుఁడెవఁడు ?

3

గీ॥ అట్టి రఘువంశ దీనకుండమలదరితు
దాద్యుఁడుదీక్షణాథుఁ దహరహము, కరు
కాంత రంగుడై మమోద్రోదు-నంతనమున
నవని చింతింతు సేవిండు; మతిఁదలండు,

35

సీ॥ కరకంఠములు, కాలి కడియములు
భుజీర్తులనుగల్గి - పొలుపుగాగ
మాణిక్యకుండల మందితుండై, హార
ములు, గొప్ప భూషణములు, నహ్రస
ములతోడ ముదుగాఁ గులుకు చున్నాఁడపు
శ్రీరామ : రఘురామ ! శ్రీ కులాంగ :
రత్నప్రభలతోడ రాణిల్లు నీ మాన
ములు, జానకీ నై నమలమమోద

గీ॥ మలరదాక, గగిర్పాటు తావహించె
సీత చిలువప్పుతోడఁ గాలచెమ; మురుంద :

వరదా రఘువంశ చింతమా! భక్తసులభా!
గుణనిధీ! విన్ను సేవించు; కుమారమందర.

౧౬

సీ॥ కోటి మన్నభరణ! కువలయాశ్వామ! శ్రీ
రామ! సీతావతీ! రమ్యరేణ!
పూర్ణదండ్రాస్యః సౌంధ్యులుగొల్పూ జలధర
కోమలదేహ! అగ్రజారవరద!
రవివంశభూషణ! రమ్య చరిత్ర! శృం
గారలోల! ముకుంద! కాంతసిత
స్తనయుగ్మమందు రత్నవృథల్ చిమ్మెడి
మణిహార పంక్తుల మధ్య నీవు

గీ॥ రామ! వెలుగొందుచున్నావు రమ్యభరణి
నీరు శృంగాలరేష్ట పద్మినుడవయె!
జానకీభాగ! రఘువరా! నరసింహాక్ష!
సంస్తుతించెద; యీశముల్ సంహరింపు.

౧౭

సీ॥ అచనిజాత్రవ కుంకుమాంకితంబై నట్టి
గొప్ప పక్షవల మొప్పె నీకు
వందారు మందార! బృందారకమృత!
మందర కుభగాత్ర! కుభ్రరేణ!
జానకీప్రియ! మనస్సాయ నీంశరీర!
భూషణ తతులనే మోదమంది
వామభాగంబున - భూమిపురిక, కూరు
యందంగ, ముదమున నొప్పినామె;

గీ॥ ఉచనిషత్తులెప్పు యుద్వలంబుగ విన్ను
ప్రోత్త మొనరనయ్య - శుభ్ర రేణ!
నీరు సామ్యమెవరు నిక్కంబుగా లేరు
నీరు సేవనీతు - సీతజాక్ష!

౧౮

పీ॥ అవదినాస్తవ కలశాలింగగనంబున
 మోదంబునొందును ముణియోదాదు
 పూర్వ చంద్రునితోలు, ముద్దు మోమునుగల్గి
 ధీరాత్రి శయనమై తెలుగువాఁడు
 పారవంతులతోడ నలరారి, చిలునపుట్ట
 జిలుకుదు నానంద మెలలకువాఁడు
 రఘువరా : పద్మాక్ష : రమ్యమేళు శరీర :
 శ్రీరామచంద్ర! పక్షింద గమన !

సీ॥ భక్త చింతామణి : రామణ ! ముకుంద !
 శ్రీశ : పీతాపతి ! నరసింహరూప :
 నా మనోహరి పసియించి రామ : పన్ను
 రక్షణయోము ; భజియించు రక్తితోడ.

౩౯

పీ॥ సురసుతిపాద్య : మందరమేళు పరమాత్మ :
 బ్రాహ్మణ పంశ సందర్శకుండ :
 లోకసౌలక : బుద్ధితోక మోదిత గుణ
 దాత్మత : శ్రీరామ : వామనేత్ర :
 అదితారాయణ : అభివిద్యాస్థాన !
 పైదేహారమణ : శ్రీ వాసుదేవ :
 నిఖిలాయుధములందు - నేర్పరి యైనావు
 పర్ణితుడై, నీవు పఱచినావు

సీ॥ పీత లంగాదు బొట్టుగాఁ తెలుగుచుండ
 మెలపు ప్రభగం వేస్తుముత్ - మేనదాత్రి
 విర్య శృంగార రవికుడై - పీఠజాత్మ :
 పరగుచున్నావు; శ్రీరామ! పందపములు

౪౦

పీ॥ రఘుపతి ! శ్రీరామ ! రావణ మర్దనా :
 రత్నాకరనివాస : రమ్యహృదయ :

రణజిత విశ్రంత : రాజీవభోజనః
 కోటి భాస్కరశేఖ : కువంద్యోజ !
 నీలమేఘశ్యామ : వివర్ణవిజయశామ :
 వ్యావరణావ : శౌరజ్జనతావ :
 కర్న భూషణరేహ : సూక్ష్మ శాంతి విలాస
 శ్రీవతి : భూపతి : దివిజలావ :

A|| నీత పశవర్తి యైనావు ; శ్రీ రమేశ :
 ఇంత మా శేఖ కొయవ : శ్రీ వంశజాక్ష
 భక్తి భరియింతు వెన్నును పశువునుష :
 దిరకుభాకార : వివర్ణలక్ష్మీవిహార :

౪౧

B|| తాళక కుర్చించి, తపసి యజ్ఞము గాచి
 ముక్కుంటి నమపును జక్క విజిది
 దేవతా హితశాంక్ష - దివ్య దళావళా
 రణజితాదాల్చి, శ్రీరామచంద్ర :
 దుష్టసంహారణులు - శిష్టరక్షణము, న
 త్విసయట్టి జగజ్జిట్టి - యనభుక్తుూర్తి
 పాదరూఢి నహంబు పాదంబుఁజోతార్చి
 మంగళకూపుఁడై - మహిమఁజెంది

A|| గొప్ప బలము గలిగి - కోదండమును దాల్చి
 రాక్షసాళి నెల్ల - అయియెనువర్చి
 మునుల పాదుజనుల - మనముగ రక్షించి
 బరగిజావు ; తామ : వందనములు,

౪౨

A|| నీంగ్రతుండ : రాజీవ శ్రేణయగళ :
 రామచంద్ర : రమ్యశ్రేష్ఠ : తామభద్ర :
 పూర్ణచంద్రానన్య : సౌందర్య భూషణుండ :
 వీరితి పెంపార, నాకుఁ జేయొకచిమ్ము.

౪౩

సీ॥ నిక్కురిద్దముతోలు - చెక్కిళ్ళుగలవాఁడు
 వడ్డు మొఖుండయి, వలులవాఁడు
 గజదుండముల పంటి - భుజదండములవాఁడు
 గుణ సమాహమునకుఁ గోవిందుడు
 అధిక లేటస్సువ కన్నుకుండమువాఁడు
 తీక్షణాక్షుండై న దీరగుణుడు
 ముల్లోకముల యొక్క - మ్రొక్కులందినవాఁడు
 అరుల యాపదగించి, యలయవాఁడు

గీ॥ రామచంద్రుని నా మనోరాజ్యమందు
 నీరనివాసంబుఁ జేకొని, చిత్తకుద్ధి
 నిర్మలంబుగ నాకిచ్చి నెగడుగాక ।
 యీతని భజియించి, సేవింతు నమదిసంబు.

౪౪

సీ॥ కోదండమును, నీ భుజాదండమునఁబట్టి
 కత్తిరి చేరియ నమయిమందు
 భారాఁగి నీ నేహమునుగ్రమ్మి; రణరంగ
 మల్లకల్లోలమై - యాపహించె
 శ్రీరామ । ఇంద్రుని బృందారకులు విన్ను
 తొగడంగ వర్షించెఁ బూజనాన
 మరిన నేహముమీద మందార పుష్పముల్
 వర్షించి నీ తాత పథమునందు

ఆ॥ దుక్కలట్లుతోనె; మందరానార । గ
 గన, వచ్చక కరీర : కమలవయన :
 బలముగల్గి శత్రు భంజన మొనరించి
 నాపు ; రామత్మన : కాపుమయ్య :

౪౫

సీ॥ శ్రీరామ మౌలంబు చెవుల కామోదంబు
 సేవ్యంబు భాగ్యంబు; శ్రీకరంబు

శ్రీరామ మంత్రంబు శ్రీ మోక్ష విలయంబు
దురితాళి సంహార తరమంబు
శ్రీరామ మంత్రంబు క్షేమంకరంబు, పం
సార మహావార్ధి తారణంబు
శ్రీరామ మంత్రంబు శ్రేష్ఠమజ్ఞానంబు
మానవ్యంబు దివ్యంబు మంగళంబు

A|| శ్రీకుటంబు పూజ్య శ్రీరామ మంత్రంబు
మమంబు దివిజ తతుల మంత్రంబు
భవ్యరామ మంత్ర పతనంబు సతతంబు
నలువ పరియోగాదై జనమంబును

41

B|| జనకజామల పద్మ - పునమధువానెడి
మత్త భృంగం నీవు - మానవ్యచరిత :
రాజాలనెల్లర - రణమందు నెట్టి, వె
య్యంబుఁజే కొన్న, రాజాధిరాజ :
పాపాంధ తారంబుఁ బాణఁద్రోంగ, మార్య
భగవానుఁడై నట్టి - పాపరహిత :
అజాను బాహుఁడై - యేరవింద వేయఁడై
శ్రీ కులాంగము తోడఁజెలఁగివాఁడ :

A|| జానకీ నాథ! శ్రీరామ! నవయ హృదయ :
మౌని మానవ హంసమా : మాదు నిత్య
చింతలనీవాపి రక్షింపు శ్రీనివాస!
రమ్యగుణదామ : శ్రీ రఘరామచంద్ర!

42

A|| ఒక్కచేత బాణంబు, పేజొక్కచేత
ధమపురాత్మియు శ్రీ జటాధారిచగురు
సోదరుని తోడ, భార్యతో మోదమంధ
దిరుగు శ్రీరామ! జోహారు! పరమపురుష

43

- A₁ రాకు గుణపాండ్య! శ్రీరామచంద్ర! విన్ను
గాండ రావణాసురు, ముఖ కమల మతఃగు
జానకీ నేత్రకుముదముల్ వంకనించు ;
చకల జీవచకోరంబు వహజముగను
చెందు నాదండమోరాసు : శ్రీకులాంగ :
నాడు మనమున విహరింపు మాదరమనన ౪౯
- A₂ రమ్యచేమ, మనోహర, పులావపురుషు
జానకీనాథు, జగముల శౌర్యధీరు ;
సఖిల వృక్షవరుల ముకుటాశి, చేత
వంద్యమౌ పాదపద్మ, శ్రీ వరు సుతింతు, ౫౦
- A₃ రాజ సింహావనమిది, రత్నములను
భావితెరు పాదకమలు, వీణావహితు,
చేతనాపేపుష్టి, శశిసూర్య నివృణ్ణ నేత్రు,
రామచంద్రుని, రఘురాము, రక్షిఁగొలుతు, ౫౧
- A₄ వరదవిరాలాజి, రాక్షస వంశనాథు
శిష్ట జనసౌముఖ్య, సుగ్రీవు నిష్టవలుని
భునుని, వేదాశ్రయాంగుని, రఘుజనాథు
రామచంద్రుని, రఘురాము రక్షిఁదలతు, ౫౨
- A₅ వరదుఁ బర్యవసేస్తుని, భక్తజనుల
పారిజాతంబును, ప్రసన్ను, భామచంశ
తిలకు, రాజాదిరాజాఁ గిర్తిప్రదీప్తు
రామచంద్రుని పేరింతు ప్రేమ తోడ. ౫౩
- సీ విద్యాధరులు విన్ను - వినుతింతు యన్నాదు
పేరింతు యన్నాదు చేతనా

గంధర్వులెల్ల దీగావయెవరులు
 వైద్యువ్యయోధుఁడౌ - భూరితేజః ।
 అదైక్యతమాపంద మవ్యక్త రూపముల్
 పురుషోత్తమా : విన్నుఁటొంది యెందు
 కడగంటి యాపులఁ గనుల, ముదముతోడ
 వినుఁగాంచుచున్నది నీరజాక్ష !

AII రాను : పద్మావనమున, విరాజితదళు ;
 అది మధ్యాంతములులేని యెదుర్కా : ము
 కంద : వినుఁజింత సేయి, మానుఁదరంతె ;
 రక్షిసేయుము నతము శ్రీరాను చంద్ర । ౫౪+౫౫

AIII మకర కుండల నదూచు - మందహాసు,
 అగరిమితుగ్గి, విందీవరశ్యాము, పీత
 వస్త్రధారు, భూషితదేహు, భావమాను
 రామచంద్రుని, రఘురాము, కత్తిగొలుతు ౫౬

AIV పరగఁ గోదండమును దార్చి, యరులనెల్ల
 భుజ పరాక్రిమోత్థతి, రణభూమియందు
 నేల మట్టంబు గాంచిరి నెగడు యందు
 రాను : శౌర్యదైర్యోపేత : రామచంద్ర !
 దాను కుండల కర : దీందీరహాస :
 ధరణివాధేంద్ర : దీర : వేదండయానః ।
 రామణా : రామగుర : పశ్చిష్టానవరద
 విన్ను భజియించి సేవింతు ; పన్నుతాంగ ! ౫౭

SI హరిహాయస్వాంత మం - దాదిర్వపంబాయ
 ఘోర భయంతొందు - తోరముగను
 పవ్రలోకములందు - శబ్దంబు వ్యాపించి
 పలుకు పుట్టించె నెవ్వలముగను

వస్త్ర వస్తుద్రుమోర్ - స్తంభింతె; పాతాళ
 లోక వివాసులు - వ్యాకులమున
 గలంగుటొచ్చిరి; వస్త్ర భుల పర్వతంబులు
 కదలి, యల్లాటె, సక్యంబుగాగ

AII రామ : ఏ వాహు బలమున - బ్రహ్మలై న
 హరుని కోదండమును బుట్టినట్టి, తీర్థ
 మైన, శర్వంబులే, వింతలై న వింత
 అవయవయ్యెను; శ్రీరామ : వదయగమను । ౩౮

సీ॥ బ్రహ్మాండ భండంబు - బ్రహ్మలై పోయెను
 భండంబు లై పోయె గగనవీధి
 అదిశేనుడు, భయమంది, వదలెను
 అట్ల కర్ణాలమై యాలె వవరి
 దిక్పరుర్ జ్ఞునించి - దిశలను వీరిరి
 భుల పర్వతంబులు గ్రుంగి భువిని
 దుక్కులన్నియు రాలెఁ జూర్చ మార్చంబులై
 గ్రహము లన్నియుఁడను గతులఁదప్పె

AII శ్రీరామే : నీవింటిదొ - వారియొక్క
 భ్వరి, దశదిశలకానింది, విశ్వంవహండ
 జరిపెనీరిరి; శ్రీరామచంద్ర! కాంత
 మూర్తిని, ధరించి, కావుమా - భువనమొందు ౩౯

AII సత్యమూర్తిని! కండవృక్షంక మైన
 నిండు కోదండమును బాల్చి - విశ్వజయము
 గొన్నవాఁడవు; భూమాక పున్నెమొలె
 పుణ్య రామావతారంబు జొందినావు;
 ఇంద్రుఁడాది, దేవతంతో - నెవ్వరు సేవ
 గొనుదునున్నావు : రామ ! మాకోంము నైవ

కనువునీవ : నీ త్యాగంబె - తమను మాకు
దండములఁ గొనుచుయ్యె : కోదండపాణి ! ౬౦

సీ॥ మందారముల తోటయందును, చంద్రశాం
తగ్గుహంబు; బాని యంతరమునందు
బంగారు పీతంబు - రంగారు; బానిపై
పీతాసపేరుఁడై - శ్రీకులాంగ
హృద్యున్నచాఁడవు; కొలువగా భరత, త
క్ష్యులులు, మారుతయును - మమకతోడ
ఇందీవరశ్యామ : ఇనకుల భూషణా :
శ్రీరామచంద్రుఁడా - శేషశాయి !

ఆ॥ పీతదశ్యామ ! రఘువలా : విర్యమంద
వోవ భూషిత వదన : తోహతునికు
నాదు తానభ్యయంబు, తోనాదనేసి
చిత్తశాంతిఁజేహృద్యమా : శ్రీరమేశ ! ౬౧

సీ॥ రత్నకంకలు హస్త : రామచంద్రవృథా :
మందార వనములో, మందలాంగి
భూతాత యొందరిపై - పులకాంకురము లంకు
రింప, నామెను తొగిరించినావు
మణిపాదుకాద్యుతి మహిమతో, నీ పాద
నలములు గాంతితో జల్యమాడె
నట్టి పాదములతో - యానంద రూపుఁడై
మందారమును నల్పు పార్వతోమ :

ఆ॥ రామచంద్ర : దయాపాంథ్యి : రత్న తోడ
దర్శనంబిమ్ము ; శ్రీవాక్పూజరసమ్ము
కొంత నాప్తివైచిత్త్యము : శాంతమిమ్ము ;
అద్యుతానంద : శ్రీరామ : హరి : మురుంద : ౬౨

పీ॥ పీతా దేవదత్తందత్త పీమలో శ్రీరామ :
 నవము, నీహస్తముల్ - నందరిందు,
 ధూతాత ముఖవర్ణమును, నీయ తెమ్మొవి
 భృంగంబు తమివి - చుంకించుచుండు
 తంకణ ద్వమలతో - 'వోంకార' శబ్దంబు
 హెచ్చు పరిశిత్తుచి విచ్చుచుండు,
 రాజుదండ్రుండ : శరత్కాల దండ్రు
 బురుడిందు వీనపుష్ప పుణ్యపురుష :.

గీ॥ రామ : తారక ముంగ్రిమై - రక్తితోడఁ
 తెలఁగె నీ ముద్దు నామంబు; చిత్త కుద్ధి
 విచ్చు నేమిందు భక్తుల తెన్నుదేవి
 భయము గల్లునెఁ శ్రీరామ : భద్రమూర్తి : . ౬౩

పీ॥ భరత శరస్వములు - భక్తితో నేమింప
 లక్ష్మణుండు, గరంబురక్తిఁగొలువ
 నీల, నలాంగదుల్ - నిష్కమెక్కుదు మంద
 రావణాసులులు, గరములు మోద్య
 ముగ్ధిషుఁ దనయంబు - తోహారు లప్పింప
 శ్రీ భరద్వాజా లాశిర్వదింప
 గారేయఁడు, కబ్బి గోతమ మునివరుల్
 విసు నెద్రాప్రార్థింప - నెమ్మితోడ

గీ॥ రామ : పీతానమేతుఁడై - రక్తి తెలఁగ
 అమర పోమాణ్య పీతస్మృతైవ తరులు
 ముందు, నెక్కికింతగ్గి తీతమందుఁదలఁచి
 ననుఁ గృతార్థుని నెల్పుమా - నాగశయన . ౬౪

పీ॥ శత్రుదామరములు - పొరుత్తి పోదరుల్
 బట్టి, కురుషులు - భక్తి నలువ

సామీరియును, విశిష్టణుడు, ముగ్ధివ వ
 తాంగదాసులు, సేవ లండదేయ
 తా తోడపై మన్న - సేవా మహాదేవి
 గౌరవించుచు, సహకారమొనర్చి
 జ్ఞానమంద్రికను, హస్తంబునగా దరియించి
 పరతత్త్వ తోడం బరగఁదెచ్చి

॥ వక్త్ర సామగ్రిజ్య పంచాంగసముదయ, ముదము
 తెలుగ పవియించి యున్నావు ; శ్రీ సమీక !
 పరద : శ్రీరామచంద్ర ! నానై యొకింత
 కరుణఁగల్గి కషింపుము ; శరణు : శరణు

౬౫

॥ క్రియలగు తెలికొండ్ర వేకుకఁగొడుచు
 తాల్కంబు గదపివ వాడ వీవు
 పూర్ణ చంద్రుని వంటి ముద్దుమోమును గల్గి
 పీఠాంబరంబును ప్రీతిఁదాల్చి
 నీల పేరుకాదు : నిధిం చరాచరం
 బులను, గురుండదై - ముద్దుగాగ
 సోదరుల్ భృత్యులై - ముఖముగా నీసేవ
 పలువు రుండంగ, నానామ నానా

॥ యుగళ మొప్పుఁగ శ్రీరామ : నిగమవినుత
 వెంయి చున్నావు భక్తి పేదంబు భిక్షు :
 సాన నంసార తయముల నాయఁబోయి !
 చిత్త కాంతి నొసంగుమా : శ్రీవిభావ !

॥ నానీ మానస సరసింబువేళి,
 దోహదఁడై గ్రాంతి వాతకముగ
 రక్తు దీపములచే - రంజితంబై నీ, నీదే N.
 కి గృహంబున నీవు తిలకోడ

అరిమళ పుష్పసంభరితమా పామ్మపై
శయించి భార్యతో సౌఖ్యమంది
రమణంశబంధిని - రత్నమై శ్రీ రామ :
మహాకాళుతోడ - మందరాంగ :

AII పెరియో చున్నావు ; రమణశి ! విష్ణురూప :
చిన్మయానంద : గోవింద : శ్రీమృతంద :
నిన్ను పేదించు. భరియించు, నిర్మలాత్మ :
నన్ను రక్షింపుమయ్య : నంపన్న దరిర ! ౬౭

సీ వారిని బంధించి - వనదళులను గూడి
లంకాపురముజొర్చి శంకరేశ
వంభ కర్ణాబులఁ గూర్చి, లాక్షమణును
నేల పుట్టమొసర్చి, నిగమనిమత
రావణుఁబరిమార్చి యోవిధివలుని, లం
కా లాజ్యముననిర్చి, కాంత దీత
తోఁబుష్పకమునెర్చి, తోషణుతోడ, న
యోద్యును పేదేసి యోగి వినుత !

AII రామ ! యారాజ్యము వహించి, పేదముగను
ప్రణలఁ బాలించి వాపై, సంబరముతోడ
నిన్నుఁ బ్రార్థించి పేదించు. నన్నుతాంగ :
చిన్మయానందియొసఁగుమా శ్రీరమేశ ! ౬౮

AII రత్న కుండల కాంతిచే - రమ్యమైన
గంధ భాగముల్ గల్గి, కోడందరామ :
కుదులుగమ్రారి బొట్టు నంపదను చార్చి
విమల, తర్జాంత దీత వేత్తములతోడ
సౌగను గుక్కెడి శ్రీరామ : మందరాంగ :
వరద ! తరుణా కటాక్షముల్ ప్రసరజేసి
వాహ్మదయనుంచి వసియించి వాగవయన !
నిత్య సంతోష మొనఁగుమా దీతవాత్స ! ౬౯

పి. ఎవ భువనగంగాఁ జేసిన వాడవనీ
 విభిల రాజులు నిన్ను వెచ్చిఁజేరి
 మణిరీసములచే - మారితంబై వట్టి
 శీర్ష భాగములతో - హర్షములర
 విను పెండ్లిబుచ్చుచున్నాడు నీరజ లోచనా !
 ఇనకులదీపకా : ఇంది లేక :
 లారితంబై న, కల్యాణ రీతోత్పద
 ములచేత నతలంబు ముదము తోచ

న వెలుగుచున్నావు నీరతో శ్రీకృపాంగ !
గొప్ప వైభవ మూర్తివై - కొమరు మీలో
యెట్లు వాడవు - భక్తియందు, వస్తుతింతు.
రిత కాంతి నానంది కవీంద్రుమధన .

మెలుపు కరణః బ్రకాశించి, మేటి మకర
 నందలమొందె, శోభిల్లు - గండభాగ
 ములః ప్రకాశించి శ్రీరామః, ముద్దుగులుకు
 రకన మనలంబుచేత, విరాజమాను
 దగునుః కీతాంజలమదార్పి, నిగమచినుత,
 జంద నిలగిర ! శ్రీ జానకి, మ
 దోహరా ! గొప్పశాంతితో, మోహనంద
 వగుచు యద్భువు; సేవింతు నభరణమిమ్ము.

పద్మ దళనేత్రములవాడు, భద్రముఖి
దాసహస్తుండు, చారు హావలలు వాడు
నీల వీరవ దూపుండు, విద్యుండు
జానకీ ప్రాణవాళుండు, రావణముల
వందరించిన భీరుండు, సాహసము, ప
రాక్రమము గల్గినవాడు శ్రీరామ చంద్ర

మూర్తి ; తొందరగానుగ్రుంతు, మందము తెలగ
మన్నునో నీతి విహరించి - మనుయగాతి!

౦౨

పీః భూధారమును, మాన్యుగా, భక్తియునుపై
దేవతల్ నిన్నుఁబ్రార్థించి, సూర్య
వంశంబునకా బుద్ధి - వర్ధిల్లి వాఁడవు
మాయా మనుష్యుడై, మహిమతోడ
రాక్షసులను ద్రొంచి, రామదండ్రా! నీవు
జనముల పాపముల్ - నలహరించి
బ్రహ్మవ్యరూపంబు బడసివ వాఁడవు
ప్రకటైవ సత్కీర్తిఁజెందినావు

గీః జాననీవాత : కెందన్ని చంద మొప్పు
చరణ యుగములు గల్గిన - పార్యతోమ !
నిన్ను సేవించు, భజించు నిష్ఠతోడ
నన్ను రక్షింపు మతవ : నంపన్న చరిత :

౦౩

పీః మా కాశ్రయందై - మాయాశ్రయందై
మాయతోడదడెయ - మహిమదీవు :
ఉద్యదంబు, ప్రితి లయోత్పాతములకెల్ల
గారణ భూతుడై గ్రామ దీవు :
ఆనంద పొందుకొనె - యమలుడై, జ్ఞానవ్య
భూషణుడై - వెలుగొందు భావు దీవు!
తత్త్వవిరుడయి నీకా మనోనాథుడై
అద్వితీయందంబు - యలరు దీవు !

గీః రామదండ్రా! నీవె! రక్షకుడై నావు
నిన్నునమ్మినట్టి - విరక్తులకు
భయములేయి, రాగ బంధము గవరాదు
అభయమిచ్చి, ప్రోవుచున్నట్టి : వరద !

౦౪

పీఠ కౌటిలాస్కరశేఖః కువలయాలంకారః
 రత్నకుండల వారిః రామచంద్రః ।
 కీర్తిలక్ష్మీకిషిపు - మూర్తిస్వరూపుఁడై
 అఖయ మెఘగుసల్టి యోధిరేవ !
 అవతారమూర్తివిః రవిచంద్రివతా ।
 ముక్తిఁజే మాచ్చెడి శక్తివీవే ।
 కిష్టుల రక్షించి, దుష్టుల క్షించు
 శక్తిమణివి నీవు రామచంద్రః ।

గీ॥ శ్రీ కుఠాంగ! పరదః విస్మయః కమలామి
 అర్చితాః ముకుందః హరిః మూరారిః
 సారసాక్షి శావకీరమణా! నీవు
 స్మరణ వాకౌసంగుమా - పతంజలు

౧౫

పీఠ మానస భృంగమా మందార మమమురో
 మతరంద రసమొందె ప్రకటితంజు ;
 దాన, వేమి పంజుః కర్మాక్ష కామమో
 శేషులనెరు, పురుషార్థమణు నాలు
 రసమణు శ్రీరామ - ల, సదంహ్రి కమల, యో
 గ్యమూసందు రోర్జులు మధువమా ; ర
 కలమేల : శ్రీరామ పాద పద్మంజుల
 తేరి, మధువు మనసార గోళిల

గీ॥ మా విదారమేల మనస నుజంజు
 లకఁగిః ముదముగల్గు వెడరు మాను ;
 భృంగ అస్మమదికరించు విక్రందిరి
 మనరః వేరు శలవ జనను నీవు.

౧౬

పీఠ రామందు సరళంజు రక్షించు, శ్రుతుభ
 యంజును బోనాడి యధికరక్తి

రాముని భాగ్యవంతు ; రామునిచే గొప్ప
 యజ్ఞాన తమిర సంహారబహుమతి
 రామునిచే, యహారహామ నేగాంపింతు
 రామునికంటె, పరంబులేదు
 రామునకు నమస్సు రక్షితో చేయుదు
 రాముని యందు విశ్రాంతి నాకు

AII ఓయి : శ్రీరామ : పేగరావోయి ! నీదు
 ముద్దు నెమ్మోము జూడంగ ముదముగల్గె ;
 నీ దేరణ పేనవాకిమ్ము ; వీరజాత్ !
 జాపకీవాత : శ్రీరామ : జాగు పండు.

AII నల్ల కలువఁబోలు - నలుపు దేహమువారు
 కమల లోదనుండు - కమల హీనుండు
 రక్షి నొక్కమాటు ప్రార్థించినకా జాలు
 రక్ష చేయఁగలు రాఘవుండు.

AII జాన్య విసాదమింత శ్రీహరి గోచరమైన
 జాలు, రాక్షసాకి నమయుచుండు
 నట్టి రావ మూచినట్టి, శ్రీరఘరాము
 నాశ్రయింతు నతము నదికథక్తి.

III తివ్యధనువు చేతఁ జేసెస్వరూపుఁడై
 తిజలలంబునె, రోద్రము, గవళుని
 భూతులీలాన్యుడై - రోష కషాయక
 నేర్పుడై, నిష్ట బూజీరమండు
 విత్వరామంబుగా - విగదిగట్టే మెలుయుడు
 వచ్చు జాణంబులఁజట్టి, శ్రుతి
 నివహంబు సురీంచి, రవివంశ తిలకమా !
 భోగంబుఁజుగించిన దాకరతివి :

A|| వీర లక్ష్మీమనోహరాశార ! భార !
 ఇంద్రుడెప్పుడు నిను, ముతి యందురుదు
 వీరరాఘవ ! శ్రీ పతి ! వినుతిపేతు
 రక్షపలుపుము ; శ్రీరామ రాఘ వేంద్ర !

౭౯

పి|| శ్రీభవన శక్తిపై - తిరిగిన రావణు
 దెగటార్చి, శ్రీరామ ! దీపమేత !
 వామహస్తమునఁ జానము, యామిపై నిల్వ
 జానముఁ గురిచేరఁజల్లి, శ్రీప్ర
 చ్ఛన్నపు - ముదముతోనున్నావు ; నీ కన్ను
 లెలుపుకాంతి వహించె నిందిరేశ !
 కాయము వందెన్న - గాయముల్ గప్పదె,
 కోటి భాస్కర శేఖ ! కువలయోక !

A|| వీరలక్ష్మీమనోహరాశార ! భార !
 ఇంద్రుడెప్పుడు నినునుతియందు యందు
 వీరరాఘవ ! శ్రీ పతి ! వినుతిపేతు ;
 రక్షపలుపుము ; శ్రీరామ ! రాఘవేశ !

౮౦

పి|| శస్త్రోత్తముల తోడ పన్నుద్ధుడై, వీర
 వానరానకి తెల్ల భయముగొల్చి
 శ్రోధవ్యయాపుడై - యాకీపిక్షణములు
 నిప్పులు గురియంగ నేలమీద
 వట్టపోవము తోడ నరుదెయి, కుంభక
 ద్ధుని, నేక జానమునను పద్రించి
 నుర, కపిసంఘము కోర్కెల్ల, ముదిముతో
 ముసులు నికాటాతీంప ముద్దుగాగ

A|| వీరరాఘవ ! శ్రీ పతి ! వెలమివాపు
 వీరలక్ష్మీ మనోహరాశార ! భార !

ఇంద్రుడెప్పుడు విన్ను మ్రోతించుచుండు
రక్షనలుపుము, శ్రీరామ! రామచేత!

రా.౧

సీ॥ రాక్షసోన్నతుడయ - యోగ బాణాగ్నిచే
 భీషణ మూర్తియై - వెలయువాఁడు
సేవకాపకచేత - సేవించ బడువాడు
 పొర నాదము సేయు క్రూరుఁడెల్ల
విశ్వాంతాః వేదించు కళోరుండు
 లంకాదిశాఖుండు - రావణుండు
శ్రీరామ! నీ చేత నవపన్నిరివి తేర
 విశ్వాప్త యందు నపేతుఁడగుచు

సీ॥ దిక్పతులు, భోగభాగ్యమందిరి; వివిజాలు
మతులు నర్చిరి; శ్రీపతి! మ్రోతినానయై;
వీరలక్ష్మీ మనోహరాకార! శూర!
రక్ష నలుపుము; శ్రీరామ; రామచేత!

రా.౨

సీ॥ కొనల్య శ్రీమాత గర్వాన్నితో నీవు
 పూర్ణచంద్రుండవై - బొడమినామ
మౌనిని నిర్మల - మానసాంభోజమన
 వికసించ మాయుడై - వెలసినావు.
చార్మిక గుణముతో - ధర్మరాజాను బోరి
 ధర్మామృతై నీవు - దనరి నావు
మారీయ, బాణాగ్నిచే యావు మాపిన
 కొరక ధనుండువు - పద్మరీత!

సీ॥ వీరలక్ష్మీమనోహరాకార! శూర!
ఇంద్రుడెప్పుడు వినుఁ మ్రోతించుచుండు
వీరరాఘవ! శ్రీ పతి! విమలపీఠ
రక్షనలుపుము; శ్రీరామ! రామచేత!

రా.౩

A|| దండకారణ్యమందు, కోదండరామ :
 తిరిగి రాకాది మూకల తీవ్ర బాట
 కనుల సంహార మొనరించి - వెకల మాచి
 నావు ; గణతుండములఁజోలి - చేప గల్గి
 నట్టి - వీధుల దండము లొత్తిగాంచి
 శత్రువుల మూక - జరిపి నాశముఁజేందె
 వీరలక్ష్యమునోపాదాకార ! కూర :
 శ్రీ పతి! రామదండ్య! రక్షింపు మభవ : 678

B|| సుతుమారదేహులు - సుందరాశారులు
 ఇల పరాక్రమములఁజగగువాడు
 పుండరీకంబులఁజోల గన్నులవారు
 కాంతులు ధర్మ విదారవరులు
 ఫలమూల భోజనుల్ - పల్కులవారు
 తరుణులు, వైశ్యవర్ణసులు భుజులు
 వీరులు, శ్రీధనుర్ధారులు, దళరథ
 పుత్రులు, సుగుణ పవిత్రులమర

A|| సంస్తుతులు, వేదవేద్యులు - పారసుతులు
 మానసియులు, రామలక్ష్యులఁపూర్వ
 పోదరులు, భక్తజనులకు కుళములొసఁగి
 విజయు లగుదురు ; వారల వినుతిపేతు, 679

B|| పాపాలవిది, రూపుమాపెడి దహనంబు
 పాపనంబుల మేటి పాపనంబు
 ధర్మవృక్షమునకు ధరణిలో నీలంబు
 జీవనంబులెల్ల జీవనంబు
 అఖిల కుళంబుల కాదికారణము, మో
 క్షప్రాసమును జూపు కరిమి నాట
 పాంథాపశి లారి లక్ష్మింబు ; కవిదయన్
 ముత్యంబులఁజూలెరు పరిరమంత్ర

A|| మరయ శ్రీరామ నామంబు దురితహరము
 దింత నల్పెడువారికి శ్రీకరంబు
 బుట్టి మాంధ్యంబుఁ బోగొట్టు శుద్ధిమంత్ర
 ముట్టి మంత్రంబుఁ జార్చింతు నహరహంబు. రా

సీ|| దశరథ ముఖపద్మ దశమ విష్ణుఁగఁజేయు
 సప్తాశ్వమూర్తి ; కొనల్యమాత
 కలువ కమ్మల విష్ణు భయవలలేడు , శ్రీ
 జానకీ మానస సరసునందు
 విహరించు హంసంబు ; వినుత యశోమూర్తి
 నేత్రపద్మంబుల నీటుకాడు
 అజానుజాహంబు - సఖిలలోకంబుల
 కక్షలు నలిపెడు దీక్షవాడు

A|| దీనవత్సలుండు - దిక్కులేనట్టి వా
 రంకు దిక్కు ; ప్రియ గణగర్వాడు
 దశరథాత్మజుండు ధర్మాత్ముడనయంబు
 మమ్ముఁజ్రోడుగాక : మమకతోడ. రా

సీ|| సత్యంబుచే, లోకజాలముల్ పడునాదు,
 దానంబుచే, దీనమానవులను,
 చిత్త శుద్ధిగలట్టి - పేదచే గురువులి,
 భనువుచే, శకుల - లాఠి నీవు
 ఇక్ష్వకురామ : జయించిన వాడవు ;
 'రామ - రామా' యన్న - వామమొందె
 భవనీజములనెల్ల - భర్తించి, సౌఖ్యంబు
 లర్పించు, సంపదలర్థి నొనగు ;

A|| రామ ! నీనామకీర్తన - రక్షి నలుపు
 వారలకు యదుదాళం - భయముచేడు ;

మృత్యునీతి తొలంగు; నమ్మితి కలుగు
రామ! శ్రీరామ! కమలామ! రామచంద్ర!

రా

మం॥ అన్నకు మదిరోపి - యోక్తయింపంగ
శ్రీ విరీషణుని, రక్షించితి వీవు;
శ్రీరామ; నీనామ చింతనంబందు
ఎట్టి సామర్థ్యంబు - గుట్టుగా గలిదో;
నర్వేళు దొక్కందు-కాంధవి యొకతె
బ్రహ్మదేవుఁ దొకందు - భారతియొకతె
వాల్మీకి యొకరుండు - వ్యాసుఁదొకందు
నర్మపుఁదొక్కందు - శంఖి యొకరె
యొలుఁగుదురో; లేదో; యెఱిగి రెవ్వరు;
యెఱుఁగు మానిపినేను - యెకరె యెఱుంగ
శ్రీరామ; కఘరామ; చివ్వయారా;
రక్షించి కావదే - కఘవతి; రామ!

రా

మం॥ కృత్య మీశార్య - మకృత్య మీ విదము
నక్య మియ్యదియ - యనత్యం బియ్యదియ
యను, వివేచన లేని - మనుజులు భ్రాత
గలరు; గో శకుపాత్య రెండుని, బ్రహ్మ
పాత్యం జేతురు - పాంధరై యెఱిగి
నిత్యంబు వారొక్క నిమిషమేదియను
ర్యానించి నజాణుల నక్షయితక్తి
వారొసరించిన పాపజాలముల
పరిహరించెద వీవు; నన్నాక్ష! రామ!
మరహాశీ; శ్రీరామ! మోక్షప్రదాత;
అత్యంత దుఃఖంబు - లబధి తె చెదవు;
కారకరామ; నర్థానందరూప;
నర్వ పేదంబుం - సారమై వీవు
వానిచే స్త్రోతముల్ - పడయుచున్నావు

పంచదళుల వెల్లు - పొవ మైనావు;
నిర్మల మైనట్టి - నీనామ మెవఁడు
నిర్వంతు మృత్యువులు - నిష్ట నాకనిదీ
మోక్ష సామాగ్రిలకుండు - మునుమున్నఁగల్గు

౯౦

సీ॥ పాశేత పురములో - స్వగృహంబునఁగల్గు
కముక్తింద, మిగుల కృంగారమైన
నేదిపై నీవు వెలసియున్నావు; ర
త్నవికారమైన పద్మంబు, పొక్క
కరమున రుచియంది, మణియొక్క చాస్త్రంబు
మోలాలిపై నుంది, శ్రీ కరముగ
విద్యున్నిభకరీర : పినుల కమల పాస్త్ర :
నీక పార్వతంబునఁ జెలఁగుచుండ

గీ॥ నామెఁగాఁజుచు, పూర్ణదండ్యానన్దరామ :
మఱు మణి కిరీటముచేత - ముణిపినావు ;
భజన నల్పద సతతంబు భక్త పరద :
నాదు తాపత్రయంబుఁబోనాదు మభవ :

౯౧

సీ॥ విద్యున్నిభాంగివి : విరద పరములివి,
ద్విరుహాపి పమర వినుత నీవు :
పుల్లపద్మంబులఁ బోలు కన్నులతోడ
రారు నాపికను, యొప్పారెనీవు :
గజనంభములను, హితారంబు నల్పదు
పాలిండ్లు గలిప పడతి నీవు :
యల్లవేదిక కిసయగు, మేధ్యమును గలి
శ్రీ కరోమణియై, వెలఁగెదీవు :

గీ॥ శ్రీరమలకెల్ల పరములిచ్చెదవు నీవు :
సుందరంబైన చిలువన్న జూపెదీవు :

జానకీదేవి : భూజాత : పరమిజాతీ :
ధ్యాన మొనరింతుఁ బ్రోవగదమ్ము : నన్ను

౯౨

మం॥ శ్రీ గుహోపేత : అగ్రత జవమాత :
సేత : మాతేశ్వమంజీర పదార
విందముల్ మోయ నానందంబు జీలుదు
సుందరి ; భక్త లఁజూచి, దయాల్క్ర
దృష్టితో, పరమంబు దృష్టితో నొనఁగి
రక్షించు మాత - శ్రీరాముని శాంత
సేవించు చున్నాను, చిత కుర్తిగమ
రక్షించు చున్నురో : రాజీవనయన :

౯౩

గీ॥ జయము నొనఁగు వాఁడు - జానకీ మానవ
మనసు మువమొనంగు మోహమందు
అర్కమల విహారి - హాస ముఖమువాఁడు
రామచంద్రు డతనిఁ బ్రస్తుతించు.

౯౪

గీ॥ దండకారణ్య సందారి - దైత్యగురు, ఏ
నాకకారి, సంకటహారి - నాణ్య మైన
మణి, కిరీట ధారి, పద్మదండ మైన రావ
ధారి, రావణారి, పరంబుఁడలడుచుండు.

౯౪(బ)

గీ॥ చిత్త మందుండి, భక్తులు జింతసేయ
జింత లుడిపెడి దీరుండు; శ్రీధరుండు
కామితమంతుఁ గల్పవృక్షంబు; యూహ
సేయగా తానివాఁడు; మాసేమ మరయు
వాఁడు, శ్రీ మనోహర యావుకాఁడు; లోక
ములను మోహింపజేసెడి ముర్దు వాఁడు
రామభక్తగిండు నతఁకంట రక్తితోడ
పరమి. రక్షించు నన్ను నేహర్పితంబు.

౯౫

పి॥ పాశేత వృక్షమందు - శరదందు చంద్రికా
 భవశంఖ మిందు, సౌదంఖ తోవ
 నగరు భూచక్షులచేఁ జొగలు విండిన, మంఘ
 వంజొంటు వెలువారు తంబుమీటి
 కర్పూర దీప చక్రికాళ మానులై న
 యో మంఘనముతోన - నంగదుందు
 సుగ్రీవులు పవనజారు, లక్ష్మణులు, విష్ణు
 సేవింప, శ్రీరామ : పీత తోడ

A॥ ముత్యము దున్నావు : రమవరీ మోహనాంగ !
 క్యామలాకార : లింతింతు నతము విష్ణు
 నరద! రీరా మనుజరూప : ప్రణతి గొనుము
 రక్ష సేయుము; రామదండ్రా ముకుంద :

౯౬

A॥ శంఖరీ రాముందు, తల్లి కోదండధారి
 ఇష్టమిత్రుండు, రాముందు, కష్టములను
 జాపు దుష్టులు రాముందు ; భవ్య గురుడు
 రామదండ్రుండు, దేవుండు రామవిభుండు
 రామ : నిను దక్క నన్యుల నామములను
 స్మరణ నొనరింప ; కాపాడుమా - విరాట

౯౭

A॥ ఎట్టి వయతోడ, మునుల, లాలించినావో ;
 ఎట్టి కరుణతో, సుగ్రీవు వేరినావో ;
 ఎట్టి కీర్తిను, విధివలు బట్టిరావో ;
 ఎట్టి కవికరమున త్రోవు మభవ నమ్ము .

A॥ ఓ : దయావిధి ! రాఘవా ! యోయ రామ :
 నాకు పాపంబు బెల్లతోనాడఁ జేసి
 రక్షి సేవింప, దృఢమైన భక్తివిష్ణు ;
 దాన, నాయభిష్టము దీరు; దానవారి

౯౮

A11 నిమగ్నఁడశీశరాణ మాడిదుఁడెక్కు
 పెట్టుఁబడినట్టి దనువు జేఁబట్టువాఁడు
 రావణాంతకుఁ డర్క పరావతంసు
 దనఘోరా రామవంధుఁడ రాతవిఁదళంతు;
 నతఁడె నాకర్ణి దండ్రీ సుమ్మతఁడె, ప్పేహి
 నుండు, జాట్లంబు నతఁడె, యశంఁడెగురువు,
 గోష్ఠీయు నతంఁడె; యాకని భూర్మిశోడ
 బ్రాహ్మణ మొనర్తు; నతశంబు భక్తి శోడ.

A12 మేఘ గంధీర శబ్దంబు మేటిగాగ
 నయ్యు కోదండమును నూని వాయువేగ
 దాటి మించెడు నట్టి యుత్త్రంబు దొడిగి
 రాక్షసప్రేచ్ఛలను జంపి రణమునంబు
 సాధు జనమల కథయింపిసాద మొనఁగి
 సానుజాంతయు శ్రీరామ! నతం భూత
 కోటి రక్షిండు యన్నాపు; నవలయేళ.
 ఇంక తయమేమి నాకు; శ్రీ యనకులేళ.

౧౦౧

B1 కొనల్య గర్భముక్తా పలంఁతై, నీవు
 జన్మించి, దళరథ సార్వభౌము
 దక్కఱ వినుఁడెంచ - నవవిజయను, తీగ
 వారింగన మొనర్చి, లిలకోడ
 కాళోపకాళియా - భగ మారంబు
 నావరించి, పెరిగినావు; కల్ప
 కరువుగా, నీను సోదతులే, మహాళాం
 లై, దట్టముగ ధాయ లందజేయ

A13 రాక్షసుల మేటి తగ; శ్రీరామ దండ్ర!
 కల్పకంఠీవు; మాకోర్కె లల్పమనక

హృదిరవముల విందివ పలము లొనఁగి
జాంబ్రువచ్చుచు చుట్టవే : పరవరేక :

౧౦౨

సీ॥ వేదాంతముల కెల్ల - విభాకర రత్నంబు
జన నురుంగై నట్టి సారవ తొమ
రత్నంబు ! భూసుతా రత్నంబు; భువనైక
రత్నంబు ; రమణుల రత్న మరయ
భక్త కోటలకెల్ల సావన రత్నంబు
రాజారో ముఖ్యరత్న మవని
శ్రీరామ రత్నమృగితుల మందారంబు
జావకి మోదంబు - సమ్మతంబు

గీ॥ రామరత్న రహస్యంబు - రసితవరులు
భక్తజనము లెఱుంగగా పలయుఁగాక
పరులెఱుంగ శక్యమౌనాది భక్తపరద :
రామ రత్నమ ! వాకిమ్ము రతనమెందు :

౧౦౩

గీ॥ శ్రీ వికాశనేత్ర - నీతాకళత్ర : జా
యణ్ణ సాత్ర : దివ్య పుణ్యగాత్ర :
త్రాణగతీవిత్ర : శ్రీరామ వర్మిత్ర :
దేవతారి తైత్ర : సేవ గొనుదు !

౧౦౪

సీ॥ అక్రీక మందార : అశేంద పందార :
అఖిల గుణోదార : అహోమేయ :
పుండరీకాక్ష : కోదండ యాతీరముద
భరియించి నట్టి కంధర శరీర :
కల్యాణ గుణదామ : కారుణ్యసీమ : వి
భావనామ ! మునీంద్ర పూతనామ :
నీరామబాల్ల పంజాత సుధాస్వాద
సమోపయో భృంగమైనాపు ; రామ :

॥A మాకుఁగొడువ కలది : ప్రాకటకుభముల
నిమ్మభయము నిమ్మ; ఇందిరేశ
నీది గతియటయ - విక్కలుగా వెమ్మ
నాము ; రఘుకులేంద్ర! రామకంద!

౧౦౫

Au శ్రీ మహానాథా, రఘువీరు, శ్రీ కుళాంగు
భద్ర దంపకము నెక్కివచ్చు వరడు
రామ కంద్రు, భక్తాశ్వుతు సోమ వదను
గమల గానంగ వాంఛితుఁ గణపు దీని

౧౦౬

మం. శ్రీ రామకంద్ర : ఆశ్రితుల మందఁ :
కడుజానముడ : భక్తజన - సుభద్ర :
భవబంధ నాశనా : పృచ్ఛాద వరద :
వన్నగళయన ! అచన్న శరణ్య :
నాథ ! రమానాథ : నమః గరుడంపు
దీనుండ. నజ్ఞాన తిమిరంబు గిచ్చె ;
భయములు గ్రమ్మె; నభయ మొనంగ గదు
విసయంబులే నిమ్మ వేయదు నుండు.

౧౦౭

Au వసుధ నీ దరితాన్ముతా స్వాదనంబు
పెక్కు సోమ పానములకు విక్కువముగ
సోటి ; యా సోమపానంబు అన్మదుఃఖ
భరము లేకూర్చు ; శ్రీరామభద్ర : నీరు
విమల నామాన్ముతము గ్రోలు విలుదనదులు
అన్మదుఃఖంబు లడయియ నెక్కమిది ;
అనఘ : రఘురామ : నీరు, నామాన్ముతంబు
నతము నెగ్రోలఁ జేయుము; వత్సరదిత !

౧౦౮

Au శ్రీరామకంద్ర : దయాపాంద్ర : రావణాంక
రా : విభీషణ రక్షకా : కమలనయన :

జన్మజన్మంబు లందు నిన్ దృశ్య కల పల్కు
జ్ఞానమును భక్తి నాకిమ్ము ; మోవి వినుత . ౧౦౯

మ॥ శ్రీరామచంద్ర : రాజీవవయన : క
మావనీ ! రామరా : భూపాల తిలక :
తావల సంహార : రఘునాయక ! ము
కుంద : రక్షింపుము ; గోవింద : పరద ! ౧౧౦

A॥ వేదము, లెఱుంగఁజాలవు ; నీయ పాద
పద్మ ధూళి, రహస్యంబు - పావనాత్మ !
శ్రీరమానాథ ! రామ : విరించి నీయ
నాది పద్యంబునను బుట్టె - నాగళయన :
శివుడు నీరామసారంబు - శిష్యాశ్రుగోలె
పద్మ నేత్రుండ ; నీపాద పద్మధూళి
భక్తులకుఁగొంత దయచేసి ప్రాచునాసఁగి
కరుణ రక్షింపు రఘురామ : కంసహరణ ౧౧౧

A॥ బ్రహ్మలోకంబునందు, శ్రీరామచంద్ర :
అజాయు, నీయనతార కథామృతంబు
లాగిగురుండు ; నీవరితంబు - రమణీవాణి
సరస నీరాస్వరంబుల - చతురగతిని
జాదురుండు ; మహానంద - తాపకల, ప
రంపరాత్మగీతాగ్రధై రామ : విమ్ము .
నాదనాదులు మురియింతు నాతిముగను
భవుడు విరాస్మరియిండు పార్వతివిగూడి
అట్టి శ్రీరామ : భక్తిచేబట్టి విమ్ము
పరము బ్రాహ్మిండు రక్షింపు జలల నయన : ౧౧౨

నీ॥ పాపాత్ముఁడు, పరుల తాగ్ధావహారి, ను
లద్రప్తుఁడీతఁడుల లలన లందు

మగ్గుచిత్తులు, దొంగ, మోక్ష పితృహేతును
 బహ్మహత్య నొవచ్చు, తామనుడును
 మోసుల తానిందు - మనుజుండు, దుర్మార్గ
 తాతలాయుడు, మొదలైన వార
 లెవ్వరేదియు, భక్తి యోహర సతత మీ
 కర్తామృతంబుఁ జక్కగఁబరింప

AII గర్భరేది ముక్తి శాంత పితృబంధు,
 మోచి జనుల కంచరాని పదవి
 ప్రాప్తి యగును; భోగ భాగ్యంబు సిద్ధించు
 ననఁగ భక్త జనుల కంతియగునె ? ౧౧౩

సిI కిషిని వ్యయావయై - వెన్నాడు శంకర
 స్వామి, గీర్వాణభాషను, లిఖించె
 'రామ కర్తామృత' రసశాస్త్ర మూర్తిలో
 సంతః జేహతు వంశాద్ధి వెంపి
 నట్టి, పితృ కవీశ్వరాహ్వానం దనువను
 శ్రద్ధఁ వెలింగించి రామదరిత
 పూదంకనాగ, సంపూర్ణ భక్తి ప్రేమ
 నర్పించినాడు, నీ కళఁదు మున్ను

AII జరని పూదంక. 'శేదంక మర్చణంబు
 చేసి, నాభక్తి తెలుగునఁ జిన్ని పూల
 మాల నర్పించినాడ. రమాచంద్ర !
 తై కొనుము నాడు కానుక లోకనాథ . ౧౧౪

AII శ్రీరమావతీ నాకిర్పి చిత్త శుద్ధి
 మూడవప్రకరణము, నమ్మించి మోడ
 నింపు సొంపున భక్తి ప్రాయించినాడు
 నా తోహతుల నర్పించు, మోలాశోడ. ౧౧౫

AII పుణ్యజమలాఠ : భక్తాగ్ర గణ్యలాఠ :
రామ కర్ణామృతము, దినం వేడురకను

మహాభాత వేళలయందు, శుచిగ, రుచిగ
వళన, మొనరింప శ్రీరామభద్రుని దెవుడు
మంగళంబులు మీరిచ్చి, మమతఁబోయి
మానసానంద మున్ను, నందవలు గలుగు.

౧౧౬

III నాశ్లేష్ఠ పుత్రిక, జ్ఞానాంబ, మజ్జాన
వరమతి, సంతాన వంతురాలు
రెండవ కూతురై యుండు, నరొలమ్ము
ముగియ దిశ్శల శర్ల ముద్ద రాలు
మూడవ కొమరిత - ముదుగా విజయమ్ము
దిశ్శ లిదరితోడ - పెంబుయందు
శ్లేష్ఠకౌమారుని, శ్లేష్ఠ పుత్రుని, నాగ
రాజావనిగిగలె - రతిసమునకు

AII పాటియగు ముద్దు మోసుండు - చందమామ
'కిరణజాల'వి పిల్చు; నంబరముతోడ
మంది మనుమరు, జవించె; నమ్మడమొకెలఁగ
రక్ష నొనగుము వీరికి రామచంద్రుఁడు.

౧౧౭

AII సంగ్రహముగాగ, సంకంపు చరిత వ్రాసి
నాడ; సంకప్పక్షపుకత, దిశ్శెల్ల
వారు బ్రాసెట్టిన, బంధువరమునకు
సంతసముకాడె; బంధుల పోర్వంబు జాడె!

౧౧౮

మావిది: మునిజన, మునిచార - మోక్ష లక్ష్మీవిహారా :
ఇనకుల, పరితోషా - ఇందిరేళా ! మహిళా :
దనుజ గణ వివాళా - రాత్రిజా - దిశ్శతోరా :
విసుతి గొనుము రామా - విశ్రుతానంద సోమా :

౧౧౯

శృంగీయోత్సవము

గద్యము

ఇది, శ్రీమదఖిల కవిమిత్ర, వాగ్వికర దయావర్యయ, (
 చంద్ర, చరణాకవింద సంపేదిత, శ్రీమత్కాశ్యపన !
 పవిత్ర, లవగనాది, గూఢాదు అశ్వత్థమాంబా
 కృష్ణార్య, కనూభవ, కవిభూషణ, కవితిలక
 విరుదాశ్వయ, కల్లూరు శ్రీ ఆహోలల
 రాయ, ప్రణీతంబై వ అంభో

శ్రీరామ కర్ణామృతమను

పద్యకావ్యము, తృతీ

యోత్సవము

సంపూర్ణము

ఓం శత్రుక్

శ్రీ రామ కర్ణామృతము

చతుర్థాశ్వాసము

సీ॥ శ్రీ కుదకుంభ చర్మిత - చందనాలంకృత
తంబగు, వక్షస్థలంబుఁ గల్గి
ప్రహ్లాద భండముల్ పాలించు చక్షుంక
వంబుది గర్వావహారి వీవు ;
అశ్రుత మునుల, ప్రత్యక్షకల్పక మీవు
బ్రహ్మయు, శివుడు, దేవతలు, విష్ణు
మతియున, శ్రీరామ : సుందరాకారుఁడై
పుట్టువు లేనట్టి జెట్టివీవు ;

గీ॥ ముదు మోహన మూర్తియై - మురిసెదీపు ;
రాత వీవు ; కొసల్య నందనుడ వీవు ;
రామ : సుగుణాకరామ : సీతామనోహ
రా ! అభయమిచ్చి రక్షింపు ; రామచంద్ర :

సీ॥ పాశేతపుర, మహాసౌధంబు లెల్లెడ
మణివిర్మితంబొక్క మందిరాంత
రంబు, వరాకోట్టలంబందు, సూర్యకా
న్తి, చోటదు ; భుజులు విస్తరముల
బంగారు గంటలు రంగారు ; దోరికా
శయ్యపై, శ్రీరామచంద్ర : నీవు
సీతాసమేతుడై - చెలువొందుచున్నావు
మొద్దులఁగూర్చెడి మోహనాంగ :

గీ॥ రఘువతి : విష్ణు భరియింతు - నఘముఁజాపి
పుణ్యకార్యంబు లొనగూర్చు బుద్ధినిచ్చి

కుమారుల, వెదుర్కొనియెడు, దైర్యము, వాసంగి
కాపుమా : రామదండ్ర ! విభాత పురుష.

౨

సీ॥ సాతేతపుర మహాపౌరాంధరంబుల

రాజ మార్గంబుల, రమ్యముగను
ధ్వజ తోరణములు పంజరముగా వర్ణి
తుంబుల ధ్వజులు, జ్యోతిశ వంశ
మందయాసంబున, మదపు సేసుగు వచ్చె
దానిపై, స్వర్ణ కుతంబు నంది
వస్త్రభూషణ, విభవంబుల, శృంగార
దేహుడై, శ్రీరామ : దివ్యముగను
అధిపతింబివి; శ్వేతాశ పర్యము క్రింద
రథ గజ తరగ సందంభ ములు
శివితో, జయజయ రామరా సేయుచు
వెనువెంటి వేంచేయి, విభవ గరిమ

సీ॥ వెలయి, సూరేగు చున్నపు విమలచరిత :
రమ్యగుణపాండ్ర : రఘువీర : రామదంబ్రి :
అంతరంగంబు నందు విశాఖంతపేతు
వింపుగా, మమ్ము నతము రక్షింపు మధవ :

౩

సీ॥ బంగారు స్తంభముల్ - రంగారు సౌధంబు

తారావథంబును దానియందు
దివ్యాంబరములచే - పవ్వంబుగాగ, ప
లంకృతమై, ప్రథమా వెలయ్యు
బహురత్నములచేత భాసిల్లి, సౌందర్య
విధియును, పై దివ్యయులు గూర్చు
చిర్రవిచ్ఛిత, పవిత్ర గృహంబును
సీతాపమేతుడై, వెలుపుగాగ

A|| కమువశీ : పవ్య ముఖముతో - కమ్యముగను
 వెలయు యున్నవయోధ్యలో వేదవేద్య :
 విన్ను భజియించు పతకంబు దీరణాన్ద :
 వన్ను కపింపు మభవ! వంపన్న చరిత !

సీ|| శ్రీయయోధ్యపుర, మాకోతుల కర్పకము ; కృం
 గారంబు ; మణి లహరియారము
 కోరణాంబులము దీపులు ; ప్రాంగణము లెల్ల
 కమ్యంబు లందు, శ్రీరామ : నీవు
 తరలాది సహచర పరులతో మెలగుచు
 కన్నపు లంతుల కమ్యముగను
 క్రితలాచును, మన్నవాడవు ; ప్రిలకు
 నేకోర్కవముల, విన్నెము లొనంగి

A|| వెండ మానందమున వింపి - మందరాంగ !
 చిందుద్రొక్కయిన్నావు ; ముకుంద ! పరద :
 మా మనములందుఁ గుందుల మామృమభవ :
 చిరతరానంద : గోవింద : శ్రీరమేశ :

సీ|| పై యార్య మణుల వ్రతా భానమావమై
 దేవేంద్ర నీలకాంతిని, పహించు
 కన్నగృహంబొందు రంజిల్లు, పాశీత
 పురమందు ; మందార భూజములు,
 శేషంబు, మాణిక్య వింహాననం బాగ్ని
 పాంబున కోర్కెలు హయపురోద
 మదన మోహనులై న - మన్మథ మందరుల్
 నుశంపుల్ శ్రీరామ కుతుక మలర

గీ|| నీడు చరలవేచ, పాదరంబునఁ జేయు
 మన్నవారు పతము పన్నురాంగ :

దమవశీ ! మునుంద : రామవా : భణియింతు
నభయ మిచ్చి కాపుమయ్య కరద :

సీ॥ కొనల్యమాత, శ్రీ కస్తూరిబొట్టు నీ
ఫాల భాగమునందు నీల నుదితె
బున్నును చంద్రుని బోలు ముద్దు మొగంబు
గర్జిత శ్రీరామ : కనకరత్న
హారముల్ నీవు శృంగారంబుగా, ధరి
యించివాడవు ; హరి ! ఇకకులేశ :
నీతాదమేతుడై - తెలుగు చున్నావు : కొ
నల్య కరకుమార ! సాధుని :

సీ॥ నిన్నుఁ బొగడుటకును నేనెంతవాడను :
బొగడికంట నున్నిబోవు నీవు :
భక్తి కలుగుచోట, ప్రాపు నీదైయింతు
రక్ష నలుపుచుభవ : రామచంద్ర :

సీ॥ పుల్ల వద్యంబులఁ బొలుపాటు యింతును
నిర్మల అంబుల నెగడుయింతు
గంగోదకంబులఁ గుమియియై యింతు
'నరయపు' నది, వారి దరమై బొగడ
దేవతాశ్రీలెల్ల వివ్వంబుగా స్నాన
మాచరించెదరు, నా యంబువులను
అనీట అలకంట లాడుచున్నావు : శ్రీ
రామ : ఏకమ గూడ ప్రియ తోడ

సీ॥ దేవవనిత లెల్ల - వివ్వంబుగాఁ గాంచు
చున్న వాడు మిమ్ము - నన్ను కాంగ :
రామ : భక్తచరద : రామాయనోహర :
అభయమిచ్చి కాపుమయ్య - నేగ.

Aa కల్పవృక్షప్రదేశమ్మ గణా ; పదలు
 కదక మంటప మొక్కటి దవలు ; పదలు
 అష్టదశవత్స శోభితమైన - పుష్ప
 కమున, శ్రేష్ఠ పీఠంబున కమలనయన ;
 అరివనింది వాడవు ; హృదయారవింద
 మునకు, జ్ఞానముద్రాను వాల్చు ముద్దు కరము
 దాతుదుండే, వీరావసరీశమొర్చి
 వార్చినాడవు ; శ్రీరామ ! వాళరతిని
 నెమ్మి నిను నమ్మినాడ - తావమ్ముపండు
 చిత్తపంస్పార మొనఁగుమా శ్రీ రమేశ !

Aa మిందు, బర్హిఁ బయోధి బంధించినావు
 వినుత, సంక్రందమండలా - తెలవివాపు
 యోగ్యులకు, గొచ్చు దనమీవు - యోగివంద్య ;
 నరక తామనిష్ఠుండన చక్కవర్తి
 వీవు ! లోకతాపము హరియించినావు ;
 పత్య పంకల్ప ; చందన చర్మితాంగ ;
 పవన పందనవ్యందన ; పరమపురుష ;
 రఘువరా ; జానకీవాళి ! రమ్యహృదయ !
 నిన్ను భజియింతు నవకంఠ వియతి తోడ
 కష్టముల తాప రక్షింపు కరుణతోడ

సీ ఇందీవరశ్యామ ! ఇభర్యాన వరద ; శో
 అ, సరోజవేత్ర ; శ్రీ వాళ ; రామ ;
 మేటి బర్హిని, భుజితోటినిఁ జేదాల్చి
 కవచ, అటాదులుగల్గి, వీర
 శేరి ముహూంగ వధించిన వాడవు
 అరచుచ్చదాది, రాక్షసులనెల్ల
 యోధర యుగవారి ; దోర్బలశక్తి, నీ
 కెవ్వరుండును సాటి యాధరితి ;

గీ॥ ఉదుము తోలు వ్రేళ్ళకొడుగుల ధరియించి
వింటి వారి నీర్పి - పెన్ను జాణ
కతుల విడిచి, శత్రుకతి సంహరించిన
రామచంద్రః : కొనుము ప్రేయసి కతము.

౧౧

సీ॥ మందార వృక్షముల్ - మహానీయమై యుండు.
పుష్పక మనుచొక్క - బొలుపుమీలు
మందప మాచోటనుండు ; వారి వరును
యష్టవక్ర్యంబుల - నమరినట్టి
మారవ్వింబుకృతి కోటిల్లు పద్మంబు
వెలువారు ! నందు శ్రీవీరకోడ
వెలయుచున్నపు - నీరాజవేయి, ల
క్ష్యులును సుగ్రీవుడు - మనుకవిమ్ము

గీ॥ గొల్పుదున్నాడు ; శ్రీరామ : కుకలయోశ :
రఘువతి : జానకి వాద : రామభద్ర :
వికృతావక్రయమును, అరిదింది, రిక్త
కాంతి నొసంగి, రక్షించు - వేదాంతవేద్య :

౧౨

సీ॥ నీలమేఘశ్యామ : వికృం చంద్రవతిం
రావ్య ! శ్రీ లోల : పర్యాక్ష ! వరద :
మాణిక్య కుండల - ముఖహానిరాదు : రా
వణ మర్దనా : విభీషణ, విదార
వరిహారణ ! ధనుర్పాణ సంయోక్త : నీ
రావమేత : ముకుంద : రావసోశ
రిత్రామూలఃకోడు శ్రీవాత : రఘువరా !
వాగేంద్ర కయవ : వివాహాభు

గీ॥ జాం : శ్రీరామ : అయరామ : జాంమేం !
రిస్మయానంద : గోవింద : శ్రీవివాస

భక్త రక్షణ నీ పరిపాలనగాదె :

అభయ మిచ్చి రక్షింపుము - హరి ! మునుంద : ౧౩

పీ॥ రాజేవవైత్రుండు - రమణంశ ముఖ్యుండు
వామాంశమున నీతఁడెరగు వాఁడు
పర భనుర్వాణమర్ భరియింప గలవాఁడు
కాంతుండు, మందహాసంబు వాఁడు
కుండల కోకిల - గండవలయు వాఁడు
నీల దేహంబుతో - నెగయ వాఁడు
కత సూర్యకాంతుల స్వర్గు దేహము వాఁడు
మణి కిరీటుమువాడు - మాధవుండు

గీ॥ వక్ష పింహాననమునందు కరలువాఁడు
రాజ రాజా లకర్తి పతి - రామదండ్ర
మూర్తి, వాదేవు పరతంబు ముదముతోడ
స్తోత్ర మొనరించెదగు ; పరిశుద్ధుఁడగుచు ౧౪

పీ॥ తుదిచేత నుపదేశ ముదీక్షుడై భరియించి
మాసుల దీవించు మామృతదీపు ;
యొడమ మ్రోలారిపై - నిద్రప హస్త ముగర్తి
శ్రీరాము : గుణరామ : శ్రీశుభాంగ !
స్తవభార వశ్యత దనువు పంగినయట్టి
భూషణకతులదే - బొలుపుఁగాంచి
యన్నట్టి, పై దేహి - సుర్జ్వలదేహి, నా
పక్షిఁగాంచుదుమన్న రక్తుఁదీపు :

గీ॥ రామ : నీలమేఘశ్యామ : సోమసూర్య
నింబమంత, నేత్రములు గాగ వెలయుదీపు ;
భక్త పరిరక్షణము - పరిపాలి నీకు
అభయమిచ్చి, రక్షింపుము హరి ! మునుంద ! ౧౫

సీ॥ విజయం భరియించు విమల చిత్తము గలి
పుష్పీమహారంబు తొందినాపు
జానకీ లక్ష్మణ - సహితుడవై, వాయు
పేగ వాణుల, జాగరణ
సందించు తూటిర మందలగాగలి
దుష్టుల కడించి, దురితనాశ
నలతోనరించు, పుణ్యస్వరూప : కమల
నేత్ర : శ్రీరామ : రావణాయంబు

గీ॥ లడఁగఁజేయుము ; సంసార మందు మునిగి
సారహీన ముఖంబుల, సారమందె
టింగి, దిక్కుఁదెలియఁగి లేలుంగఁదెల్చి
నత్పతంబున నదపుము. జలజనయన . ౧౬

గీ॥ రామ : చిత్తవ్యమారంబు రక్షి వాంఠ
నేయుఁదెలుంగు ; ముగ్ధిపుండు వెయ్యిమెలుంగు
యౌవ్యమార్గంబు రావణుఁడొకఁడె యెలుంగు ;
నత్మమార్గంబు శ్రీ విభీషణుఁదెలుంగు. ౧౭

మం॥ శ్రీరామ : రఘునతి : విష్ణుయాతర !
వాణులమిందు ! పంకజ పరిహార :
జగదేక వీర ! యోజానకీ రమణ !
జగదేకలంఘ ; మహారథి మగుణ :
శ్రీరామ ! అభిరామ : శ్రీనాథ : పరద :
ప్రారథి కయ్యంద : పరమదీనుండ :
రక్షింపు కృపణుండ : రహిఁగృతఘ్నుండ :
పక్షివాహన ! విష్ణుఁడ్రాక్షింతు నతమము. ౧౮

మం॥ సీతామనోహరా : శ్రీరామచంద్ర :
పద్మ నేత్రుండ ! అపన్న శరణు !
శ్రీయయోధానాథ : భీతజన పరద :

రాజేంద్ర : జగదీశ్వరా : రామశ్శర :
 వేదేయ గౌరవయ్య : శ్రీ రామాలోల !
 రక్షింపు భక్తుల - రక్షితో సకలము.

౧౯

౧౧ బుద్ధి, భవభూరియగు - లక్ష్మణుఁడు గౌరవగ
 మంగళాంగియో వానశి - రంగుగాగ
 వామభాగంబు పండుండఁ జవనజాయ
 ముందు నీయభయంబు - పొనందముగను
 పొందుతుండంగ, శ్రీరామ : పొలుపుతోడ
 వెలయుచున్నావు ! నాదు మ్రొక్కులను గౌరవము.

౨౦

౧౨ రాక్షస మర్దన : రఘునాథ : శ్రీరామ :
 రావణ సంహార : రామభద్ర
 వారి విమర్దన : భక్తుల కథయంబు
 వేదూర్పు శ్రీరామ ! శ్రీ కథాంగ !
 భయహం : మురహర : పాపసంహార : నీ
 కామదోహర : ముకుంద ! పరాత్ప
 రా ! కాదభయపు - గరంబునఁ బార్వినీ
 వీరాధిపీత : సంప్రీతి తోడ

౧౩ వానోదేవి నీ పాద జలజములను
 వేస యొనరించు యందు ; ముగ్ధిపుండ్ర
 కాశ్యములఁబొంది, మలియించె ; రామ ! వన్ను
 వీరవీరఁ బిల్చుకొందు, పయ్యోదమిమ్ము.

౨౧

౧౪ పంసార భయముం - పంహార మొనరించు
 పద్మాక్ష : శ్రీరామభద్ర ! పరవ :
 కోటి కాష్ఠరక్షణ : మవలయ రక్షణ :
 నీం మేఘశ్యామ : విగమ విమృత :
 కరదృశకరరావ ! కల్యాణగుణధామ :
 కవిత రుచిరవప్త ! కమలనాథ :

రత్నకుండల చారి : లాశింబర విచారి :
పాదహారి : ముని జనోపహారి :

A|| లక్ష్మణుని గూడి, పతకంబు లాలితముగ
వెలయు దున్నపు శ్రీరామ : పేరిపేద్య :
జానకి నాథ : శ్రీనాథ ! పత్య దరిత :
స్రొతమొనరింతు : రక్షింపు - కుటవిలాస : ౨౭

A|| నల్ల మేరుము వోరె - నల్లవైయున్నపు
విర్మల పద్మాక్ష : నిగమ వినుత :
కావకుహల్యకు కాంతింబె - నీహార
రూపి సోకినయింత కోయిబాక్ష :
భూమిక : శ్రీరామ : భువనమోహనయోవ :
కోటి విద్యుత్ప్రభర్ - కొలది మీలు
మణింబుఁ దార్చిన - మహానీలు మూర్తివి
సంపార దుఃఖముల్ - నమయిఁజేసి

A|| జీవులకు ముక్తిఁజేయార్చు శ్రీకుళాంగ :
రాక్షసభృంశ : పౌరసభా ! రామభద్ర !
నన్ను ద్వారించు భరియింతు నేమయిగను
ఇమ్ముగా నాకు, నాలోగ్యమిమ్ము, దేవ : ౨౮

A|| దళరథ పరపుత్ర : దరణిమృత : దా
నవజైత్ర : మేఘ సౌందర్యగ్రత :
ఇంద్రో నిలకామ : ఇనకులాధరణ : నీ
లాత్రాణనాథ ! వేదగణ వినుత :
సకల లోకాళిత సంస్తుత్యునై నాపు
శ్రీరామభద్ర : విదారశిల !
శ్రీ వసుదత్రింతు, వివాహిగా స్తుతియింప
భువన మోహన రూప ! మురిసినాపు.

A|| కందకారణ్య పంచారి : దానవారి :
 శ్రీరమేశ : పద్మేశ్వరా : శ్రీనివాస :
 రామభద్ర : ద్యానింతెడ - రక్షితోద
 రక్షణము సేయుచుభవ : ప్రహ్లాదవరద : ౨౪

సీ|| పరమూపదీతర - పరిసరోద్భావ, ల
 తాగృహసీమ, రతనపుటరుగు
 నందుఁబుష్పల శయ్యయందు, సీతారామ
 దంపతుల్ గ్రహింతు రింపుగాగ
 కస్తూరి, కర్పూర - గంధ నమ్మిశితమౌ
 పరిచయములదేత తానమాన
 మగు, శరీరములతో నమరపందులుగ, నా
 రావ దంపతులుండ్రు రాదనీవి.

A|| పాదములు, శోభనాకార పరమపూజ్య
 లాద్యు లత్యుదారమయలత్కంఠ కరుణ
 మయు నెల్లప్పుడును, రక్షణమొనర్చు
 బ్రాహ్మ మొనర్తు పద్మావ పదీమతోద ౨౫

సీ|| పంజారు మందారుఁడిందీవరళ్యాము
 తానంద రూపుఁడై యలరువారు
 వాటి, పముద్రుండు - వానరుల్ మొదలగు
 వారి, సంఖ్యోక్తముల్ పడయువారు
 శ్రీ శివబ్రహ్మ, పశు విశ్వామిత్రు
 నెల్లప్పుడు, ముతంప నెనగువారు
 విసతాత్మజుని చేత - విసుతు లొందెడు వారు
 దేవతాధిపుండు, సీతావధూటి

A|| మానసస్మియందు - మారుతాత్మజు పేద
 లందు కొనెడు వారు - మందరుండు

మాదు మనములందు మమకతో మలయాది
సంతసంబొసంగ - నెంచుమెప్పుడు,

౨౬

AII శ్రీ విభావ నేత్ర : నీరాకళిత : ||
గర్వచిత్ర : పూర్ణగాత్ర : రామ :
రాక్షసాశి కైత్ర : రఘువీర : పరమాత్మ :
తత్త్వనేత్ర : నిమ్మకలఁకు నభవ :

౨౭

AIII లక్ష్మణుని రావణుడోది లలితలంగిఁ
కొలుపు వహియించు నట్లు లబ్ధింగఁజేయు
పూర్ణదండంబు నీపు : భూపుత్ర : నేత్ర
కుముదములకు, సంతోషంబుఁ గూర్చివట్టి
పూర్ణదండంబు ; ముకుంద : భూవీర :
రాక్షసుల నేత్రవచ్చుముల్ తక్షణంబు
ముకుళిత మెనర్చుఁజేసెడి - పూర్ణదండ్యుఁ
దీపు : శ్రీరామ : రాక్షసు మిందిరేక :

౨౮

మంII నీ పూ॥ లొనరించ - నేనేర రామ :
నీయవరాకముల్ - నేగొని యాదఁ
జాలను; సంసార జలదీ పాటంగ
నీరామమేవాద ; చిను పృథియింబ
భవ లంఠము తొలంగి - త్సద్బ్రాహ్మణ :
కరణపేడితి ; రామచంద్ర : ముకుంద :

౨౯

AIII తుమ్మెదల తోలి నల్లనై - యమ్ముగూర్చు
ముంగురులఁ గప్పఁబడినట్టి, మోముగల్గి
నరి, గృహింగణమంటఁ దారామనన్
దారదామంబు, దశరథ పర మువ్వుతుఁ
నెప్పు తకుభంబు లడఁచి, మానీష్యుగాక
కుభ పరంపర తేవేక సొంపుగాగ.

౩౦

సీ రాక్షస తిమిరంబుఁ బ్రదీప్తంపన మొనర్చు
 తాన్మృదుండపు నీవు - పరమ పురుష ;
 భక్తుల పాపముల్ పరిహరించెద నీవు
 మునులు ద్యానించెడు ఘనుఁడనీవు !
 దుర్మాధులకు నీవు - దూరస్థుఁడైనావు
 శత్రుల కిడింపఁ జారివావు
 భాగ్యక్షములేడు రీతి బ్రదయగాగ
 పీర్చిన సేటివి శ్రీరమేశ ;

సీ ఇంద్రుఁడెప్పుడు సేవ లింపార పల్కుమ
 జలధిరములుఁ బోలు కామలాంగ ;
 రామ : విన్ను పతముఁ బ్రారస మొనరింతు
 రక్షణంబు నలుపు - రాఘవేశ ;

౩౧

సీ గోపాల : భాసాల : గోవర్ధనోద్ధార !
 రాక్షసనాశనా : రాఘవేశ ;
 సీతామనోనాథ : శ్రీకృష్ణ మందార :
 ఓ : రయీ సాగరా ! ఓ ముకుంద ;
 ఓ : పద్మబాంధోద్ధి ! ఓ విభీషణసాల
 నవపద్మ నేత్ర ! పుణ్య కుభగాత్ర !
 ఓ : కోటి శ్రీమన్మదాకార : శ్రీరామ !
 కుభగుణదారిత్ర : ముందరాంగ ;

సీ వ్రణంఁ జారించుయన్నాపు - రామచంద్ర :
 విన్ను మించిన రక్షణఁబుష్పవాదె ;
 చిత్ర నైర్మల్య మొనఁగుము శ్రీనివాస !
 రాఘవా : వదావిన్ను స్మరణ మొనర్తు .

౩౨

సీ పృథ్వివాని రత్నప్రభల్ చిమ్ము నింహాన
 పంబుఁ పోశీతప్రసరంబు నంది

కోటిల్లు; శ్రీరామ! కడుగుల రామ! నీ
వందు, భూజాతకో నుండు వెన్నును
వేడ్కఱఁబోదులు - వింజామరలు బూచి
ఇరు పొర్యుములను, వేచిండు చంద్రు
వర మునీశ్వరులు, విశ్వామిత్రులొడిగా
నిను, నులిందును నుండు - నీరజాక్ష.

A|| కష్ట సంరక్షణ మొనర్చి - చుష్ట శక్తి
నలున, రామాచారము నెఱుఁదార్చి
వచ్చినాడవు; జోహారు లిచ్చినాము;
కడుగులపొంద్ర! కక్షింపు! రామచంద్ర! ౨౨

సీ|| మందార మాలికావందనూర్తివి! నీవు
మొన్న గుంపులు జోలు - మేటి వడ్డు
ము, దరించివాడవు; ముద్దుగా, పంపుర
చంద్రుని జోలెడి దారు మొగము
గల్గినవాడవు; కడులులులదెగడు
నేర్పింబు జొప్పారు నీర జాక్ష!
దిక్కుకుల్ వేచింప - దివ్యుడై వెలెడు
శ్యామలాకార! శ్రీ రామచంద్ర!

A|| అగరు కచ్చుర శ్రీ కంచనార్ద్ర హృదయ;
శ్రీ మనోహర! కమలీర! చిత్తకాళి;
సత్యసంకల్ప హృదయ! విదారశీల!
కక్షణ మొనర్పదగదె! శ్రీరామచంద్ర! ౨౩

సీ|| వెండునాణముల, బోర్లందులగు, నుదాహ
మానీకులొ యిహార్చి, నీవు
కొలువ యుల్లంబు గాదిన వాడవు
నీలమేఘశ్యామ! నిగమనిమక!

లక్ష్మణ వమ్మత ! రాజీవవయన : వ
 ద్వాన్య ! దయావిధి : మాప్రియండు !
 సాగసుగుణులు పిల్ల - బాల్లవే, సుందరా
 భార్యదొ, శ్రీరామ : కలుష హరణ :

గీ॥ విష్ణు భాగింతు, భజియంతు - వెమ్మవమున
 విశ్వల భూమి (అరికుభ్ర) విష్ణు, వియతి
 జనకపంజులు, యోగంబు బాలగూర్చి
 పీడనీ: తేర్చుకొమ్మ : శ్రీనీరజాక్ష :

౩౫

మం॥ అనంద రూప : దివ్య గుణవమేత :
 నీలోకృతాంగ : అందిత శత్రుజాల !
 తువనైక విక్ర ! వ్యర్థవనాధికార :
 కవికులభూషణ : రాజీవ వయన :
 క్రీకజన మందార : శ్రీనాథ : వరద !
 వతిత సావనరామ : వరద : వ్రవన్న
 పించావనాసన ! పీతావమేత !
 రామనా : భజియంతు - రక్షింపుదేవ :

౩౬

మం॥ రజరంగ మంతు, శ్రీరామ భద్రుంతు
 అమర జాలమునెల్ల వాళ్యర్యభంగి
 జాణ వర్షంబున ప్రహరించి తువిమి
 శిష్టల రక్షించె - శ్రీకరంబుగను
 అ విభీషణుడు, దన్నాశ్రయింపంగ
 రక్షించి, పింహళ రాజ్యంబొసంగి
 పట్టాభిషేకంబు భామరంబుగను
 వల్చె; నాతనికి నా : శతవందనములు,

౩౭

మం॥ గజ వాహుంతు, విభావ వామంతు
 ఉపవిషక్తులకెల్ల - వోంకార పూజ్యుఁ
 దధిమావ రహితుండు హరి మునుందులకు

స్వర్ణతైల వాచపూజ్యత నొంది యొందు
 శ్రీరామదండ్రుండు - శ్రవణన భక్త
 నాశన కూడుర్చుండు - నామైకమూర్తి
 దేవతారాధ్యుండు : దివ్యనైభవుఁడు
 నా మొక్కులను గొందు - నను రక్షనలుపు.

౩౮

మం॥ శ్రీ దనుర్మాణముల్ - చే దరియింది
 క్రతుల మర్చిండు - క్యామలాంగుండు
 ఏతా సమేహింతు శ్రీత రక్షకుండు
 కరుణ లోరనుఁడు, సంకట నాశకుండు
 లక్ష్మణ సేవ్యు, నిరణ పాద యుగ్మః
 దాన బాంధవుఁడు, దయాంశరంగుడు
 శ్రీరామ మూర్తి - రక్షింతుక సతమః.

౩౯

సీ॥ పాపార్తిభంజనా : భద్రాద్రి రఘురామ !
 దీనజాంబవ రామ ! మౌనివినుత :
 సీతామనోనాథ : శ్రవణనమందార !
 భరతాగ్నిజా : శ్రీనివాస : పరద !
 రఘునంశ నాయకా : రామచంద్రా : కరు
 జాకరా ! శ్రీధర : నాగశయన :
 భయ, వీడికులయిన - భక్తుల దీనుల
 నాన బాంధవు లట్లు లరయు వాఁడ :

సీ॥ కలుషమైన, సంపారాంధ కాశమందు
 మునిగి కమఁగానకున్నాము ; పవణవేర :
 పాప సంధ్రాన లక్ష్మీనట్టి పాప నన్ను
 పట్టి లేపుము శ్రీరామభద్ర కరణ !

సీ॥ లహరిరంగయోగము - పాదగు యంత్రంబు
 శబింపై, కృపమునఁజెడి, శరీర

మచది వాళనంబు - నందుట పరకర్ణంబు
దీనికొషధంబు - దెలియవలయు.

An మూత : తుక్కరీ ! నీ దీనిగూరమైత
మర్మము నెఱుంగు పెచ్చు ; రామ, సుకథామృ
రంబు పొనమొనర్చు రోగంబు నడలు ;
అరది కామోషధంతె - దివ్యోషధంబు. v. 1 (అ)

సీ దళకంక గణము, సుత్సాహంబుతోఁజేల్చు
మృగరాజుడె నాపు - అగపరీత :
భయద, హస్తమంతో - భంకనంతోనరించి
రాజాపి గర్వంబు ప్రక్కరించి
రంజిల్లు తారక బ్రహ్మ వ్యయోపుఁడై
దళరథ వరపుత్ర : తర్కహృదః
మణిధరితరీతి : మంజూల భాషణా :
శ్రీ రామ చంద్ర : యౌత్తిరణనంబు

An రక్షణ మొనర్చుచున్నావు - రామవేత :
కనుల లోతన ఇందిరా కనులు : నిన్ను
భక్తి సేవించి భజియించి పొదుకొందు
రక్షసేయుము ; శ్రీరామ : రామచంద్ర ! v. 2

మం॥ అంతా వివాళన : రణరంగభీమ
తాణవదైత్ర : ఓ రఘువంశ మిత్ర :
కాయణ్యమూర్తి ఓ : కరుణా ప్రాప్తార్థ ;
రక్షింపు శరణదే ! రామ చంద్ర : v. 3

మం॥ రాశేందువదన ! శ్రీరామచంద్రుండ :
వేదాంతమలయందు - వెలసియున్నావు
బ్రహ్మ దివ్యమతిందు భక్తుడై పరమ

హృదయస్థుడై నీవు - మెదలు దున్నపు
జనవంశ్య : శ్రీరామ : ప్రార్థించు నిన్ను

vv

సీ॥ వర్జ్యంబులను బోలు పాదయుగ్మముతోడ
భావిల్ల జేతునీవనుభవము
కల్గి ముదమునెంద దండ్రీ యుంకమునందుఁ
గూర్చున్నవాడవు కోడులాంగ !
కలువల బోరిన కన్నులు గలవాడ !
మరకత మాతీక్య మహితదేహ !
దేవతాతతి నిన్ను పేచించి స్త్రీశ్రమూర్
పల్కుదులందు, రామదండ్ర ! నతము

గీ॥ నకల భూషణాలంకార ! పార్వతీమ
మాయచే రాముడై న, యునూమహేశ !
నాదు మనమును బోడగట్టి పాదరమణ
రక్షణము నల్పమభవ : శ్రీరామదండ్ర !

vv

గీ॥ కవచము' ధరించి, చేబట్టి కత్తి, వాచ
తాణముల, లక్ష్మణుని గూడి - ప్రమదిమంర
నాకుగది సింపుమయ్య శ్రీ నాథ ! రామ ;
చిర్విలాస ! కులాశార ! శ్రీనివాస !

vv

సీ॥ ముగ్ధివ మిత్రుండ : మణినామరతుండ !
నరమ నవితుండ : తాంభిపుండ :
పితాకళతుండ : శ్రీరామ దండ్రుండ :
నవహేమ మోత్రుండ : నటనరతుర :
కారుణ్య ప్నాతుండ : కమనీయ గాతుండ :
కరవక్ర వేతుండ : నలుమండ :
మహనీయ విభవృండ : మహిత గుర్రోపేర :
దేవతానంద్యుండ : దివ్యమూర్తి :

A|| సాయ పంరక్షణ ! శరసావమామి :
 మౌని జవవిదేయా ! శరసావమామి :
 పత్య పరిపాలకా : శరసావమామి :
 సౌమ్యగుణవరితా ! శరసావమామి :

౪౭

పీ|| శ్రీ రామవా : హరి : శ్రీనాథ : సాక్షి
 పురనాథ : శ్రీమనోహర : ముకుంద :
 రావణవంశాధి : రామదేశ్వర : రామ
 చంద్రా ! మృతద్రూప : సార్వభౌమ :
 వాసుదేవా : పరాత్పర ! శ్రీనివాసా : ము
 కుంద : రామోదరా : భవయోజ :
 గోవింద : శ్రీకృష్ణ : గోవర్ధనోద్ధార :
 దాశరథీ : పవిత్రాత్మ : పరద :

A|| రామ : శ్రీరామ : వీరావతి : మహేశ !
 పావనంహార ! పతితపావన : మూలారి :
 యందు నాటిహృదయతలలు మించు ప్రేమ
 విష్ణు భరియందు గాత : సంపన్న చరిత :

౪౮

A|| జయము : జాగరీ వల్లభా : జయము : జయము !
 జయము ! భవనంద్యురదానా : జయము : జయము :
 జయము : జంజాననస్తుత : జయము ! జయము :
 జయము : శ్రీరామ : కరుణాన్తి ! జయము : జయము : ౪౯

A|| రామ : నీ పాదభక్తి నిరంతరంబు
 నాకు దయపేయమయ్యు : శ్రీనాథ : భక్తి

యే కదా ! ముక్తి మార్గము శ్రీకరముగ
భక్తి గోచ్యమా : పరాత్పర : మునుంద !

౫౦

సీ శ్రీ నమ్మయది నరవంతు తెందీయడ
తాడు ! తోక పీకవలెనీ - తొలవేత
ముందు, విచ్చితి వాగంగ మోముతాల్మె
ళనదు, మంగళహార విప్రుంబదుగదా !
యందువలెనెను; దీనిజాణగారి, చింత
కర్మ కంఠ, నమ్మదుఃఖశ్చాపానుకవి
ళకలువేడ కపిందతి - కాంతుఃకగుడు
కమునలావంద ! శ్రీ తాడు : బ్రాహ్మణ శకము.

౫౧

సీ బ్రాహ్మణ మందార : అలలుచి గర్వాభ
హార : పితాచిత్రహార : తాడు :
బ్రహ్మణ కర్మదాయకచిత్ర : కేవల
కర్మణ తత్పర : తాడువేళ !
కర్మకుండలారి : కమపియదేహ : బ్ర
హ్మణ పూజక కర్మదాకలాప
పీషణములు, భక్తకర్మణశక్తులు
తయ, పృథువీంధ్ర భావము, మునుంద !

సీ జాడకీ చిత్రపద్మ తాత్పర్యముగ పిచ్చి :
లోకములు, కులంబిచ్చు - శ్రీకరుండవు :
చిత్తయోగంబుమూర్తివి ; చిత్రకమల
మున, పరింపుము; ప్రార్థనముల, పొడర్చి.

౫౨

సీ శ్రీరామ : జమియంది - తెలుపుగా జాల్మంతు
గదపి, కౌశలీ యజ్ఞంబుఁగారి
కావమహాలక్ష్మణులారా, ముక్కుంది, భ
సుర్యుగ మెదిలించి, ముతలఁగించి

నీతను పెండ్లాడి - చేరి యరణ్యంబు
 పరిదిఁగోల్పోయి, విచారమంది
 హాసుమంతునితో, లంకయంతయుఁజిల్పొంద
 వారిది వాటి, రావణునిగొట్టి

గీ॥ రక్కసుల, మూకఁజెందారీ - లక్ష్యణుండు
 మూర్ఖుఁగొనదేర్చి, తానకి మందముతోడ
 పుష్పక విమానమందు, పంపూజ్యముగను
 తెచ్చిరావనయొక్కకు నప్పరిత్ర
 ఇదియె, రామాయణంబాయె - చివకులేక !

సీ॥ శ్రీరామ : జన్మించి - గాఢనంబునను, వి
 శ్వామిత్రు యజ్ఞరక్షణమొనర్చి
 ముక్కుంటి వానంబు - ముక్కుముక్కులొనర్చి
 తానకిఁబెండ్లాడి - పంబరమున
 జక్తితో పిర్వవాక్య - పరిపాలన మొనర్చు
 వివిన పంచారంబు - వేద్యపరిప
 ధనువుజేబూని, యుద్ధమున - ఖరాదుల
 సంహారమొనరించి - తాగులేక

గీ॥ మాయలేదీని మర్తించి - మగువ నీత
 కొలఱు, లంకాపురముజొచ్చి - శ్రూరుఁడైన
 రావణుని, వధించితి వార ! రాకులేక ;
 మహి, విదియకొదె; గొప్ప రామాయణంబు. ౫౪

సీ॥ భూవాళ : రామ ! తపోవనమందు, లం
 గాయ మరంగంబు గాఢ బాణ
 తతులఁగొట్టితివి ; నీతను, రావణుండు హ
 రించె ; బహుయువుఁ దుగ్గించె; పంక
 సుగ్రీవుతోఁమైక్రిఁ జూరగొంటివి ; వారి
 పధియందరితివి ; శ్రీరామ పదనదుతుఁడు

నీ పేదతొనరించె; నీకదిదాసె; అం
కాదహనమొనరె; మీద నీవు

॥౧॥ తన బలంబున వారిదిఁగట్టి, అంకః
గుంభిరద్ద-రాచలులను గూర్చి, నీక
తో నయోధ్యవేదిలి నీవు : తోయజాక్ష !
ఇదియె - రామా యోగంబందులెల్ల జనులు.

౫౫

॥౨॥ తమకర్మము : బహుళకర్మాలదండుగిలఁ
బురుడిందు నీ నవ్యముద్దుమోము
దండ్ర మోర్వాగ్గుల సాటిఁ బ్రకాశించు
కుండల కోటిరాంగుండ నీవు :
జవమాల, నీజ, పుష్తకము, జ్ఞానంపు, ము
ద్రయు, హస్తములయందుఁదాల్చిరీపు :
దేవతాదిపుడపు : దివ్యస్వరూప : అ
క్షుణ, భరణాదులు - మమకరోద

॥౩॥ నీకు పేదనలువ నీల పేరుక్కాదు :
రామ దండ్ర : పరద : శ్రీ మహేశ !
పన్నెక్కెక్కాపు; తక్కిదిన్ భరియంతు
కాపు మభవ! నన్నుఁగరుణరోద.

౫౬

॥౪॥ తనను గుంజంబులు తప్పుతోనకుదెల్లె
ముక్కంటి ఇరమూచె - ముగ్ధుఁడగుదు ;
కులపర్యవసాయి, వ్యాకులములై చరియించె,
విష్మయంబొందెను వేర యిప్పుడు;
దిగ్గంబుల తెల్ల తెలిచితేటలు దప్పి,
కోరంబుగాఁ గదెత్తోటుపొలు;
నవ్వునముద్రముల్ - ప్తంబించి దెగదె ;
మూను రోకంబులు - మూర్ఛమువిగె.

- గీ॥ మద బలోద్ధతు లింకిరి ; ముదము పెంచె
నీర ; ఇవరిసుర్వంగంబు చేత వృత్తి
వర్తి శబ్దంబు కోత్రేంద్రియమొలపోసి
నంత - శ్రీరామ ! నీవర్కలయ్యుత్తమములు : ౫౩
- మం॥ కర్తకుంశలదారు - కాయజ్యపాత్రు
నీరజదళనేత్రు - నీరదగాత్రు
అనవంశోద్భవు - నిందితారవణు
లక్ష్మణాద్వితు, రఘురామునిదలఁతు, ౫౪
- మం॥ కళకు మెలుపులతోఁ దళతళల్ గొలుపు
నీలమేఘశ్యాము - నీరజవయసు
విద్యాధరస్తుతు - విలాసతారు
శత్రుల మర్జించు పాహుసోపేతు
లక్ష్మణాద్వితు, రఘురామునిదలఁతు, ౫౫
- మం॥ దివ్యబాణములచే - దీనించు కాయ
కంబును గల్గిన - కమనీయగాత్రుఁ
జాతోది గర్వంబుఁ జాపవరాము
మృగీవహుత్రు, విశుద్ధవర్మితు
రాక్షసిశైత్రు, శ్రీరాజీవనేత్రు
లక్ష్మణాద్వితు, రఘురామునిదలఁతు, ౫౬
- మం॥ అద్యురాసెందు, నీలాంబరధరుని
నింద్రామరస్తుతు - నిందితరాజు
జా జామజాహుని - జాదిత్యతేజా
లక్ష్మణాద్వితు, రఘురామునిదలఁతు, ౫౭
- మం॥ అఖిల ప్రజాపంధ్య - నర్జును, పీఠుఁ
బూర్ణవంద్యవిభాస్యుఁ బాణ్యోపేరు

రఘువంశజాతు, వర్ణరాధిపు, వరదు
లక్ష్మణాద్వితు, రఘురామవిదితఃతు.

౬౨

అ॥ మూడు సందర్శనము - ముదములో నెవ్వరీ
సందరత్నములను - పరసపేతు
రఘులభక్తి, వారి యభిల పాపంబులు
దొలఁగి మోక్షవదని - దొలఁగుచుండు.

౬౩

ఆ॥ ముదిమొసఁగు సుందరము, రామమూర్తి వాడు;
అర్చి హరియందు నలుడు, శ్రీమూర్తి వాడు ;
భువన మోహనుఁడారామమూర్తి వాడు;
అట్టి లోక సుందరమూర్తి - నాశ్రయం .

౬౪

ఆ॥ సదయ చిత్తుండు; శ్రీ శేషకాయ, అతడు
సీత చిత్తోత్పలము వికసింపఁజేయు
దండ్రుఁడు; గుణసముద్రుండు - ప్రియంకమణనకు
ప్రభువు; శ్రీరామచంద్రుండు, భక్తి గొలుతు.

౬౫

స॥ నిత్యంబు నానాఁ - నిత్యతో 'శ్రీరామ
రామా' యనుచుఁబఱు - నేమనుగను
నిత్యంబు నారిత్ర - మత్యంత భక్తితో
రామ పాదంబులఁద్రేమఁదలచు
నిత్యంబు నాదేహ - మత్యంత ప్రీతితో
శ్రీరామ చంద్రుని - సేవ నలుపు
నిత్యంబు నాచిహ్వా - యత్యంత ప్రేమతో
జాపకీ వల్లభు - సంస్కరించు

ఆ॥ ఇవఁడు పల్పుచున్న - బద్ధులబ్ధాంతర
పాప సందయములఁ బాలఁద్రోలి

మోక్షమొపగలయందు - వక్షర ద్వయము ; 'రా
మ' మహిమఁబొగడ, పరమా ? ధరిత్రి. ౬౬

A|| శ్రీ భనుర్బాణములు గల్గు - శ్రీ విరావ :
మానుష శరీరధారి : రామా ! మునుంద :
లక్ష్మణాద్విత రఘరామ : రక్షణంబు
నలుపు మయ్యి : సీతాపతి : తలఁకు భక్తి. ౬౭

A|| మంద హనంబు తొలుకాడు - మధురభాషి
ఫాల తలము విశాలమౌ - భద్రామూర్తి
కర్ణములఁ గుండలములు ప్రతాపముగను
మెలయి, గండభాగంబులు - మెలయి మూర్తి ;
చెవుల పర్యంతమును విచ్చి తెలఁగు గనుల
సాలగు మూర్తి ; సేత్రోత్పల స్ఫూర్తిబొపఁగు
మోహనాకాడు, శ్రీరామ - ముదముతోడ
సంస్మరణ నొనర్తు ! పరిభ్రాతనమయమందు. ౬౮

A|| ఓడ భనుర్బంగ మెనరించి, సీతఁ జెండ్లి
యాడి, యవపులలో, నడయాడి, రక్త
సులను తెంచాడి, కొందాడు సుజనభక్త
కోటి కాశ్యపులానఁగెడి మేటి రామ
పాదముల, పేదఁజేతు - ప్రభాత మందు ౬౯

మం|| పద్మాంకుకారి, నెవంకర రేణు
లానందమొవనోప్పు - నట్టి పాదాబ్జ
మకరందమును గోల్ల - మౌమల మనసు
లను, భ్రమరంబులకల్గంత మాపరి
పేవింపఁబోడఁగెను శ్రీరామచంద్రో !
నీ పాద పద్మముల్ - వెమ్మి నీవింప,
నాయహంబునుఁబోయె నార : కాపంబు

కాన, నా చిత్తము కమలాత్ : పీఠ
రణయోగ్యములఁ బట్టి రక్తిబూతించి
భరియించునకము ; పృథాకంబువందు. ౩౦

A|| వాక్య దోషముల్ హరియించు ; పరమపాప
నాత్మకందైవ వీ నామ మర్చిరఁగవ
పాప సంఘంబు యాలు ; నాభవునిఁబొంద
గొరి వినుఁగూర్చి తనము జక్కగవొనర్చి,
యతనిఁబెండ్లాడె ; శ్రీరామ : పాదమంత
వేలు విష్ణునామములతో - విలువగల్గు
రామనామ మొక్కటిదాలు ; రక్తి నేను
వలుకు యందెద నకము, ప్రభాతమందు ౩౧

A|| వేదములు, నిమ్మస్తుతియించు - విశ్వరూప :
నీలరత్నోత్పల పృథక్ - నీలరర
మందు వ్యాపించె ; శ్రీ మౌనిత్వందమెత్తుడు
వినుస్తుతింతురు ; నీ భృత్యులనుదీనంబు
ధ్యానమొనరింతు, నీ యాపు భాగవతమ్యు :
ముత్యముల, భూషణములచే - ముదుగాగ
వేలయందుండు శ్రీరామ : వేద్యవిష్ణు
నాశ్రయంతు ముషఃకాలమందు నకము. ౩౨

మం|| ఈ క్లోకవందకంటే నరుండేది
నిత్యంబుఁబఠియించు నిష్కలభావ
కాలంబువందు, విష్ణులన చిత్తమున
నాకందు వరులకు సందగలాది
విష్ణు లోకముఁబొచ్చు - వేద్యతో రాము
కింకరముఁబొందె - కీర్తిని పొందు. ౩౩

సీ|| పెర మంత్రములు తాల్కిఁబెక్కులున్నవి కాని
రామమంత్రము సాటిరావవేది :

పెరవెండ్రుక పతవమందరుడుగా నేమెన
 తోపంబు గలిగిన తోలుపర్వ
 అయోవ మెక్కువై - తాయెంబు కుస్మింద
 పంసార దీక్షాది శ్రమలు గల్గు
 అష్టాక్షరామశంభై నర్జు శ్రీరామ
 మంత్ర్యంబు బలియించు మానవులకు

AII ఇకర మంత్ర్యంబులియ్య యేర్పివ్వ తామి
 తాళముల నిర్మి, నిశిల సంరాపములను
 బాపుగాపున - శ్రీరామ పరమ మంత్ర
 మలిల జగముల పతనయోగ్యంబుకాదె :

౯౪

శంII “శ్రీరామశృణుమమ”
 శ్రీరామని స్మరణసేయు చిన్మయమంత్రం
 దీరామమంత్రమే కద
 పారంబి రామ మంత్ర సారముగనుచీ

౯౫

AII భక్తఃతెవ్వాఁడు శ్రీరామ భద్రమూర్తి
 నాశ్రయించి, పేదించునో యతఃతెరామ
 మూర్తియగు; దీనసంశయము వనిలేదు ;
 అ రఘువతి - కోపంక తోడీరధారి
 తలఁప దంక, కమంకలుధారి భక్తః
 పిది, నిజము; లేదమేమిగల్గురు ధర్మి.

౯౬

AII పాపతిమిశంబుఁ బాపెడి తాప్పురుఁడవు
 నీయ పారవశ్యముల, మన్నించి, యందు
 బొజు - మధువానుదంతి తుమ్మెదను; క
 రియొగ మధుములకు వెలపు ; భయము గలిగె,
 నీయ శ్రేగంటిమాపుల వెమ్మ వను, క
 మగ్గిహింపంగ శ్రీరామ । నో మొనర్తు.

౯౭

AII పాపరులు గూడ, “శ్రీరామ-రామ” యందు
 అపమ పల్పుమాత్రమున, సంసారజలది

దాటించుట ; నీ ప్రేమబ్రహ్మ తరించి,
హనుమ, పంక్తింబుదాట - యెప్పుడంటె ;
రామ : శ్రీరామ : గుణదామ : రమ్యదామ : ౩౩

మం॥ శ్రీరామ నామంబు - చింతించువారి
కమ్మత దీక్షించులు, యెత్తికొనినది
నిచ్చు, పంజీవనందిచ్చి ; ఈ రామ
నామామృతంబొందు నానందమున్న
కాలకూటముగాని - కాలాగ్ని గాని
మృత్యుదేవతగాని - వశ్యంబుగాగ
అనుచు నెవరక - పట్టమైపోవు ;
శ్రీరామ ! వికాసుతి నేయంగ వశమె : ౩౪

సీ॥ "ఓ॥ కృష్ణ : యోహరి-యో : యయ్యకానంద
యోకృపావారిధి : యోమకుంద :
పాండవ పద్మిణి : పతిత పాపనయాస :
యొక్కడనుండవో యొలుంగవయ్యె !
దుర్బోధవాదులు - దుర్బలాంధు లగుదు
నానందమానంబు పొకటమగు
చేయదువారు ; నా దీర చార్మికవారు
వారి పాపంబులు - పతిత గాన

సీ॥ అర్ధ రక్షణ : పను గాపుమయ్య : అర్ధ
వరదా" యందు, ద్రౌపది కేద, పలువ లక్ష
యముగ, నొనరి రక్షించిన హరి ! రమ్య !
రామకేశవర : జోహారు : రామనంద్ర : ౩౫

సీ॥ వల్ల గలువరేకులవలె - వల్ల నెవ
వివ్వమూర్తివి ; బహువంశదీప్తి మెరుయు
మొగముగలిగిన శ్రీరామమూర్తి : కోటి
మన్నులారా ! నాడు నవమృతవిగో : ౩౬

- A|| యోగకాష్ఠంబులేఁ : ఏయోగమేఁ :
 దాద యజ్ఞ గంగాది తీర్థంబు లేఁ :
 అఖం విద్యలు, బ్రహ్మచర్యాశ్రమంబు
 లేఁ : ఓ రఘరామ ! ఏ లీలలరసి
 కీర్తనము, పేయకర్తి, యెక్కింతలేక
 యెన్ను, విష్ణుయోజనమవిత్త ; పన్నుతాంగ
 వరద ! శ్రీ కమానాథ ! ఏ భక్తి, నానా
 పంగి రక్షింపు ప్రార్థనల్ - పలుపుదుంటి ౮౧
- A|| రామభద్ర : దయావిధి - రామచంద్ర !
 భక్తజనమల రక్షింబు - పాపనాశ్క !
 జగములఁ బ్రతీక మెసరింబు భరణపద్మ
 యుగ్మములు గణు శ్రీరామ ! యోగిహృదయ
 పుటవిదాన ! సీతాపతి ! భువనజాల
 ములకు నారాచ మెసట్టి పుణ్యమూర్తి !
 శరణు పేదెడ - విపాద వరవిజయాల
 రక్షణము పేయమయ్య ! శ్రీరామచంద్ర ! ౮౨
- B|| శ్రీవ్రవన్నమూర్తి క్రితయోగి : చంద్రుండు
 రామభద్రమూర్తి రక్షకుండు
 మూడు కావములను బోకార్చి, యజ్ఞాన
 తమిరమధఁడు నట్టి - దీరుఁగొలుకు ౮౩
- మం|| శ్రీరామ ! విలిలేక ! చిన్నయానాక !
 రమణీయ గుణతేజ ! రాణవదేత్ర !
 సీతామనోహరా ! శ్రీకలపరక్ష !
 రాక్షసనాశన ! రఘరామచంద్ర !
 సర్వలోకశరణ్య ! పద్మినీచంద !
 ఏ పాదపద్మమూర్తి - వీలొక్కదేహ !
 చిత్తమందెంచెడ - శ్రీరామ ! వరద !
 తత్తరంబుల భావి - దయ్యిబోపుమయ్య ! ౮౪

మం॥ దశరథసుందరః : శశిధరవదనః ।
 భువలయ దశసిలః । కోమలాకారః ।
 అపనిజనాథః । పీఠాంబరధారి ।
 చిలునవృష్టమోమనఃః తిండులాడంగ
 పలుచిత భూషణాపకుంకు చాల్చి
 దివ్యరూపముతోడ - దేదీప్యమాన
 ముగ వెలుంగొందెడి మునిమావ్యరరిశః ।
 వెలుపుగ వెలుగు నా - చిత్త మందెపులు

౮౫

మం॥ నజల అలదసిలః : సస్మవిస్తుత్యః ।
 సుగమదిగమములః । సుందరాకారః ।
 రాక్షస సంహారః । రణరంగధీరః ।
 పక్షివాహన శౌరిః । భక్త సంస్తుత్యః ।
 దశరథ స్వపదాలః । రత్నాసురక్షః ।
 లోకవిహారః । సులోక సంస్తుత్యః ।
 జానకీ వల్లభా । వత్సోపాఘ్నాః ।
 సేవింతు నిన్ను - నాచిత్త మందెపులు
 నాచించి రక్షింపు - పంకజదేవతః ।

౮౬

ద్వి॥ దశరథ పరభృతః । నాపవత్యైత్రః ।
 దశకంఠ సంహారః । దక్ష శ్రీరామః ।
 కరదృశశరదాపః । కమనీయయాపః ।
 భరణిజనాథః । పద్మదళాయతాక్షః ।
 మౌక్తికాలంకారః । ముక్తి కారణుః ।
 భక్త రక్షణధుర్యుః । పరిత పాపమః ।
 రమణుల శ్రేష్ఠః । శ్రీరామః । నిజ గోచ
 సమము లదంచి, వెయ్యమున రక్షింపు

౮౭

సీ॥ వీరాసనమునందు - వెలసిన శ్రీరామః ।
 భావమానస్వరూపాః । మహాత్మ ।

రవిసింహుడే! వీరదసింగాభి : శ్రీ
 పశ్చుదిహ్నుముగల్గు పద్మనేత్ర :
 కుండల వ్యభిచేత - గండవలంబులు
 మోటుగా వెలుగొందు మేటివీర ,
 శ్రీవీరాన : ముకుంద : శ్రీహరీ ! మందార
 మూల, పింహనవమునఁ బ్రళస్త

౧౧ మగు, వలంకార ధూషితమౌ, శరీర
 శోభగలిత శ్రీరామ ! సుగుణరామ !
 అమరవశివంద్య : విష్ణు నేర్పాదయల్లు
 మున, మురింతు; రక్షింపునూ : ముక్తివరద : ౮౮

మం॥ శ్రీరామభద్రుని పేరించి భక్తి
 వారాధనము పేయునట్టి వస్తువుల
 విచారించుదుర - భజియించు వారి
 వారరణంబు ల్పైత్యర్యతోగ
 తాగ్గంబు తారోగ్య భద్ర పొల్కములు
 యోగ్యతలంబు; వీయుర్వి వంత్యమున
 విత్త విష్ణుస్థాన వియతి ప్రాప్తియ
 వత్కమీ వల్కు - విచారంబువలన,
 ౮౯

సీ॥ రణరంగ మందున - తావలు మర్చించి
 ముల్లోకములకును - ముద మోసంగి,
 నల్లన మూసన సాగరంబునకును
 బూరదండ్రుండపై బొలిచినాపు
 లలితమనస్కుడో - లక్ష్మణాసుతానకు
 వానందము నొసంగి - యలరినాపు
 సీరామహాదేవి చిత్తవయోధికి
 పుష్పమ చంద్రిందై బొలిచినాపు

A|| రాజరాజార్క చంద్రః శ్రీరామచంద్ర
మరరిపు వివాహ! నీ వానుష్కరణమెప్పుడు
నాడు జిహ్వసల్పేయితః । మోక్షమంద
జయము లెప్పిది సతతంబు - భయముదొలగి ౯౦

మం॥ కోదండమాస్తుండు కోమలాంగుండు
అనరంగు నాపు - హరి, మునుందుండు
నిత జానంబుల - నితల దైత్యు
సరియంపఁజేసిన - నారాయణుండు
శ్రీరామమూర్తి - యోగిత కల్పవర్తి
నారాధనమొనర్తు - నహరహంజేను. ౯౧

A|| భరణిజా విభుంజే - పరశశ్వుమండు
నెఱుంగఁజాల మందిత - దోస మంత లేదు ;
అతని శతశ్వుంబు పేవించు - నవనిజగుల
పరయ, యమదూత లేమి పేయంగలేదు. ౯౨

సీ॥ ఎప్పుడు, నామది, వనియించు, శ్రీరామండు
రామని పేవించు రక్తి నేను
రాముచేఁ జాతక రాసులు కీటించు
రామనితై - యహరహము నేను
రామని పలన, దోరాములు ననియించు,
రామునకును భక్తిఁ బ్రాణునిపేతు
రామనియందు, మసేగిమ భక్తులు నాకు
కూరియుండెడి నదానేదు కలక

A|| రామదానులేను - ప్రేమతోఁగొనల్య
ముట్టు తనయుఁడైన - మోహనాంగుఁ
దెప్పుడు నన్నుల్లతోయ - వింపాడు జయతోడ
భక్తితోనఁగి - వినయ భావమొనఁగి ౯౩

ద్వి॥ కామ్యకమున, మిఱు కరములొ శరము
 లోద్వితో ధరించుచి - యుద్ధరంగమున
 భుజపర్వాకముముతో - ఘోరి శత్రువుల
 గణిమిడి నొనరించు - కమల దళాక్ష ;
 బంతాంతుఁబోరిన - పంగ్రామ భీమ !
 వుండరిక వరద ; పుల్లార్ణవేత్ర ;
 దశరథసందనా ; ధర్మైక హృదయ !
 తుళుల మొనంగవే ; భుజన సంహార ;

౯౪

A॥ మునులు, పిట్టలు విన్ను సేవన మొనర్చు ;
 వడ్డుదళవేత్ర ! పిపాస వడ్డుములను
 యెల్లు బాచరపూఁలఁ బాచింతు నెరము
 పీతకోగూడియున్నావు ; శివభామఁ
 దును, కవియు - వేత్రములుగాగ-నిన తులేళ ;
 తెలఁగినావు ; సింహాసనాపీఠఁదగుదు
 రామనా ; రామచంద్రఁ మహామనవంద్య !
 విన్ను సేవింతు నకళంబు - పీతదాక్ష ;

౯౫

పీ॥ కరుణా వ్యరూపుడై - దశటి పాలకుఁడు నై
 వృత్తముల్ బోలు, భుజములు గర్జి
 పీరుడై, దీరుడై - విమల మనస్కుడై
 దశరథ కొడుకుడై - దశకువర్ణ
 రముచంగరత్నమై - రాక్షసులను ద్రుంచి
 విజయంబు నేకొంది - పెండ్లి వట్టి
 పొలుపొరు గుణముల పూఁదోరుయై - దశ
 కంక, బుంకనుఁడునై - కమల వేతు

A॥ దైవ, రామచంద్రుని న్నకాంతమును భక్తి
 నావమునఁ దలచి పొగ్గెనంబు
 నల్పుచుందు; దమయ, శమయ ప్రసాదించి
 చిత్త బాంతి నొనఁగ శ్రీకరముగ

౯౬

గీ॥ జన్మము లనేకములు గదె - జరుగ వైతి ;
వ్రతము లందై నఁ దీర్థయాత్రలనునై న
యోగములనై నఁ బుణ్యములు లొందవైతి ;
రామవా॥ విష్ణు స్మరియింపఁ రామవామ
మహిమఁ దెలియగలేనైతి ; మందుఁదైతి ;
విష్ణుడై న, సీతావతి॥ యేష్మరించి
రాస రాసానురామఁడై - తలచుకొందు
గరుణతోఁజూడఁగదవయ్య - కనులవయనః

౯౦

గీ॥ యోగ వేదముచేదింటి - రాగవహిత
మైన, వేదములు లొప్పొరినట్టి బాసు
లే, మహాత్ముని సేదింతులెప్పుడట్టి
యోగిజనపాత కమలంబులోలిఁబట్టి
నతము సేదింతు, న్మరియింతు, నంష్మరింతు;
రామవా॥ అలకింపవే॥ పార్థసంబు

౯౧

సీ॥ రాహుపు త్రింగఁగారాదు; వగటిపూట
మరినుండుగాదు; యమవనఁదిక్క
రాతన మయి వెలందరాదు; కళంకంబుఁ
బొందదెప్పు; ద్వివక్షమందుగూడ
కోరిండు దుండును - తుభగుణంబులవేత,
చక్రవాళమును, భుజాలంబు
గరిగి, బాణగలాదు-తెలుపుమొగమువాదు
వేదముగలవాడు - దివ్యశ్రీర్తి

ఆ॥ చందురుండు, దోషమందరు; గుణవము
దుర్గిండు, రామచంద్రుడొందె; మగుణ
భవిచి, శ్రీర్తి చంద్రుగనె; బుల్బులుపిగాగ
యట్టి రామచంద్రు - నాశ్రియండు.

౯౨

సీ॥ భండన రంగాన - వెలందెంబు లాదెను
 పేదండములు, బదివేలు నీలై
 లక్షగుఱ్ఱులు - భవించెను, యముండు
 కాల్పంట్లు, యొద్ద రంగంబునందు
 నూరుకోట్లకుఁబచ్చినారు; రక్షితేత
 కోట్లకు నళియందె - కువలయమున
 వెత్తు పీఱులు పాతి; తత్తరంబుల నొంది
 దివిజాలు తెందిరి - దిగ్గ్రహంబు

Asi రామ! ఘోరాతి ఘోరమై - రణమువీతి;
 నీ దనుర్భావిజాడంబు దింగి, నేల
 దిందె జోయివ్వులు యిటున్న - భండనంబు
 వర్ణనముపేయి, శ్రీరామ వళపెమాటు : ౧౦౦

సీ॥ ఇందిరక క్షాయుండినకులాభరణంబు
 పంసార దీనిన వృక్షములనెల్ల
 కార్చియ్యై వడిఁ గాల్చెడివాఁడు, పా
 ర్యదీకిఁ బ్రసన్నుఁడై - భావమందు
 అనంద రూఢిఁడై - యులరెడివాఁడు; పం
 పార, కష్టంబుల - నమయిజేసి
 భక్తజనంబులఁబరిపొలన వెలనయ్య
 వారైరక్షకుఁడు; మహా మహిమఁడు

Asi రామభద్రమూర్తి - రక్షించు మమ నదా
 మంగళములనొసఁగి - మహిత మూర్తి
 జానశ్రీప్రియంబు - నర్చిరానంబుండు
 నశనిపేదనకము - నాదరింతు. ౧౦౧

Asi వేదరా! యిఁకంబు, వేదీప్యమాన
 ముగను నాశనంబొనరించు, మూర్తిప్రీతి
 మమక దేహంబుఁదాల్చిన - మోక్షుండిపు!

గొప్ప యాపంద రూపుడై కొమరు మిగిరి
పారిపాదప్రహ్మ మూర్తితో నలరుచీపు ;
కరివరద ! విరాళార, పాకారుడీపు !
రామదండవ్రహ్మ : విన్ను రాత్రులవలు
స్తోత్ర మొనరింతు రక్షింపు కుత్రవరిత.

౧౦౨

గీ॥ శరణుజొచ్చిన వారికి నంతనలు
నిండుగా విచ్చినావు ; కోదండరామ !
వారికిలైననుండై నావు; వారి యాది,
వాణి, వాదలఁజొగొట్టి నలరినావు ;
నర, సుయోగీశ్వరులు, వారి భావమండు
విన్ను నకతలు రానింతు నివ్వకోద
స్నేహితుండు - ముగ్ధుండు విశా భజించె ;
భక్తులెందఱో నీవేన నలరినాడు
నా, యదుకథకిగై కొని నన్ను నీవు
మన్నవమునెయ్యమా - రామ-మాప్రయోగండు !

౧౦౩

పీ॥ మివ్రళాశందై న - నుండకరత్న, శ్రీ
యూర వారములచే - నొప్పువారు
భూళారముగ మన్న - పొందిండ్ల మూకను,
చిన్నై - దహించిన - వెలుపు కొలు
శరత్తులు పూర్ణమా-శోభిం ముడు, నె
హ్యేముతో కోర్కెలు మొరుపుకారు
పొలుపైన, శ్రీ పద్మముల నంటి కన్నుల
భకులచే వెలయు, పొందరక్త మూర్తి

గీ॥ పాదపీవలు, సులభముగా దొఱవె
వారు, రామదండవల్లతుండు ;
అర్చితమునీవ - నవవరకము నేయి
విచ్చగలడు; కోర్కె పెచ్చుమీలు.

౧౦౪

సీ॥ ఇంద్రసింహామ - ఇతి రాజవరదః । వి
 రాధాది, రాక్షసైవమిదాశ
 మనుటాది భూషణ ప్రకరణం చేత, నిం
 గారంబుఁగొన్నట్టి కమలవాదః ।
 రఘువంశరాజం - రతనమై వెలుగొందు
 కమలవదన ! శ్రీరామకంద్ర ।
 ముక్కుంటి స్నేహంబు - మెదమూరఁగావించి
 యాత్మాహమెందు శ్రీ కర్పకమ్ ।

ఊ॥ దశరథాత్మజః పరదః సీతాభివౌతః ।
 శ్రీనివాసః గోవిందః పన్నాది వినుతః ।
 లక్ష్మణానుజః శక్త ప్రహ్లాదరక్షః ;
 నారసింహోపతారః ; బోహదుపేతుః ।

మం॥ శరణోదయంద్రితా వ్యర్థకమిందు
 అది సీతంబున - యలయదు మిన్న
 శ్రీరామ కంద్రుండు - సీతాప్రియుండు
 బంగారు రంగుచే - భాసిల్లునట్టి
 పాద పద్మములచే - పలకెడివాడు
 తగ, దివ్యత్వాది, కంద్రము గణనాదు
 రామకంద్రుఁడవని - రాత్రింబవళ్ల
 ప్రేమంబుతోసేద - ప్రియమున జేతు, ౧౦౬

సీ॥ భోగభాగ్యంబులఁబోలుపారు భున్నట్టి
 భారలకును, కడుమారుఁడగును
 రాగ రహితుడై ప - యోగిశ్వరులకెల్ల
 గడు నమివముగా గుఱానబడుదు
 శ్రీరామనందుడై - రిష్టులారాదుడై
 మజ్జాన దూష్టుడై - మలకుఁడగుదు

భూమికి, హృదయవ్యమోద కారణఃతయ
చెల్వొందు, శ్రీరాము - శ్రీకులంగు

AII వాది దేవు పరమం-పంకఃకరణ మందు
నిలిపి ప్రార్థనలు - నిష్కరోద
నల్పురుందు ; మోక్ష సామ్రాజ్యమాకాంక్ష
జేసి, పంకనమన శింతపలిసి. ౧౦౭

AII గొప్ప యోగమాయః గూడినవాఁడవై
రాగ రసము తీలుకు రాదుదండ్రు :
లిల లెన్నఁదరమె : లీలామనుజురూప :
పంక్తి రథుని పుత్ర : పద్మనేత్రు : ౧౦౮

AII అతుల పద్మదంలు - లావంతకరములొ
నీ లీలాన కథలు - నిష్కరోద
నినది వారియొక్క - నీనులు భక్తముల్
పంక్తి రథుని పుత్ర - పద్మనేత్ర. ౧౦౯

సII గర్వితుండై న, కాకాదురు శిశింది
ప్రజ్ఞానమున తోగవలది యతని,
నావలనర్థింప నారంభు శ్రీరాము !
మిందు, కరుణతో మన్నిందినావు ;
వామాంక మందున్న పదజాతీ జాతకి
చెయవారు కన్నుల పొలుపెటింగి
ఉష్టరాక్షసులను - దునుమారీ, సాయర్థ్య
పంతుడై - శ్రీరాము : పరగినావు ;

AII ఇంద్రసింహులు - నెనగు, క్యామకరీర :
పంథతంలు మూలు - పంథపంలు
నొసంగి కుథ మొసంగి - నొసగులుఁబోలార్చి
రక్ష నెలుపుమయ్య - రాదుదండ్రు : ౧౧౦

ప ల క్రి తి

- స॥ బుద్ధితి వడిచెడు - బుద్ధార్థులై నను
 పాపవృథావుడొ - వడిచులై న
 కర్మ చెడ్డదికాగఁ బర్మరోగముతోడ
 బాధఁజెందెడు మహాపాపియై న
 తరిదండ్రులనుగొట్టి తలుముపొడై నను
 కొందెముల్ పెప్పెరు కుటిలులై న
 దాద్ర్యహార బాధలఁ జెందువాడై న
 మునుల విందించెడు మూర్ఖులై న
- స॥ రామకర్ణామృతంబును, బ్రాహ్మి, వడిచి
 విన్న, అది వ్యాధి లుడిగి - ప్రీతికల్లు ;
 వై హిళ సుఖంబులోదవు ; భాగ్యములు గలుగు
 సంత్యమందు, హెచ్చప్రాప్తి నందఁగలుగు. ౧౧౧
- స॥ వదియవారేంద్ర కే - కవిత్వమున, గాథ
 మైన మమ్మన యేర్పడె; బాంధ్రలాష
 యన్న - వద్యంబులన్న - వేమన్న చెప్పి
 నట్లు - కవికసాగెను బాల్య మందు కొంత ౧౧౨
- స॥ సాధనమునఁ గవిక - సాగినదే కాది
 గురులచెంతఁ గొంత గోష్ఠిలేదు;
 లక్షణము, తెలియ; వంశాచారాశ్రయ
 తలచి యాదలేదు; తత్త్వమెఱుంగ. ౧౧౩
- స॥ తెలుగు వారికెల్లఁదేది తెల్లముగాఁగఁ
 తెలుగు భాష - తీసి తెలియనట్లు
 రచన నర్పివాడ - రామకర్ణామృత
 మారంభించెయ్యది యాంధ్రోలాస ౧౧౪

AII రామ నామమొంటె - త కివి ధ్యానించి
వ్రాపినాడ; నాడు వ్రాసెంటు
తప్పలెన్నయుంటు - దామరై ప్రార్థింతు
రామవిభువి, నన్ను - తక్షపేయి.

౧౧౫

AII శ్రీ కమావతి నాకిచ్చి - చిత్తు కుద్ది
గీలు తొచ్చుగంటేవి, లలింపఁజేసి
నాఁగవ ప్రకరణము; దన్యాత్ముడైతి
దండమర్చింతు; కోడఁదధార నకును,

౧౧౬

మారిది: ముదిసముదయి హృద్యా! ముక్తికాంతా.విదోదా :

జనగణ మన పరీ : సాధుసంతాప-హరీ :
దిగమణి కులదీప్తి! దీవరత్నైక - మూరీ :
మనవిజ విభమూరీ : మానసానంద కీరీ :

ఇది, శ్రీమదఖిల కవిమిత్ర, వాగీశ్వరీ దయావిధేయ, శ్రీరామ
చంద్ర, చరణారవింద సంపేదిక, శ్రీమత్కాశ్యపన గోత్ర
పవిత్ర, జడగనాటి, గూఢారు అశ్వత్థమాంజా
కృష్ణార్య, తనూభవ, కవిభూషణ, కవిశిలక
విరుదాశ్వయ, కల్లుారు శ్రీ అచోటం
రాయ, ప్రణేతఁడైన ఆంధ్ర
శ్రీరామ కర్ణామృతమగు
వద్యకావ్యము, చతుర్థా
శ్వాసము-వర్షము
పంచూర్ణము
ఓం తత్సత్

శ్రీ సీతారామార్పణమస్తు

శ్రీరామ భక్తులకు విన్నపము

శ్రీరామ కర్ణామృతము పఠించిన కర్మాత్ శ్రీ రామాష్టకము
శ్రీ సీతారామస్తోత్రము, పఠించి, భక్తులు కరించెదరుగాక.

శ్రీ రా మా ష్ట క ప్రా రం భః

భవేదోష సుందరం - పంచస్తోత్రాన శుందనమ్ ।

స్వభక్తి చిత్తరంజనం - పఠైవరామ మధ్వయమ్ ॥ ౧

జటా కలాప కోరికం - విమన్తి వాని నాశనమ్ ।

స్వభక్తిరీతి భంజనం - భవేహ రామ మధ్వయమ్ ॥ ౨

విజయరూప బోధకం - కృపాకరం భవాననమ్ ।

పదుంజనం నిరంజనం - భవేహ రామ మధ్వయమ్ ॥ ౩

వక్రచంద కర్పికం - హృదాయ రూప వాస్తవమ్ ।

నిరాకృతిం నిరామయం - భవేహ రామ మధ్వయమ్ ॥ ౪

నిస్సృగి చంద నిర్వికల్ప - నిర్మలం నిరామయమ్ ।

చిదేకరూప పరకం - భవేహ రామ మధ్వయమ్ ॥ ౫

భవాత్మనీక రూపకం హృదయరూప కర్పికమ్ ।

గుణాకరం కృపాకరం - భవేహ రామ మధ్వయమ్ ॥ ౬

మహావాక్య బోధనై ర్విరాజమాన వాక్యదైః ।

పరబ్రహ్మజ్ఞానకం భవేహ రామ మద్వయమ్ ॥

౯

శవప్రదం సుఖపత్రిదం భవర్పిదం భృహాపమామ్ ॥

విరాజమాన దై శకం భవేహ రామ మద్వయమ్ ॥

౧౦

రామాష్టకం పఠశియిస్తుకరం, సుపుష్టం । వ్యాసేన భాసి
తమిదం శృణుతే మనుష్యః ॥ విద్యాం క్రియం విష్ణుసౌఖ్య
మనంతరీప్తిం । సంప్రాప్య దేహదీయే లభయేత్ మోక్షమ్ ॥

౧౧

(ఇతిశ్రీ వ్యాస మువీంద్రరచితం శ్రీరామాష్టకం సంపూర్ణం)

అథ శ్రీసీతారామస్తోత్ర పార్వరంభః

హనుమానువాచ అయోధ్యాపురనేతారం । మిథిలాపుర
వాసికిమ్ । రాఘవాణా మంజారం । వై దేహీ నామలం క్రియామ్ ॥౧

రఘూణాం కులదీపంబ విమీలాం కులదీపికామ్ ।

సూర్యవంశ సముద్భూతం హనుమంశ సముద్భవామ్ ॥

౨

పుత్రం దశరథస్యాపి పుత్రీంజనక భూపతేః ।

వసిష్ఠానుమతాదారం శతావంత మతానుగామ్ ॥

౩

కౌసల్యా గర్భవంబూతం వేదిగర్భోద్భితాంశ్వయమ్ ।

పుండరీక వికలాక్షం మృగ దిందీబరేక్షణామ్ ॥

౪

మత్త మాతంగ గమనం మత్త పారన గామివీమ్ ।
 తందనార్ద్ర తుణామర్ద్యం నుంతుమాంకిత తుణాంతరామ్ ॥ ౩

రాపాలంకృత హస్తాబ్జం వద్దాలంకృత పాణికామ్ ।
 వర్షలోక విరాళారం వర్షలోక విరాయవీమ్ ॥ ౪

లోకవిరామం శ్రీరామం అవిరామాంబ మైత్రిమ్ ।
 దివ్య పింహానజారాతం దివ్యవ్రగవృత్తు తూషణామ్ । ౫

అనుక్షణం కటాక్షిణ్యం అన్యోన్యేక్షణ కాంక్షితౌ ।
 అన్యోన్య వద్మకాపేతౌ శ్రైలోక్య గృహదంపతి ॥ ౬

ఇమాయనాం ప్రణమ్యాహం తజామ్యుతి కృతార్థ కాం ।
 అనయస్తౌతి యస్తుత్యా రామం సీతాంబ తిత్తితః ॥ ౭

తస్యతో తనుతాం ప్రితో నంపదస్సకలా అపి ।
 ఇతితం రామచంద్రవ్య తానత్యాకృదితేషతః ॥ ౮

కృతం హమామతా పుణ్యం స్తోత్రం వద్యో విముక్తిరమ్ ।
 యఃపశేత్ప్రాతరుత్థాయ వర్షా కామానవాష్మయౌత్ ॥ ౯

యథదం పశతిస్తోత్రం మైత్రి రామచంద్రయోః ।
 శ్రీవైకుంఠ మవాత్సీతి నవరో హాతకిర్బిషః ॥ ౧౦

ఇతి శ్రీమత్ మహామర్విరచితం శ్రీ సీతారామస్తోత్రం

సంపూర్ణమ్

శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథమాల.

హిందూపురము.

స్వర్ణోత్సవ విశేష కార్యక్రమములు (1931-1981)

రాయలసీమ సాహిత్యానివృద్ధి వున్న క ప్రయత్నాలవ్వరా పొగిందవల యునను నత్సంకల్పముతో 1931 వ సం॥లో జ్వారి పట్టణమున స్థాపింప బడిన ఏకైక గ్రంథమాల శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథమాల.

రాయలసీమలోని చాళుల రథయతల, పాళకుల, చాళుక్య, ప్రేమా చరణ, అగిన్సులతో 50 ఏడ్ల దిందుదనముతో, శోకాయమానముగా బంగారులాట మీద పరుగులిడి వచ్చినదీ గ్రంథమాల. ఇప్పటికి అనుబంధ ములతోనాటు 30 గ్రంథములను ప్రచురించినది.

ఈ

స్వర్ణోత్సవము

రాయలసీమ సాహిత్య దర్శితలో

ఒక సువర్ణ ఘట్టము.

మన సాహితీ వైరివ్యాధికి చిదర్పనము. ఈ స్వర్ణోత్సవ సందర్భముగా ఈ క్రింది కార్యక్రమాలు నిర్వహించబడును.

- + రాయలసీమ సాహిత్యాన్ని ప్రతినిందింపజేసే ఒక ప్రత్యేక సందిక ప్రచురించుట.
- ++ 1931వ సం॥లో 3 రోజులు 'స్వర్ణోత్సవ సాహిత్యసభలు' జరుపుట.
- +++ రాయలసీమ కవుల ముద్రిత - అముద్రిత - ప్రయత్నాల ప్రచురణ ఏర్పాటు చేయుట.
- ++++ ములుగుపరిసర రాయలసీమకవుల చిత్రికములు, 'వన్యావ చిత్రములు' ప్రచురించుట; తదితర ముఖ్య కార్యక్రమములు... కాన,
- * రథయతల అన్ని సాహిత్య ప్రక్రియలలోను రత్నావంశి రచన లను ప్రత్యేకముగా వ్యాపి 1981 మే నెల రోసల పంపగోరినాము.

రచనలు కి అరణాపు పేజీలకు మించరాదు. కవయిత్రుల 'స్వర్ణోత్సవ' పంపిణీకు అని వ్యాపి కార్యదర్శి శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథమాల అను పేర పంప మనవి.

- *** స్వర్ణోత్సవ సాహిత్య సభలు అనువులకు ప్రభుత్వము, కవిత్వ అని కాయలు, రాతలు, సాహిత్య పండ్లలు విరివిగా విరాళాలు పంపి ప్రార్థన అట్లే వ్యాపారస్తులు తమ వ్యాపార ప్రోత్సాహము 'సాహిత్య' ప్రోత్సాహముగా మారు ప్రచారమునకు ప్రార్థన. వివరములకు మేనేజింగ్ ఎడిటర్ గారికి వ్రాయ విజ్ఞప్తి.
- *** రాయలసీమలోని సాహిత్య పండ్లలు, ఈ స్వర్ణోత్సవ కార్యక్రమాలలో పాల్గొని, కామ సేకరించిన ముద్రిత-అముద్రిత పుస్తకములు ప్రసాదించబడుతున్నాయి, అలాగే కవుల-పాద్రీ-ప్రదర్శించుటలోను ముందుగా ప్రార్థన. వివరాలకు వ్రాయండి.
- *** పాఠశాల, సాహిత్యాభిలాషులవారు ముందుగా రూ. 15/- పంపి ప్రత్యేక పంపిణీని రిజిస్ట్రేషన్ చేయించి వచ్చును. ఇది ఉభయభాగము కాగలదు. ప్రజలు విజయముగా చేయవలెను.
- ***** సాహిత్య పోషకులు స్వర్ణోత్సవ కార్యక్రమాలకు ప్రత్యేక ప్రచారము చేసి రేయింత ప్రార్థన. వారి కృషి అంతర్జాతీయమైనది నియమగతము. కారణాలు - పాఠశాలలు, గ్రంథాలయాలపాఠశాలలు, గ్రంథమాల ప్రోత్సాహము విరివిగావించి ప్రచారము చేయవలెను. 1) శ్రీరామ కథామృతము 2) రాయలసీమ రచయితల చరిత్ర 3) వ కాగము, స్వర్ణోత్సవ విశేష ప్రచారము.

ఈ కృషి పూర్తిగా రాయలసీమ వాసుల ఘనస్పృహలపై ఆధారపడి ఉంది. ఈ కృషిలో కార్యక్రమములకు ఎల్లరి నవాలు ప్రచారాలను అర్పించుచున్నాము.

ఇట్లు విన్నవించు

కల్లూరు అహోబిలరావు
మేనేజింగ్ ఎడిటర్
శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథమాల

హిందూపురము
516 201
1-11-80